

MANUAL
OF THE
CENSUS OF CEYLON, 1901.

BY P. ARUNACHALAM, M.A. CANTAB.

Barrister-at-Law, Lincoln's Inn.; Ceylon Civil Service;

Superintendent of Census.

COLOMBO :
GEORGE J. A. SKEEN, GOVERNMENT PRINTER, CEYLON.

1901.

CONTENTS.

		PAGE
PART I.		
Chapter	I.—Introductory ...	1
PART II.		
Chapter	II.—The Census Ordinance, No. 9 of 1900 ...	2
PART III.		
Chapter	III.—Census Divisions and Officers ...	6
Chapter	IV.—Instructions to Commissioners, ...	7
Chapter	V.—Instructions to Headmen as to the preparation of House Lists and Statistical Statements ...	20
Chapter	VI.—Instructions to Supervisors ...	23
Chapter	VII.—Instructions to Enumerators ...	30
Chapter	VIII.—Rules for the Enumeration of the Population on Estates and Railways and in Military Buildings and Public Works Department Cooly Lines ...	38
Chapter	IX.—Estates (Special Rules) ...	40
Chapter	X.—Public Works Department Cooly Lines (Special Rules) ...	42
Chapter	XI.—Railways (Special Rules) ...	44
Chapter	XII.—The Military (Special Rules) ...	48
Chapter	XIII.—Shipping ...	50
APPENDIX.		
I.—Forms ...		54
II.—Transliteration of Sinhalese and Tamil names into English ...		72
III.—Sinhalese Translations of—		
(1) Chapter V. ...		75
(2) Chapter VI. ...		79
(3) Chapter VII. ...		88
(4) Chapter VIII. ...		98
(5) Chapter IX. ...		101
(6) Forms ...		104
IV.—Tamil Translations of—		
(1) Chapter V. ...		109
(2) Chapter VI. ...		115
(3) Chapter VII. ...		132
(4) Chapter VIII. ...		148
(5) Chapter IX. ...		153
(6) Forms ...		158

INDEX.

	Page	Article
Abstract (Circle)—preparation of	...	16 ... 84
Do. do.	...	29 ... 57
Do. register of	...	16 ... 85
Do. transmission of, by Supervisor	...	29 ... 57
Abstract (Enumerator's)—preparation of	...	28-29 ... 53-56
Do. do.	...	33 ... 34
Do. do.	...	39 ... 22
Do. do.	...	52-53 ... 20-21
Abstract of Schedules and Returns—publication of, in the <i>Government Gazette</i>	...	5 ... 18
Do. transmission of, by the Superintendent of Census to the Governor	...	5 ... 18
Act of Appointment of Enumerators	...	10 ... 37
Do. do.	...	42 ... 6
Do. do.	...	45 ... 12
Do. do.	...	48 ... 9
Do. do.	...	50 ... 6
Do. of Supervisors	...	12 ... 54
Do. do.	...	45 ... 12
Do. do.	...	48 ... 9
Do. do.	...	50 ... 6
Ambalams—enumeration of persons in	...	32 ... 26
Appendices	...	54 ... 73
Appointment of Enumeration Blocks	...	9-10 ... 23-33
Do. do.	...	14 ... 65
Do. do.	...	42 ... 3
Do. do.	...	45 ... 9
Do. do.	...	48 ... 5
Do. Enumerators	...	3 ... 7
Do. do.	...	10-11 ... 34-38
Do. do.	...	14 ... 68
Do. do.	...	42 ... 3
Do. do.	...	45 ... 9
Do. do.	...	48 ... 5
Do. do.	...	50 ... 5
Appointment of Enumerators (Road and River)	...	11 ... 39-43
Appointment of Superintendent of Census	...	1 ... 2
Appointment of Supervisors	...	3 ... 7
Do. do.	...	12 ... 54-55
Do. do.	...	45 ... 9
Do. do.	...	48 ... 8
Do. do.	...	50 ... 5
Assistant Government Agent <i>ex officio</i> Commis- sioner of Census...	...	3 ... 6
Do. do.	...	6 ... 5
Asylums—enumeration of the inmates of	...	4 ... 13
Do. do.	...	15 ... 76-78
Block—appointment of	...	9-10 ... 23-33
Do.	14 ... 65
Do.	42 ... 3
Do.	45 ... 9
Do.	48 ... 5
Do. what is a	6 ... 2

	Page	Article
Block List—checking of ...	24	12
Do. Enumerator to be supplied with a	10	37
Do. do.	24	11
Do. do.	42	7
Do. do.	45	13
Do. do.	48	8
Do. what is a	10	37
Boarding houses—enumeration of the inmates of	4	13
Camping places—enumeration of persons in	25-26	27
Carriage stands—enumeration of persons in	25	27
Do. do.	32	26
Census—appointment of Superintendent of	1	2
Do. Proclamation appointing date of	1	1
Do. Commissioner of, who is a	3	6
Do. do. duties of a	7-19	1-107
Do. Governor to appoint taking of	2	3
Do. taking of preliminary	13	60
Do. do.	15	78
Do. do.	16	83
Do. do.	26-27	33-46
Do. do.	30-31	1-16
Do. do.	38	1
Do. taking of final	13	60
Do. do.	27-28	47-51
Do. do.	31-33	17-38
Do. do.	38	7
Census Divisions	6	1-3
Census Drill	12	57
Do.	40	7
Do.	42	8
Do.	46	19
Do.	48	10
Do.	50	5(c)
Census Officers—who are	3	8
Census Ordinance (No. 9 of 1880)—repeal of	1	3
Do. do.	2	2
Do. (No. 9 of 1900)—passing of	1	3
Census Procedure briefly stated	1	4
Census Programme	18-19	107
Census Records not admissible in evidence	6	21
Chairman of Municipality or Local Board <i>ex officio</i> Commissioner of Census	3	6
Do. do.	6	5
Charitable Institutions—enumeration of the inmates of	4	13
Chattrams—enumeration of persons in	25	27
Do. do.	32	26
Chief Headman to supervise Census work	12	56
Circle—what is a	6	3
Circle Abstract—preparation of	16	84
Do. do.	29	57
Do. register of	16	85
Circle Lists—examination of, by Supervisors	23	2-3
Do. preparation of	9	27
Do. do.	23	2
Do. register of	9	27
Clubs—enumeration of inmates of	4	13
Commanding Officer (Military)—duty of	48-49	1-23
Commissioner of Census—who is a	3	6
Do. duties of	7-19	1-107
Customs Authority—definition of	50	3
Despatch of filled Schedules to Commissioner of Census	29	58
Do. do.	39	22
Do. do.	41	16
Do. do.	43	15

	Page	Article
Despatch of filled Schedules to Commissioner of Census	... 47	... 34
Do. do.	... 49	... 23
Do. do.	... 52-53	... 20-21
Do. do. Superintendent of Census	... 17	... 93-99
Do. schedule forms to Estate Superin- tendents by Commissioners of Census	... 12	... 50-53
Dispensaries (estate), enumeration of	... 11	... 48
Do. do.	... 40	... 3
Do. (Government), enumeration of	... 11	... 48
Do. do.	... 40	... 3
District Census Report—preparation of	... 17-18	... 100-106
District Engineer (P. W. D.)—duty of	... 42-43	... 1-16
Educational Institutions—enumeration of the inmates of	... 4	... 13
Engineer in Chief of Railway Line—duty of	... 44-47	... 1-34
Enumeration—preliminary	... 13	... 60
Do. do.	... 26-27	... 33-46
Do. do.	... 30-31	... 1-16
Do. do.	... 38	... 1
Do. final	... 13	... 60
Do. do.	... 27-28	... 47-51
Do. do.	... 31-33	... 17-38
Do. do.	... 38	... 7
Do. of persons in houses	... 13	... 61-63
Do. do.	... 24-25	... 13-16
Do. of houseless poor	... 25	... 17
Do. of persons engaged in plumbago mining	... 11	... 44
Do. of travellers by road or river	... 11	... 39-43
Do. of travellers by rail	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 44-47	... 1-34
Do. of marine population	... 50-53	... 1-35
Do. of persons resident on estates	... 11-12	... 46-53
Do. do.	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 40-41	... 1-16
Do. of persons in estate boutiques	... 11	... 47
Do. do.	... 40	... 3
Do. of persons in estate dispensaries	... 11	... 48
Do. do.	... 40	... 3
Do. of persons in Government dis- pensaries	... 11	... 48
Do. of persons in military buildings	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 48-49	... 1-23
Do. of persons in P. W. D. cooly lines	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 42-43	... 1-16
Do. of persons in railway buildings	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 44-47	... 1-34
Do. of persons in hospitals, asylums, and jails	... 15	... 76-78
Do. of persons in police barracks and quarters	... 15-16	... 79-83
Enumeration Block—appointment of	... 9-10	... 23-33
Do. do.	... 14	... 65
Do. what is an	... 6	... 2
Enumeration Books—distribution of	... 12	... 50
Do. do.	... 25	... 19-27
Enumeration Passes—delivery of, to travellers...	... 25	... 18
Enumerators—Commissioner of Census to appoint	... 3	... 7
Do. do.	... 11	... 39-44
Do. who should be appointed	... 10	... 34-37
Do. do.	... 14	... 68

	Page	Article
Enumerators—who should be appointed	... 42	... 3
Do. duties of	... 6	... 2
Do. instructions to	... 30-37	... 1-63
Do. do.	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 51-53	... 9-35
Do. wages of	... 11	... 38
Do. Act of Appointment of	... 10	... 37
Do. do.	... 10	... 37
Do. do.	... 42	... 6
Do. do.	... 45	... 12
Do. do.	... 48	... 9
Do. do.	... 50	... 6
Enumerator's Abstract—preparation of	... 16	... 84
Do. do.	... 28-29	... 53-56
Do. do.	... 33	... 34
Do. do.	... 39	... 22
Do. do.	... 52-53	... 20-21
Estate—what is an	... 4	... 15
Do.	... 21	... 16
Do.	... 40	... 1
Do. enumeration of the residents on	... 4	... 15
Do. do.	... 11-12	... 46-53
Do. do.	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 40-41	... 1-16
Do. register of	... 11	... 49
Do. do.	... 12	... 53
Estate Boutiques—enumeration of person resi- dent in	... 11	... 47
Do. do.	... 40	... 3
Estate Dispensaries—enumeration of person in	11	... 48
Do. do.	... 40	... 3
Estate Schedule forms—transmission of, to super- intendents	... 12	... 50-53
Do. do.	... 41	... 10
Estate Statistical Statement—transmission of, by superintendents...	9	... 20
Do. do.	... 40	... 9
Estate Superintendents—instructions to	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 40-41	... 1-16
Final Census	... 13	... 60
Do.	... 27-28	... 47-51
Do.	... 31-33	... 17-38
Do.	... 38	... 7
Forms—indent for, transmission to Commissioner of Census of...	43	... 12
Do. do.	... 51	... 8
Do. to Superintendent of Census	13	... 58
Do. do.	... 45	... 16
Do. do.	... 49	... 15
Do. register of	... 13	... 59
General Manager of Railways, duty of	... 44-47	... 1-34
Government Agent <i>ex officio</i> Commissioner of Census	... 3	... 6
Do. do.	... 6	... 5
Government Clerks—appointment of, as Enu- merators	... 10	... 34
Do. do.	... 14	... 68
Government Dispensaries—enumeration of per- sons in	... 11	... 48
Do. do.	... 40	... 3
Hospitals—enumeration of the inmates of	... 4	... 13
Do. do.	... 15	... 76-78
Hotels—enumeration of persons in	... 4	... 13
Houses—listing of	... 8-9	... 11-22
Do. do.	... 20-22	... 1-26
Do. do.	... 23-24	... 5-10

	Page	Article
Houses—listing of	... 40	... 4
Do. do.	... 42	... 1
Do. do.	... 45	... 13
Do. do.	... 48	... 1
Do. Census Officers entitled to access to	3	... 9
Do. numbering of	3	... 9
Do. do.	... 8-9	... 11-22
Do. do.	... 20-22	... 1-26
Do, do.	... 23-24	... 6-10
Do. do.	... 40	... 4
Do. do.	... 42	... 2
Do. do.	... 45	... 13
Do. do.	... 48	... 2
Household Schedules	... 13	... 61-63
Do.	... 24-25	... 14-16
Householders to fill up Schedules	... 3	... 12
Do. do.	... 13	... 61-62
Do. do.	... 14	... 66-67
Do. do.	... 31	... 15
Do. do.	... 45	... 15
Do. do.	... 49	... 14
House List—preparation of	... 8-9	... 11-22
Do. do.	... 20-22	... 1-26
Do. do.	... 40	... 4
Do. do.	... 42	... 1
Do. do.	... 45	... 13
Do. do.	... 48	... 1
Do. revision of, by chief Headman	... 9	... 24-25
Do. do. by Commissioners of Census	... 10	... 30
Do. do. by Supervisors	... 23	... 4-5
Do. correction of errors in	... 24	... 8-10
Do. uses of	... 8	... 13-14
Do. do.	... 9	... 23
Indent for Forms—transmission of, to Com- missioners of Census	... 43	... 12
Do. do.	... 51	... 8
Do. transmission of, to Superin- tendent of Census	... 13	... 58
Do. do.	... 45	... 16
Do. do.	... 49	... 15
Instruction of Enumerators and Supervisors by Commissioners of Census	... 12-13	... 57
Do. of Enumerators by Supervisors	... 26	... 28-32
Do. of Village Headmen by Commis- sioner of Census as to prepara- tion of house list and statistical statement	... 8	... 15
Instructions to Commissioners of Census	... 7-19	... 1-107
Do. to Enumerators	... 30-37	... 1-63
Do. do.	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 51-53	... 9-35
Do. to Estate Superintendents	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 40-41	... 1-16
Do. to Marine Enumerators	... 50-53	... 1-35
Do. to Military Enumerators	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 48-49	... 1-23
Do. to P. W. D. Enumerators	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 42-43	... 1-16
List of Villages—instructions as to the prepara- tion of	... 7	... 2-7
Listing of Houses	... 8-9	... 11-22
Do.	... 20-22	... 1-26
Do.	... 23-24	... 5-10
Do.	... 40	... 4
Do.	... 42	... 1

	Page	Article
Listing of Houses	45	13
Do.	48	1
Local Board Town—Chairman of, <i>ex officio</i>		
Commissioner of Census	3	6
Do. do.	6	5
Lock-ups—enumeration of the inmates of	4	13
Do. do.	15-16	79-83
Lodging Houses—enumeration of persons in	4	13
Lunatic Asylums—enumeration of the inmates of	4	13
Do. do.	15	76-78
Marine Population—enumeration of	50-53	1-35
Master Attendant—duty of	50-53	1-35
Military Forces—enumeration of	4	14
Do. do.	38-39	1-22
Do. do.	48-49	1-23
Model Schedule—Estate	68	—
Do. Household	64-66	—
Do. Marine	69	—
Do. Military	70	—
Do. P. W. D. cooly lines	67	—
Municipal Towns—Chairman of, <i>ex officio</i>		
Commissioner of Census	3	6
Do. do.	6	5
Naval Forces—enumeration of the	4	14
Notice to Householders—issue of, by Commissioners of Census	14	72
Numbering of Houses	3	9
Do.	8-9	11-22
Do.	20-22	1-26
Do.	23-24	6-10
Do.	40	4
Do.	42	2
Do.	45	13
Do.	48	2
Officers in charge of Census	6	5
Do.	40	1
Do.	42	4
Do.	44	1
Do.	48	10
Do.	50	3
Orders—execution of, by Headmen during Census month	14	70
Ordinance No. 9 of 1880—repeal of	1	3
Do. do.	2	2
Ordinance No. 9 of 1900—passing of	1	3
“Outdoor” Schedules	25	17
Do.	45	14
Penalties	5	19
Plumbago Mining—enumeration of persons engaged in	11	44
Police Barracks and Quarters—enumeration of persons in	4	13
Do. do.	15-16	79-83
Preliminary Census	13	60
Do.	26-27	33-46
Do.	30-31	1-16
Do.	38	1
Prisons—enumeration of persons in	4	13
Do. do.	15	76-78
Procedure, Census, briefly stated	1	4
Proclamation appointing date of Census	1	1
Programme of Census operations	18-19	107
Prosecutions—not to be instituted without Attorney-General's sanction	6	20
Provisional Totals—transmission of	16	86-97
Public Institutions—enumeration of persons in	4	13

	Page	Article
Public Works Department Cooly Lines—enu- meration of persons in	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 42-43	... 1-16
Questions—asking of, by Census Officers	... 3	... 10
Do. do.	... 36-37	... —
Do. obligation of householders to answer	... 3	... 11
Rail—enumeration of passengers by	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 41-47	... 1-34
Railway Buildings—enumeration of residents in	... 38-39	... 1-22
Do. do.	... 44-47	... 1-34
Receipts—Estate Superintendents to grant, for Schedules	... 12	... 50 (b)
Do. do.	... 41	... 10
Records of Census—not admissible in evidence	6	21
Reformatories—enumeration of inmates of	... 4	... 13
Register of Circle Lists	... 9	... 27
Do. Circle Abstracts	... 16	... 85
Do. Estates	... 11	... 49
Do. do.	... 12	... 53
Do. Forms	... 13	... 59
Do. Villages	... 9	... 22
Religious Institutions—enumeration of per- sons in	... 4	... 13
Revenue Subdivisions—Commissioner of Census to report changes in	7-8	... 8-10
River Enumeration	... 11	... 42-43
Road Enumeration	... 11	... 39-41, 43
Rules—Governor in Executive Council to make	2	... 5
Schedules, Estate	... 12	... 50
Do. Household	... 24-25	... 14-16
Do. Marine	... 51	... 9
Do. Model	... 63-70	... —
Do. Outdoor	... 25	... 17
Do. do.	... 71	... —
Do. delivery of, to householders	... 3	... 12
Do. do.	... 31	... 15
Do. do. to keeper of prisons	... 4	... 13
Do. do. to superintendents of estates	... 4	... 15
Do. do. do.	... 12	... 50-53
Do. filling up of, by householders	... 3	... 12
Do. do. do.	... 13	... 61-62
Do. do. do.	... 4	... 13
Do. do. by keeper of prisons	... 15	... 76-78
Do. do. by superintendents of Estates	... 4	... 15
Do. do. do.	... 40	... 10
Do. examination of, by Supervisors	... 15	... 75
Do. do. do.	... 28	... 52
Do. do. do.	... 41	... 13
Do. do. do.	... 43	... 14
Do. do. do.	... 46	... 23
Do. do. do.	... 49	... 17
Do. do. do.	... 52	... 20
Do. do. by Commissioners of Census	... 17	... 90-92
Do. distribution of, by Supervisors	... 25-26	... 19-27
Do. despatch of, to Commissioners of Census	... 29	... 58
Do. do. do.	... 39	... 22
Do. do. do.	... 41	... 16
Do. do. do.	... 43	... 15
Do. do. do.	... 52	... 20
Do. do. to Superintendent of Census...	16	... 89

	Page	Article
Schedules—despatch of, to Superintendent of Census...	17	... 93-99
Do. do. do. ...	47	... 34
Do. do. do. ...	49	... 23
Do. do. do. ...	53	... 21
Do. instructions as to filling up of ...	33-36	... 39-63
Do. do. ...	38-39	... 10-21
Do. do. ...	53	... 23-35
Station Masters—appointment of, as Supervisors	45	... 9
Statistical Statements,—preparation of ...	8-9	... 11-22
Do. do. ...	20-21	... 1-26
Do. revision of, by chief Headman	9	... 24-25
Do. revision of, by Supervisors ...	23	... 4
Do. uses of ...	9	... 23
Do. estate ...	9	... 20
Do do. ...	40	... 9
Superintendent of Census—appointment of ...	1	... 2
Superintendent of Estates—instructions to ...	38-39	... 1-22
Supervisors—Commissioner of Census to appoint	40-41	... 1-16
Do. duty of ...	6	... 3
Do. do. ...	12	... 54-56
Do. instructions to ...	23-29	... 1-59
Do. do. ...	38-39	... 1-22
Do. do. ...	40-41	... 1-16
Do. do. ...	42-43	... 1-16
Do. do. ...	44-47	... 1-34
Do. do. ...	48-49	... 1-23
Do. do. ...	50-53	... 1-35
Do. who should be appointed	12	... 54-56
Do. do. ...	6	... 4
Do. do. ...	42	... 4
Do. do. ...	45	... 9
Do. Act of Appointment of	12	... 54
Do. do. ...	45	... 12
Do. do. ...	48	... 9
Do. do. ...	50	... 6
Training of Enumerators ...	12-13	... 57
Do. ...	26	... 28-32
Do. ...	42	... 8
Do. ...	46	... 18
Do. ...	48	... 10
Do. ...	50	... 5 (c)
Travellers—enumeration of ...	4	... 14
Do. ...	11	... 39-41
Do. ...	25	... 17-18
Do. ...	32	... 26-32
Villages—list of, preparation of ...	7	... 2-7
Villages—register of ...	9	... 22
Village Headman—appointment of, as Enumerators	10	... 35
Do. preparation by, of house lists and statistical statement ...	8	... 11
Do. do. ...	20-22	... 1-26
Do. execution of Judicial orders, &c., by, during Census month	14	... 70
Voyagers—enumeration of ...	4	... 14
Do. ...	50-53	... 1-35
Wages of Enumerators ...	11	... 38
Weddings, &c.—fixing of, for day of Census ...	14	... 72
Work Houses—enumeration of the inmates of...	4	... 13

CENSUS OF CEYLON, 1901.

CENSUS MANUAL.

PART I.

CHAPTER I.—INTRODUCTORY.

By Proclamation dated 10th March, 1900, and published in the *Government Gazette* of 16th March, 1900, His Excellency the Governor, acting with the advice of the Executive Council, under section 3 of the Census Ordinance, No. 9 of 1880, appointed that a Census be taken of the population of Ceylon on the 1st day of March, 1901.

2. By *Gazette* Notification dated 22nd March, 1900, Mr. P. Arunachalam, Ceylon Civil Service, was appointed to superintend the taking of the Census.

3. By Ordinance No. 9 of 1900, "The Census Ordinance," No. 9 of 1880, was repealed. The methods of the Census were provided for by the new Ordinance and by Rules made under section 5 by the Governor, with the advice of the Executive Council. The Ordinance is printed as Part II. of this Manual, and the Rules are included in Part III.

4. Briefly stated, the Census procedure will be as follows:— Each house in the Island will receive a separate number. The houses will be formed into Blocks of convenient size. Each Block will be assigned to an Enumerator. In the early part of February, 1901, the Enumerator will take a Preliminary Census of the ordinary residents of his Block. The record then made he will, at the Final Census on the night of 1st March, 1901, revise and bring into agreement with the facts as they stand on that night. The population not resident in houses, such as travellers by road, river, or rail and persons on board ships will be enumerated only on the night of 1st March.

PART II.**CHAPTER II.—THE CENSUS ORDINANCE.**

No. 9 of 1900.

An Ordinance to provide for the taking of a
Census from time to time.

WEST RIDGEWAY.

Preamble.

WHEREAS it is expedient to provide for the taking of a
Census from time to time and at convenient times : It is
hereby enacted by the Governor of Ceylon, by and with the advice
and consent of the Legislative Council thereof, as follows :

Short title.

1 This Ordinance may be cited as "The Census Ordinance,
1900."

Repealing clause.

- 2 (1) The Ordinance No. 9 of 1880 is hereby repealed.
(2) This repeal shall not affect—
(a) The past operation of the Ordinance repealed or anything
duly done or suffered under it ; nor
(b) Any right, privilege, obligation, or liability acquired,
accrued, or incurred under the said Ordinance ; nor
(c) Any penalty, forfeiture, or punishment accrued or incurred
under the said Ordinance ; nor
(d) Any investigation, legal proceeding, or remedy in respect
of any such right, privilege, obligation, liability, penalty,
forfeiture, or punishment as aforesaid, and any such
investigation, legal proceeding, and remedy may be
carried on as if this Ordinance had not passed.

(3) Any enactment referring to any Ordinance or enactment
hereby repealed or to any rule made thereunder shall be deemed
to refer to the corresponding provision of this Ordinance or of the
rule made thereunder.

(4) Any person appointed under "The Census Ordinance,
1880," and holding office at the commencement of this Ordinance,
shall be deemed to have been duly appointed under this Ordinance.

Governor to
appoint taking
of census.

3 It shall be lawful for the Governor, with the advice of the
Executive Council, to appoint from time to time by Proclamation
published in the *Government Gazette* that a census be taken at
such time as shall be notified in such Proclamation.

Governor may
appoint
Superintendent
of Census.

4 It shall be lawful for the Governor to appoint a fit and
proper person, to be called the "Superintendent of Census," to
superintend the taking of any census, and at any time to appoint
some other in his place or to appoint any person to act tempora-
rily for such Superintendent of Census.

Rules by the
Governor in
Executive
Council.

5 (1) The Governor may for the carrying out of the purposes
of this Ordinance from time to time, with the advice of the
Executive Council, make rules consistent with the provisions of
this Ordinance, and with the like advice rescind, revoke, amend,
alter, or add to such rules.

- (2) The rules may prescribe—
(a) The duties of census officers ;
(b) The particulars regarding which, the persons from whom,
and the mode in which, information shall be obtained
for the purposes of the census ;

(c) The form of schedule to be prepared by the Superintendent of Census for the purpose of being filled up with the particulars so prescribed.

(3) The rules shall be published in two issues of the *Government Gazette* in the English language, and shall from the date of the last of such publications be as legal, valid, and effectual as if the same had been enacted in this Ordinance and shall be judicially noticed.

(4) Any person committing any breach of any such rule shall be liable on conviction to simple or rigorous imprisonment for a term not exceeding one month, or to a fine not exceeding one hundred rupees, or to both.

6 The government agent of a province shall be commissioner of census for his province and the assistant government agent of a district shall be commissioner of census for his district, and the chairman of every municipality and local board shall be commissioner of census for the local area of such municipality or local board. Provided that the Governor may, with the advice of the Executive Council, appoint any other person as commissioner for such province or district or municipality or local board.

Government agent, assistant government agent, and chairman of municipality or local board to be commissioners.

7 A commissioner may in writing appoint any person as enumerator or supervisor to take or aid in taking or supervise the taking of the census within any specified local area, and may at any time revoke such appointment.

Appointment of enumerators and supervisors.

8 Every person appointed under section 4, or section 6, or section 7 of this Ordinance, and every person appointed under "The Census Ordinance, 1880," and now holding office, and every commissioner of census shall be a census officer within the meaning of this Ordinance, and shall be deemed a public servant within the meaning of the Ceylon Penal Code.

Who are census officers.

9 Every person occupying any land, house, enclosure, vessel, or other place shall allow any census officer such access thereto as he may require for the purpose of the census, and as, having regard to the customs of the country, may be reasonable, and shall allow him to paint, mark, or affix on or to the property in the occupation of such person such letters, marks, or numbers as may be necessary for the purposes of the census.

Occupier to allow access and permit affixing of numbers.

10 Every census officer may ask all such questions of all persons within the limits of his local area as by rule made in this behalf by the Governor, with the advice of the Executive Council, he may be directed to ask.

Asking of questions by census officer.

11 Every person of whom any question is asked under the last foregoing section shall be bound to answer such question to the best of his knowledge and belief.

Obligation to answer questions.

12 (1) Subject to such rules as the Governor, with the advice of the Executive Council, may make in this behalf, any census officer may leave or cause to be left a schedule, in the form prescribed by the Governor, with the advice aforesaid, at any dwelling-house within the local area of such census officer, for the purpose of its being filled up by the occupier of such house or of any specified part thereof.

Schedule to be left at dwelling-houses and filled up by the householders.

(2) When any such schedule has been so left, the occupier of the house or part to which it relates shall fill it up or cause it to be filled up, to the best of his knowledge and belief, so far as regards the inmates of such house or part, as the case may be, at the time of the taking of census, and shall sign his name thereto, and when so required shall deliver the schedule so filled up and signed to the enumerator or supervisor appointed for the local area within which the house is situated or to such other person as the commissioner may direct.

Schedule to be delivered to and filled up by keeper of prison, &c.

13 (1) Subject to such rules as the Governor may make with the advice of the Executive Council, any census officer may, if so required by the commissioner, deliver or cause to be delivered to—

- (a) Every person in charge of a lunatic asylum, hospital, work-house, prison, police station, reformatory, lock-up, or of any public, charitable, religious, or educational institution; or to
- (b) Every keeper, secretary, or manager of any hotel, boarding-house, lodging-house, or club,

a schedule in the prescribed form to be filled up in relation to the persons who at the time of the taking of census are under his charge or inmates of his house.

(2) The person to whom the schedule is so delivered shall fill up or cause the same to be filled up to the best of his knowledge and belief so far as regards the inmates of such lunatic asylum, hospital, workhouse, prison, police station, reformatory, lock-up, or public, charitable, religious, or educational institution, or such hotel, boarding-house, lodging-house, or club at the time aforesaid and shall sign his name thereto, and when so required shall deliver the schedule so filled up and signed to the enumerator or supervisor appointed for the local area within which such building is situated, or to such other person as the commissioner may direct.

Enumeration of the military and naval forces and voyagers, travellers, &c.

14 The Superintendent of Census shall obtain by such ways and means as shall appear to him best adapted for the purpose the information required by this Ordinance or by the rules made by the Governor, with the advice of the Executive Council, with respect to—

- (a) Any body of men belonging to Her Majesty's military or naval forces or to any vessel of war; and
- (b) All persons who during the time appointed for taking any census were travelling or on ship-board, or for any other reason were not abiding in any house, of which account is to be taken by the census officers as aforesaid, and shall include such information in the abstract to be made by him as hereinafter provided.

Schedules to be delivered to superintendents of estates and filled up by them.

15 (1) It shall be the duty of every commissioner to make or cause to be made a list of all estates of the extent of twenty acres or more in his district, upon which there are ten or more resident coolies or labourers, with the approximate number of residents on each such estate and of the acreage under cultivation, and to cause to be delivered to the superintendent or person in charge, being resident on such estate, schedules in the prescribed form to be filled up by such superintendent or person in charge with the particulars required in such schedules.

(2) Every such superintendent or person in charge shall furnish the commissioner with such information as he may require for the preparation of the list mentioned in the preceding sub-section, and shall sign and deliver to the person from whom he shall receive the schedules mentioned in the said sub-section a receipt therefor to be provided for that purpose, and shall fill up the said schedules to the best of his knowledge and belief as to all persons being on the estate under his superintendence or charge at the time of the taking of census, and shall within forty-eight hours from such time transmit such schedules to the kachcheri of the district or to the nearest post office addressed to the commissioner, together with a certificate signed by him that the said schedules have been truly and faithfully filled up by him, and that to the best of his knowledge and belief the same are correct.

16 Every enumerator shall deliver to the supervisor all schedules and all such returns as may be required by the Superintendent of Census on a day to be appointed for the purpose by the commissioner, and it shall be the duty of such supervisor to verify them and to transmit them forthwith to the commissioner.

Enumerator to deliver schedules and returns to the supervisor.

17 The commissioner shall upon the receipt of such schedules and returns forthwith forward the same to the Superintendent of Census.

Commissioner to forward them to superintendent.

18 The Superintendent of Census shall, upon receipt of the schedules and returns, cause an abstract to be made of the same and forward the said abstract to the Governor within such time as may be appointed by the Governor, and the same shall be printed and published for general information.

Abstract to be made and forwarded to the Governor, and published.

19 (1) Any census officer who—

Penalties.

(a) Without sufficient cause, refuses or neglects to act as such, or to use reasonable diligence and care in performing any duty imposed upon him ; or

(b) Wilfully puts an offensive or improper question, or knowingly makes any false return ; or

(c) Asks, receives, or takes from any person other than an authorized officer of Government any payment or reward ; and

(2) Any person who—

(a) Refuses to answer to the best of his knowledge and belief any question asked of him by an enumerator which he is legally bound so to answer, or wilfully makes a false answer thereto ; or

(b) Makes, signs, delivers, or causes to be made, signed, or delivered any wilfully false or incorrect schedule, statement, or return ; or

(c) Refuses to allow the enumerator such reasonable access to a land, house, enclosure, vessel, or other place as he is required by this Ordinance to allow ; or

(d) Removes, obliterates, alters, or injures, before the expiry of four weeks from the time of the taking of census, letters, marks, or numbers which have been painted, marked, or affixed for the purposes of the census ; or

(e) Refuses or neglects to comply with any provision of this Ordinance, or of any rule made thereunder— shall be guilty of an offence, and liable on conviction to imprisonment of either description for a term not exceeding one month, or to a fine not exceeding one hundred rupees, or to both.

20 No prosecution shall be instituted under this Ordinance except on the written authority of the Attorney-General.

21 No entry in any book, register, or record made by a census officer or by any other person in the discharge of his duty under this Ordinance shall be admissible as evidence in any civil or in any criminal proceeding, save and except a prosecution instituted under this Ordinance in respect of such entry against the person who made, signed, or delivered the same, or caused the same to be made, signed, or delivered, anything in any Ordinance contained to the contrary notwithstanding.

No prosecution without Attorney-General's authority.

Records of census not admissible in evidence.

PART III.

CHAPTER III.—CENSUS DIVISIONS AND OFFICERS.

1. For Census purposes every Chief Headman's division and every Municipal or Local Board town is divided into Blocks and Circles.
2. A Block is the local jurisdiction of an Enumerator, whose duty it is to write down in forms provided for the purpose the particulars prescribed for every person resident within his Block.
3. A Circle is the local jurisdiction of a Supervisor, whose duty it is to see that the Enumerators within his Circle understand and do their duty thoroughly.
4. The Supervisor will, outside Municipal and Local Board towns, act under the instructions of the Chief Headman of a Division (District Mudaliyar, Ratemahatmaya, Vanniya, or Maniagar), except where the Chief Headman is himself the Supervisor.
5. The Census operations in each Province and District, Municipality or Local Board, will be under the direction of the Government Agent or Assistant Government Agent of such Province or District, or of the Chairman of the Municipality or Local Board, these officers being under the Census Ordinance *ex officio* Commissioners of Census for their respective local jurisdictions.

CHAPTER IV.—INSTRUCTIONS TO COMMISSIONERS.

1. The duty of a Commissioner of Census is to exercise a general supervision over the Enumerators and Supervisors in his local area and over all the Census operations therein, and he is responsible to Government that all Census details are duly attended to and the Census successfully accomplished.

LIST OF VILLAGES.

2. Every Commissioner should, with the least possible delay, cause the lists of villages appended to the Report of the Census of 1891 to be carefully revised, so far as it relates to his local area, and should inform the Superintendent of Census whether any and which of these villages have died out, and whether any and what new villages have grown up since the last Census.

3. Where a village has been abandoned, the fact should be stated and the reason given, if any is known; and, in the case of new villages, it should be stated from what villages they have been colonized.

4. Where a village shown in the list of 1891 is to be represented in the list of 1901 by that village and by others previously treated as hamlets and not shown in the Census Report of 1891, the names of the old villages and of the new should be shown thus :—

1891.	1901.	Remarks.
Pahalagama ...	Dodangoda ...	This was treated in 1891 as part of the village Pahalagama, but has since grown in importance and is shown as a separate village
	Pahalagama ...	

5. Similarly, where hamlets separately mentioned in 1891 are to be combined, they should be included in a bracket thus :—

1891.	1901.
Potupitiya ...	} Potupitiya
Diyagoda ...	
Dediyagoda ...	

6. The villages should be shown under the pattu or other revenue subdivision to which they belong, and their names should be transliterated in strict accordance with the Government Minute of 28th August, 1866. (Appendix II.)

7. A specimen form is annexed (Appendix I., Form 1.) showing how the information should be furnished.

CHANGES IN REVENUE SUB-DIVISIONS.

8. The Commissioner should furnish the Superintendent of Census with a statement, in the subjoined form, of the changes, if any, which have taken place in the revenue sub-divisions in his district since the last Census.

Name of sub-division.	Population in 1891.	Subsequent additions.		Subsequent deductions.		Population after the change	Remarks.
		Name of Village.	Population.	Name of Village	Population.		

9. A separate statement should be furnished of any changes which are in contemplation and are likely to occur before the 1st March, 1901. The same form may be used with the substitution of "proposed" for "subsequent."

10. The population of the villages and divisions transferred may be taken as stated in Parts II. and III. of the Census Report, 1891.

LISTING AND NUMBERING OF HOUSES.

11. The most important preliminary step of the Census is to prepare a list of all the houses in each village and in each ward of a town, to number them for the purposes of the Census and to prepare a statistical statement.

12. The House Lists and Statistical Statements will be respectively in the Forms 2 and 3 of Appendix I., and will be prepared in Municipal and Local Board towns by officers of the Municipality or Local Board, and elsewhere by the Village Headmen, under the direction of the Commissioner.

13. The House List is required mainly (a) in order to ascertain accurately the number of Householder's Schedules required for each village; (b) to determine the extent and number of the Enumeration Blocks that should be constituted; and (c) as the chief guide to the Enumerators at the Preliminary and Final Census.

14. It will thus be the basis of the whole of the Census operations, and too much care cannot be bestowed upon its preparation and upon checking and correcting it so that it shall be as accurate as possible.

15. The officers who are to prepare the House List and the Statistical Statement should be summoned before the Commissioner, and the mode of their preparation and of the numbering of houses, as set forth in chapter V., explained to them, taking, as an example, a portion of a selected village or street and filling up the form for the houses, &c., therein.

16. The House List and Statistical Statement should be prepared by the Village Headmen under the supervision of a Superior Headman (such as Muhandiram, Korala, Udaiyar, Vidane Arachchi, &c.) to be nominated by the Commissioner for the purpose.

17. The Lists and Statements should be prepared on other paper, and, after careful checking and revision by the Superior Headman, copied into the printed forms, and should then be sent to the Commissioner before the 1st September, 1900.

18. "Estate" for the purposes of the Statistical Statement means twenty acres or more in extent on which there are ten or more resident coolies or labourers. (Census Ordinance, 15th section.)

19. The name of every "estate" should be entered with its acreage and approximate population, and it should also be stated whether or not the Superintendent or Conductor is resident on the estate.

20. This information the Estate Superintendent is bound by Section 15 (2) of the Census Ordinance to furnish to the Commissioner, and may be collected from him in Form 21 of Appendix I. in lieu of Form 3.

21. Where the enumeration of the population of an estate is to be entrusted to the Superintendent under Chapter IX., House Lists need not be prepared by the Village Headmen for the estate, but may be prepared by the Estate Superintendent (see Chapter IX., Rule 4). If it is not possible to assign the estate to a village, the name of the planting district or of the Superior Headman's division may be given instead of the name of the village.

22. There should be in the Commissioner's office by the 1st September, 1900, a register, in Form 4 of Appendix I., of all the villages in the district. In the register, opposite each village, should be noted the date of receipt of the House List and the Statistical Statement, and, on the 1st September, any lists and Statistical Statements which may not have been received should be called for.

APPOINTMENT OF ENUMERATION BLOCKS.

23. The House Lists and Statistical Statements will put the Commissioner in possession of the information which he will require for the formation of Enumeration Blocks.

24. The House Lists and Statistical Statements should be referred to the Chief Headman of the District, who should be directed to personally check them and to return them by the 1st October to the Kachcheri, with a scheme for the division of his District into Enumeration Blocks.

25. The Chief Headman should be directed, *inter alia*, by personal inspection of the houses, as far as possible, (a) to test the accuracy of the lists and of the numbering of the houses; (b) to see that the numbering is so arranged that each Block to be assigned to an Enumerator is compact, and that he will not have to walk unnecessary distances to take the Census; and (c) to see that the quarters occupied by low castes, such as Rodiyas and Puraiyas, are not omitted from the lists or entered in them carelessly.

26. The houses shown in each House List should be formed into one or more Blocks, which should be assigned serial numbers for each Circle or local jurisdiction of a Supervisor.

27. For each Circle a Circle List should be prepared in Form 5 of Appendix I. and entered in a register for the whole District.

28. It is inexpedient to lay down a hard and fast rule as to the number of houses of which an Enumerator's Block should consist. This greatly depends on local conditions, the nature of the country and the distance to be traversed by the Enumerator, and the number of houses in respect of which the Schedules have to be filled in by him. The essential point is that the area of the Block should be such as would admit of a single person visiting, and perfecting the Schedule for, each house in the Block during the course of a single night. A Block should ordinarily contain about 100 houses. (See also rule 65 below.)

29. In the formation of Enumeration Blocks care should be taken that the houses allotted to each Enumerator are clearly defined, and that a house is not twice included or altogether excluded. Such mistakes are most likely to occur on or near the boundary lines of villages or revenue divisions, and especially the boundaries between Municipal or Local Board towns and adjoining villages.

30. The Commissioner should take advantage of any opportunity that may present itself to him of personally testing the accuracy of the lists and of the numbering of the houses, and should not implicitly accept the assurances of Chief Headmen that the work has been properly done.

31. As an example of irregularities discovered after such assurances on a casual inspection of a part of a village, may be mentioned the following :—Unoccupied houses were found not numbered, though fit for human habitation. Houses on an estate in the Headman's Block had been numbered on the list, but no numbers were marked on the houses. Consecutive houses in gardens were numbered erratically : on one side of a village road, 8, 13, 14 ; on the opposite side—

11, 16, 15	*	
17, 18, 19		
32	22	20

* Occupied house not numbered.

32. Such numbering is worse than useless, and indicates that the list was prepared and the numbers assigned to houses by the Headman without visiting them but from his recollection of them, and that he visited them afterwards and marked the numbers as entered on the list and supplied omissions indiscriminately or not at all.

33. Headmen should be warned against such practice, and the Chief Headmen and Supervisors should be held personally responsible for any errors or omissions. Any corrections that may become necessary should be made in terms of rules 8, 9, and 10 of the Instructions to Supervisors (Chapter VI.).

APPOINTMENT OF ENUMERATORS.

34. In Municipal and Local Board towns the services of intelligent and energetic Government clerks and other similar officers should, as far as possible, be utilized as Enumerators. (See rule 68.)

35. In other places the Village Headman should be the Enumerator of each Block, and, where the Headman's village consists of more than one Block, he should be allowed to nominate, subject to the approval of the Commissioner, a fit person to be the Enumerator of the additional Block, on the Headman's responsibility. The person so appointed should always be a resident of the village.

36. The appointment of Enumerators should be completed before the 1st November, 1900, on which date they should be ready to assume duties.

37. Each Enumerator should, on appointment, be given an Act of Appointment in Form 6 of Appendix I. and supplied with a list of the houses in the Block assigned to him, and care should be taken that no house is omitted from the list, and that every house bears on the list the number marked on the house.

38. The wages of an Enumerator should be, as a rule, about Rs. 5, and not exceed Rs. 10, save in exceptional cases, where the maximum will be Rs. 15. Expenditure on this account should be kept within the lowest limits consistent with efficiency. An Enumerator will be eligible for a certificate or badge of merit from the Commissioner for good work done.

ROAD AND RIVER ENUMERATORS.

39. Where frequented cart roads pass through a village, it may be found necessary to appoint special Enumerators (to be called "Road Enumerators") to enumerate travellers.

40. It may be found sufficient to post a Road Enumerator at a toll station. Generally he should be posted at a junction of roads, and should be required to visit every usual resting place for carts or travellers on the road. For this purpose his beat should not exceed seven miles.

41. Where the traffic is considerable, a special Enumerator (in addition to the man at the junction or toll station) should be appointed to go along the road, and his beat may be increased to ten miles.

42. Navigable rivers, canals, and waterways, on which there is night traffic, may also require special Enumerators.

43. Road and River Enumerators should only be appointed where the Village Enumerator alone cannot do the work.

44. Special arrangements will be necessary where there are large collections of people engaged in special work, such as plumbago mining. In such cases the Chief Overseer in charge of the work may be appointed Enumerator in conjunction or not (as the Commissioner may think fit) with the Village Enumerator.

45. Special arrangements will also be necessary in the case of Estates [see chapter IX.], the Military [chapter XII.], Railways (lines open and under construction) [chapter XI.], Shipping [chapter XIII.], Hospitals, Asylums, and Jails [paragraphs 76 to 78 of this chapter], Police [paragraphs 79 to 83], Public Works Department Cooly Lines [chapter X.].

ESTATES.

46. In the case of an estate of twenty acres or more upon which there are ten or more resident labourers, the Enumeration of all persons on the estate, whether labourers or not, resident in cooly lines, bungalows, or other buildings, will, under section 15 (2) of the Census Ordinance, be made by the Superintendent or the person in charge, except where he is illiterate, in which case special arrangements will be made by the Commissioner.

47. Boutiques on an estate will be enumerated by the village Enumerator, unless the Commissioner sees reason for causing it to be done by the Superintendent.

48. Estate dispensaries will be enumerated by the Estate Superintendent, Government dispensaries and hospitals by the Civil Medical Department.

49. By the 31st October, 1900, there should be in every Kachcheri a register, in Form 7 of Appendix I, of all estates in the district, with the approximate number of residents on each; and the number of Estate Schedules required should be reported to the Superintendent of Census before November 15.

50. To every estate should be forwarded, in the first week in February, 1901, from the Kachcheri to which the estate belongs, a packet containing—

- (a) Schedules in sufficient number for the entry of the residents on the estate, with 10 per cent. extra for emergencies or waste, stitched in covers provided for the purpose ;
- (b) A receipt, in Form 8 of Appendix I., to be perfected and returned to the Kachcheri by the Superintendent or the person in charge; and
- (c) Two covers, one for the return of the Superintendent's acknowledgment referred to in (b), and the other for the return of the Schedules to the Kachcheri after they have been filled.

51. Each packet should be consecutively numbered and entered in the Register and the number noted on the cover of the packet.

52. (1) If the packets are forwarded by post, a list in triplicate, in Form 9 of Appendix I. should be delivered to the Postmaster. A separate list should be made for each office of address.

(2) The Postmaster will check the list and return one copy to the Kachcheri of issue, keep one copy himself, and forward the third to the office of address.

(3) The Postmaster of the office of address will check the list and forthwith return it to the Kachcheri of issue.

(4) In the event of any packet not being delivered, the Postmaster will at once report it to the Kachcheri.

(5) In order to avoid embarrassing the Postmasters, the Commissioner should see that an inconveniently large number of packets addressed to one Post Office is not posted on the same day.

53. As each Superintendent's acknowledgment is received, the date of such receipt should be entered in column 7 of the Register. If not received before February 15, 1901, his attention should be called until the acknowledgment is received.

SUPERVISORS.

54. The Superior Headmen (Koralas, Udaiyars, Muhandirams, Registrars of Marriages, Vidane Arachchies, and the like) may be charged with the immediate supervision of the Village Headmen and Enumerators, and given an Act of Appointment, in Form 10 of Appendix I., as Supervisors. The Chief Headman may be appointed Supervisor, if the Commissioner thinks fit. Supervisors will receive no pecuniary remuneration, but will be eligible for badges of merit or other honour for good service.

55. In Municipal towns, the Municipal Inspectors or other officers appointed by the Commissioner will be the Supervisors.

56. The Chief Headman should in every case have the general supervision of the Enumeration in his local jurisdiction, and should give his personal attention to Census matters, and should be held personally responsible that all details are properly carried out in his district.

CENSUS DRILL.

57. The Commissioner should, during November, December, and January, personally and through the Chief Headmen instruct the Enumerators and Supervisors in their duties. For this purpose

they should be required to attend before him and the Chief Headmen and be sent round a neighbouring Block of houses with a batch of spare Schedules for experiment on actual facts, and the forms examined and the mistakes pointed out and corrected. The Supervisors should moreover be given Schedules containing numerous errors of different kinds and asked to correct them, and the corrections gone over with them.

FORMS.

58. The necessary forms (of which copies are given in Appendix I.) will be supplied by the Superintendent of Census on application. Indents for forms should reach him on or before the dates mentioned below. Special care should be taken to avoid waste, while providing a sufficiency of forms to prevent inconvenience, confusion, and anxiety at the time of the Census.

Description of Form.	Date by which Indent should reach the Superintendent of Census.
House List ...	} 30th June, 1900.
Statistical Statement ...	
Instructions to Headmen as to the preparation of House Lists and Statistical Statements ...	
Register of Villages ...	
All other Forms ...	15th November, 1900.

59. A register should be kept, in Form 11 in the Appendix I., in each Commissioner's office of the receipts and issues of printed forms.

ENUMERATION.

60. A Preliminary Census will be made by the Enumerators during the first week in February, 1901, of all persons ordinarily resident in each house, by entering the prescribed particulars in Schedules stitched into books. This record will be brought up to date on the night of 1st March so as to be in agreement with the facts as they stand on that night, and this will be the Final Census.

61. Loose Schedules in the English language will be left only with such householders as can be trusted by the Commissioner to fill up the Schedules accurately and neatly in that language. No loose Schedules in the vernacular languages are to be left with householders.

62. The Commissioner should determine to which of the householders shown in the various House Lists loose English Schedules should be delivered.

63. All other householders, *i.e.*, the vast majority of the householders in the Island, will have their Schedules filled up for them by the Enumerators.

64. A Schedule contains space for the entry of ten persons. Assuming an average of five persons to a house, there would be (if there were 40 houses in an Enumerator's Block) 200 entries to be filled up by him in the Schedules in the first week in February. On the night of the 1st March he will have to visit each house and read over and verify every entry, and make fresh entries for persons who were not there at his first visit and to strike off or correct some of the entries already made.

65. In fixing the number of houses to be assigned to an Enumerator, the question to be considered by the Commissioner will be : How many houses is it possible for the Enumerator on the night of 1st March to visit and to verify and bring up to date the Schedules of ? Where the local conditions are not unfavourable, about a hundred houses may be assigned to an Enumerator (see rule 28).

66. The issue of English Schedules to householders should be scrutinized and restricted. It does not follow that because a householder is, say, a clerk in a public office or in a merchant's or lawyer's office, or is a shopkeeper or broker, accustomed to the use of the English language, he is necessarily to have an English Schedule. His knowledge of English, though enough for his everyday duties, might be insufficient for the intelligent filling up of the English Schedule, even with the help of the instructions which it is proposed to print on the back of each Schedule (Form 22 of Appendix I.), unless they are carefully read by or explained to him.

67. It will therefore be for the Commissioner to consider whether the English Schedules should not be restricted to persons well educated in English, such as the higher grades of public servants and professional men, the needs of other householders in towns being met by the appointment of Enumerators possessing a good knowledge of English, and at least a colloquial knowledge of the vernacular languages spoken in such towns.

68. In towns no person should, as a rule, be appointed an Enumerator unless he can fill the Schedules in English correctly and neatly. The average Government clerk should, with the training it is proposed to give Enumerators during November, December, and January, make an efficient Enumerator and should be employed where possible. There should be little or no difficulty in his undertaking the work, which, during the first week in February, would be done out of office hours, and, on the 1st of March, at night. He will be remunerated at the usual rate for Enumerators.

69. There should be a reserve of trained persons to take the place of Enumerators who may be suddenly disabled or may otherwise become not available for duty.

70. The Commissioner should communicate with the Judicial Officers, Fiscals, and other officers in his district, and arrange that no orders (unless of an urgent character) be issued to the Headmen for execution from the 4th to 16th February and 27th February to 3rd March, 1901, as Census duties should engage their whole attention at that time.

71. He should impress on all Enumerators, Supervisors, and Chief Headmen that Census work must take precedence of all other business. It is not work which, if not done to-day, can without much harm be done to-morrow. The Census must be taken throughout Ceylon on a particular day. If there is any delay, deficiency, or error in the preliminary operations, the Census will be irretrievably prejudiced.

72. The Commissioner should about the 15th of February issue a notice requesting all persons who can do so to spend the night of the 1st March in their own houses, and to avoid fixing that date for weddings, dramatic performances, and the like. The day has been fixed as one not deemed auspicious for weddings and similar ceremonies. Every householder should also be requested to have a light burning at his door and to remain awake until the Enumerator's visit is over.

73. The Commissioner should inspect some of the work done by each Supervisor in his charge, and should give particular attention to those Supervisors who are least intelligent.

74. He should see that the Supervisors and Chief Headmen are continually on the move, inspecting the work of the Enumerators during the period of the preliminary Census, and especially on the night of the Final Census, to prevent remissness on their part. On this night the Chief Headmen should take up their quarters at these places within their respective local areas where, owing to the large number of travellers, the large size of the Blocks, or other cause, there is most likely to be difficulty or neglect of duty.

75. Between the 11th and 18th February all the Schedules filled up at the Preliminary Census should be carefully examined by the Supervisors and Chief Headmen, and all necessary corrections made and omissions supplied. If this is carefully attended to, the examination of the Schedules after the Final Census may be confined to the red ink entries, i.e., the corrections, &c., made on the night of 1st March (Chapter VII., Rule 24).

HOSPITALS, ASYLUMS, AND JAILS.

76. The Commissioner should cause a sufficient number of English Schedules to be delivered, with copies of the Instructions to Enumerators, before the 15th of January, 1901, to the principal officer in charge of every hospital, asylum, or jail (under rule 61) for the entry of all the inmates therein.

77. The Commissioner should request such officer to read the Instructions carefully, to apply to him for instructions in cases of doubt or difficulty, and to send him, in the early part of February, 1901, for revision, a few Schedules filled, and should satisfy himself that the officer understands how to fill up the Schedules.

78. The Enumeration will be made by entering in Schedules in English, on Monday, the 25th February, the required particulars for all persons then in the hospital, asylum, or jail, and likely to be there on the night of 1st March, and by bringing the Schedule up to date on that night, making the necessary corrections, alterations, and additions with red ink. In the "Occupation" column the last previous occupation of the patient or prisoner should be stated, and in the case of prisoners, should be added immediately after each name in column 3, "convict," "civil," or "remand."

POLICE IN BARRACKS AND QUARTERS.

79. The Enumeration of members of the Police Force, their families, servants, and visitors, resident in barracks or in quarters, and of persons confined in Police lock-ups will be conducted under the orders of the Chief Officer of Police in the district.

80. Officers of the Police Force, not resident in barracks or in quarters, will be dealt with in the ordinary way by the village or town Enumerators.

81. The approximate number of persons to be enumerated should be ascertained from the Chief Police Officer of the district by the Commissioner, and the necessary number of Schedules should be supplied to him, with copies of Instructions to Enumerators before the 15th January.

82. The Chief Police Officer will, before the 15th January, appoint a sufficient number of Enumerators. They should know English well and be able to intelligently fill up the Schedules in

that language. The Chief Police Officer should, during the month ending the 15th February, carefully instruct the Enumerators in their duties, trial entries being made on spare Schedules and submitted to him for inspection and correction of mistakes, and he should satisfy himself that they can fill up the Schedules correctly and neatly. In cases of doubt or difficulty, he should apply to the Commissioner of Census.

83. On the 25th February, 1901, an enumeration will be made by the Enumerator entering on Schedules in English the required particulars for all persons then resident in barracks or quarters, and likely to be there on the night of 1st March. He should submit the Schedules for examination and correction by the Chief Police Officer, and should on the night of 1st March, between 7 and 12 P.M., bring the Schedules up to date by making the necessary alterations, corrections, and additions with red ink.

PREPARATION OF ABSTRACTS AND EXAMINATION OF SCHEDULES.

84. After the Census has been taken, the Commissioner should see that the Supervisors who are within easy reach of him check the Enumerators' Abstracts and prepare their Circle Abstracts correctly.

85. There should be kept in every Commissioner's office a register, in Form 12 of Appendix I., of all Circle Abstracts. As soon as they reach him, the totals in each Circle Abstract should be checked with those in the Enumerator's Abstracts and then posted in the Register.

86. As soon as this is done, and *not later than the 5th of March, 1901*, he should telegraph *in words* to the Superintendent of Census, in the following Form, the total number of occupied houses, and of males and of females in his district, so that the provincial totals for the whole of Ceylon may be transmitted to Government on the 7th March and published in the *Government Gazette* of the 8th March.

FORM.

Houses———.
Males———.
Females———.
Total———.

87. In order that the publication of the general total may not be delayed owing to the difficulties of communication in remote parts of the Island, the Commissioner should, in those parts of the district which are so situated that there may be a risk of the totals not reaching him in time to be telegraphed to the Superintendent of Census, direct the Supervisor to prepare and send to the Kachcheri by the 20th of February a summary for his Circle from the results of the Preliminary Enumeration. If the *final summaries should not be received in time to be included in the district total*, the totals of the preliminary summaries may be used.

88. As the Schedules of each Block are received in the Commissioner's Office, the date of receipt should be entered opposite the number of the Block in the Register kept under rule 27, and any not received by the 6th March should be peremptorily called for.

89. All the books for the Circles in his charge should be transmitted by the Commissioner to the Superintendent of Census by the 15th March, 1901, and the date of despatch entered in the Register.

90. The Schedules should, before transmission to the Superintendent of Census, be examined in the Commissioner's Office and any omissions or errors which may be discovered should be rectified before the Schedules leave the office.

91. Special attention should be given to columns 10 and 11 of the Schedule.

92. After the Schedules have been examined, the totals in the Abstracts should be verified with the Schedules.

DESPATCH OF SCHEDULES, &C., TO THE SUPERINTENDENT OF CENSUS.

93. The Schedules of each village should be made into a separate packet with (1) its House List; (2) Statistical Statement; and (3) the List of English Schedules delivered to the Householders.

94. The packets of each pattu or korale should then be tied together, with a label giving the name of the pattu and district.

95. In transmitting the packages care should be taken that each package is carefully packed in mats and securely tied and addressed to "The Superintendent of Census, Colombo."

96. If the packages are to travel by sea, they should be packed waterproof.

97. Every packet should be numbered. A list, in Form 13 of Appendix I., should be kept of the contents of each package. A copy of the list should accompany the package, and another copy under separate cover should, at the same time, be transmitted to the Superintendent of Census by post.

98. Packages sent by rail should be addressed to the Maradana Junction Railway Station.

99. Packages sent by cart should be forwarded to the Census Office, Horton Place, Cinnamon Gardens.

DISTRICT CENSUS REPORT.

100. Every Commissioner should furnish the Superintendent of Census with a District Census Report within three months of the 1st March, 1901. To prevent delay the collection of the information required may be commenced at once.

101. The report may be prepared under the following heads:—

(a) Enumeration.

(b) District History.

102. *Enumeration.*—Under this head the report should deal with the following points: the attitude of the people; the supply and efficiency of Census Officers, and their remuneration at this and future Censuses; the desirable amendments in the rules (English and vernacular); the suitability of the dates fixed for the various operations; the number of Schedules of each kind received, used for experiments, used for actual enumeration, and the surplus; the Commissioner's opinion as to the correctness of the Census; any special measures that were necessary in taking the Census; the suitability or otherwise of the scheme for early submission of provisional totals; whether the clerical staff sanctioned is necessary or sufficient; and any other points that may occur to the Commissioner.

103. A statement in Form 19 of Appendix I. should be annexed.

104. *District History.*—A brief note on the history of the district during the last ten years is required, dealing principally with the variation of population, the average and yearly rainfall, the state of the public health, the average and annual prices of

the standard grains, the movements of the people, their general prosperity, the rise and fall of staple industries and the introduction of new industries, variations in the prosperity of towns and their causes, and so on.

105. A statement should be annexed in Form 20 of Appendix I. showing, as far as possible, the manufacturing and mechanical industries of the district (such as textile manufacturers, metals, leather, earthenware, arrack, cigars, desiccating cocoanuts, coir fibre, coir matting) with the approximate number of persons employed in each.

106. The report may also include notes on religious, educational and social movements.

107. The dates by which the various Census operations should be completed are shown in the subjoined programme :—

CENSUS PROGRAMME.

Latest Date for the completion of	The various Census Operations.	Census Manual.	
		Rule.	Chapter.
1900.			
June 30	Transmission of Commissioners' indents for forms of House List, &c., to the Superintendent of Census ...	58	IV.
Aug. 31	Marking of Census numbers on houses... Transmission of House Lists and Statistical Statements to the Commissioner by the Headmen ...	22	V.
Oct. 1	Transmission of House Lists and Statistical Statements to the Commissioner by the Chief Headmen after revision, with scheme for the formation of Enumeration Blocks ...	17	IV.
31	Appointment of Enumerators ...	24	IV.
31	Preparation of the Register of Estates	36	IV.
Nov. 14	Preparation of the Register of Estates	49	IV.
15	Transmission by Superintendents of Estates to the Commissioners of Census of a Statement in Form 21 ...	7	IX.
15	Transmission of Commissioners' Indents for Schedules, &c., to the Superintendent of Census ...	58	IV.
Dec. 15	Transmission of indents for forms to Commissioners of Census by Customs authorities ...	8	XIII.
15	Transmission of indents by the Railway General Manager and Chief Engineer to the Superintendent of Census ...	16	XI.
15	Transmission of indents by Commanding Officers to the Superintendent of Census	15	XII.
15	Transmission of indents by the District Engineers to the Commissioners ...	12	X.

Latest Date for the completion of	The various Census Operations.	Census Manual.	
		Rule.	Chapter.
1901.			
Jan. 14	Distribution of Schedules to hospitals, asylums, jails, and police barracks. Appointment of Enumerators for police barracks ...	76,81,82	IV.
Feb. 4	Commencement of Preliminary Census*	1	VII.
9	Transmission of forms to Superintendents of Estates ...	50	IV.
9	Completion of Preliminary Census† ..	1	VII.
11	Submission of Preliminary Census Schedules by Enumerators to Supervisors for revision ...	14	VII.
14	Transmission of Estate Superintendent's acknowledgment of Schedules, &c., to the Kachcheri ...	53	IV.
15	Calling for acknowledgments of Estate Superintendents in default ...	53	IV.
15	Issue of notice by Commissioner to people to spend the Census night in their own houses	72	IV.
18	Examination of the Preliminary Census Schedules by Supervisors ...	75	IV.
20	Transmission of summary of Preliminary Census of outlying Circles to Commissioner ...	87	IV.
22	Boarding of vessels of classes A and B by Marine Enumerators and delivery of Schedules ...	9	XIII.
27	Delivery of English Schedules to householders to be filled ...	15	VII
Mar. 1	Final Census‡ ...	17	VII
2	Examination of Census Schedules by Supervisor, and preparation of Enumerators' Abstracts ...	34	VII.
3	Transmission of Circle Abstracts with Enumerator's Abstracts by Supervisors to the Commissioner ...	57	VI.
5	Telegraphing by Commissioner of the total number of houses and of males and females in his district to the Superintendent of Census ...	86	IV.
6	Calling by Commissioner for Census Books, Schedules, &c., not received from Supervisors ...	88	IV.
15	Transmission of Books and Schedules by Commissioners to the Superintendent of Census ...	89	IV.
	* For estates, Public Works Department cooly lines, Railway buildings, and Military, 18th February	1	VIII.
	For hospitals, asylums, jails, and police barracks, 25th February	78, 83	IV.
	† For estates, Public Works Department cooly lines, Railway buildings, and Military, 23rd February	1	VIII.
	‡ For estates, morning of 2nd March ...	7	VIII.

CHAPTER V.—INSTRUCTIONS TO HEADMEN.

AS TO THE PREPARATION OF THE HOUSE LIST AND THE STATISTICAL STATEMENT.

1. The House List will be in Form 2 of Appendix I., and will be prepared in Municipal and Local Board towns by officers of the Municipality or Local Board under the direction of the Chairmen, and in other places by the Village Headmen under the direction of the Government Agent or Assistant Government Agent.
2. There should be a separate House List for each village, and, in the case of Municipalities, for each ward.
3. Parts of two or more villages or wards should, on no account, be included in the same House List, even though the houses are close to one another.
4. When there is doubt as to whether a house belongs to one village or another, the house should be distinctly assigned to one village and excluded from the other.
5. In the House List should be entered every building which is or can be used for human habitation, whether occupied or not. No other building should be included.
6. Thus, ruined houses should not be entered, nor cattle sheds, stables, or outhouses. But empty houses fit for occupation should be entered, also shops which are separate from dwelling-houses, whether or not any person usually sleeps in the shop at night. Temples should be included. Huts erected in fields for the use of persons watching crops need not be included. Houses under construction, and which will probably be finished before the Census, should be included with a note.
7. Care should be taken that quarters occupied by low castes such as Rodiyas and Paraiyas, are not omitted from the lists or entered in them carelessly.
8. The buildings should be numbered consecutively according to their position and the numbers entered in column 1 of the House List. The numbers should be consecutive for the whole village, or in Municipalities for the whole ward ; that is to say, if a village or ward contains 200 houses, they should be consecutively numbered from 1 to 200, and not from 1 to 100 in one part and from 1 to 100 in the other part.
9. As the list, when finished, will form the basis of the division of the village or ward into Blocks for the purpose of enumerating the inhabitants (houses Nos. 1 to, say, 60 forming Block No. 1, houses Nos. 61 to 120 forming Block No. 2, houses Nos. 121 to 180 Block No. 3, and so on), the numbering of the houses must be arranged so that each Block may be compact, and that the Enumerator of a Block on the Census night may not have to walk unnecessary distances.
10. In cases of doubt as to whether a building should receive only one or more than one number on the list, this rule should be followed :—A “house” is the dwelling-place of one or more families with their resident servants, having a separate principal entrance from the common way, space or compound, and each such house should receive a separate number on the list. Where there are several houses in the same garden, compound, or enclosure, and each having a separate entrance but a way or space used in common, each of such buildings should be separately numbered as a house.

11. Two or more adjacent buildings belonging to the same person, but let to different families, should be entered as separate houses. Shops which are usually part of a dwelling-house need not be separately entered. If two separate families who do not take their meals together live in different rooms of the same house, the different rooms should not be entered as separate houses, nor should a number be marked on the door of each room; but the house should be entered as one house, and the name of the head of each family entered in column 3 of the list.

12. Jails, hospitals, dispensaries, and similar institutions should be entered as only one house though they comprise several detached buildings.

13. If the head of the family cannot read and write English, or Sinhalese, or Tamil, the word "None" should be entered in column 4. If he can, the name of the language which he is able to read and write should be entered.

14. Carriage or cart stands, ferries or landing-places, should be entered in the list as though each was a house in the order in which they come in the village, but should not be numbered.

15. The Statistical Statement will be in Form 3 of Appendix I., and a separate form should be used for each village or ward, and under each heading should be entered the particulars therein required.

16. "Estate," for the purposes of the Census, means 20 acres or more in extent, on which there are ten or more resident coolies or labourers (Census Ordinance, No. 9 of 1900, section 15).

17. The name of every such estate should be entered with its acreage, and it should also be stated whether or not the Superintendent or Conductor is resident on the estate.

18. If an estate is situated in more than one village, it should be assigned to one village and carefully excluded from the other. Where it is not possible to assign an estate to a village, the name of the Superior Headman's division or of the planting district may be given.

19. Cultivated lands which do not fall within the definition of "estate" should be lumped together without names, and only the total approximate acreage under cultivation should be entered. These lands should include the small residential or other gardens of the villagers. Thus, under "cocoanut," after giving the names and other required particulars of all "estates" situated in the village, add "Other lands, acreage 29." So with coffee, tea, and other produce.

20. If there is any cultivation of special importance in any district not provided for in the Statistical Statement, *e.g.*, citronella in Matara, arecanuts in Kegalla, it should be separately shown in the statement.

21. When the House List and the Statistical Statement have been completed, the Headman should take them to the Muhandiram, Vidane Arachchi, Korala, or such other officer as may have been nominated for the purpose by the Government Agent or Assistant Government Agent, and such officer shall check the House List and the Statistical Statement and see that they have been duly filled up, and shall check the totals of the Statistical Statement with the House List.

22. When the House Lists and Statistical Statements have been checked and rendered as correct as possible, the marking of the numbers on the buildings should be begun and should be carried through before the 1st September, 1900.

23. Numbers should be marked with chunam or charcoal in English figures in some conspicuous place near the doorway. They should be sufficiently high up to be out of the reach of children, and should be sheltered from rain.

24. All house owners should be directed to see that the numbers on their houses are on no account obliterated.

25. Care should be taken that every building entered in the House List is numbered, and that the numbers on the houses agree with those in the House List and are clearly marked. If the house bears any assessment number, such number should be entered in the House List below the Census No., thus $\frac{305}{64}$ (the upper number being the Census number and the lower the assessment number).

26. The House List and the Statistical Statement should be in the District Kachcheri or Municipal Office before 1st September, 1900.

CHAPTER VI.—INSTRUCTIONS TO SUPERVISORS.

1. The duty of a Supervisor is to supervise the arrangements for the Census of the population of his Circle or local jurisdiction, and he is responsible for the thoroughness and accuracy of the work within that area.

THE CIRCLE LIST.

2. As soon as he is appointed he should obtain from the Commissioner the House Lists and Statistical Statements relating to the Enumeration Blocks in his Circle, and make a copy of the Circle List in Form 5 of Appendix I.

3. He should carefully test all the entries in the Circle List, and in particular note—

- (a) That the number, entered in column 7 of the Circle List, of the houses and other buildings of each Block agrees with the number shown in the House List for that Block ; and
- (b) That the Enumerators entered in column 5 are available for duty.

4. He should carefully study the Instructions to Headmen as to the preparation of the House List and Statistical Statement, and see that those documents have been prepared according to the instructions.

THE HOUSE LIST.

5. He should test a considerable portion of the entries in the House Lists by *actually visiting the houses* mentioned in them. He should see—

- (a) That all cart stands, encamping grounds, and other resting places are duly noted in them ;
- (b) That every house in each village in his Circle has been included in some Block or other ;
- (c) That the house-numbering has been correctly carried out ; and
- (d) That quarters occupied by low-castes, such as Rodias and Paraiyas, are not omitted from the lists nor entered in them carelessly.

HOUSE NUMBERING.

6. In examining the house-numbering he should see—

- (a) That a number has been given to every dwelling-house and to every other building intended or used for human habitation ;
- (b) That every such house or building has been entered in the House List ;
- (c) That the number marked on it agrees with that in column 1 of the House List ;

- (d) That the numbers are clearly marked and visible ;
- (e) That the numbering is arranged so that each Block is compact, and that an Enumerator will not have to walk unnecessary distances.

7. The object of numbering buildings other than houses is to ensure that the Enumerator visits every building in which persons may be found sleeping on the Census night.

8. If the Supervisor discovers any mistakes in numbering, he should at once correct them, and, if necessary, correct the House List under his initials.

9. If two houses have been omitted to be numbered between a house marked 10 and a house marked 11, the omitted houses may be numbered 10A and 10B, and so entered in the House List. If the mistakes are numerous and cannot be so corrected without confusion, the houses will have all to be re-numbered.

10. If in any House List a building on which a number has been marked is struck out because it was wrongly numbered, and if the necessary corrections cannot conveniently be made of the subsequent numbers, the number of the building should be shown in the List in the proper place, and a note made of the circumstances, to prevent gaps in the series of numbers.

THE BLOCK LIST.

11. Each Enumerator should, on appointment, be supplied with a list of all the houses in the Block assigned to him. When there is only one Enumerator to a village, the House List will serve as his Block List. When there is more than one Enumerator to a village, each additional Enumerator should be furnished with a correct and full extract from the House List so far as it relates to his Block.

12. The Supervisor should personally check each Block List and see that it is free from error and is neatly and legibly written.

This is most important, as the Block List will be the only guide the Enumerator will have to the houses he has to enumerate, and much error, confusion, and inconvenience will arise if the list contains mistakes or cannot be easily read at night.

ENUMERATION BOOKS, SCHEDULES, AND PASSES.

13. The Enumeration of the population is made in a separate book for each Block, and the book is called the Enumeration Book.

14. This book contains English or Sinhalese or Tamil forms called Schedules, on which the prescribed particulars regarding each individual in the Block have to be entered.

15. On the cover of the Enumeration Book are printed—

- (i.) A form (No. 14 of Appendix I.) containing descriptive particulars of the book and a record of Enumeration procedure ;
- (ii.) Instructions to Enumerators ;
- (iii.) A form, called the Enumerator's Abstract, [Form No. 15 of Appendix I.] in which the totals of the houses, families, and population dealt with in the book have to be entered on the morning after the Final Census.

16. Loose Schedules printed in English will be issued to such householders as the Commissioner directs, to be filled up by the householders themselves and returned to the Enumerator of the Block in which they reside.

17. Schedules marked "Outdoor" (Form 29 of Appendix I.) will be used for enumerating travellers and houseless poor.

18. Enumeration Passes, in Form 16 of Appendix I., will be given by Enumerators to every such person enumerated out of doors, to prevent him from being counted twice.

DISTRIBUTION OF ENUMERATION BOOKS.

19. The Enumeration Books and loose Schedules required for the Blocks in any Circle will be issued by the Commissioner of Census through the Supervisors or otherwise during the month of November, and it is the Supervisor's duty to see that the number supplied to each Enumerator is sufficient for the houses that have to be enumerated by him.

20. One Schedule of the book should be set apart for each house. A separate book should be used for each Block. Each Schedule has space for the entry of ten persons. If there are more than ten persons in a house, the entries must be continued on the next Schedule. The back of a Schedule must on no account be written on.

21. In the case of houses at which the Commissioner has ordered loose English Schedules to be delivered, one Schedule should be left at each house, or more than one if the house contains, or is likely to contain on 1st March, more than ten persons.

22. Loose Sinhalese and Tamil Schedules should not be issued except for the purpose of increasing, if necessary, on the 1st of March, the size of a Sinhalese or Tamil Enumeration Book.

23. Outdoor Schedules and Enumeration Passes will be issued to Enumerators for the enumeration of travellers and houseless poor, and the Supervisor should see that the supply is sufficient to meet all probable needs. Outdoor Schedules should be used exclusively for persons enumerated out of doors. Householders' Schedules should not be used for such persons.

24. Immediately he receives the Enumeration Books, Schedules, &c., for his Circle, the Supervisor should collect the Enumerators of the Circle and personally distribute the books, &c., to them in accordance with the requirements of their Blocks.

25. To each Enumerator should be given an Enumeration Book consisting of one cover, one Schedule for every house in his Block, with ten per cent. extra Schedules for contingencies, and three Specimen Schedules containing typical entries to show how a Schedule should be filled up. The Enumerator should immediately on receipt of the Schedules from the Supervisor or other officer and in his presence stitch them and his Block List in the cover with thread, and in such a way that the last Schedule may be easily loosened to admit of the insertion of more Schedules, if found to be necessary.

26. Each Enumerator should, before he goes away, fill up correctly the descriptive particulars and names in the forms printed on the first page of the cover, and the date of receipt of the book by the Enumerator.

27. The Supervisor should see that every Enumerator, in whose Block there are any carriage stands, camping places,

chattrams, &c., has a supply of Passes sufficient to allow a pass being given to every traveller he is likely to have to enumerate.

TRAINING OF ENUMERATORS.

28. The most important duty which a Supervisor has to perform is to teach the Enumerators in his Circle how to fill up the Schedules correctly. This instruction should be given in November, December, and January.

29. There should be a reserve of trained persons to take the place of Enumerators who may be disabled for work by illness or otherwise.

30. The Supervisor should first read and study carefully these instructions (rules 1 to 59) and the Instructions to Enumerators, then collect his Enumerators and enumerate in their presence the residents in a number of houses in some convenient centre, explaining to the enumerators as each person is enumerated how the columns should be filled up, and what mistakes should be guarded against. The Enumerators should then be made to fill up trial Schedules for some houses and bring them to the Supervisor, who will examine them and point out the mistakes and get the Enumerators to correct them.

31. The Enumerators are more likely to make mistakes in filling up the columns 10 and 11 (occupation or means of subsistence of earners and the means of subsistence of persons on whom non-earners are dependent) than any other, and the Supervisor should therefore see that they are thoroughly instructed in the rules regarding those columns (50 to 59 of Instructions to Enumerators).

32. Columns 10a and 10b must contain particulars for every person who actually earns a living (whether personally or by means of servants), or has any occupation, or property, or pension which brings him or her any income whatever, even if the income from that work, occupation, property, or pension is not enough to support him or her entirely.

THE PRELIMINARY CENSUS.

33. Beginning on Monday, the 4th February, 1901, and ending not later than Saturday, the 9th February, each Enumerator will visit each house in his Block and fill up the Schedules for the ordinary residents of each house, as directed in the Instructions to Enumerators. This is the Preliminary Census. On the night of the 1st March, 1901, he will go round his Block again and make this record correct to date. This is the Final Census.

34. The same Enumerator who is to take the Final Census of any Block should be required to take the Preliminary Census, so that he may know the people and the houses in the Block.

35. During the Preliminary Census the Supervisor must be continually on the move and make frequent tests to satisfy himself that the Enumerators are doing their work correctly.

36. He should pay special attention to Enumerators who are less intelligent than others, or whose Blocks are in out of the way places.

37. On the first day the entries should, if necessary, be made on other paper, and, after revision by the Supervisor, copied into the printed Schedules.

38. Entries and corrections made during the Preliminary Enumeration should be made with black ink only.

39. The Enumerator should supply himself with black ink of good quality, pens, and blotting paper.

40. No Preliminary Enumeration need be made of travellers in resthouses, hotels, chattrams, ambalams, camping places or carriage stands, or of persons in houses at which loose English Schedules are to be delivered.

41. After the Preliminary Enumeration is completed the record must be thoroughly tested by the Supervisor who should make a point of reading through every entry.

42. The Schedules will most likely contain errors and omissions, some obvious, such as the following:—One of the nine columns 3 to 9, 12*a*, 12*b*, which should be filled for every person, may have been left blank. Children dependent on, say, a lawyer may have been entered as “lawyer” in column 10*a* instead of in column 11; columns 10*a* and 11 may both have been filled up for the same person; names of villages or other subdivisions of korales or pattus may have been entered in column 9; infants may have been shown as “married” “widowed” or “divorced,” and so on. Such mistakes as these can be easily detected by merely reading through the Schedules. Other errors may be discovered by the local knowledge of the Supervisor. In all cases errors and omissions should be rectified.

43. If the Supervisor finds that any Enumerator has made a mistake which shows that he has misunderstood the instructions regarding any column, the Supervisor should especially check the entries in that column in every page of his Book of Schedules.

44. It should be remembered that columns 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, and 12*a* and 12*b* should never be blank; that there should always be an entry against each person in columns 10*a* or 11; that columns 10*a* and 11 should not be filled for the same person; and that when there is an entry for any person under column 10*b*, there should always be an entry for such person in column 10*a*.

45. The Supervisor should see that on the 27th February English Schedules are delivered by the Enumerators to all householders to whom their issue has been ordered by the Commissioner, and that they are collected by the Enumerators on the morning of the 2nd March.

46. Enumerators should be required to keep a list in Form 17 of Appendix I. of all English Schedules so delivered.

THE FINAL CENSUS.

47. On the night of the Final Census each Enumerator must first see that he himself is enumerated as being in the house in which he resides, and must then again visit every house in his Block and correct the entries made in his Enumeration Books so as to bring them into agreement with the facts existing on that night, striking off the Schedule of a house entries relating to a person who has left the house, and making new entries for any new arrival.

48. The same Enumerator should be employed at the Final Census as at the Preliminary Census. If any unavoidable circumstance, such as death or illness, necessitates a change, the

Supervisor should see that the substitute is one who has received a training in enumeration duties, and that he receives his predecessor's Enumeration Book and understands the limits of his Block, and goes round it with the Block List and identifies each house before the evening of 1st March.

49. The Enumerator should be required to go round in order to each house entered in his Block List. He should not summon to his residence or lodging the inhabitants of the Block and read over the names to them, or send a person to their houses to ascertain and report what changes have occurred since the Preliminary Enumeration.

50. Any corrections or additions made at the Final Census must be with red ink, and it is the Supervisor's duty to see that each Enumerator has a supply of red ink of good quality for this purpose. The Commissioner will supply this ink.

51. On the night of the Final Census the Supervisor must be out inspecting the work of his Enumerators as much as possible, seeing that there is no remissness on their part and giving special attention to places in which there has been no Preliminary Enumeration, such as carriage stands, cattle sheds, ferries, ambalams, &c.

THE MORNING AFTER THE FINAL CENSUS.

52. On the morning of the 2nd March all the Enumerators in a Circle should meet their Supervisor at some convenient place previously agreed upon. The Supervisor will—

- (a) See that every book in his Circle has been produced ;
- (b) Read through every red ink entry or alteration made at the Final Census and correct any obvious errors or omissions in it ;
- (c) See that all the loose English Schedules mentioned in the Enumerator's List (Form 17) have been collected, and stitched at the end of the book belonging to the Block in which they were filled up ;
- (d) See that all loose Schedules issued by him for the enumeration of travellers, &c., are returned to him, and that those which have been written on are stitched at the end of the book belonging to the Block in which they were filled up.

PREPARATION OF ENUMERATOR'S ABSTRACT.

53. The Supervisor should require each Enumerator to fill in the Enumerator's Abstract (Form 15 in Appendix I), which is printed on the third page of the cover of the Enumeration Book. These Abstracts should show the totals of all Schedules, including the Schedules stitched in terms of Rules 52c. and 52d.

54. The Enumerator of each Block should first add up the total number of houses, of families, and of males and of females, and enter the totals on a piece of loose paper and hand it and the book to the Supervisor, who should keep this paper with him and hand the book to another Enumerator, who should add the totals and enter them on another loose piece of paper.

55. The Supervisor should then add the figures himself. If his totals agree with those of the two Enumerators, they should be deemed correct and should be entered in the Enumerator's Abstract, and the rest of that form filled in. If the three totals do not agree, they must be added again until they do.

56. The number of families, for the purposes of this Abstract, should be ascertained from the Block List.

THE CIRCLE ABSTRACT.

57. When all the Abstracts have been completed correctly, the Supervisor should cut off neatly that part of the cover on which each Abstract is written. From these Abstracts he should prepare the Circle Abstract (Form 18 of Appendix I) with the help of his Enumerators, who should assist him to check it. Immediately he has prepared it, he should send it, with the Enumerators' Abstracts which have been cut off the covers of Enumeration Books, by the *quickest possible method* to the Commissioner to reach on or before the 3rd March, 1901.

DESPATCH OF SCHEDULES.

58. The Supervisor must next arrange all the books of his Circle in the order in which they appear in his Circle List. The books and the Circle List, with connected papers, should then be forwarded to the Commissioner so as to reach him on or before the 6th March, 1901.

59. The Supervisor should then discharge his Enumerators with an intimation that they will be sent for later to receive their remuneration.

CHAPTER VII.—INSTRUCTIONS TO ENUMERATORS.

I.—PRELIMINARY ENUMERATION.

1. Beginning on Monday, the 4th day of February, 1901, and ending not later than Saturday, the 9th of February, the Enumerator will visit every house in his Block to which a separate Census number has been assigned in his Block List and in the order in which the houses are entered in the list.

Provided that he shall not on this occasion visit the houses to the heads of which the delivery of separate Schedules in English has been ordered by the Government Agent or the Assistant Government Agent, or, in Municipal or Local Board towns, by the Chairman.

2. Before proceeding on his round he will carefully study these rules, and, when in doubt or difficulty, apply to his Supervisor for instruction and explanation.

3. In the case of every house which he visits, the Enumerator will fill up, in the manner prescribed in part III. of these Instructions and subject to the directions of his Supervisor, the columns in the Book of Schedules for every person ordinarily residing in the house. Visitors who are not likely to be in the house on 1st March should not be included. Members of the family and other permanent residents temporarily absent, as on a pilgrimage, and likely to return to the house before 1st March, should be included.

4. The Enumerator should not assume that because he is acquainted with any person he can fill up the Schedule without asking questions. He should in every case ask questions to ascertain the particulars required for each column.

5. Sample questions to be asked by the Enumerator for the purpose of filling up the Schedule are given in part IV. of these Instructions.

6. If he doubts the accuracy of any statement made to him by any person, the Enumerator will clearly explain to him the nature of the information required. When this has been done, the Enumerator should accept the statement, whatever his own opinion of its accuracy may be.

7. If the Enumerator considers the statement to be obviously false, he should point out to the person who makes it that he is liable to punishment for giving false information, but, if the latter still persists in his statement, it should be accepted without dispute and the matter reported to the Supervisor.

8. If any houses have been built subsequent to the preparation of the House List by the Headman, or from any other cause have been omitted from the Enumerator's Block List, he will include such houses in the Block List. Each such house will be given the number of the next preceding house with a letter added (thus, if there are two houses omitted after house No. 10 and before house No. 11, the houses will be entered as 10A and 10B), and he will fill up Schedules for the residents, if any, of those houses.

9. He will use black ink in filling the Schedule and write very clearly in the language in which the Schedule is printed.

10. He will use a fresh Schedule for each house. If the house is empty, he will enter the word "Empty." If there are more than ten persons in a house, he should continue the entries for that house on the next Schedule, repeating on that Schedule the serial number

of the house with the word "continued" in brackets. The entries for the next house must be commenced on a fresh Schedule. No entries should be made on the back of a Schedule.

11. If directed to do so by his Supervisor, he will make a rough draft on other paper before he fills up the columns in the Schedule.

12. If the entry against any person in any of the columns of the Schedule be the same as that against the person entered in the preceding line, he will repeat the entry and not write the word "ditto" or make dots.

13. He will point out to the Supervisor entries about which he is in doubt and obtain his instructions.

14. The Enumerator will complete the entries in the Book of Schedules for all the houses in his Block by the 9th of February, 1901, and he will submit the Schedules to the Supervisor for revision as they are filled up from day to day, and in no case later than the 11th of February.

15. In the case of each of the houses referred to in the proviso to rule 1, and at which the Government Agent or Assistant Government Agent or Municipal or Local Board Chairman has ordered English Schedules to be left, the Enumerator will leave an English Schedule with the head of the house on the morning of the 27th February, 1901, to be duly filled up. If one Schedule is not sufficient for the entry of all the persons in the house, additional Schedules should be supplied.

16. The Enumerator will number each Schedule so delivered under the last rule and keep an account of it in Form 17 of Appendix I., and he will also make a note in his Block List that an English Schedule was left with the head of such house.

II.—FINAL ENUMERATION.

17. On the evening of the 1st March, 1901, immediately after sunset, he will take his Book of Schedules as already filled in and again visit every house in his Block in order. He should not summon the inhabitants of the Block to his own house or lodging nor send a person from house to house to ascertain and report what changes have taken place since the Preliminary Enumeration.

18. Before he starts on his round, he will see that he is himself enumerated in the house where he is staying.

19. He will summon the chief member of each family and read over to him one by one the entries made for his family in the Schedule, asking him as each name is read whether the person is present in the house or not. (See part IV. of these Instructions for sample questions.)

20. He will ask him particularly whether any fresh persons have come to live in the house, or if any child has been born since the Enumerator's first visit; and he will (subject to rule 22) strike out entries for persons who are not in the house, and will include in the Schedule any person then in the house who was not there at the time of the Enumerator's first visit, such as guests, infants newly born, &c.

21. If there be no room left in the Schedule for the fresh entries, the Enumerator will use a fresh Schedule at the end of the book, entering on the Schedule the house number with the words "continued from page" after it, and writing on the earlier Schedule the words "continued in page:....."

22. He will consider as present all persons living in or taking their meals from the house, but not any person absent on a journey. Persons out fishing or watching, or engaged in outdoor occupation or duty, within such distance as would enable them to come to the house for meals or to have their meals sent to them from it, should be entered in the Schedule of that house. Thus, Policemen on beat or on guard should be entered in the Schedule of the house in which they live.

23. No alteration should be made in any entry against the name of any person unless the whole entry is struck out for the reason that such person is no longer present, or unless an error has to be corrected in the particulars entered against such person. When the whole of an entry regarding any person has to be struck out, a line should be drawn with ink completely through the whole of that entry and not merely through his name.

24. All entries, erasures, and corrections made on the round of 1st March should be made with red ink.

25. Whilst going on this round, the Enumerator will visit every house which was empty at the time of his first visit to see whether any person is living there.

26. After visiting, as above, all the dwelling-houses, he will, if no special Road or River Enumerator has been appointed, go to the ferries, halting places for carts and cattle, landing places, chattrams, ambalams and other places where travellers rest for the night, and enter in the Outdoor Schedules provided for the purpose all the necessary particulars for wayfarers, boatmen, pilgrims, beggars, carters, tavalam men, &c.

27. Every person appointed as Road Enumerator will enter in Outdoor Schedules all such persons as he shall meet journeying on such road with any cart or in any vehicle, or on foot or on horseback, or resting at any resting place on or immediately adjoining such road between midnight of the 1st March, 1901, and 5 A.M. on the 2nd March.

28. Every person appointed to be an Enumerator upon any river, canal, lake, or waterway will similarly enter in Outdoor Schedules all such persons as shall be found on any ferry, or on any boat or raft proceeding on a river, canal, or waterway between midnight of 1st March and 5 A.M. on the 2nd March, provided that he shall not enter any person engaged in fishing in or near his village, such person being liable to be enumerated in the house to which he belongs. (See rule 22.)

29. The Enumerator will give every person entered in the Outdoor Schedule a Pass bearing his initials with instructions that he is to produce it if any one offers to count him again, and such Passes shall be numbered consecutively.

30. Before entering any person in the Outdoor Schedule the Enumerator will ask him if he has been already counted *that night*. If he produces a Pass or otherwise satisfies the Enumerator that he has been counted, he should not be entered.

31. It must not be assumed that because a person does not produce a Pass he has not been counted, for he may have been counted in his house. If he says he has been counted in a house, the Enumerator will ascertain and note the house for reference to the Schedule of that house.

32. Persons who are on their way to their houses to spend the night there, or to their fields to watch the crops or the like, should not be entered in the Outdoor Schedule, as they will be entered in the Schedule of the house to which they belong.

33. If any householder in a Block has been given a separate English Schedule in terms of rule 15, the Enumerator will collect it on the morning of the 2nd March, and after seeing that the rules have been complied with in the filling up of the columns, stitch it into his book next to the last Schedule filled up by himself.

34. On the morning of the 2nd March every Enumerator will produce before the Supervisor all the Schedules, and, after they have been inspected by him, the Enumerator will, under the directions of the Supervisor, prepare in Form 15 of Appendix I. the Abstract printed on the third page of the cover of the Book of Schedules. The Supervisor will not take charge of the Schedules until he has verified the totals in the Abstract and certified them to be correct.

35. According to the Census Ordinance every person is bound to furnish an Enumerator with such information as is necessary for filling up the Schedules, and is liable to punishment for refusal or neglect to give the information or for giving false information.

36. An Enumerator is forbidden to ask for any information not required for the purposes of the Census, as, for instance, the amount of a person's income, or to require the presence of any female unless she be the head of the family or the principal occupant.

37. Any Enumerator detected in extorting money on any pretext, or who is guilty of other misconduct or abuse of authority, renders himself liable to punishment under the Census Ordinance.

38. Householders should be informed, if necessary, of their liability in terms of rule 35, and that the information required for the Schedules is regarded as strictly confidential, and is used only for purposes connected with the Census.

III.—HOW TO FILL UP THE SCHEDULE.

39. N.B.—(a) Columns 3 to 9 and 12*a* and 12*b* should never be blank;

(b) There should always be an entry against each person in either column 10*a* or 11;

(c) Columns 10*a* and 11 should not be filled up for the same person; and

(d) Where column 10*b* is filled up for any person, there should always be an entry for such person in column 10*a*.

40. Column 1 (Census Number of House).—Enter the Census number as given in the House List. If the house is empty, write "Empty" after the number. If a house in which some one is living bears no number, number it as prescribed in rule 8, and enter that number in the Schedule.

41. Column 2 (Serial Number of Persons in Enumerator's Block).—This column is to be filled up on the night of 1st March, 1901, after all the persons in the Block have been entered with all other particulars required in the Schedule. Enter then a serial number for all persons enumerated.

42. Column 3 (Name).—Enter first the chief resident member of the family, whether male or female, then the other members of the family in order of age, next the resident servants, and lastly visitors, if any. If a child has not been named, enter the words "Not named." *Gé* names need not be entered.

43. Column 4 (Sex).—Enter here, each person as either male or female.

44. Column 5 (Age).—Enter the number of years each person has completed. In the case of a child less than one year old,

enter the number of months and, if less than a month, the number of days it has completed.

45. Column 6 (Nationality).—Enter the race to which the person belongs thus: Sinhalese, Tamil, Burgher, English, French, Chinese, Bengalee, or as the case may be. In the case of a Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country. In the case of a Veddah, enter "Veddah."

46. Column 7 (Religion).—Enter here the religion which each person states that he professes, as Buddhist, Hindu, Mohammedan, &c., and, in the case of Christians, the sect thus: Church of England, Roman Catholic, Wesleyan, Baptist, Independent Catholic, Dutch Presbyterian, Scotch Presbyterian, Salvationist, Congregationalist, &c. If a person says he belongs to *satya védam* ("true religion"), ask him what particular religion or denomination he means, and enter him accordingly. If a Veddah cannot name any religion to which he belongs, enter him as Veddah.

47. Column 8 (Married, &c.).—This column should not be blank even for infants. Enter each person, whether infant, child, or grown up, as either married, unmarried, widowed, or divorced. Divorced persons who have married again should be entered as "Married" and not as "Divorced." As to whether a man and woman are married or not, accept the statements made by them.

48. Column 9 (Birthplace).—If the person was born in Ceylon and in the korale or pattu in which he is enumerated, enter the name of such korale or pattu; if in another korale or pattu, the name of the district should be given in addition to that of the korale or pattu. Names of villages and subdivisions of a korale or pattu should not be given. If the person was born in India, enter the Province or district as far as can be ascertained, thus: India, Tinneveli (or Travancore, or Cochin, or Bengal, or Bombay, as the case may be). If the person was born out of Ceylon or India, enter the birthplace, thus: China, England, France, Canada, Germany, Jamaica, &c.

48. Column 10 consists of (a) Principal Occupation or Means of Subsistence of Earner; (b) Subsidiary Occupation or Means of Subsistence of Earner.—This and column 11 are rather difficult columns to fill up, and the rules from 50 to 59 should be carefully studied, and the Supervisor should be applied to for instructions in cases of doubt or difficulty.

50. By "principal" is meant, in the case of occupations, that upon which a person spends most of his time, and in the case of other means of subsistence, that which brings him the largest income. Do not enter more than one occupation either in column 10a or 10b.

51. Enter in column 10a or 10b only persons who actually work or carry on business, whether personally or by means of servants, or who live on private property, such as produce of lands, house rent, pension, &c. Leave this column blank for dependents, such as wife, children, unless they derive their subsistence independently of the head of the house. There must always be an entry against each person in either column 10a or 11.

52. The occupation should be accurately described. Do not use general or indefinite terms, such as merchant, shopkeeper, trader, &c. It should be stated in what goods he deals, such as oil, rice, coir, piece goods. Where a person deals in a variety of articles, he should be entered as a general merchant or general trader.

53. Growers of special products, such as tea, coffee, cocoanuts, cinnamon, tobacco, areca, betel, &c., should be shown as such, thus:

“Tea Planter,” “Coffee Planter,” “Cocoanut Planter,” &c. If he is also the proprietor, add “and Proprietor.”

54. Where a person is engaged as a clerk, his occupation should be stated thus : Municipal clerk, Government clerk, Local Board clerk, Lawyer’s clerk, &c. A person should not be entered merely as “labourer” or “cooly.” It should be stated in what kind of labour he is engaged, thus : field or cocoanut estate labourer, house cooly, plumbago mining cooly, &c.

55. Where a woman is employed in the manufacture of articles for sale (as lace, fibre, basket), or in domestic service (as ayah or needle-woman), or in trade (as shopkeeper or basket-woman), such occupation should be stated ; but, where she is employed only in her household duties, cooking for her family or attending to her children, column 10 should be left blank for her. If a man lives by cultivating his own land, say, with tobacco, and his wife and children assist him in that cultivation, they should all be entered in column 10*a*, he as tobacco planter and proprietor, they as tobacco cultivators.

56. Column 10*b* (Subsidiary Occupation or Means of Subsistence of Earners).—Enter here any occupation which earners pursue in addition to their principal occupation. For instance, if a person’s principal occupation is that of a Government clerk, and he also derives additional subsistence from landed property, such as a cocoanut estate, enter him under column 10*a* as Government clerk, and under 10*b* as cocoanut estate proprietor. If he has no such additional occupation or means of subsistence, leave column 10*b* blank.

57. Column 11 (If not Earner, Means of Subsistence of Person on whom dependent). This is intended for non-earners and should be left blank for earners. For non-earners and those who have no independent means of subsistence, enter in this column opposite the name of each person the principal occupation of the person who supports him. Thus, if the head of the family is a lawyer and his wife and children have no independent means of subsistence, enter opposite the name of such wife or child in column 11 “Lawyer, Advocate” (or Proctor, as the case may be) and leave column 10 blank.

58. A person enumerated in a house may be dependent on somebody resident elsewhere, *e.g.*, a child in a boarding school in Colombo may be dependent on a tea planter in Kandy, and in that case enter in column 11 “Tea Planter” and leave column 10 blank. In case of families where there are several members who earn in different ways, doubt may arise as to the occupation upon which the dependents should be shown as depending. In such cases the occupation of the eldest of the earning members should be entered in this column against such dependents.

59. A domestic servant should not be deemed a dependent for the purposes of column 11, for he earns his living by domestic service. Leave column 11 blank for him and enter in column 10*a* “Domestic servant, cook,” or as the case may be.

60. Column 12*a* (Whether able to Read and Write any Language).—Enter in this column against every person of whatever age the word “Yes” if he can *both* read and write any language ; and “No” if he cannot.

61. Column 12*b* (Whether able to Read and Write English).—Enter in this column against each person the word “Yes” if he can *both* read and write English ; and, if he cannot, “No” should be entered.

62. Column 13 (If Deaf and Dumb, or Blind, &c.).—If any person be deaf and dumb from birth, or totally blind, or of unsound mind, or idiotic, enter the name of the infirmity in this column. Do not enter those who are blind of one eye only, or who have become deaf and dumb after birth.

63. Specimen forms are annexed (Forms 22, 23, 24 of Appendix I.) showing how the Schedule may be filled. These specimens deal with imaginary cases, and the particulars therein given should not be blindly repeated. The particulars will of course vary in each case.

IV.—QUESTIONS TO BE ASKED BY THE ENUMERATORS.

NOTE.—These questions indicate the main points on which inquiries are to be made; but the instructions and rules must be carefully studied before the person filling up the Schedules begins his task, so that if the answers first given to these questions do not contain the information required according to the rules, additional questions must be asked until the answers furnish that information.

(a) Questions on the First Round.

- 1 Col. 3.—Who is the head of the family residing here?
- 2..... What is your name?
- 3 Col. 5.—How old are you: that is, how many years have you completed?
- 4 Col. 6.—What is your nationality? If Sinhalese, are you Kandyan or Low-country?
- 5 Col. 7.—What is your religion?
(In case of Christians) To what sect of Christians do you belong?
- 6 Col. 8.—Have you ever been married? If you have, have you a wife (or husband) now alive?
- 7 Col. 9.—Were you born in this pattu or korale? If not, in what korale or pattu and district? If not in Ceylon, in what country? If in India, in what Province or district of India?
- 8 Col. 10.—Do you yourself carry on personally or by means of servants any occupation or work by which you earn anything whatever? Have you any other means of subsistence of your own? If you earn your living from the land, what do you grow on it? Rice, tea, cocoanut, tobacco, or what else? Are you owner, or tenant, or superintendent, or do you cultivate for hire land belonging to others? If owner, do you cultivate any of your land or let it all out? Have you any other occupation besides agriculture? If you have, what is it? If you have several occupations or other means of subsistence, which do you say is the principal one; that is to say, in the case of occupations, on which of them do you spend most of your time; and, in the case of other means of subsistence, which of them brings you the largest income?
- 9 Col. 12.—Are you able to read and write any language? Are you able to read and write English?
- 10 Now tell me the names of all who are ordinarily living or taking their meals with you. First, the members of your family in order of age; next, your servants

who live with you ; lastly, visitors staying in the house. Is there no one else who usually takes his meals from this house ? Are any of the visitors likely to be here on the 1st March ?

- 11 Now, about each of the persons you have mentioned, except visitors who are not likely to be here on 1st March, give me information such as you have given about yourself in reply to questions 2 to 9.
- 12 Col. 11.—Are any of those persons dependent on you or others entirely for their subsistence ? If any, who are they, and what is the occupation or means of subsistence of the person on whom they depend ?
- 13 Col. 13.—Are any of those persons deaf and dumb *from birth* or *totally* blind or insane, or idiotic ? If yes, who ?

(b) *Questions on the Final Round.*

Listen while I read out the names of the persons entered as living in your house. Has any one of them gone away, so that he is not living in or taking his meals from the house ?

Is any one living in, or taking his meals from, your house who has come here since my last visit ? Has any child been born in your house since then ? Is such person or child now in your house ?

If yes, give me information about such person or child such as you gave about yourself and others in reply to questions 2 to 9.

CHAPTER VIII.

GENERAL RULES

FOR THE ENUMERATION OF THE POPULATION ON ESTATES AND
RAILWAYS AND IN MILITARY BUILDINGS AND PUBLIC WORKS
DEPARTMENT COOLY LINES.

1. Beginning on Monday, the 18th February, 1901, and ending not later than Saturday, the 23rd February, 1901, each Enumerator will visit every house in his list in order and enter in the Schedule for each house all persons ordinarily resident there and likely to be resident there on the 1st March, 1901. This is called the Preliminary Census.

Provided that in the case of Military and Railway buildings, the Enumerator shall not, on this occasion, visit the houses, if any, to the heads of which the delivery of separate Schedules in English has been ordered. To the heads of such families English Schedules should be delivered on the 27th February, entering them in a list in Form 17 of Appendix I., and they should be collected and stitched with the other Schedules of the Block on the morning of 2nd March.

2. In filling up the Schedules the Enumerator should be guided by the model Schedule and these instructions. When in doubt or difficulty he should apply to his Supervisor for instruction.

3. The entries should be made legibly and neatly with black ink.

4. If the particulars to be entered against any person in any of the columns be the same as those against the person entered in the previous line, the Enumerator should repeat the particulars without writing "ditto" or making dots.

5. A Schedule contains room for the entry of ten persons. If there be more than ten persons in a building, the entries should be continued in the following Schedule or Schedules. The entries for each building should be commenced on a fresh Schedule. No entries should be made on the back of a Schedule.

6. If a building is empty, enter in the Schedule the number assigned to such building in the House List, with the word "empty."

7. On the night of 1st March, 1901, beginning at 7 P.M. (except in the case of estates where the Final Enumeration will commence at 5 A.M. on the 2nd March), the Enumerator will take his Schedules and visit every house in the same order as at the Preliminary Enumeration, and strike out entries for persons who have ceased to live in each house and add entries for persons who are on that night in that house but were not there at the first enumeration, such as guests, infants newly born; and he will thus make the record correspond with the state of facts actually existing on this night. This is the Final Census.

8. Before proceeding on this round the Enumerator will see that he is himself enumerated in the house where he is staying.

9. The Final Census of a house should include *all persons* who, though ordinarily living elsewhere, may on the night in question have their temporary residence in such house.

10. New entries should not be interpolated between or substituted for entries already made, but should be made on the blank lines, if any, at the end of the Schedule for each house. If there be no blank lines on that Schedule, a fresh Schedule should be used, entering on such Schedule the number of the house with the words "continued from page" and on the earlier Schedule the words "continued in page"

11. All additions, erasures, and alterations made on this night should be with red ink.

12. No alteration should be made in any entry against the name of any person, unless the whole entry is struck out for the reason that such person is no longer present in the house, or unless an error has to be corrected in the particulars entered against such person. When the whole of an entry against any person has to be struck out, a line should be drawn with ink completely through the whole of that entry and not merely through his name.

13. Before entering any particulars in any column of the Schedule, the heading of such column as well as the model Schedule should be carefully read.

14. (a) Columns 3 to 9 and 12a and 12b should never be blank.

(b) There should always be an entry against each person in either column 10a or 11.

(c) Columns 10a and 11 should not be filled for the same person.

(d) Where column 10b is filled for any person, there should always be an entry for such person in column 10a.

15. In column 5 (age), the number of years completed should be entered ; if the age be less than a year, the number of months ; if less than a month, the number of days.

16. In column 9 (birthplace), the country in which each person was born should be stated, such as England, France, Germany, &c. If born in Ceylon, the korale or pattu of the district, but not the village, should be stated, thus " Rayigam korale, Kalutara; Salpiti korale, Colombo," &c. If born in India, the Province or district should, as far as can be ascertained, be given, thus " India, Tinneveli " (or Travancore, or Cochin, or Bengal, or Bombay, as the case may be).

17. In column 10a should be entered the principal occupation or means of subsistence of persons who actually work or carry on business, whether personally or by means of servants, or who live on private property, such as house rent, pension, &c. This column will be blank for dependents, that is to say, persons who have no income and depend upon others for their subsistence, such as wife, child. By " principal " is meant, in the case of occupations, that upon which a person spends most of his time, and, in the case of other means of subsistence, that which gives him the largest income.

18. Enter in column 10b the occupation, if any, which an earner pursues in addition to his principal occupation.

19. For children of whatever age and women who do not carry on business personally or by means of servants, enter in column 11 the principal occupation of the person who supports them.

20. If a wife or child has an independent means of subsistence, it should be entered against the name of such wife or child in column 10a.

21. Do not enter more than one occupation in column 10a, 10b, or 11.

22. As soon as the Final Enumeration is completed the Enumerator will prepare in Form 15 of Appendix I. an Abstract of all the Schedules in his Block (including those filled by householders, if any) and deliver the Schedules and the Abstract, together with the list of houses, to his Supervisor on the 2nd. Superintendents of estates will forward the papers direct to the District Kachcheri.

CHAPTER. IX.—ESTATE POPULATION
(SPECIAL RULES).

1. In the case of every estate of 20 acres or more, upon which there are ten or more resident labourers, the enumeration of the labourers as well as of all other residents on the estate is imposed by law on the Superintendent or person in charge of the estate, and default or neglect in the performance of this duty is punishable.

2. If the person in charge of an estate is illiterate, special arrangements will be made by the Government Agent or Assistant Government Agent.

3. Estate boutiques will be enumerated by the Village Enumerator, unless the Superintendent is requested by the Government Agent or Assistant Government Agent to enumerate them. Estate Dispensaries will be enumerated by the Estate Superintendent; Government Dispensaries and Hospitals by the Civil Medical Department.

4. The Superintendent of each estate will find it helpful to make as soon as possible a list of the buildings situated on the estate, to number them with a consecutive serial number, and to mark such number on the building. Every building which is or can be used for human habitation, whether it is occupied or not, should be included in the list; also buildings under construction which will probably be finished before the day of Census, 1st March, 1901.

5. A preliminary enumeration of the estate population will facilitate and lighten the work of the Superintendent and secure accurate results. This enumeration should begin on Monday the 18th February, 1901, and end not later than Saturday the 23rd February, and the Final Enumeration should be made at 5 A.M. on Saturday the 2nd March, 1901, on which day the preliminary record should be brought up to date.

6. If the Superintendent cannot singly carry out the enumeration of his estate population, he may nominate one or more persons to help in the enumeration. Each such assistant should be competent to fill up the Schedules intelligently, accurately, and neatly in the English language, and should be assigned a definite number of buildings and furnished with an extract from the list made under rule 4, so far as it concerns the buildings allotted to him.

7. Before the Preliminary Enumeration the Superintendent and his Assistants should carefully study the Instructions and Model Schedule and make trial entries. In cases of doubt or difficulty application should be made to the Government Agent or Assistant Government Agent for instructions.

8. To prevent mistakes and confusion the preliminary and final enumerations of each block of buildings should be made by the same Enumerator.

9. The Superintendent should, before the 15th November, 1900, (a) inform the Government Agent or Assistant Government Agent of his district of the number of residents on the estate, including the labourers, in order to enable him to supply the Superintendent with the necessary number of Enumeration Schedules; and (b) furnish him with the additional information required by Form 21 of Appendix I.

10. When the Enumeration Schedules are received from the Kachcheri, the Superintendent should, without delay, perfect and return to the Kachcheri the form of acknowledgment accompanying them, and carefully preserve the Schedules to be filled up and returned to the Kachcheri in the covers provided for the purpose.

11. The Schedules will be issued with a cover containing Instructions for the Guidance of Enumerators and other particulars, together with a Model Schedule (Form 26 of Appendix I.).

12. If the Schedules supplied are inadequate for the requirements of the estate, the Superintendent should forthwith put himself in communication with the Government Agent or Assistant Government Agent, with a view to obtaining the additional forms that may be necessary.

13. The entries made at the Preliminary Enumeration will be carefully revised by the Superintendent before the 28th of February.

14. Coolies should be prohibited from leaving the estate after nightfall of the 1st March, 1901, and all persons should be prevented from leaving the lines on the morning of the 2nd March until the enumeration is completed.

15. The buildings on the estate should be searched on this morning, so that persons not on the check-roll and having no recognized position on the estate may not escape enumeration.

16. As soon as the final enumeration is completed, any loose Schedules filled up on this morning should be paged and stitched in their proper places in the book of Schedules, and the Superintendent should sign the certificate on the cover of the book and perfect the abstract printed on the inside of the cover and return the books by post to the Kachcheri.

Extract from Letter from the Hon. the Colonial Secretary to the Chairman, Ceylon Planters' Association.

"The Governor is confident that the officers charged with the conduct of this important undertaking [the Census of Ceylon, 1901] will have the cordial co-operation and assistance of your Association and of the Planting Community, and that he may rely upon the assistance of the Superintendents and others in the charge of estates in securing that the information required is accurately given."

Extract from the Reply of the Chairman, Planters' Association.

"The Association will lend its cordial co-operation and assistance towards securing accurate returns for the 1901 Census."

CHAPTER X.—PUBLIC WORKS DEPARTMENT
COOLY LINES (SPECIAL RULES).

1. Each District Engineer will cause to be made as soon as practicable a list of all cooly lines belonging to or rented by the Public Works Department in each town or village in his district

2. Every building entered in the list should be given a serial number in the list, and such number marked on the building with tar, chalk, or other material.

3. The cooly lines in each village or town should be assigned to one Enumerator, or, if the work is too much for one, to more than one Enumerator. The lines assigned to each Enumerator will be called a Block (which should be distinguished by a separate number), and the Enumerator may be an overseer or other suitable person.

4. The District Engineer will generally supervise the work.

5. The Enumerator should be able to read and write English, Sinhalese, or Tamil and to fill up the Schedules in one of these languages correctly and neatly. Preference should be given to those who can fill up the Schedules in English.

6. Each Enumerator will receive an Act of Appointment signed by the Commissioner of Census, *i.e.*, the Government Agent, or Assistant Government Agent, or Chairman of the Municipality or Local Board within whose local jurisdiction the Block is situated, and should be ready to assume duties on the 15th December, 1900.

7. Each Enumerator should on appointment be furnished with a list of the buildings to be enumerated by him. This list should be revised in the early part of February, 1901, and brought up to date and the necessary additions and alterations initialled by the District Engineer.

8. The District Engineers and Enumerators should carefully study the rules issued to them, and the Enumerators should be carefully trained by the District Engineer by being made to fill up trial Schedules for specified buildings and the mistakes being pointed out and corrected. The District Engineer should in cases of doubt or difficulty apply to the Commissioner for instructions.

9. Arrangements must be made by District Engineers for suitable persons to take the place of Enumerators who may be disabled or otherwise become not available for duty.

10. A Preliminary Enumeration should be made in the week beginning on 18th February, 1901, of the residents of the cooly lines. On the night of Friday, the 1st March, 1901, the record of the Preliminary Enumeration should be brought up to date.

11. The enumeration will be made by the Enumerators by entering the particulars for each person on Schedules, each of which contains room to enter ten persons.

12. The District Engineer will forward to the Commissioner of his district not later than the 15th December a statement in the following form :—

Stations.	Approximate Number of Persons to be enumerated.	Number of Enumerators.	Number of Enumeration Schedules required.			Number of Instructions to Enumerators.	Number of Enumerators' Abstracts.	Remarks.
			English.	Sinhalese.	Tamil.			

13. Each Enumerator will be given a copy of instructions as to his duties, a Model Schedule (Form 25 of Appendix I.), and as many Schedules as he may need.

14. The entries made at the preliminary enumeration will be carefully examined and revised by the District Engineer before the 27th February.

15. The necessary forms will be issued by the Commissioner within whose local area the cooly lines are situated, and to whom the Schedules, when filled, should be forwarded.

16. Whenever the Supervisor is referred to in the Instructions to Enumerators the District Engineer is meant.

CHAPTER XI.—RAILWAY CENSUS (SPECIAL RULES).

1. In the case of an open line of Railway the Census operations will be under the charge of the General Manager of the Ceylon Government Railways, and, in the case of lines under construction, will be under the charge of the Engineer in Chief, and will be carried on by those officials in consultation with the Superintendent of Census or with the Commissioner of Census, *i.e.*, the Government Agent or Assistant Government Agent or Chairman of the Municipality or Local Board within whose local jurisdiction the line is situated. The Engineer in Chief of lines under construction will be guided by these rules as far as applicable.

2. The classes of the population to be enumerated by the Railway authorities are—

- A.—Persons residing or working within Railway premises, whether on open lines or lines under construction.
- B.—Persons travelling by rail on the night of the 1st March, 1901.

3. The term "Railway premises," in the case of an open line, includes a Railway station within distant signals, a workshop, and all other premises within the Railway boundaries on which permanent or temporary employés of the Railway reside, except gangmen's and gatemen's huts and similar isolated buildings outside the distant signals of stations.

4. In class A are included—

- (1) Resident employés with their families and servants and visitors staying with them on the night of 1st March, 1901.
- (2) Labourers and others employed on Railway work by contractors or Railway officers and sleeping on that night within Railway premises or encamped close by.

5. In class A are *not* included—

- (1) Persons who work by day or night on Railway premises or lines under construction, but habitually return to their houses or lodgings when off work ; nor
- (2) Signallers, gatemen, line coolies, &c., residing in isolated houses or huts beyond distant signals of stations ; nor
- (3) Engine drivers, guards, &c., on duty with a train, and who will be dealt with as passengers in class B and enumerated at the stations where they go off duty or where the enumeration is made on the morning of 2nd March.

6. In the case of the houses, &c., referred to in Rule 5 (1) and (2) above, the residents will be enumerated by the Enumerator of the village in or near which the houses, &c., are situated, and the General Manager or Engineer in Chief should arrange with the Commissioner of Census so that there may be no omission nor double enumeration.

7. In class B are included all passengers and all persons sleeping on Railway premises, presumably intending to travel by train during the night of the 1st March, 1901, or on the following morning.

8. Coolies from the Ragama Camp will be enumerated by the Village Enumerator and provided with enumeration passes before they leave the camp. They should be enumerated by the Railway Enumerators only if they have no Passes.

9. The whole of the Railway limits should be divided into Blocks, which should be distinguished by separate numbers. For each Block there should be appointed an Enumerator, and a suitable person to supervise the work of a number of Enumerators. The Supervisor will usually be the Station Master or other official in charge of the premises.

10. A Block should consist of such an area that one man can, without difficulty, enumerate all the persons found in it on the Census night.

11. Isolated huts in separate villages must not be included in the same Block, as the Census of such buildings will usually be entrusted to the ordinary Village Enumerator (see Rule 6).

12. Supervisors and Enumerators will be appointed in writing by the Commissioner of Census on the nomination of the General Manager or Chief Engineer. They should be employes of the Railway, and should know English well and be able to fill up the Enumeration Schedules accurately and neatly in that language. At a small station it may be convenient to have the same person to enumerate both residents and travellers.

13. As soon as he is appointed, each Enumerator will prepare a list of all the buildings in his Block which are or can be used for human habitation, whether occupied or not. Every such building should be given a serial number which should be inserted in the list and marked on the house, and the numbers should be consecutive for the whole Block.

14. The Enumeration will be made by entering the particulars for each person in Schedules which are of two kinds: "Household" for class A and "Outdoor" for class B. Each Schedule contains space for the entry of ten names.

15. English Household Schedules, specially provided for the purpose, will be issued to those householders who in the opinion of the General Manager or Chief Engineer are able to fill up the Schedules accurately and neatly in English. These Schedules should be distributed by the Enumerators to the householders on the 27th February, 1901, and collected on the morning of March 2. All Schedules so distributed should be entered in the List of English Schedules Delivered (Form 17 of Appendix I.), and a note should be made in the Block List (prepared under Rule 13) against each such house.

16. An indent for the Schedules required should be sent by the General Manager or Chief Engineer to the Superintendent of Census not later than the 15th December, 1900.

17. The Indent should be in the form given below, and should show the number of Schedules required for the enumeration of the population of class A and class B separately. The requirements of each station in respect of the latter class should be based on the average number of passengers alighting there on the 1st March for the last three years, with extra provision for the station where the final enumeration under paragraph 32 is to take place.

Form of Indent.

Number of Enumeration Blocks.	Approximate Number of Residents.	Approximate Number of Passengers.	Number of Household Schedules for Enumerators to fill up.	Number of Household Schedules for Household-ers to fill up.	Number of Outdoor Schedules.	Number of Passes.	Number of Lists of Schedules delivered at Houses.	Number of Instructions to Enumerators.	Number of Enumerators' Abstracts.

18. When the Enumeration Schedules are received, the instructions for filling up the Schedule should be carefully studied with the Model Schedule by the Supervisors, who should then instruct the Enumerators how to fill up the Schedules.

19. Trial Schedules should be filled up by the Enumerators and examined by the Supervisors and the mistakes pointed out and corrected.

20. There should be a reserve of trained persons to take the place of Enumerators who may be disabled or otherwise become not available for duty.

21. Each Enumerator will be given for class A as many "Household" Schedules as there are houses in his Block, and, if any house contains more than ten persons, extra Schedules for each such house, with about 10 per cent. additional forms for contingencies. Each Enumerator will be given for class B as many "Outdoor" Schedules as are likely to be needed for the enumeration of the passengers, remembering that each Schedule contains space for ten persons.

22. Each Enumerator will also be furnished with a sufficient number of English Household Schedules for delivery at houses under Rule 15, and of Enumeration Passes to be given to each passenger enumerated under rules 30 and 31.

23. In the week beginning on Monday, the 18th February, 1901, a preliminary enumeration will be made of all persons ordinarily resident in each house and who are likely to be resident there on the night of the 1st March, 1901. This preliminary record should be completed by the 23rd February, and brought up to date on the night of 1st March.

The entries made at the preliminary enumeration will be carefully examined and revised by the Supervisor and returned to the Enumerator before 27th February.

24. There will be no preliminary enumeration of passengers.

25. The Final Enumeration, on the night of 1st March, will comprise both the residents in houses and persons travelling by rail or temporarily sleeping on Railway premises.

26. At small stations one Enumerator can undertake both duties; but where there are many buildings in a Block the Enumerator of such Block should not be required to enumerate passengers also.

27. In no case should passengers be entered on Household Schedules, which should be reserved exclusively for the resident population.

28. The same Enumerators should be employed at the Preliminary and at the Final Enumeration of each Block, to prevent mistakes and confusion.

29. All persons alighting at a station between 3 P.M. on the 1st March and 6 A.M. on the 2nd March should, before they leave the station, be enumerated by the Enumerator appointed for this duty, entering such persons on Outdoor Schedules.

30. He should first ask if the person has been enumerated already that night, and if the latter produces a Pass or asserts that he has been counted, he should not be enumerated again. If he says he has not been counted, the Enumerator should fill the Schedule entries for him in full and give him a Pass, telling him to show it if any Enumerator offers to count him again.

31. The Enumerator should also enumerate all persons waiting on the station premises to join a train and should give a Pass to each of them.

32. All passengers found in the train at 6 A.M. on the morning of the 2nd March who do not hold Enumeration Passes, or who otherwise do not appear to have been enumerated anywhere else, and all employes on duty with the train, will be enumerated at the first convenient station at which the train stops, at or about that hour. No Enumeration Passes need be given to such persons.

33. In order to avoid the detention of the train, Travelling Enumerators may be employed to enumerate the passengers in each carriage at every halt until the passengers in the whole train are enumerated.

34. The filled up Schedules of each Block with House Lists and Abstracts should then be sent by the Supervisor to the Superintendent of Census.

CHAPTER XII.—ENUMERATION OF PERSONS IN MILITARY BUILDINGS (SPECIAL RULES.)

1. The Commanding Officer at each station will cause a list in Form 2 of Appendix I. to be made as soon as practicable of all the Military Buildings in that station.
2. A serial number should be marked on each building with chalk, tar, or other material, and the number should be entered in the list. In the case of buildings divided into separate dwellings or tenements, such as married quarters occupied by distinct families or groups of persons, each of such dwellings should be given a separate number. Large buildings not so divided, such as quarters of unmarried privates, should be given only one number.
3. Opposite each number in the list should be entered the name of the chief occupant of the house and whether he is able to read and write English.
4. If a building is empty, the column for the name of the occupant should be left blank. This list should be revised in the first week in February, 1901, and, if the occupants have changed, the necessary corrections should be made in the list, and if any new building has been constructed, it should be entered in the list and given the number of the preceding house with a letter added, thus, 10A.
5. For the purpose of enumerating the residents, all the Military Buildings at each station should be divided into Blocks, and each Block distinguished by a separate number and assigned to one Enumerator.
6. It is difficult to lay down a hard and fast rule as to the number of houses or persons that should be included in a Block. It greatly depends on local conditions, the nature of the country, the distance of the houses from one another, the distance to be traversed by the Enumerator, and the number of houses for which he will himself have to fill up the Schedules. The essential point is that the area of the Block should be such as would admit of a single person visiting, and perfecting the Schedule for, each house in the Block on the Census night (1st March, 1901).
7. The Enumerator should be able to read and write English and to fill up the Enumeration Schedules intelligently, correctly, and neatly in that language.
8. The Enumerator will on appointment be furnished with a list of the houses in his Block and will work under the superintendence of the Commanding Officer or of a Supervisor appointed by him.
9. Each Enumerator and Supervisor will receive from the Commanding Officer an Act of Appointment, and should be ready to assume duties on or before the 15th December, 1900.
10. The Enumerators and Supervisors will be carefully trained in their duties by the Commanding Officer or other officer appointed for the purpose, trial Schedules being given to be filled up for specified buildings and the mistakes made being pointed out and corrected. The Enumerators should previously have studied carefully the Instructions and the Model Schedule (Form 28 of Appendix I.) issued to them, and should, in cases of doubt or difficulty, apply to the Commanding Officer, who will, if necessary, apply to the Commissioner of Census, *i.e.*, Government Agent or Assistant Government Agent or Chairman of the Municipality or Local Board within whose local jurisdiction the Block is.

11. There should be a reserve of trained persons to take the place of Enumerators who may, before the Census, be disabled or otherwise become not available for duty.

12. The Enumeration will be made in printed forms called Enumeration Schedules. Each Schedule contains room for the entry of ten persons.

13. The Schedules will be written up by the Enumerator himself, and in the English language.

14. English Schedules provided for the purpose may, upon the order of the Commanding Officer, be left with householders who, in his opinion, can be trusted to fill up the Schedules intelligently, accurately, and neatly, in English. Schedules so delivered should be entered in a list in Form 17 of Appendix I.

15. The Commanding Officer of each station will forward to the Superintendent of Census, not later than the 15th December an indent in the following form :—

INDENT (MILITARY).

Station.	Approximate Number of Persons to be enumerated.	Number of Enumerators.	Number of Enumeration Schedules required.		Number of Acts of Appointment.		Number of Lists of Schedules Delivered at Houses.	Number of Instructions to Enumerators.	Number of Enumerators' Abstracts.
			To be filled by Enumerator.	To be filled by Householder.	Of Enumerators.	Of Supervisors.			

16. A preliminary enumeration will be made in the week beginning on 18th February, 1901, of all persons ordinarily resident in Military Buildings, and will be brought up to date on the night of the 1st March.

17. The Schedules filled up at the Preliminary Enumeration will be carefully revised by the Supervisor and returned to the Enumerator before the 27th February.

18. In order to prevent mistakes or double enumeration, all Military Buildings should be cleared between sunset on the 1st March and sunrise on the 2nd March of all persons who are not temporarily or permanently living in such buildings.

19. The entries should be made neatly and legibly with black ink in the English language.

20. Special care should be taken that no resident native follower barrack boy, or officer's or soldier's servant escapes enumeration.

21. The Enumerator should be accompanied to each building by some person able to speak Hindustani, Tamil, or such other language as may be spoken by the occupants of the building.

22. The necessary copies of all forms and instructions will for the Troops at Colombo, Mount Lavinia, and Diyatalawa be supplied by the Superintendent of Census, and at other stations by the Government Agent or Assistant Government Agent within whose local area the Military station is situate.

23. The Schedules filled up at the final enumeration, after they have been verified and examined by the Commanding Officer, will be forwarded to the Superintendent of Census on or before the 2nd March.

CHAPTER XIII.—SEA-GOING POPULATION.

1. The following rules apply to the sea-going population in the vessels specified below :—

A.—Sea-going vessels plying between Ceylon ports and other ports.

B.—Sea-going vessels plying between Coast ports in Ceylon.

C.—Vessels plying within the limits of a single port, such as fishing, cargo, ferry, and passenger boats.

D.—Vessels not included in A, B, or C, and being in a Ceylon harbour on the night of the 1st March, 1901.

2. By “sea-going population” is meant all persons who between 8 P.M. on the 1st March, 1901, and 6 A.M. of the following day are afloat in vessels of the above classes.

Exception.—Fishermen who may be off shore between 8 P.M. and 6 A.M. on the Census night engaged in the pursuit of their calling will not be deemed “sea-going population,” and will be enumerated with their households on shore.

3. The Census of the sea-going population will be under the control of the Master Attendant, or, if there be no Master Attendant, of the local Customs Authority, and the Census arrangements will be carried out by him in communication with the Government Agent, Assistant Government Agent, or Chairman of the Municipality or Local Board within whose local area the port is situated and who is ex-officio Commissioner of Census for such area.

In the following rules the term “Customs Authority” includes the Master Attendant.

4. Small landing places, &c., which are not ports and have no resident Customs authority, will be dealt with under the ordinary rules by the Commissioner, each boat being treated as a house.

5. It will be the duty of the Customs Authority—

(a) To nominate, before the 15th December, 1900, Enumerators for the enumeration of the sea-going population, and Supervisors to superintend the work of the Enumerators, and to assign to each Enumerator and Supervisor a defined local area ;

(b) To see that the Enumerators and Supervisors thoroughly understand, and are able to comply with, the Instructions to Enumerators, of which copies will be supplied by the Commissioner of Census ;

(c) To train them during the month of January and the first fortnight of February in filling up the Schedules ;

(d) To test, as far as possible, the accuracy of the entries of the Enumerators on the Census night ; and

(e) To secure the accuracy and completeness of the Census of the sea-going population.

6. The Enumerators should, as a rule, be competent to fill up the Schedules in English accurately and neatly. One Enumerator may be appointed for about 500 persons of the population estimated as likely to be enumerated. Each Enumerator and Supervisor will receive an Act of Appointment signed by the Commissioner of Census.

7. The Master Attendant, Colombo, will indent on the Superintendent of Census, and the Customs Authorities at other ports on the Commissioners within whose jurisdiction such ports are situated, for the forms required.

8. The Customs Authority will forward not later than the 15th December, 1900, to the Commissioner of Census a statement showing the following particulars :—

Port.	Approximate Number of Persons to be enumerated.	No. of Enumerators.	Number of Schedules required.			Number of Passes required.		Number of Instructions to Enumerators.	Number of Enumerators' Abstracts.	Remarks.
			English.	Sinhalese.	Tamil.	Under Rule 16.	Under Rule 19.			

9. On the 22nd February, 1901, an Enumerator or other person authorized thereto by the Customs authority will proceed on board every vessel in class A or B which may then be lying in any port in Ceylon, and will furnish the Master with the Schedules required for the enumeration of the crew and passengers. He will at the same time explain to the Master that he is to fill up the Schedules on the night of the 1st March, 1901, and deliver them to an Enumerator at the first port in Ceylon or India touched at after the Schedules have been filled up.

10. The same course will be followed in the case of every vessel in class A or B which may arrive at a Ceylon port between the 22nd February and 1st March, and which has not been furnished with Schedules at some other port.

11. The Enumerator will keep a list of all Schedules delivered under the last two rules.

12. All vessels of class D which are in any Ceylon port on the 27th or 28th February or 1st March, 1901, should be boarded by an Enumerator; and, if the Master of the vessel expects to remain at anchor over the night of 1st March, he should be supplied with the schedules required for the enumeration of the crew and passengers of his vessel. If the Master is unable to fill up the Schedule in the English language, the Enumerator should visit the vessel on the morning of 2nd March and fill up the Schedules himself.

13. Vessels of class C will, for the most part, be uninhabited at night, and the crews of such boats will usually be enumerated in their own houses. An Enumerator should, however, visit all the quays and mooring places, and if any persons are found to be living on board boats of this class, they should be enumerated by him if they have not been enumerated elsewhere.

14. Special care should be taken as to the enumeration of persons working or living in boats in the Colombo harbour on the night of 1st March.

15. Masters of vessels should be requested not to allow any of their crew to go on shore between the hours of 8 P.M. of 1st March, 1901, and 6 A.M. of the following day. If any of the crew are obliged to go on shore on duty, the Master should enter them in the Schedule and furnish each of them with an Enumeration Pass signed by himself, and instruct him to show it to any Census Officer who may offer to enumerate him on shore. A sufficient number of Passes for this purpose should be delivered by the Enumerator to the Master of each vessel.

16. On the morning of the 2nd March an Enumerator should visit every vessel in the port and collect the Schedules, examining the entries to see that they have been made in accordance with the instructions. If he considers it necessary, he may muster the crew and-passengers.

17. Every vessel of class A or B which may enter any Ceylon port between 6 A.M. of the 2nd March and the evening of the 15th March, 1901, should be boarded, and inquiries made as to whether she was at sea on the night of the 1st March, 1901, and whether her crew and passengers have already been enumerated elsewhere under these or any other rules. If the Enumerator is not satisfied that they have been so enumerated, Schedules should be filled up for the vessel in the usual way, or, if the Master holds Schedules already filled up, they should be collected.

18. If the vessel is one which has been dealt with under rule 9, the Enumerator should examine the Schedules and satisfy himself that they have been correctly filled in.

The Enumerator should not board a vessel with epidemic disease on board or which has been placed in quarantine because such a disease has prevailed. Persons on board such a vessel will be enumerated by the Port Surgeon or his Assistant, to whom the necessary forms should be delivered by the Customs Authority.

19. When the Schedules are collected from any vessel, a Pass in the form below, showing that she has been enumerated should be given to the Master, who should be instructed to preserve it till the 25th March, and to produce it should any Census Officer offer to enumerate his vessel again :—

Form of Pass.

Name of Port where the Schedules are collected.	Name of Vessel.	Name of the Master of the Vessel.	Name of the Port from which the Vessel started.	Signature of the Enumerator receiving the Schedules.

20. After all the Schedules have been collected on the morning of the 2nd March, they should be stitched together, and an Abstract of them should be prepared in Form 15 of Appendix I. by the Customs authority, who should examine the Schedules and forward them with the Abstract to the Commissioner on or before 3rd March.

21. On the 20th March the abstracts of the Schedules (if any) filled up or collected since the 2nd March should be prepared in the same way, and the books and abstracts should on this occasion be sent direct to the Superintendent of Census.

22. If any Master of a vessel is illiterate or unable for any reason to fill up the Schedules, the Enumerator should fill them up for him.

INSTRUCTIONS AS TO THE FILLING UP OF THE SCHEDULE.

23. In filling up Schedules the Enumerator will be guided by the Instructions issued to him and by the model Schedule (Form 27 of Appendix I.). When in doubt or difficulty he should apply to his Supervisor for instructions.

24. The entries should be made legibly and neatly with black ink. If the particulars to be entered against any person in any of the columns of the Schedule be the same as those against the person entered in the previous line, the particulars should be repeated without writing "ditto" or making dots.

25. Columns 3 to 9 and 12*a* and 12*b* of the Schedule should never be blank.

26. There should always be an entry against each person in either column 10*a* or 11.

27. Columns 10*a* and 11 should not be filled for the same person.

28. Where column 10*b* is filled for any person, there should always be an entry for such person in column 10*a*.

29. In column 5 (age), the number of years completed ; if less than a year, the number of months ; if less than a month, the number of days should be entered.

30. In column 9 (birthplace), the country in which each person was born should be stated, such as England, France, Germany, &c. If born in Ceylon, the korale or pattu of the district, but not the village, should be stated, thus "Rayigam korale, Kalutara ;" "Salpiti korale, Colombo," &c. If born in India, the Province or district should, as far as can be ascertained, be given, thus India, Tinneveli (or Travancore, or Cochin, or Bengal, or Bombay, as the case may be).

31. In column 10*a* should be entered the principal occupation or means of subsistence of persons who actually work or carry on business, whether personally or by means of servants, or who live on private property, such as house-rent, pension, &c. This column will be blank for dependents, that is to say, persons who have no income and depend upon others for their subsistence, such as wife, child. By "principal" is meant, in the case of occupations, that upon which a person spends most of his time ; in the case of other means of subsistence, that which gives him the largest income.

32. Enter in column 10*b* the occupation, if any, which an earner pursues in addition to his principal occupation.

33. For children of whatever age and women who do not carry on business personally or by means of servants, enter in column 11 the principal occupation of the person who supports them.

34. If a wife or child has an independent means of subsistence, it should be entered against the name of such wife or child in column 10*a*.

35. Do not enter more than one occupation in column 10*a*, 10*b*, or 11.

APPENDIX I.

FORM 1.—SPECIMEN LIST OF VILLAGES.

[Rule 7, Chapter IV.]

District :

Pattu.	Villages according to the Census List of 1891.	How to be represented in the List of 1901.	Remarks.
Palle pattu ...	Kahaduwa ...	—	Abandoned for want of subsistence. The inhabitants have settled in Gangodawila
—	—	Gangodawila	Settled from Kahaduwa consequent on opening of plumbago pits
Palle pattu	Mahagama	Mahagama Mahagangoda Pahalagoda	Mahagangoda and Pahalagoda, which in 1891 were treated as hamlets and included in Mahagama, have since grown in importance and are shown as separate villages.
Do.	{ Gurugoda Gurugodakanda Gurugodapaula }	Gurugoda	{ Gurugodakanda and Gurugodapaula are hamlets of Gurugoda
Do.	—	Namunukula	Has sprung up since 1891. New lands brought under cultivation have attracted colonists from Ambalangoda of the Galle District

FORM 2.—HOUSE LIST.

[Rule 12, Chapter IV.]

[Rule 1, Chapter V.]

Province :

District :

Pattuwa or Korale :

Village :

Enumerator's Serial Number of House.	Situation (Street or Garden.)	Name of Chief Occupant of the House.	What Language (English, Sinhalese, or Tamil) the Chief Occupant can Read and Write.

FORM 3.—STATISTICAL STATEMENT.

[Rule 12 Chapter IV.]

[Rule 15, Chapter V.]

N.B.—A separate form should be used for each village.

Province _____ District _____

Pattuwa or Korale _____ Village _____

1.—Number of Houses—	Inhabited.	Uninhabited.
Tiled
Thatched
Total
	Tiled.	Thatched.
Houses in course of building	..	
II.—Religious Buildings—		
1. Buddhist	{	
Viharas
Pansalas
Dewalas
2. Hindu Temples
3. Mohammedan Mosques
4. Christian	{	
Churches & Chapels
Monasteries
Nunneries
		Boarding.
III.—Number of Colleges and Schools—		...
English
Sinhalese
Tamil
English and Sinhalese
English and Tamil
Industrial Schools
IV.—Names of navigable Rivers, Lakes, Canals, &c.
V.—Halting places for Boats
VI.—Names and Mileage of Cart Roads
VII.—Halting places for Carts, Cattle, &c.
VIII.—Number and situation of Rest-houses, Ambalams, Dharma-lines, &c.
IX.—Number and situation of Road Cooly Lines
X.—Number and situation of Hospitals and Dispensaries
XI.—Number of—		
Horses
Black Cattle
Buffaloes
XII.—Names of Estates and their approximate Acreage—		
	Does the Superintendent or	
Name.	Acreage.	Conductor reside on the Estate?
Coffee
Tea
Cacao
Cinchona
Cinnamon
Cocoanut
Tobacco
Other
Acreage of fields under Paddy cultivation		
XIII.—Number and Names of Working Mines—		
Plumbago
Gem

Date : _____, 1900.

Signature of Headman.

FORM 4.—VILLAGE REGISTER.

[Rule 22, Chapter IV.]

Name of Village.	Date of Receipt of House List and Statistical Statement from Village Headman.	Date of Reference to the Chief Headman.	Date of Return by the Chief Headman.	Remarks.

FORM 5.—CIRCLE LIST.

[Rule 27, Chapter IV.]

_____ District. _____ Korale or Pattu or other Division.

Name of Supervisor's Circle.	Name and Rank of Supervisor.	Name of Village or Ward.	Serial Number of Block in the Circle.	Enumerator's		Number of Buildings in the Block.	Date of issue of Schedules to Enumerator.	Date of return of Schedules to Commissioner.	Date of despatch of Schedules by Commissioner to Superintendent of Census.
				Name.	Occupation.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

FORM 6.—ACT OF APPOINTMENT OF ENUMERATOR.

[Rule 37, Chapter IV.]

Under the provisions of "The Census Ordinance, 1900," I, _____, have appointed _____ to be Enumerator of the following Division :—*

This _____ day of _____, 1900.

*Commissioner of Census of the
 Province (or) District.*

* Here insert the local area assigned to the Enumerator.

FORM 7.—REGISTER OF ESTATES.

[Rule 49, Chapter IV.]

No.	2 Name of Estate.	3 Number of Residents on the Estate.	4 Date of posting of Schedules to the Estate.	5 Serial Number of Packet.	6 Number of Schedules.	7 Date of receipt of Estate Superintendent's acknowledgment.	8 Date of receipt of Schedules from the Estate Superintendent.	9 Date of despatch of Schedules, &c., to the Superintendent of Census.	10 Remarks.

FORM 8.

[Rule 50, Chapter IV.]

Acknowledgment of Schedules.

[To be perfected and returned immediately to the Kachcheri.]

RECEIVED* — books, each containing — Schedules,
for † — Estate.

Superintendent (or person in charge).

February —, 1901.

* Insert number of books.

† Insert name of Estate.

FORM 9.—LIST OF ESTATE SCHEDULES POSTED.

[Rule 52, Chapter IV.]

— Kachcheri,

February —, 1901.

Packets of Estate Schedules posted on the —, 1901,
addressed to — Post Office.

Serial Number of Packets.	To what Estate addressed.

Received, —

—
Postmaster,

—
Govt. Agent.

FORM 10.—ACT OF APPOINTMENT OF SUPERVISOR.

[Rule 54, Chapter IV.]

Under the provisions of "The Census Ordinance, 1900,"
I, _____, have appointed _____ to be Supervisor of the
following Circle :—*

This _____ day of _____, 1900.

*Commissioner of Census of the
Province (or) District.*

* Here insert the local area assigned to the Supervisor.

FORM 11.—REGISTER OF RECEIPTS AND ISSUES OF
PRINTED FORMS.

[Rule 59, Chapter IV.]

Number remaining	Date of Indent	Number applied for	Date of receipt	Number received	Total	Date of issue	Number issued	To whom issued

FORM 12.—REGISTER OF CIRCLE ABSTRACTS.

[Rule 85, Chapter IV.]

Circle.	Number of Occupied Houses.	Number of Families.	Persons.		
			Total.	Males.	Females.

FORM 13.—LIST OF PACKAGES TRANSMITTED TO
SUPERINTENDENT OF CENSUS.

[Rule 97, Chapter IV.]

Kachcheri, _____, 1901.

List of contents of Packages numbered _____ forwarded on
_____, 1901, by* _____ to the Superintendent of Census.

* Post, Rail, Steamer, or Cart.

Names of Villages of which the Schedules are included in this Package.	Pattuwa or Korale in which the Villages are situated.

Checked by _____,
Census Clerk.

_____, 1901.

_____,
Government Agent.

FORM 14.

[Rule 15, Chapter VI.]

Descriptive Particulars of Book.	Names of
District :—	_____
Korale or Pattuwa :—	Chief Headman.
Circle :—	_____
Village or Town :—	Supervisor.
Ward :—	_____
Street :—	Enumerator.
Block No. —	_____

Record of Enumeration Procedure.	Dates.	Signa- tures of Respon- sible Offi- cers.
Receipt of book by Enumerator ...		
Preliminary enumeration commenced ...		
Preliminary enumeration completed ...		
Preliminary enumeration tested and revised :		
By Supervisor ...		
By Chief Headman ...		
Final enumeration made ...		
Enumerator's Abstract compiled ...		
Abstract despatched to Commissioner of Census ...		
Abstract entered in Commissioner's Register		
Book despatched to Commissioner of Census		
Abstract and book despatched to Superin- tendent of Census ...		
Abstract and book received by the Superin- tendent of Census ...		

FORM 15.—ENUMERATOR'S ABSTRACT.

[Rule 15, Chapter VI.]

{ District :—
Korale, Pattuwa,
or Town :—
Circle No.—

Village or Ward and Street.	Block No.	No. of Houses Occu- pied.	No. of Families	Persons.		
				Total.	Males.	Females.

Re-added by { (a) Enumerator of Block No.—

 Enumerator's Signature.
 (b) Enumerator of Block No.—

 Enumerator's Signature.

Certified to have been tested and the total found correct.

Supervisor's Signature.

FORM 16.—ENUMERATION PASS.

[Rule 18, Chapter VI.]

(One to be given to each person enumerated.)

Number of Pass :—

Enumerated by _____

Enumerator.

FORM 17.—LIST OF ENGLISH SCHEDULES DELIVERED
TO HOUSEHOLDERS.

[Rule 46, Chapter VI.]

Number of Schedule.	No. of House at which delivered.	Situation (Street or Garden).
1		
2		
3		
4		
5		
[and so on]		

Enumerator's Signature.

FORM 18.—CIRCLE ABSTRACT.

[Rule 57, Chapter VI.]

_____ District. _____ Korale or Pattu. Circle _____

Village (or Ward of Town).	Block Number.	Number of Occupied Houses.	Number of Families.	Persons.		
				Total.	Males.	Females.

FORM 19.—STATEMENT OF SUPERVISORS, ENUMERATORS, &c.

[Rule 103, Chapter IV.]

Number of Supervisors employed.	Number of Enumerators employed.	Number of Enumerators who filled the Enumeration Schedules in			Number of Houses at which English Schedules were left.	Rate of Remuneration paid to Enumerators.	Remarks.
		English.	Sinhalese.	Tamil.			

FORM 20.—STATEMENT OF MANUFACTURES.

[Rule 105, Chapter IV.]

Situation of Manufacturing or Mechanical Establishment.	Character of Business or Goods Manufactured.	During what period of the Year in Operation.	Approximate number of Persons employed.	Character and quantity of Power used, and character and number of Machines.

FORM 21.—ESTATE STATISTICAL STATEMENT.

[Rule 20, Chapter IV.]

[Rule 9, Chapter IX.]

Estates.	Province.
Name of District ...	
Name of Estate ...	
1. Approximate acreage in—	
Tea
Cacao
Cinchona
Coffee
Cardamoms
Other Products
(Specify area under cultivation in each)	
Forest
Uncultivated
2. Number of Coolies on the Estate
3. Number of Artisans and other Workmen
4. Number of buildings on the Estate :	
(a) Cooly lines
(b) Other buildings used as dwelling houses*
(c) Boutiques
5. Number of (I). Cattle kept on the Estate
Number of (II). Horses kept on the Estate
6. Name of (I). Superintendent	} resident on Estate.
(II). Conductor	

* Describe them separately—e.g., Superintendent's bungalow, Sinna Durai's bungalow, Teamaker's bungalow, Carpenters', &c.

[Rule 66, Chapter IV.]

[Rule 63, Chapter VII.]

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Household). [To be filled up by Householder.]

Specimen A.

District : **Colombo**

Korale :

Pattuwa :

Block No. **36**Town or Village : **Colombo Municipality**Ward : **Kollupitiya**Street : **Horton Place**Page No. **2**

1 Census No. of House	2 Serial No. of Persons in Enum- erator's Block	3 NAME	4 SEX	5 AGE	6 NATIONALITY (If Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country)	7 RELIGION (If Christian, enter Denomination)	8 Married, Unmarried, Widowed, or Divorced	9 BIRTHPLACE	10 OCCUPATION or Means of Subsistence of Earner		11 If not Earner, Means of Subsist- ence of Person on whom dependent	12 Whether able to Read and Write		13 If Deaf and Dumb from Birth, totally Blind, or Insane, or Idiot
									(a) Principal	(b) Subsidiary		(c) Any Lan- guage	(d) Eng- lish	
74		James C. Thompson	Male	59	English	Church of England	Married	England	Surgeon	Lecturer, Medi- cal College	—	Yes	Yes	
		Anne Thompson	Female	48	Scotch	Church of England	Married	Scotland	Schoolmistress	—	—	Yes	Yes	
		Mary Thompson	Female	25	English	Church of England	Unmarried	New Zealand	—	—	Surgeon	No	No	Deaf mute
		Edith Thompson	Female	20	English	Salvationist	Unmarried	Trincomalee Town	—	—	Surgeon	Yes	Yes	
		Henry Thompson	Male	8	English	Church of England	Unmarried	Colombo Town	—	—	Surgeon	Yes	Yes	
		Elsie Thompson	Female	4	English	Church of England	Unmarried	Colombo Town	—	—	Surgeon	No	No	
		Julia Perera	Female	25	Burgher	Baptist	Widowed	Pasdun korale, Kalturaru	Governess	—	—	Yes	Yes	
		P. Arokiyam	Male	52	Tamil	Independent Catholic	Married	Cochin, India	Domestic servant, Cook	Paddy land owner	—	Yes	No	
		S. Karlinahami	Female	30	Sinh. Low- country	Buddhist	Divorced	Wellaboda pattu, Galle	Domestic servant, Ayah	Lacemaker	—	No	No	
		William Roberts	Male	34	Irish	Roman Catholic	Unmarried	Ireland	Tea Planter	Shareholder, Tea Co.	—	Yes	Yes	

* This column is to be filled by the Enumerator (not by the Householder) on the morning of March 2, 1901, in continuation of the serial number of the Enumerator's Block.
The above is a true statement of all persons who were in this house on the night of March 1, 1901.

Signature of the Head of the Family : J. C. THOMPSON.

1. N.B.—(a) columns 3 to 9 and 12a and 12b should never be blank ;
 (b) There should always be an entry against each person in either column 10a or 11 ;
 (c) Columns 10a and 11 should not be filled up for the same person ; and
 (d) Where column 10b is filled up for any person, there should always be an entry for such person in column 10a.
- (e) All the entries should be made with ink legibly and neatly.
 (f) If the particulars to be entered in any column for any person are the same as those entered on the line above for a previous person, do not write "ditto" or make dots, but repeat the particulars.
2. Column 1 (Census Number of House).—Enter the Census number marked on the house.
3. Column 3 (Name).—Enter first the chief resident member of the family, whether male or female, then the other members of the family in order of age, next the resident servants, and lastly visitors, if any. If a child has not been named, write "Not named."
4. Column 5 (Age).—Enter the number of years completed. If less than one year, enter the number of months and, if less than a month, the number of days completed.
5. Column 6 (Nationality).—Enter the race of each person as Sinhalese, Tamil, Moor, Burgher, English, French, &c. In the case of a Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country. In the case of a Veddah, enter "Veddah."
6. Column 7 (Religion).—Enter the religion as Buddhist, Hindu, Mohammedan, &c. ("Hindu" means a worshipper of Siva, Vishnu or other Indian deity). In the case of Christians, enter the sect thus : Church of England, Roman Catholic, Wesleyan, Baptist, Independent Catholic, Dutch Presbyterian, Scotch Presbyterian, Salvationist, Congregationalist, &c.
7. Column 8 (Married, &c.).—Enter each person, whether infant, child, or grown up, as either married, unmarried, widowed, or divorced. Divorced persons who have married again should be entered as "Married," and not as "Divorced."
8. Column 9 (Birthplace).—If born in Ceylon enter the korale or pattu of the district, but not villages or subdivisions of a korale or pattu. If born in India, enter the province or district as far as can be ascertained, thus : India, Tinneveli. If born out of Ceylon or India, enter the country, thus : China, England, France, &c.
9. In Column 10 by "principal occupation" is meant that upon which a person spends most of his time, and by "principal means of subsistence," that which brings him the largest income. Do not enter more than one occupation either in column 10a or 10b.
10. Enter in column 10a or 10b only persons who actually work or carry on business, whether personally or by means of servants, or who live on private property, such as produce of lands, house rent, pension, &c. Leave this column blank for dependents, such as wife, children, unless they derive their subsistence independently of the head of the family.

11. The occupation should be accurately described. Do not use general or indefinite terms, such as merchant, trader, &c. It should be stated in what goods he deals, such as oil, rice, coir, piece goods. Where a person deals in a variety of articles, he may be entered as a general merchant or general trader, or shopkeeper, as the case may be. Employés in shops should be shown by their specific employment.
12. Growers of special products, such as tea, coffee, cocoanut, cinnamon, tobacco, areca, betel, &c., should be shown as such, thus, "Tea Planter," "Coffee Planter," "Cocoanut Planter," &c. If he is also the proprietor, add "and Proprietor."
13. Where a person is engaged as a clerk, his occupation should be stated thus : Municipal clerk, Government clerk, Merchant's clerk, Lawyer's clerk, &c. A person should not be entered merely as "labourer" or "coolly." It should be stated in what kind of labour he is engaged, thus : field or cocoanut estate labourer, house coolly, plumbago mining coolly, &c.
14. Where a woman has an independent occupation, or means of subsistence, such occupation should be stated ; but, where she is employed only in her household duties, column 10 should be left blank for her.
15. Column 10b.—Enter here any occupation which an earner pursues in addition to his principal occupation. For instance, if a person's principal occupation is that of a Government clerk, and he also derives additional subsistence from landed property, such as a cocoanut estate, enter him in column 10a as Government clerk, and in 10b as cocoanut estate proprietor.
16. Column 11 (If not Earner, Means of Subsistence of Person on whom dependent).—For non-earners and those who have no independent means of subsistence, enter in this column opposite the name of each person the principal occupation of the person who supports him. Thus, if the head of the family is a lawyer and his wife and children have no independent means of subsistence, enter opposite the name of such wife or child in column 11 "Lawyer, Advocate," (or Proctor, as the case may be) and leave column 10 (a) and (b) blank.
17. A domestic servant, should not be deemed a dependent for the purposes of column 11, for he earns his living by domestic service. Enter him in 10a as "domestic servant, cook," or as the case may be.
18. Column 12a (Whether able to Read and Write any Language).—Enter in this column against each person the word "Yes," if he can both read and write any language ; and "No" if he cannot.
19. Column 12b (Whether able to Read and Write English).—Enter in this column against each person the word "Yes" if he can both read and write English ; and if he cannot, "No" should be entered.
20. Column 13 (If Deaf and Dumb, or Blind, &c.).—If any person be deaf and dumb from birth, or totally blind, or of unsound mind, or idiotic, enter the name of the infirmity in this column. Do not enter those who are blind of one eye only, or who have become deaf and dumb after birth.

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Household). [To be filled up by Enumerator.]

District : Anuradhapura

Korale :

Pattuwa :

Block No. 3

Town or Village : Anuradhapura Town

Ward :

Street : Jaffna Street

Page No. 6

1 Census No. of House	2 Serial No. of Persons in Enumerator's Block	3 NAME	4 SEX	5 AGE	6 NATIONALITY (If Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country)	7 RELIGION (If Christian, enter Denomination)	8 Married, Unmarried, Widowed, or Divorced	9 BIRTHPLACE	10 OCCUPATION or Means of Subsistence of Earner		11 If not Earner, Means of Subsistence of Person on whom dependent	12 Whether able to Read and Write		13 If Deaf and Dumb from Birth, totally Blind, or Insane, or Idiot
									(a) Principal	(b) Subsidiary		(a) Any Language	(b) English	
11		Johannes Perera	Male	45	Sinh. Low-country	Buddhist	Married	Pasinu korale, Kaltura	Resthouse Keeper	Cocoanut Planter and Proprietor	—	Yes	Yes	
		Justina Perera	Female	40	Sinh. Low-country	Buddhist	Married	Ravigam korale, Kaltura	Paddy land owner	Midwife	—	No	No	
		Bastian Perera	Male	22	Sinh. Low-country	Wesleyan	Married	Anuradhapura Town	Government Schoolmaster	Receiving Postmaster	—	Yes	Yes	
		A. Kiri Menika	Female	19	Sinh. Kandyan	Buddhist	Married	Nuwaragampalata, Anuradhapura	—	—	Government Schoolmaster	No	No	Totally blind
		Arnolis Perera	Male	8 mos.	Sinh. Low-country	Wesleyan	Unmarried	Anuradhapura Town	—	—	Government Schoolmaster	No	No	
		Abdul Majid	Male	45	Malay	Mohammedan	Widowed	Colombo Town	Domestic servant, Butler	Military Pensioner	—	Yes	No	
		P. Ukku Banda	Male	25	Sinh. Kandyan	Buddhist	Divorced	Hiriyala Hatpattu, Kurunegala	Domestic servant, Cook	Devil-dancer	—	No	No	
		S. Ramasamy	Male	23	Tamil	Hindu	Unmarried	Tinnevely, India	Horsekeeper	—	—	No	No	
		James Walker	Male	29	Scotch	Unitarian	Married	Scotland	Visiting Agent	Tea Estate Proprietor	—	Yes	Yes	
		Jane Walker	Female	27	Scotch	Scotch Presbyterian	Married	Canada	—	—	Visiting Agent	Yes	Yes	

* This column is to be filled by the Enumerator on the night of March 1, 1901, after all the persons in his Block have been enumerated.

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Household). [To be filled up by Enumerator.]

District : **Jaffna**Korale : **Vadamarachi (East)**

Pattuwa :

Block No. **19**Town or Village : **Point Pedro**Street : **Sivan Temple Street**Page No. **27**

Census No. of House	Serial No. of Persons in Enumerator's Block	NAME	SEX	AGE	NATIONALITY (If Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country)	RELIGION (If Christian, enter Denomination)	Married, Unmarried, Widowed, or Divorced	BIRTHPLACE	OCCUPATION or Means of Subsistence of Earner		If not Earner, Means of Subsistence of Person on whom dependent	Whether able to Read and Write		If Deaf and Dumb from Birth totally Blind, or Insane, or Idiot
									(a) Principal	(b) Subsidiary		(a) Any Language	(b) English	
83	227	Kathiravelu Chinnaiya	Male	48	Tamil	Hindu	Married	Vadamarachi East	Government Clerk	Tobacco land proprietor	—	Yes	Yes	
	228	Chinnaiya's wife Annamma	Female	36	Tamil	Hindu	Married	Valikamam East	—	—	Government Clerk	No	No	
	229	Kathiravelu Murukesu	Male	33	Tamil	Hindu	Widower	Vadamarachi East	—	—	Government Clerk	No	No	
	230	Muttakamby's widow Parpathi	Female	29	Tamil	Congregationalist Hindu	Widow	Mannunai pattu, Batticaloa	Schoolmistress	—	—	Yes	No	
	231	Chinnaiya Vethavanam	Male	21	Tamil	Hindu	Married	Punakari, Jaffna	Proctor	Money Lender	—	Yes	Yes	
	232	Chinnaiya Ambalavanar	Male	17	Tamil	Hindu	Unmarried	Trincomalee Town	—	—	Government Clerk	Yes	Yes	
	233	Vethavanam's wife Mankaiyarkkarasi	Female	14	Tamil	Hindu	Married	Colombo Town	Paddy land owner	—	—	Yes	Yes	
	234	(Not named)	Female	20 days	Tamil	Hindu	Unmarried	Vadamarachi East	—	—	Proctor	No	No	
	235	J. Tambimuttu	Male	40 yrs.	Tamil	Wesleyan	Married	Batticaloa Town	Paddy field labourer	Weaver	—	Yes	No	
	236	Tambimuttu's wife Chinnappillai	Female	30	Tamil	Wesleyan	Married	Jaffna Town	Hopper-baker	—	—	No	No	

* This column is to be filled by the Enumerator on the night of March 1, 1901, after all the persons in his Block have been enumerated.

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(P. W. D. Cooly Lines).

District : Colombo		Korale : Siyane		Pattuwa : Udugaha		Block No. 5								
Town or Village : Veyangoda		Ward :		Street :		Page No. 1								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12		13
Serial No. of Persons in Enumerator's Block	census No. of Persons in House	NAME	SEX	AGE	NATIONALITY (If Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country)	RELIGION (If Christian, enter Denomination)	Married, Unmarried, Widowed, or Divorced	BIRTHPLACE	OCCUPATION or Means of Subsistence of Earner		If not Earner, Means of Subsistence of Person on whom dependent	Whether able to Read and Write		If Deaf and Dumb from Birth, Totally Blind, or Insane, or Idiot
									(a) Principal	(a) Subsidary		(a) Any Language	(b) English	
11		V. Carthegasu	Male	43	Tamil	Wesleyan	Married	Madura, India	Overseer	Paddy landowner	—	Yes	Yes	
12		C. Raju	Male	38	Tamil	Hindu	Married	Travancore, India	Kangani	—	—	Yes	No	
13		Sollamattu	Male	36	Tamil	Hindu	Married	Travancore, India	Road Cooly	—	—	No	No	
14		Vengadasalem	Male	25	Tamil	Roman Catholic	Unmarried	Pondicherry, India	Mason	—	—	Yes	No	
15		Ramen	Male	23	Tamil	Hindu	Unmarried	Raigan Korale, Kalutara	Carpenter	—	—	Yes	No	
16		Karolis Appu	Male	22	Sinh. Low-country	Buddhist	Married	Aludkuru North, Colombo	Carter	—	—	No	No	
17		Muttusamy	Male	27	Tamil	Hindu	Married	Pondicherry, India	Blacksmith	—	—	No	No	
18		Meenatchi	Female	19	Tamil	Hindu	Married	Colombo Town	Road Cooly	—	—	No	No	
19		Thaugam	Female	3	Tamil	Hindu	Unmarried	Salpiti Korale, Colombo	—	—	Blacksmith	No	No	Totally blind
20		Veeran	Male	10 mos.	Tamil	Hindu	Unmarried	Pasdun Korale, Colombo	—	—	Blacksmith	No	No	

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Estate).

Specimen E.

* District: **Korale:** * Pattuwa: **+ Block No.**

Planting District: **Kelani Valley** Name of Estate: **Eiston** Page No. **1**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12		13
									OCCUPATION or Means of Subsistence of Earner			If not Earner, Means of Subsistence of Person on whom dependent	Whether able to Read and Write	
Serial No. of House	SEX	NAME	AGE	NATIONALITY (If Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country)	RELIGION (If Christian, enter Denomination)	BIRTHPLACE	Married, Unmarried, Widowed, or Divorced		(a) Principal	(b) Subsidiary	Tea Estate Superintendent		(a) Any Language	(b) English
7	1	H. C. Harrison	39	English	Church of England	England	Married	England	Tea Estate Superintendent	Shareholder, Yattaderiya Tea Estate Co.	Tea Estate Superintendent	Yes	Yes	
	2	Alice Harrison	23	English	Church of England	Canada	Married	Canada	Butler			Yes	Yes	
	3	John Isaac	32	Malayalam	Roman Catholic	Travancore, India	Unmarried	Travancore, India	Cook			Yes	No	
	4	Tikiri Banda	45	Sinh. Kandyan	Wesleyan	Walapane, Nuwara Eliya	Widowed	Walapane, Nuwara Eliya				Yes	No	
	5	John Percera	36	Sinh. Low-country	Buddhist	Salpiti korale, Colombo	Married	Salpiti korale, Colombo	Tea-maker			Yes	No	
	6	Charles Beling	27	Burgher	Dutch Presbyterian	Colombo Municipality	Unmarried	Colombo Municipality	Tea Estate Conductor	Clerk		Yes	Yes	
	7	Solla Muttu	39	Tamil	Hindu	Ramnad, India	Married	Ramnad, India	Tea Estate Cooly			No	No	
	8	Muttu Carupan	40	Tamil	Independent Catholic	Tinneveli, India	Unmarried	Tinneveli, India	Tea Estate Cooly			No	No	
	9	Patchie	24	Tamil	Hindu	Devipatam, India	Married	Devipatam, India	Tea Estate Cooly		Tea Estate Cooly	No	No	
	10	Suppan	6 mos.	Tamil	Hindu	Madura, India	Unmarried	Madura, India				No	No	Totally blind

* To be filled up in Kacheheri.
 † To be filled up in Kacheheri. Each Estate will be deemed a separate Block, with a separate book of Schedules and a separate serial number in column 2.
 ‡ A worshipper of Siva, Vishnu, or other Indian deities should be entered as of the Hindu Religion. § The Sinhalese terms for Low-country and Kandyan Sinhalese are respectively Pāra-rata and Uda-rata. Every Sinhalese should be asked whether he is Pāra-rata or Uda-rata.

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Marine).

District: **Colombo**Port: **Colombo**Page No. **1**

1 Name, if any, of Vessel	2 Serial No. of Persons Enumerated	3 NAME	4 SEX	5 AGE	6 NATIONALITY (If Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country)	7 RELIGION (If Christian, enter Denomination)	8 Married, Unmarried, Widowed, or Divorced	9 BIRTHPLACE	10 OCCUPATION or Means of Subsistence of Earner		11 If not Earner, Means of Subsistence of Person on whom dependent	12 Whether able to Read and Write		13 If Deaf and Dumb from Birth, (totally) Blind, or Insane, or Idiot	
									(a) Principal	(b) Subsidiary		(a) Any Language	(b) English		
S. S. Mira	1	H. J. Ramsay	Male	41	Scotch	Scotch Presbyterian	Widowed	Scotland	Master	—	—	Yes	Yes	—	
	2	James Brown	Male	37	English	Church of England	Married	England	Chief Officer	—	—	Yes	Yes	—	
	3	Thomas Taylor	Male	34	Irish	Roman Catholic	Unmarried	Ireland	Engineer	—	—	Yes	Yes	—	
	4	J. C. Carter	Male	28	English	Baptist	Unmarried	Germany	Steward	—	—	Yes	Yes	—	
	5	Jane Macdonald	Female	32	Canadian	Roman Catholic	Widowed	Canada	Stewardess	—	—	Yes	Yes	—	
	6	Issa	Male	27	Bengalee	Mohammedan	Married	Hyderabad, India	Lascar	—	—	Yes	No	—	
	7	Mahadi	Male	30	Arab	Mohammedan	Married	Egypt	Able Seaman	Carpenter	—	—	Yes	No	—
	8	Wagi	Male	34	Malayale	Independent Catholic	Unmarried	Travancore, India	Fireman	—	—	No	No	—	
	9	Ah Sin	Male	29	Chinese	Buddhist	Unmarried	China	Stoker	—	—	No	No	—	
	10	J. Pereira	Male	33	Eurasian	Independent Catholic	Unmarried	Goa, India	Cook	—	—	Yes	Yes	—	

The foregoing is a true statement concerning all persons on board this Vessel on the night of March 1, 1901.

Signature of Master of Vessel.

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Military).

District : Colombo			Korale :			Pattuwa :			Block No. 3					
Town or Village : Colombo Municipality				Ward : Fort			Street : Hospital Street							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12		13
									OCCUPATION or Means of Subsistence of Earner			Whether able to Read and Write		
Census No. of House No.	Serial No. of Persons in Enu- merator's Block	NAME	SEX	AGE	NATIONALITY (If Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country)	RELIGION (If Christian, enter Denomination)	Married, Unmarried, Widowed, or Divorced	BIRTHPLACE	(a) Principal	(b) Subsidiary	Person on whom dependent	(a) Any Language	(b) English	If Deaf and Dumb from Birth, totally Blind, or Insane, or Idiot
11	1	James Anderson	Male	36	Scotch	Church of England	Married	Scotland	Officer	—	—	Yes	Yes	—
	2	George Brown	Male	32	Scotch	Scotch Presbyterian	Unmarried	Scotland	Warrant officer	—	—	Yes	Yes	—
	3	William Foster	Male	25	English	Church of England	Unmarried	England	Soldier	—	—	Yes	Yes	—
	4	James Roberts	Male	24	Scotch	Baptist	Unmarried	Scotland	Soldier	—	—	Yes	Yes	—
	5	Thomas Williams	Male	22	Irish	Roman Catholic	Unmarried	Ireland	Soldier	—	—	Yes	Yes	—
	6	Richard Clarke	Male	23	English	Wesleyan	Unmarried	Scotland	Soldier	—	—	No	No	—
	7	Charles Stewart	Male	25	Scotch	Church of England	Unmarried	England	Soldier	—	—	Yes	Yes	—
	8	James	Male	19	SinhLow-country	Roman Catholic	Unmarried	Pasdun korale, Kalutara	Domestic servant, Waiter	—	—	Yes	No	—
	9	Punchi Banda	Male	28	Sinh. Kandyan	Buddhist	Divorced	Walapone, Nuwara Eliya	Domestic servant, Cook	—	—	Yes	No	—
	10	Sinnatamby	Male	25	Tamil	Hindu	Married	Trichnopoly, India	Domestic servant, Kitchen Cooly	—	—	No	No	—

FORM 29.

[Rule 17, Chapter VI.]

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Outdoor).

District :		Korale :		L'attuwa :		Block No.						
Town or Village :		Ward :		Street :		Page No.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Serial No. of Persons in Enumerator's Block	Serial No. of Pass.	NAME	SEX	AGE	NATIONALITY (If Sinhalese, state whether Kandyan or Low-country)	RELIGION (If Christian, enter Denomination)	Married, Unmarried, Widowed, or Divorced	BIRTHPLACE	OCCUPATION or Means of Subsistence of Earner	If not Earner, Means of Subsistence of Person on whom dependent	Whether able to Read and Write	If Deaf and Dumb from Birth, totally Blind, or Insane, or Idiot.
								(a) Principal	(b) Subsidiary	(a) Any Language		(b) English

* This column is to be filled by the Enumerator on the night of March 1, 1901, after all the persons in this Block have been enumerated.

APPENDIX II.

[Rule 6, Chapter IV.]

MINUTE regarding the Correct Spelling of Sinhalese and Tamil Words.

(Published in the "Ceylon Government Gazette" of June 10, 1892.)

His Excellency the Governor has been pleased to direct that the Minute of August 28, 1866, respecting the correct spelling of Sinhalese and Tamil words, be republished for the information and guidance of Public Officers.

By His Excellency's command,

Colonial Secretary's Office,
Colombo, June 1, 1892.

J. A. SWETTENHAM,
Acting Colonial Secretary.

Minute by the Governor.

His Excellency the Governor, being desirous of putting an end to the unsystematic deformity with which Sinhalese and Tamil words are generally represented by means of English letters in official correspondence and other public documents, has been pleased to direct that the following rules be observed in future by all Public Officers:—

- (1) When native names or terms are introduced into official correspondence, they should be expressed in Roman characters according to the accompanying scheme, which is based on the system originally recommended by Sir William Jones, and since adopted, with partial variations, by Professor Wilson in his Glossary of Indian Official Terms, and by most Oriental scholars.
- (2) No letters should be introduced into any native word which do not exist in the original; and those which do exist should be expressed strictly in accordance with the scheme, which is one of strict transliteration, and, consequently, only one Roman equivalent is provided for each of those Tamil letters which are liable to changes of sound with reference to their position; and for the same reason it is not necessary to adopt diacritical marks to distinguish the full and the half sounds of conjunct consonants in Sinhalese.
- (3) The only exception from this rule should be in the case of the names of particular places which have become stereotyped by long usage in a conventional form, such as Colombo, Jaffna, Negombo, Trincomalee, &c., but in all cases the common affixes should be accurately rendered: thus in Sinhalese names, gala, galla, gama, goda, tota, &c., should be adopted, instead of galle, galle, gamme, godde, totte, &c., and in Tamil, cheri, palli, úr, pur, &c., instead of cherry, poly, ore, pore.

The Governor desires that special attention be paid to these instructions by all Heads of Departments, and more particularly by the Revenue Officers in notices of sales of Crown lands, and in submitting applications for title deeds; by the Surveyor-General, in advertisements of sales of Crown lands, and in plans, maps, &c.; by the Public Works Department, in estimates, &c.; by the Registrar-General, in certificates, indices, &c.; and by all Judicial Officers in the proceedings and process of the courts.

Lists showing the correct spelling of the principal names, &c., in ordinary official use will be published as soon as the necessary type can be procured; in the meantime the following examples are given to illustrate the effect of the prescribed scheme:—

	Present Spelling.			Spelling according to the Scheme.
Railway Stations.	{	Calany	...	Kelaniya ^o
		Mahara	...	Mahara
		Heneratgodde	...	Henaratgoda
		Veangodde	...	Veyangoda
		Ambepusse	...	Ambepussa
		Polgahawelle	...	Polgahawela
		Rambookan Oya	...	Rambukkan-oya
		Allagalla	...	Alagalla
		Kaduganawa	...	Kadugannawa
		Peradenia	...	Peradeniya
		Aratchy	...	Arachchi
		Appoo	...	Appu
		Balahamy	...	Balahami
		Cottegey	...	Kottege
	Dooreya	...	Duraya	
	Rattamahatma	...	Ratamahatmaya	

Present Spelling.

Spelling according to the Scheme.

Ballapittymodere	Balapiṭimóḍara
Bentotte	Bentoṭa
Dambool	Dambulla
Happootelle	Haputalé
Kurnegalle	Kurunégala
Matelle	Mátalé
Neurelia	Nuvara Eliya
Ratnapoora	Ratnapura
Cosgodde	Kosgoḍa
Oedoogaha Pattoo	Uḍugaha Pattu
Yattinuwere	Yaṭinuvara

* Kelaṇiya is the name of the village; the river is called the Kelaṇi-gaṅga.

By His Excellency's command,

Colonial Secretary's Office,
Colombo, August 28, 1866.

WILLIAM CHAS. GIBSON,
Colonial Secretary.

Scheme for the Representation of the Alphabetical Symbols known in Ceylon by the Equivalent Characters of the Roman Alphabet.

Roman.	Sighalese.	Tamil.	Ro man.	Sighalese.	Tamil.
A a ...	අ	அ	M m ...	ම	மு
A á ...	ආ	ஆ	N n ...	න	ந
Ai ai ...	ආය	ஈ	N n ...	ආ	ஈ
Au au ...	ආය	ඉ	N n ...	ආ	ඉ
B b ...	බ	ඊ	N n ...	ආ	ඊ
Bh bh ...	භ	උ	N n ...	ආ	උ
Ch ch ...	ච	ඌ	N n ...	ආ	ඌ
Chh chh ...	ච්ච	ඍ	N n ...	ආ	ඍ
D d ...	ද	ඎ	O o ...	ඔ	ඎ
Dh dh ...	ඳ	ඏ	O ó ...	ඔ	ඏ
D̄ d̄ ...	ඳ	ඐ	P p ...	ඔ	ඐ
D̄h d̄h ...	ඳ	එ	Ph ph ...	ඔ	එ
E e ...	ඒ	ඒ	R r ...	ඒ	ඒ
E e ...	ඒ	ඓ	R r ...	ඒ	ඓ
E e ...	ඒ	ඔ	Ri ri ...	ඒ	ඔ
E e ...	ඒ	ඕ	Ri ri ...	ඒ	ඕ
E e ...	ඒ	ඖ	S s ...	ඒ	ඖ
G gh ...	ග	඗	Sh sh ...	ඒ	඗
H h ...	හ	඘	T t ...	ඒ	඘
H h ...	හ	඙	Th th ...	ඒ	඙
I i ...	ඔ	ක	T̄h t̄h ...	ඒ	ක
I i ...	ඔ	ඛ	U u ...	ඔ	ඛ
J j ...	ඔ	ඛ	U ú ...	ඔ	ඛ
Jh jh ...	ඔ	ඛ	V v ...	ඔ	ඛ
K k ...	ඔ	ඛ	W w ...	ඔ	ඛ
Kh kh ...	ඔ	ඛ	X ksh ...	ඔ	ඛ
L l ...	ඔ	ඛ	Y y ...	ඔ	ඛ
L l ...	ඔ	ඛ			
L̄ l̄ ...	ඔ	ඛ			

* These letters are used in Tamil writing, being borrowed from the Grantham alphabet.

APPENDIX III.

CHAPTER V.—INSTRUCTIONS TO HEADMEN

as to the mode of filling up the House List and the Statistical Statement.

V. අධිකාරය.—ගෙවල් වට්ටෝරුව සහ නොරතුරු සටහන සම්පූර්ණ කිරීමට ගම්මුලාදානීන්ට දෙන ගුරුකම්.

1. ගෙවල් වට්ටෝරුව 1 වෙනි උපග්‍රහයෙහි 2 වෙනි පෝර්මයෙහි වන්නේය. එය නාගරික හෝ සනීපාරක්‍ෂක සභාවක් පවතින ස්ථානයකනම් සභාපතිවරුන්ගේ උපදෙස් පිට නාගරික හෝ සනීපාරක්‍ෂක සභාවේ මුලාදානීන් විසින්ද, වෙන ස්ථානවලනම් ආණ්ඩුවේ ඒජන්තවරුන්ගේ හෝ උපඒජන්තවරුන්ගේ උපදෙස්පිට ගම්මුලාදානීන් විසින්ද සම්පූර්ණ කළ යුතුයි.

2. එක එක ගමටද, නාගරික ස්ථානවලනම් එක එක නාගරික කොමසාරිස්වරුද, එක එක ගෙවල් වට්ටෝරුව බැගින් තිබිය යුතුයි.

3. ගම් නොහොත් නාගරික කොමසාරිස් දෙකක හෝ ඊට වැඩි ගණනක කොටස්, එහි ගෙවල් එකිනෙකට සම්පව තිබුනත්, එකම ගෙවල් වට්ටෝරුවේ කිසිසේත් අඩංගු කළ යුතු නොවේ.

4. යම් ගෙයක් අයිතිවන්නේ එක්ගමකටද නොහොත් වෙන ගමකටද යන වග ගැන අනුමානයක් ඇත්නම් ඒ ගෙය එයින් එක්ගමකට අඩංගු කොට අනික් ගමෙන් අහස් කළ යුතුයි.

5. මිනිසුන්ගේ පදිංචියට ගෙන තිබෙන හෝ පදිංචියට සැලසෙන හෝ සෑම ගෙවල්ම, පදිංචියක් තිබුණා හෝ නොතිබුණා හෝ ගෙවල් වට්ටෝරුවට අඩංගු කළ යුතුයි. අන්කිසි ගෙයක් අඩංගු නොකළ යුතුයි.

6. මෙසේ, ජරාවාසවූ ගෙවල් හෝ ගවමඩු හෝ ඉස්තාල හෝ පිහන ගෙවල් යනාදී පිටස්තර ගෙවල් හෝ අඩංගු කළ යුතු නොවේ. නුමුත් පදිංචියට සැලසෙන පදිංචිනැති ගෙවල් අඩංගු කළ යුතුයි. එසේම පදිංචි ගෙවල්වලින් වෙනස්ව තිබෙන සාප්පු එහි යමෙක් බොහෝවිට රාත්‍රියේදී නිදා ගන්නවා හෝ නොගන්නවා හෝ අඩංගු කළ යුතුයි. දේව ස්ථාන, විහාර සහ කෝවිල් අඩංගු කළ යුතුයි. ගොයම් රක්‍ෂාකරන මිනිසුන්ගේ පාවිච්චිය පිණිස කුඹුරුවල නතරව තිබෙන පැලවල් අඩංගුකිරීම උවමනා නොවේ. සාදාගණයන්නාවූ යම් ගෙයක් ජනසංඛ්‍යාව ගැනීම අවසානවෙන්ට මත්තෙන් සම්පූර්ණවේය කිසි සිතේනම් එය ඒ ගැන සටහනක් ඇතුළු අඩංගු කළ යුතුයි.

7. රෙගි, පරයෝ ආදී භීතකුලවල අය පදිංචි ස්ථාන, වට්ටෝරුවෙන් අහස් නොකරන්නන් කිසිප්‍රකාර අඩංගු කරන්නන් ප්‍රවේසම් විය යුතුයි.

8. ගෙවල්වලට ඒවා පිහිටාහිඳෙන පිළිවෙලට ඉලක්කම් යොදා එකී ඉලක්කම් ගෙවල් වට්ටෝරුවේ 1 වෙනි තීරුවෙහි සඳහන්කළ යුතුයි. මුළුගමට නොහොත්, නගරවල නම්, මුළුනාගරික කොඩාසයට දෙන නොමමර පිළිවෙළින් තිබියයුතුයි. ඒ මෙසේය—ගමක නොහොත් නාගරික කොඩාසයක තිබෙන්නේ ගෙවල් 200 නම් ඒවා 1 පටන් 200 දක්වා පිළිවෙළින් නොමමර කළයුතුයි. ආමුත් එක් කොටසක 1 පටන් 100 දක්වාත් අනික් කොටසේ 1 පටන් 100 දක්වාත් නොමමර කිරීම යුතුනොවේ.

9. වට්ටෝරුව, සම්පුණ්ණකල විට, ගම නොහොත් නාගරික කොඩාසය එහි පදිංචිකාරයින් ගණන්ගැනීම පිණිස මණ්ඩවලට බෙදීමට අත්තිවාරම වේ. නොමමර 1 පටන් 60 දක්වා 1 වෙනි මණ්ඩිය වේ; නොමමර 61 පටන් 120 දක්වා 2 වෙනි මණ්ඩිය වේ; 121 පටන් 180 දක්වා 3 වෙනි මණ්ඩිය වේ; මේ ආදී පරිද්දෙනි. ගෙවල්වලට නොමමර දීම කෙසේ කළ යුතුදයත් ජනසංඛ්‍යාව ගන්නා රාත්‍රියේදී ගණන්ගන්නාට නිරාචිකයේ දුර ඇවිදීම ඕනෑනොවන පරිද්දෙන් එක එක මණ්ඩිය ඒකාබද්ධව පිළිවෙලට තිබිය යුතුයි.

10. යම් ගොඩනැගිල්ලකට දෙන්නට ඕනෑකරන්නේ එක නොමමරයක්ද ඊට වැඩිගණනක්ද යනවග ගැන සැකසිනු නම් මෙහි පහත කියන ගුරුකම අනුව ක්‍රියාකළයුතුයි. “ගෙයක්” නම් පොදු මාගීයක නොහොත් මිදුලක සිට ඇතුල් වෙන්නට වෙනම ප්‍රධාන දොරක් ඇත්තාවූද, තමනමන්ගේ පදිංචි වැඩකාරයන් හා සමග එක පවුලක් හෝ ඊට වැඩිගණනක් වාසයකරන්නාවූද ස්ථානයකි. එයාකාර වාසස්ථානයකට වෙනම නොමමරයක් දියයුතුයි. එකම වත්තක, තොහොත් මිදුලක, නොහොත් තාප්පෙකින් හෝ වැටකින් වටවූ භූමි ස්ථානයක ගෙවල් කීපයක් තිබේනම්, එක එකට එක මාගීය පොදු නමුත් ගෙට ඇතුල්වෙන්නට වෙනම දොරක් තිබේනම්, ඒ එක එක ගොඩනැගිල්ල වෙනවෙනම ගෙයක් වශයෙන් ගණන්ගත යුතුයි.

11. එකම අයට අයිතිවූ නමුත් වෙන වෙන පවුල්වලට කුලියට දෙනලද යාබද ගෙවල් දෙකක් හෝ වැඩි ගණනක් ඇත්නම්, ඒවා වෙන වෙන ගෙවල්වශයෙන් සටහන්කළ යුතුයි. පදිංචි ගෙයකින් සාමාන්‍ය වශයෙන් කොටසක්වූ සාප්පු ඇත්නම් ඒවා වෙනම සටහන්කරන්නට ඕනෑනොවේ. එකට ආහාර නොගන්නාවූ පවුල් දෙකක් එකමගෙයක වෙන වෙන කාමරවල වාසයකරනවානම්, ඒ වෙන වෙන කාමර වෙන වෙන ගෙවල් කොට සටහන්කිරීමද, ඒවායේ වෙන වෙන ඉලක්කම් ලකුණුකිරීමද යුතුනොවේ. නමුත් ඒ ගෙය එකගෙයක් කොට සටහන්කොට එක එක පවුලේ මුලිකයාගේ නම වට්ටෝරුවේ 3 වෙනි තීරුවෙහි සටහන්කළ යුතුයි.

12. වෙන්වූ ගොඩනැගිලි කීපයක් අඩංගු හිරගෙවල්, ඉස්පිරිතාල, බෙහෙත්ශාලා ආදී ස්ථාන එක ගෙයක් වශයෙන්ම සටහන්කළ යුතුයි.

13. පවුලේ මුලිකයාට ඉංග්‍රීසි හෝ, සිංහල හෝ, දෙමල හෝ ලියන්ට කියන්නට බැරිනම් “කිසිවක් බෑ” යන වචන 4 වෙනි තීරුවෙහි සටහන්කළ යුතුයි. ඔහුට පුළුවන්නම් ඒ ලියන්ට කියන්ට පුළුවන් භාෂාවේ නම සටහන්කළ යුතුයි.

14. රඵ හෝ කරත්ත තිබෙන ස්ථාන, තොටුපල්, ගොඩ බිහින නොහොත් බඩු ගොඩබාන ස්ථාන එක එක ගෙයක් මෙන් සලකා, ගමේ ඒවා එන පිළිවෙලට වට්ටෝරුවේ සට හන්කල යුතුයි. නුමුත් තොමුර දියසුතු නොවේ.

15. තොරතුරු සටහන 1 වෙනි උපග්‍රහයෙහි 3 වෙනි පෝර්මය වශයෙන් වන්නේය. එක එක ගමට නොහොත් නාගරික කොඩාසයට එක එක පෝර්මය බැගින් පාවිච්චිකල යුතුයි. එහි එක එක මාතෘකාව යට එහි ඕනෑකරන කාරණ සටහන්කල යුතුයි.

16. ජනසංඛ්‍යාව ගැනීමේ අදහස්වල හැටියට “වත්ත” යන්නෙන් හඟවන්නේ අක්කර 20ක් නොහොත් ඊට වඩා විශාලවූද, කුලිකාරයෝ 10 දෙනෙක් හෝ වැඩගණනක් පදිංචිව සිටින්නාවූද ඉඩමකි.

17. එයාකාර එක එක වත්තේ නම සහ එහි අක්කර ප්‍රමාණයන් සඳහන්කර, සුපරිත්වැන්ඩන්විතැන හෝ, කොන් දෙස්තර්තැන එහි පදිංචිව සිටිනවාද, නැද්ද යන වගද සඳහන් කරනු.

18. යම් වත්තක් එක ගමටකට වැඩි ගම්ගණනක පිහිටා තිබේනම්, එය එක ගමකටම ඇතුළත්කර, අනිත් ගම්වලින් වෙන්කල යුතුයි. වත්තක් මොනගමක පිහිටා තිබෙනවාද කියා තිබියකල නොහැකි කල්හි එය පිහිටා තිබෙන ප්‍රධාන මුලාදානිසාගේ කොඩාසයේ නම හෝ වතු දිස්ත්‍රික්කේ නම හෝ සඳහන්කල යුතුයි.

19. “වත්ත” යන්න හඳුන්වාදීම පිණිස ඉහත සඳහන් කර තිබෙන ගුරුකමට එකඟතොවන වවා තිබෙන ඉඩමවල, මුලු අක්කර ගණන පමණක් සටහන් කරනු. ගම්වල වැසියෝ පදිංචි ඉඩම් සහ වෙනත් කුඩා ඉඩම් මේ ආකාර ඇතුළත් කල යුතුයි. මෙසේ, “පොල්” කියා තිබෙන තැන, ගමේ පිහිටා තිබෙන සියලුම “වතු” ගැන ඕනෑකරන කාරණ සියල්ල සඳහන්කලාට පසු, අනිකුත් කුඩා පොල්වතු වල අක්කර ප්‍රමාණය මෙහි දක්වන ආකාර සඳහන් කරනු. එනම් :—“වෙනත් ඉඩම්වල ප්‍රමාණය අක්කර 29යි” යනාදි වශයෙනි. කෝපිවතු, තේවතු සහ අනිකුත් පලතුරු වතු ගැනද මෙසේම සඳහන්කරනු.

20. මාතර දිස්ත්‍රික්කේ පැහිරිමාන්, කෑගල දිස්ත්‍රික්කේ පුවක් ආදී, තොරතුරු සටහනේ සඳහන්වී නැති විශේෂ වැවිලි ඇත්නම්, ඒවා වෙන්වශයෙන් එකී සටහනේ සඳහන් කල යුතුයි.

21. ගෙවල් වට්ටෝරුව සහ තොරතුරු සටහන සමුපුණී කල පසු ගම්මුලාදානියා විසින් එය මුහන්දිරම්තැන වෙත හෝ, විදුනආරච්චිතැන වෙත හෝ, කෝරලතැන වෙත හෝ, කොම්සාරිස්තුමා විසින් පත්කරනලද වෙනයම් නිල ධාරියෙකු වෙත හෝ ගෙන යායුතුයි. ඒ නිලධාරියා විසින් ගෙවල් වට්ටෝරුව සහ තොරතුරු සටහන හරිවැරදි බලා නිසියාකාර සමුපුණීකර තිබේද කියා පරීක්ෂාකොට, තොරතුරු සටහනේ මුළු ගණන් ගෙවල් වට්ටෝරුව හා සමග ගැලපේද යනවග බැලිය යුතුයි.

22. ගෙවල් වට්ටෝරු සහ තොරතුරු සටහන් හරිවැරදි බලා පුළුවන් පමණ හරියට ගත්පසු 1900යේ සැප්තැම්බ්‍ර මස 1 වෙනි දිනට කිසිසේත් පසුනොකොට ගෙවල්වල තොමුර ලකුණකිරීම සමුපුණීකල යුතුයි.

23. දෙරකඩලභයම්කිසි එළිදරව්සභානසක ඉංග්‍රීසි ඉලක්කම්වලින් හුනෙන් නොහොත් අගුරකින් නොමමර ලකුණු කල යුතුයි. ලමසිත්ව කිට්ටුවෙන්ව බැරිතරම් ඉහලින්ද, වැස්සට අසුනොවෙන ලෙසද නොමමර පිහිටුවන්ව ඕනෑය.

24. ගෙවල්වල මෙ නොමමර කොසියම් කාරණයක් නිසාවත් මැකියන්ව නොදෙන හැටියට බලාගන්ව කියා සියලුම ගෙවල්වල පදිංචිකාරසිත්ව නියමකල යුතුයි.

25. ගෙවල් වට්ටෝරුවේ සටහන්කල එක එක ගොඩ නැගිල්ල නොමමර කරන්වත්, ගෙවල්වල නොමමර ගෙවල් වට්ටෝරුවේ නොමමර සමග සමවෙන්වත්, පැහැදිලිලෙස ලකුණුකරන්වත් හොඳකාර බලාගන යුතුයි. වර්පනම් ගෙවිම සමබකි යම් නොමමරයක් ගෙසි ඇත්තේනම් ඒ නොමමරය ජනසඩබ්‍රාවේ නොමමරය යටින් $\frac{305}{64}$ යන ආකාරයෙන්—ගෙවල් වට්ටෝරුවේ සටහන්කල යුතුයි. (ඉහල ඉලක්කම් ජනසඩබ්‍රාවේ නොමමරයද, පහල ඉලක්කම් වර්පනම් සමබකි නොමමරයද වේ.)

26. ගෙවල් වට්ටෝරුවත් තොරතුරු සටහනක් 1900සේ සැප්තැම්බර් මස 1 වෙනි දිනට මත්තෙන් පලාතේ කවිවේරියට නොහොත් නාගරිකසභාවේ කන්තෝරුවට ලැබෙත්ව ඕනෑකෙරේ.

CHAPTER VI.—INSTRUCTIONS TO SUPERVISORS.

VI. අධිකාරය.—පරීක්ෂකවරුන් විසින් සැලකිය යුතු නිශේෂ.

1. තමාගේ කොඩාසයේ පදිංචිකාරයින්ගේ ජනසංඛ්‍යාව ගැනීමේ කටයුතු සෝදිසිකරීම පරීක්ෂකතැනෙනුගේ යුතු කමයි. එකී කොඩාසයේ වැඩ සම්පූර්ණලෙස සහ නිවරදි ලෙස කෙරෙන්නට ඔහු විසින් වග බලාගත යුතුයි.

පරීක්ෂක කොඩාසයේ ලේඛනය.

2. තමා පත්කරනු ලැබූ වහාම, තමාගේ කොඩාසයට අයිති ගෙවල් වට්ටෝරු සහ තොරතුරු සටහන් කොමිසාරිස් තැනගෙන් ලබාගත යුතුවත් හැර 1 වෙනි උපග්‍රහයේ 5 වෙනි පෙරේමේ ආකාර සාදනලද පරීක්ෂක කොඩාසයේ ලේඛනයෙන් පිටපතක්ද තමා විසින් සාදනු යුතුයි.

3. පරීක්ෂක කොඩාසයේ ලේඛනයේ අනන්‍යතා සියලුම ලියවිලි පරීක්ෂකතැන විසින් ප්‍රවේසමෙන් සෝදිසිකර බැලිය යුතුයි. මෙහි පහත සඳහන් කරන කාරණා විශේෂයෙන්ම විමසා බැලිය යුතුයි.

- (a) පරීක්ෂක කොඩාසයේ ලේඛනයේ 7 වෙනි තීරුවෙහි සඳහන් කර තිබෙන එක එක මණ්ඩලයේ ගෙවල්වල සහ වෙනත් ගොඩනැගිලිවල ගණන ඒ ඒ මණ්ඩලයේ ගෙවල් වට්ටෝරුවේ ගණනට එකඟවේද යන වග සහ;
- (b) පස්වෙනි තීරුවේ සඳහන් කර තිබෙන ගණන්ගන්වා අයවලින් රජකාරියට ලබාගත හැකිවේද යන වගත්ය.

4. ගෙවල් වට්ටෝරුව සහ තොරතුරු සටහන සම්පූර්ණ කිරීමට ගම්මුලාදානිත්ට දී තිබෙන ගුරුකම්, පරීක්ෂකතැන විසින්ද ප්‍රවේසම්ලෙස කියවා සිතවගෙන, ගෙවල් වට්ටෝරු සහ තොරතුරු සටහන් ඒ ගුරුකම්වල ප්‍රකාර සාදා තිබේ දැයි බැලිය යුතුයි.

ගෙවල් වට්ටෝරුව.

5. ගෙවල් වට්ටෝරුවල තිබෙන ලියවිලිවලින් බොහෝ ගණනක හරිවැරදි, පරීක්ෂකතැන විසින් ඒවායේ සඳහන්වූ ගෙවල්වලට තමාම ගොස් සෝදිසිකර බැලිය යුතුයි.

ඔහු විසින් බැලිය යුත්තේ—

- (a) කරත්ත නවත්වන ස්ථාන, කඳවුරු ඉඩම් සහ වෙනත් නවාතැන්පලවල් හරියාකාර සඳහන් කර තිබේද;
- (b) තමාගේ කොඩාසයේ සෑම ගම්වල සියලුම ගෙවල් ගෙවල් මණ්ඩලවලට ඇතුළත්කර තිබේද;
- (c) ගෙවල්වල ඉලක්කම් හරියාකාර ලකුණුකර තිබේද;
- (d) රෙකී, පරයෝ ආදී හිනකුලිකයන් පදිංචි ස්ථාන ගෙවල් වට්ටෝරුවලින් අත්හැරී තිබේද, නැත්නම්, අප්‍රවේසම්ලෙස අඩංගුකර තිබේද යන වගත්ය.

ගෙවල්වල ඉලක්කම් ලකුණුකිරීම.

6. ගෙවල්වල ඉලක්කම් ලකුණුකිරීම සෝදිසිකරන කල්හි පරීක්ෂකතැන විසින් මෙහි පහත සඳහන්වන කාරණා බැලිය යුතුයි :

- (a) සියලුම පදිංචි ගෙවල්වලත් මනුෂ්‍ය වාසයට ගෙන තිබෙන හෝ ගන්ට අදහස්කර තිබෙන සියලුම ගොඩනැගිලිවලත් ඉලක්කම් ලකුණුකර තිබේද ;
- (b) එවැනි සියලුම ගෙවල් නොහොත් ගොඩනැගිලි වට්ටෝරුවට ඇතුළත්කර තිබේද ;
- (c) ඒවායේ ලකුණුකර තිබෙන ඉලක්කම් ගෙවල් වට්ටෝරුවේ 1 වෙනි තීරුවේ ඉලක්කම් හා එකඟ වේද ;
- (d) ඉලක්කම් පැහැදිලිලෙස පෙනෙන්නට ලකුණුකර තිබේද ;
- (e) ගණන්ගන්නා අයෙකුට නිරාකාරීව දුර ඇවිදීම ඕනෑ නොවන පරිද්දෙන් එක එක ගෙවල් මණ්ඩිය ඒකා බිබකොට ඉලක්කම් යොදා තිබේද යනුයි.

7. පදිංචි ගෙවල් නොවන ගොඩනැගිලිවලට ඉලක්කම් යෙදීමේ අදහස නම්, ජනසංඛ්‍යාව ගන්නා රාත්‍රියේදී මිනිසුන් නිදහන සිටිනවා සමඟවෙන්ට පුළුවන් සියලුම ස්ථාන කඳු ගණන්ගන්නා අයෙකු යවන්ට සලස්වන පිණිසයි.

8. ඉලක්කම් ලකුණුකිරීමේ යම් වැරද්දක් පරීක්ෂකතැනට දකින්නට ලැබුනවිට, ඒ වහාම හරිගැස්සිය යුතුයි. ඕනෑ විනම් ගෙවල් වට්ටෝරුවද හරිගැස්සා තමාගේ අත්සනේ මුලකුරු තැබිය යුතුයි.

9. 10යේ ඉලක්කම් සහ 11ගේ ඉලක්කම් දරණ ගෙවල් දෙකකට අතර යම් ගෙවල් දෙකක් ඉලක්කම් නොයොදා අත්හැරී තිබෙනම්, ඒ ඉලක්කම් නැති ගෙවල් දෙකට 10 අ සහ 10 ඉ යනු යොදා එක් ඉලක්කම් ගෙවල් වට්ටෝරුවේද ලකුණුකරන්නට ඕනෑය. ඉලක්කම් පිළිවෙල අවුල් නොකර හරිගැස්සන්ට බැරිතරම් වැරදි තිබෙනම්, ගෙවල් සියල්ලේම නැවත ඉලක්කම් ලකුණුකළ යුතුයි.

10. වැරදි ඉලක්කම්කින් ලකුණුකිරීම කරණකොටගෙන යම් ගෙයක් එය සඳහන්වූ ගෙවල් වට්ටෝරුවෙන් කටු ගාන්ට ඕනෑකලොත්, ඊට පසුව තිබෙන ඉලක්කම් නිසියා කාර හරිගැස්සිය යුතුයි. එසේ හරිගැස්සන්ට පහසුවෙන් බැරිනම්, ඉලක්කම් පෙළේ පාඩුවක් නොපෙනෙන පිණිස එක් ඉලක්කම කටුනොගා ගෙවල් වට්ටෝරුවේ තිබෙන්නට ඇර, එය තේරුම්කර එහි සටහනක් කළ යුතුයි.

මණ්ඩි ලැයිස්තුව.

11. එක එක ගණන්ගන්නා අයට ඔහු පත්කරනුලැබූ විට ඔහුට භාරවූ මණ්ඩියේ ගෙවල් සියල්ල අඩංගුවූ ලැයිස්තුවක් දියයුතුයි. යම් ගමක් එකම ගණන්ගන්නා අයෙකුට භාරවී තිබෙනම්, එක් ගමේ ගෙවල් වට්ටෝරුව මණ්ඩි ලැයිස්තුව මෙන්ද පාවිච්චිකළ හැකිවේ. නුමුත් එක ගමකට ගණන් ගන්නා අයවලුන් කීපදෙනෙක් නියමකර තිබේ නම්, එක් කෙනෙකුට ගෙවල් වට්ටෝරුවද අනිත් අයවලුන් එකිනෙකාට ගෙවල් වට්ටෝරුවෙන් තමතමන්ගේ මණ්ඩිවල ගෙවල් සමබක තරමට කෙටුම්පතක් බැගින්ද දියයුතුයි.

12. මණ්ඩි ලැයිස්තුව පැහැදිලිව කියවනට පුළුවන් ලෙස නිවරදිව ලියා තිබේදැයි පරීක්ෂකතැන විසින්ම බැලියයුතුයි.

මේක ඉතා වැදගත් කාරණයකි. මක්නිසාදයත්, ගණන් ගන්නා අයෙකුට ඔහු විසින් ගණන් ගතයුතු ගෙවල් දැන ගැනීමේ එකම මාගිය මේ මණ්ඩි ලැයිස්තුව බැවින්, එහි වැරදි තිබේනම්, නැත්නම් රාත්‍රියේදී කියවනට බැරවෙන අන්දමට එය ලියා තිබුණිනම් බොහෝ වැරදිද අවුල්ද අපහසුකම්ද ඒ නිසා පැමිණෙන්නට පුළුවන් බැවිනි.

ගණන්ගැනීමේ පොත්, ලේඛනපත්‍ර, තුන්ඩු.

13. එක එක මණ්ඩියේ පදිංචිකාරයින් ගැන කරුණු වෙන වෙන පොත්වල සටහන් කළ යුතුයි. මේ පොත්වලට “ගණන් ගැනීමේ පොත්” යයි කියනු ලැබේ.

14. මේ පොතක මණ්ඩියේ එක එකා ගැන උවමනා සියලු තොරතුරු ඇතුළත් කිරීම පිණිස ගණන්ගැනීමේ ලේඛනපත්‍රයයි ව්‍යවහාර කරන, ඉංග්‍රීසි, සිංහල නොහොත් දෙමළ, පෝර්ම අඩංගුවේ.

15. ගණන්ගැනීමේ පොතේ පිටකොළේ :—

- (i) 1 වෙනි උපග්‍රන්ථයේ 14 වෙනි පෝරමේ ආකාර පොතේ විසතර තොරතුරු සහ ගණන්ගැනීම සම්බන්ධ කාරණාවල ලේඛනයක්ද;
- (ii) ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින් සැලකියයුතු නිශේඛ ගද;
- (iii) ජනසංඛ්‍යාව ගත් පසුවද උදේ ගෙවල්වලද, පවුල් වලද, පොතේ සඳහන්වී තිබෙන අයවලුන්ගේද මුළු ගණන් සඳහන්කළයුතු, ගණන්ගන්නා අයගේ සංඛ්‍යෙප සටහනයයි කියනලද 1 වෙනි උපග්‍රන්ථයේ 15 වෙනි පෝරමේ ආකාර පෝරමයක්ද අවිටු ගසා තිබේ.

16. කොමිසාරිස්තැන විසින් නියමකරනලද ගෘහමුලික යන්ට දෙන පිණිස ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍රද දෙනුලැබේ. මේ පත්‍ර ගෘහමුලිකයින් විසින් සම්පූර්ණකර ඔවුන් පදිංචි මණ්ඩියේ ගණන්ගන්නා අයට දියයුතුවේ.

17. මගින් සහ ගෙදරවල් නැති දිළිඳු අයවලුන් ගණන් ගැනීමට “ගෙදරින් පිටත ගණන්වෙන අයවලුන්ගේ ලේඛන” පත්‍ර පාවිච්චිකළ යුතුයි.

18. ගෙදරින් පිටත ගණන්වෙන එයාකාර සියලුම අය වලුන්ට ඔවුන් නැවත ගණන්වීම වලක්වන පිණිස 1 වෙනි උපග්‍රන්ථයේ 16 වෙනි පෝරමේ ආකාර තුන්ඩු ගණන් ගන්නා අයවලුන් විසින් දියයුතුයි.

ගණන්ගැනීමේ පොත් බෙදීම.

19. යම් පරීක්ෂක කොඩාසයක මණ්ඩි එකිනෙකට ඕනෑ කරන ගණන්ගැනීමේ පොත් සහ නොබැඳුණු ලේඛනපත්‍ර නොවැම්බූ මාසය තුළදී ජනසංඛ්‍යා කොමිසාරිස්තැන විසින් දෙනු ලැබේ. එකී පොත් ආදිය ලැබුන විට, තමාගේ කොඩාසයේ ගෙවල්වල ගණන්ගැනීමට ඒවා ඇතිවේද යනු බැලීම පරීක්ෂකතැනගේ යුතුකමයි.

20. එක එක ගෙට ලේඛනපත්‍ර එකක් බැගින් පාවිච්චිකළ යුතුයි. එක එක මණ්ඩියට වෙන වෙන පොත් පාවිච්චිකළ යුතුයි. එක ලේඛනපත්‍රයක 10 දෙනෙකුගේ තොරතුරු

ඇතුළත්කිරීමට ඉඩ තිබේ. එකගයක මිනිස්සු 10 දෙනාට වඩා සිටින්නම්, ඒ ලහ ලේඛනපත්‍රයද පාවිච්චිකල සුදාසී. ලේඛනපත්‍රයක පිටපැත්තේ කොසියම් කරුණක් නිසාවත් අමක නොලිය යුතුයි.

21. කොමිසාරිස්තුන විසින් වෙන්වශයෙන් ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍ර දෙකට නියමකර තිබෙන ගෙයක්, ගෙයක් පාසා ලේඛන පත්‍රය බැගින් හෝ, මිනිස්සු 10 දෙනාට වඩා ගේක සිටින්නම්, නොහොත් මාර්තු මස 1 වෙනි දින සිටින්නට පුළුවන් නම්, එක ලේඛනපත්‍රයට වඩා හෝ දියයුතුයි.

22. මාර්තු මාසේ 1 වෙනි දිනදී ගණන්ගැනීමේ පොතක් ලොකුකිරීම පිණිස ඕනෑකලොත් පාවිච්චිකරන පිණිස මිස, සිංහල හෝ දෙමළ නොබැඳු ලේඛනපත්‍ර ගණන්ගන්නා අයවලුන්ට නොදිය යුතුයි.

23. මගින් සහ ගෙදරවල් නැති දිළිඳු අයවලුන් ගණන්ගැනීම පිණිස “ගෙදරින් පිටත ගණන්වෙන අයවලුන්ගේ ලේඛන” පත්‍රයක ගණන්ගැනීමේ තුන්වැනි ගණන්ගන්නා අයවලුන්ට දෙනු ලැබේ. ඒවා ඕනෑකරන තරමට සෑහේද යනු පරීක්ෂකතුන විසින් නිශ්චය කටයුතුයි. ගෙවල්වලින් පිටත ගණන්වෙන අයවලුන් ගැන තොරතුරු ඇතුළත් කිරීමට “ගෙදරින් පිටත ගණන්වෙන අයගේ ලේඛන” පත්‍ර මිස “ගෙවල්වලදී ගණන්වෙන අයගේ ලේඛන” පත්‍ර පාවිච්චි නොකල යුතුයි.

24. ගණන්ගැනීමේ පොත් ලේඛනපත්‍ර ආදිය ලැබුන වහාම, පරීක්ෂකතුන විසින් තමාගේ කොඩාසයේ සියලුම ගණන්ගන්නා අයවලුන් රැස්කරවා, ඒ පොත්, ලේඛනපත්‍ර ආදිය ඔවුන්ගේ මණ්ඩිවලට ඕනෑකරන පමණට බෙදාදිය යුතුයි.

25. ගණන්ගන්නා අයගේ මණ්ඩියේ එක ගෙයකට එක ලේඛනපත්‍රය බැගින් හා, මදිවූ විටක පාවිච්චියට සියයට දහය බැගින් වැඩිපුර ලේඛනපත්‍රද, ලේඛන පොත් පිටකොල යක්ද, ලේඛනපත්‍ර සමුපුණීකරන පරිදි දක්වා තිබෙන ආදාශ ලේඛනපත්‍ර තුනක්ද එක එක ගණන්ගන්නා අයට දියයුතුයි. පරීක්ෂකතුන විසින් තමා ඉදිරියේදීම එකී ලේඛනපත්‍ර සහ මණ්ඩිලැයිස්තුවත් ගණන්ගන්නා අය ලවා පිටකොලේ ඇතුළේ තබවා ඕනෑකල විටක තවත් ලේඛනපත්‍ර ඇතුළත් කරන්නට පුළුවන්වෙන පරිද්දෙන් පොත මස්සවන්ට ඕනෑය.

26. ගණන්ගන්නා අය තමා ඉදිරියෙන් යන්ට පුළුම ඔහු ලවා පිටකොලේ පළමුවෙනි පිටේ සටහන්කලයුතු තොරතුරු සහ නමද, ගණන්ගැනීමේ පොත ඔහුට ලැබුන දිනද සමුපුණීකරවන හැටියට, පරීක්ෂකතුන විසින් වග බලා ගත යුතුයි.

27. කරත්ත නවත්වන ස්ථාන, කඳවුරු ස්ථාන, වහුම් යන මේ ආදිය ඇති මණ්ඩිවල ගණන්ගන්නා එක එක අය වෙත, ඔවුන් විසින් ගණන්ගනු ලබන්නට පුළුවන් මගින් එකී තොකාට එකක් බැගින් දීමට සෑහෙන තරම් ගණන්ගැනීමේ තුන්වැනි කිබේදැයි පරීක්ෂකතුන විසින් බැලිය යුතුයි.

ගණන්ගන්නා අයවලුන්ට වැඩ පුරුදුකිරීම.

28. පරීක්ෂකකෙනෙකුගේ ඉතා වැදගත් යුතුකම නම්, ඔහුගේ කොඩාසයේ ගණන්ගන්නා අයවලුන්ට ලේඛනපත්‍ර

නිවැරදිලෙස සම්පූර්ණ කරන අන්දම උගැන්වීමයි. මේ උගැන්වීම නොවැරදිව, දෙසැම්බ්‍ර සහ ජනවාරි යන මාසවලදී කළ යුතුයි.

29. රෝගාතුරවීමෙන් හෝ වෙනසම් කරුණක් නිසා හෝ වැඩකිරීම නොහැකිවන ගණන්ගන්නා අයෙකු වෙනුවට පත්කිරීම පිණිස වැඩිපුර අයවලුන්ද පුරුදුකර තිබීම යුතුවේ.

30. පරික්ෂකතැන විසින් මේ නියෝග (1කේ හිට 59 දක්වා) සහ ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින් සැලකිය යුතු නියෝගද ප්‍රවේශමෙන් කියවා හිතට ගෙන, ගණන්ගන්නා අයවලුන් රැස්කරවා, ඔවුන්ගේ ඉදිරියේදී පහසු ස්ථානයක ගෙවල් ගණනා පදිංචිකාරයන් ගණන්කර එහි කරුණු ලේඛනපත්‍රවල සටහන්කළ යුතුයි. එකිනෙකා ගැන කරුණු මෙසේ ලේඛනයට ඇතුළත් කරන කල්හි, එහි තීරු පුරවන අන්දම සහ කොසි අන්දමේ වැරදිවලින් ප්‍රවේශම්විය යුතුද යන වගක් තේරුම්කර දිය යුතුවේ. ඊට පසු, අත්හදා බැලීම පිණිස, ගණන්ගන්නා අයවලුන්ට ගෙවල් ගණනකට ලේඛනපත්‍ර පුරවා ගෙනෙන ලෙස නියම කළ යුතුයි. මෙසේ ලේඛනපත්‍ර පුරවා ගෙනා කල, පරික්ෂකතැන විසින් ඒවා සෝදිසිකර බලා වැරදි ඇත්නම් පෙනවාදී ඒවා ගණන්ගන්නා අයවලුන් ලවා හරිගැස්විය යුතුයි.

31 ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින් තීරු පිරවීමේදී අනිත් තීරුවලට වඩා වරද්දන්ට පුළුවන් 10 වෙනි සහ 11 වෙනි තීරුවන් (සම්බකරන්නාගේ රක්ෂාව නොහොත් ජිවිකාව කරගන්නා අන්දම සහ සම්බකරන්නෙක් නොවේ නම් තමා රක්ෂාකරන්නාගේ රක්ෂාව නොහොත් ජිවිකාව කර ගන්නා අන්දම) බැවින් ප්‍රධාන කොටම මේ තීරු සම්බක නියෝග පරික්ෂකතැන විසින් පැහැදිලිලෙස තේරුම්කළ යුතුයි. (ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින් සැලකිය යුතු නියෝගවල 50 පටන් 59 වෙනි නියෝගය දක්වා බලනු.)

32. ජිවිකාව පිණිස යම් රක්ෂාවක් (තමන් විසින්ම හෝ වැඩකාරයින් ලවා හෝ) කරන්නාවූ හෝ යම් ඉඩමකින් නොහොත් පින්පඩියකින් කොපමණ නමුත් ආදායමක් ලැබෙන්නාවූ සියලුදෙනා ගැනම තොරතුරු (ඒ රක්ෂාවෙන්, ඉඩමෙන් නොහොත් පින්පඩියෙන් උපදින ආදායම ඔහුට නොහොත් ඇට රක්ෂාවට ඇති නොවෙනත්) 10a සහ 10b තීරුවෙන් අඩංගු විය යුත්තේය.

පලමුවෙනි ගණන් ගැනීම.

33. පෙබරවාරි මස 4 වෙනි දින වූ සඳුදා පටන් ගෙන පෙබරවාරි මස 9 වෙනි දින වූ සෙනසුරුදා ඉකුත්වෙන්ට මත්තෙන් සියලු ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින් තමන්ගේ මණ්ඩල ගෙයක් පාසා ගොස් තමන්ට දී තිබෙන ගුරුකම්වලට අනුව ඒ ගෙවල්වල සීර පදිංචිකාරයින් ගැන ලේඛනපත්‍ර සම්පූර්ණ කළ යුතුවේ. මේ පලමුවෙනි ගනන්ගැනීමයි. ගනන්ගන්නා අයවලුන් විසින් මාර්තු මස 1 වෙනි දින ගිණුමේ තමන්ගේ මණ්ඩලවට නැවතත් ගොස් ඔවුන් විසින් පලමුවෙනි වතාවේ කල ලියවිලි එකී දිනට හරියන ආකාරයට හරිගැස්සිය යුතුවේ. මෙය අන්තිම ගණන්ගැනීමයි.

34. මණ්ඩල වැසියන් සහ ගෙවල් දනගන්නා පිණිස අන්තිම ගණන්ගැනීම කරන්ට නියමව සිටින ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින්ම ඒ මණ්ඩල පලමුවෙනි ගණන්ගැනීමද කළ යුතු වේ.

35. පලමුවෙනි ගණන් ගැනීම කරන කාලය තුළදී පරීක්ෂකතැන විසින් නොකඩවා යාමිඡම් කරමින්, ගණන් ගන්නා අයවලුන් විසින් කරන වැඩ හරියාකාර කරනවාද කියා නිතර සෝදිසිකල යුතුයි.

36. සිහිබුඩි මදවූ ගණන්ගන්නා අයවලුන්ගේත් පිරිසර බද මණ්ඩවල ගණන්ගන්නා අයවලුන්ගේත් වැඩ විශේෂවශ යෙන්ම සෝදිසිකර බැලිය යුතුයි.

37. පලමුවෙනි දවසේදී කරන ලියවිලි (ඕනෑකලොත්) අවිච්චිතයාපු ලේඛනපත්‍රවල නොව වෙන කරදැසිවල ලියා පරීක්ෂකතැන විසින් හරිවැරදි බැලුවායින් පසු අවිච්චිකොල වල ටවපත් කලයුතුයි.

38. පලමුවෙනි ගණන්ගැනීමේදී කරන ලියවිලි සහ එහි වරද හරිගැස්සීම් කළු තිත්තෙන් පමණක් කලයුතුයි.

39. හොඳ කළුතීන්ත සහ පැන්ද, නින්ත පොවන කඩ දැසිද ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින්ම සපයාගත යුතුයි.

40. තානායම්වල, හෝටලවල, වනනුම්වල, අම්බලම්වල, කඳවුරු ස්ථානවල නොහොත් කරත්ත නවත්වන ස්ථානවල හිච්චිත අයවලුන් හෝ, ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍ර වෙන්වශයෙන් දෙයට නියමකර තිබෙන ගෙවල්වල පදිංචිකාරයින් හෝ පලමුවෙනි ගණන් ගැනීමට ඇතුළත් කලයුතු නොවේ.

41. පලමුවෙනි ගණන්ගැනීම අවසාන උනායින් පසු, ඒ වනාමේදී කරනලද සියලුම ලියවිලි පරීක්ෂකතැන විසින් හොඳකාර සෝදිකර බලන්නට ඕනෑය.

42. ලේඛනපත්‍රවල මෙහි පහත සඳහන්වන ආකාර වැරදි තිබෙන්නට පුළුවන. සියලුදෙනා ගැනම කාරණා ලිච්චි තිබෙන්නට යුතුවූ 3 පවන් 9 දක්වාද 12a සහ 12b ද යන තීරු තමයෙන් යමක් හිස්ව තිබෙන්නටද; නීතිඥයෙකු විසින් රක්ෂාකරනු ලබන ලමයින් “නීතිඥයෝ” කියා 11 වෙනි තීරුවේ සඳහන්කරනවා වෙනුවට 10a තීරුවේ සඳහන්වීද; එකම තැනැත්තෙක් ගැන 10a තීරුව සහ 11 වෙනි තීරුවත් දෙකම පුරවාලාද; 9 වෙනි තීරුවේ කෝරලවල නොහොත් පත්තුවල කොඩාස සහ ගම් සඳහන්වීද, ලදරුවන්, “විවාහක” ය, “වැණඹු” ය, “දික්කසාද වෙලා” ය යනාදී වශයෙන්ද තිබෙන්නට පුළුවන. මෙයාකාර වැරදි ලේඛනපත්‍රවල ලියවිලි කියවීමෙන්ම පමණක් පහසුවෙන් සොයාගත හැක්කේ. වෙනත් වැරදි පරීක්ෂකතැනගේ පලාත ගැන දැනගැනීමෙන් සොයාගත හැක්කේ. සියලුම වැරදි සහ අඩුපාඩු හරිගැස්සිය යුතුයි.

43. යම් තීරුවක, ගණන්ගන්නා අය විසින් එය සමඛ ක්‍රීඩ දිනිබෙන ගුරුකම් වැරදිලෙස සිතට ගැනීම කරණ කොටගෙන සිබවෙලායයි කියා සිතෙන වැරදිදක් තිබෙනම්, පරීක්ෂකතැන විසින් ඒ ගණන්ගන්නා අයගේ ලේඛන පොතේ සටහනක් පාසා ඒ තීරුව ප්‍රධාන වශයෙන් පරීක්ෂා කර බැලියයුතුයි.

44. 3 වෙනි තීරුවේ සිට 9 වෙනි තීරුව දක්වා සියලුම තීරුද, 12a සහ 12b තීරුද කිසිකලක හිස්ව නොතිබෙන ලෙසද; 10a තීරුවට නොහොත් 11 වෙනි තීරුවට සියලු දෙනා ගැනම කරුණු ඇතුළත්ව තිබෙන්නට ඕනෑබවද; 10a තීරුවෙන් 11 වෙනි තීරුවෙන් දෙකේම එකම අය ගැන කාරණා ලියන්නට ඕනෑ තැනි බව සහ, යමෙකු ගැන 10b

තීරුවේ කාරණ ලියවී තිබෙනම්, ඒ නැතැත්තා ගැන 10a තීරුවෙන් කාරණ සඳහන්වෙන්ට ඕනෑබවද සිතේ තබාගත යුතුයි.

45. කොමිසාරිස්තුහු විසින් ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍ර දෙන්නට නියමකරනලද ගෙවල්වල ප්‍රධානීන්ට ගණන්ගන්නා අය වලින් විසින් ලේඛනපත්‍ර, පෙබරවාරි මස 27 වෙනිදා දෙන හැටියටද, ඒ ලේඛනපත්‍ර මාර්තු මස 2 වෙනි දින උදේ එකතු කරන හැටියටද සලස්වනලෙස පරීක්ෂකතුහු විසින් වග බලාගත යුතුයි.

46. මෙසේ බාරදෙනලද ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍රවල සටහනක් 1 වෙනි උපග්‍රන්ථයේ 17 වෙනි පෝර්මකොලේ ආකාර නමින්ලඟ තිබාගන්නා හැටියටද ගණන්ගන්නා අයවලින්ට නියමකල යුතුයි.

අන්තිම ගණන්ගැනීම.

47. අන්තිම ගණන්ගැනීම කරන රුහුණේදී ගණන් ගන්නා අය තමනුත්, තමන් පදිංචි ගෙවල්වල ලේඛන වලට ඇතුළත්වන ලෙස වගබලාගන්ට ඕනෑය. තවද ඔවුන්ට අසිති මණ්ඩවල ගෙයක් පාසා පැමිණ, ඔවුන්ගේ ගණන්ගැනීමේ පොත්වල කරතිබෙන ලියවිලි එකී රුහුණේදී තිබෙන අන්දමට එකඟවන පරිද්දෙන්, යම් ගෙයක පදිංචිව සිට අත්හැර ගිය අයවලින් ගැන තිබෙන තොරතුරු කවුගාදමින් සහ අලුත පැමිණි සිටින අයවලින් ගැන අමුතු වෙන් කරැණු සඳහන්කරමින් හරිගැස්සිය යුතුයි.

48. පලමුවෙනි ගණන්ගැනීම කල අයම අන්තිම ගණන් ගැනීමද කලයුතුයි. මරණ රෝග පීඩා ආදී යම්කිසි වැලැක්විය නොහැකි කාරණයක්නිසා වෙන අයෙකු ලවා අන්තිම ගණන්ගැනීම කරවන්ට ඕනෑකෙරෙන්නම්, ඒ අය ගණන් ගැනීමේ රාජකාරියෙහි පුරුදුකර සිටින අයෙක් වෙන්ට ඕනෑ බවද, ඔහුට ඉස්සරින් සිටි ගණන්ගන්නා අයගේ ගණන් ගැනීමේ පොත ලබාගත ඔහුගේ මණ්ඩයේ මාසීම් දැනගන්ට ඕනෑබවද, මාර්තු මස 1 වෙනි දිනට මත්තෙන් මණ්ඩ ලැයිස්තුවක් රැගෙන මණ්ඩය වටේ ඇවිද, සියලුම ගෙවල් ඇදිනගන්ට ඕනෑ බවද පරීක්ෂකතුහු විසින් දනියුතුයි.

49. ගණන්ගන්නා අයවලින්ට ඔවුන්ගේ පොත්වල අඩංගු කර තිබෙන පිළිවෙලට ගෙයක් පාසා යනලෙස නියමකල යුතුයි. ඔවුන් විසින් ඔවුන්ගේ මණ්ඩවල වැසියන් තමන් පදිංචි ස්ථානවලට නොහොත් නිවාසවලට කැඳවා ඔවුන්ට ඇසෙනලෙස ලේඛනපත්‍රවල සඳහන්වූ නම් කිහිපම හෝ, ප්‍රථම ගණන්ගැනීමෙන් පසු කුමක් වෙනස් වී තිබේදැයි දැන ගැනීම පිණිස ඔවුන්ගේ ගෙවල්වලට අත්කිසිවෙකු පිටත් කිරීම හෝ නොහැටියුතුයි.

50. මේ අන්තිම ගණන්ගැනීමේදී කරන සියලුම වැරදි හරිගැස්සීම හෝ, අමුතු ලියවිලි හෝ රතුනිත්තෙන් කල යුතුයි. එසේ කිරීමට හොඳ රතුනිත්ත ගණන්ගන්නා අය වලින්ට තිබේද කිසා පරීක්ෂකතුහු විසින් සෝදිසිකර බැලිය යුතුයි. කොමිසාරිස්තුහු විසින් මේ තීන්ත සපයාදෙනු ලැබේ.

51. අන්තිම ගණන් ගැනීම කෙරෙන රුහුණේදී, පරීක්ෂක තුහු තමා යටතේ වැඩකරන්නාවූ ගණන්ගන්නා අයවලින්ගේ වැඩ ප්‍රථමවත් තරම් සෝදිසිකරමින් යාම් ඊම් කරන්ට ඕනෑය. කරත්ත නවත්වන ස්ථාන, හරක්ගාල්, තොටුපල්,

අම්බලුම් ආදී පලමුවෙනි ගණන්ගැනීම නොකළ ස්ථානයන් ගැන විෂේෂයෙන්ම සෝදිසි කළයුතු වේ.

ජනසංඛ්‍යාව ගත් සසුවද, උදස.

52. මාර්තු මස 2 වෙනි දින උදේ සියලුම ගණන් ගන්නා අයවලුන් කලින් නියමකරන ප්‍රකාර, පරීක්ෂකතැනගේ කොඨාසයේ පහසු ස්ථානයකදී ඔහු හා සම්මුඛවිස යුතුයි. පරීක්ෂකතැන විසින් මෙහි පහත දක්වන කාරණා සෝදිසිකර බැලිය යුතුයි.

- (a) ඔහුගේ කොඨාසයේ සියලුම පොත් ඔහුවෙත ගෙනත් තිබේද;
- (b) අන්තිම ගණන් ගැනීමේදී රතුනිත්තෙන් කර තිබෙන සියලු සටහන් නොහොත් වෙනස්කිරීම් එකක් එකක් පාසා කියවා බලා එහි පැහැදිලිලෙස පෙණෙන වැරදි හෝ අඩුපාඩු හැර ගැස්වීමද;
- (c) 17 වෙනි පෝර්ම කොළේ ආකාර ගණන්ගන්නා අය වලුන් විසින් කර තිබෙන සටහන් පෙණෙන සියලුම ඉංග්‍රීසි පත්‍ර එකතුකර, ඒවා අයිති මණ්ඩියේ ලේඛන පොතේ අන්තිමට දමා බැඳ තිබේද;
- (d) මගින් ආදීන්ගේ ගණන් ගැනීමට දෙනලද සියලුම ලේඛනපත්‍ර නැවත නමාට ලැබී තිබේද, එයින් පුරවා තිබෙන ලේඛනපත්‍ර ඒවා අයිති මණ්ඩියේ පොතේ අන්තිමට දමා බැඳ තිබේද යනුයි.

ගණන්ගන්නා අයගේ සංකෛප සටහන සෑදීම.

53. පරීක්ෂකතැන විසින් ගණන්ගැනීමේ පොතේ පිට කොළේ 3 වෙනි පිටේ අවිච්ඡිද්‍යා තිබෙන ගණන්ගන්නා අයගේ සංකෛප සටහන (1 වෙනි උපග්‍රහයේ 15 වෙනි පෝරම කොළේ) සම්පූර්ණකරන ලෙස ගණන්ගන්නා අය වලුන්ට නියමකළයුතුයි. මේ සංකෛප සටහන්වල 52 සහ 52 d වෙනි වගන්තිවල ප්‍රකාර මහලා තිබෙන ලේඛනපත්‍රත් ඇතුළුව සියලු ලේඛනපත්‍රවල මුද්‍ර ගණන පෙන්විය යුතුයි.

54. පලමුකොට එක එක මණ්ඩියේ ගණන්ගන්නා අය විසින් ගෙවල්වලද, පවුල්වලද, පිරිමින් සහ ගැහැන්ගේද මුද්‍ර ගණන් එකතුකොට ඒවා කඩදැසි කැල්ලක ලියා එය පොතක් සමග පරීක්ෂකතැනට දියයුතුයි. පරීක්ෂකතැන ඒ කඩදැසි කැල්ල නමා වෙත තබාගෙන, පොත වෙත ගණන් ගන්නා අයෙකුටදී එහි මුද්‍ර ගණන් එකතුකර කඩදැසි කැල්ලක ලියවාගත යුතුයි.

55. පරීක්ෂකතැනද ඊට පසු ඒ ගණන් එකතුකර බැලිය යුතුයි. එසේ එකතුකරනලද නමාගේ මුද්‍ර ගණන ගණන් ගන්නා අයවලුන් දෙදෙනාගේ මුද්‍ර ගණන් හා සමවේ නම් ඒවා හරි බවට බාරගෙන ගණන්ගන්නා අයගේ සංකෛප සටහනට ඇතුළත්කර ඒ පෝර්මේ අතිකුත් තොරතුරුද සම්පූර්ණකළ යුතුයි. මුළුගණන් තුන සම නොවෙත් නම් එසේ වනතුරු නැවත නැවතත් එකතුකරනු.

56. සංකෛප සටහනට උච්චතා පවුල්වල ගණන මණ්ඩි ලැයිස්තුවෙන් දැනගත යුතුයි.

පරීක්ෂකතැනගේ කොඨාසයේ සංකෛප සටහන.

57. සියලුම සංකෛප සටහන් හරියාකාර සම්පූර්ණකළ පසු, එක එක සංකෛප සටහන ලියා තිබෙන කැල්ල පිට

කොලොන් පරික්ෂකතැන විසින් කදිමට කපා වෙන්කළ
 යුතුයි. මේ සංඝෂප සටහන්වලින් පරික්ෂකතැන විසින්
 නමාගේ ගණන්ගන්නා අයවලුන්ගේ ආධාරත් ඇතුළුව 1 වෙනි
 උපග්‍රහයේ 18 වෙනි චෝර්මය පරික්ෂකතැනගේ කොඩා
 සයේ සංඝෂප සටහන පුරවාගෙන ඔවුන් සමග එහි හරි
 වැරදි බැලිය යුතුයි. ඔහු එය සෑදූ හැටියේම ගණන් ගැනීමේ
 පොත්වල පිටකොලවලින් කපනලද ගණන්ගන්නා අය
 වලුන්ගේ සංඝෂප සටහනක් සමග එය කොමිසාරිස්තැන
 වෙත පුළුවන් ඉතාමත් කඩිනම් අන්දමට 1901 කේ මාර්තු
 මස 3 වෙනි දිනට හෝ ඊට මත්තෙන් හෝ ලැබෙනාකාර
 යැවිය යුතුයි.

ලේඛනපත්‍ර ඇමීම.

58. ඊලඟට පරික්ෂකතැන විසින් නමාගේ කොඩාසයේ
 සියලුම පොත් පරික්ෂක කොඩාස ලැයිස්තු වේ ප්‍රකාර පිළි
 වෙලට තබා පොත් සහ කොඩාස ලැයිස්තුවත් ඒවා සමබක
 කඩදැසින් 1901 මාර්තු මස 9 දිනට හෝ ඊට මත්තෙන්
 හෝ කොමිසාරිස්තැන වෙත යැවිය යුතුයි.

59. මීට පසු පරික්ෂකතැන විසින් ඔහුගේ ගණන්ගන්
 නන්ට ඔවුන් විසින් කළ රාජකාරියේ මහත්සිය දීම
 පිණිස පසුව කැඳවන බව දැනුම්දී ඔවුන් පිටත්කළ යුතුයි.

CHAPTER VII.—INSTRUCTIONS TO ENUMERATORS.

ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින් සැලකියයුතු නියෝග.

I.—පළමුවෙනි ගණන් ගැනීම.

1. ව්‍යුහ 1901කේ පෙබරවාරි මස 4 වෙනි දිනවූ සලසු පටන් ගෙන එම මස 9 වෙනි දිනවූ සෙනසුරුදු ඉකුත්වෙන්නට මත්තෙන් ගණන් ගන්නා අය විසින් තමාගේමණකිසිදේ ගෙවල් වට්ටෝරුවේ වෙන්වෙන් වශයෙන් ඉලක්කම් යොදා තිබෙන සෑම ගෙවල්වලටම එකී වට්ටෝරුවේ ඉලක්කම් පිළිවෙලට යායුතුයි.

එහෙත් ආණ්ඩුවේ දිසාපතිතුරු විසින් හෝ උපදිසාපති තුරු විසින් හෝ, නාගරික සභාවක් හෙවත් සනීප ආරක්‍ෂක සභාවක් පවතින නුවරකනම් එහි සභාපතිතුරු විසින් හෝ, වෙන්වෙන් වශයෙන් ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍ර දෙන්නට නියමකරන ලද ගෙවල්වලට මේ වතාවේදී යායුතු නොවේ.

2. ගණන් ගන්නා අය මෙසේ යන්ට ප්‍රථමයෙන්, මේ නියෝග ප්‍රවේසමෙන් කියවා සිතට ගතයුතුයි. සැකයක් හෝ අමාරුවක් පැමිණියේද, එය පරීක්‍ෂකතුරුගෙන් අසා පැහැදිලිකරවා ගතයුතුයි.

3. ගණන් ගන්නා අය විසින් මෙසේ පැමිණෙන ගෙවල් එකිනෙකෙහි සාමාන්‍යයෙන් පදිංචිකාර සියලුදෙනා ගැනම ලේඛන පොතේ තීරුවල ලියයුතු කාරණ මෙහි III. වෙනි කාණ්ඩයේ නියමකර තිබෙන ප්‍රකාරද පරීක්‍ෂකතුරුගේ උපදෙස්වලට එකඟවද සම්පූර්ණ කලයුතුයි. මාර්තු මස 1 වෙනි දින ගෙයි නොසිටින්නට පුළුවන් අමුත්තන් අඩංගුකලයුතු නොවේ. වන්දනාව පිණිස හෝ අන් කිසියම් කරුණක් නිසා හෝ ගෙදරින් කලකට පිට ගොස් සිටින පවුලේ අය වලුන් සහ ස්ථිර වශයෙන් පදිංචිකාරයින් මාර්තු මස 1 වෙනි දින හෝ ඊට මත්තෙන් එතැයි යන බලාපොරොත්තුවක් තිබෙනම් ඇතුළත් කලයුතුයි.

4. ගණන්ගන්නා අය යමෙකු අඳුනන නිසා කාරණා නොවීමසා ඔහු ගැන ලේඛනයට ඕනෑකරන දේවල් තමාටම ලියාගත හැකියයි කලාපනා කලයුතුනොවේ. එක එක තීරු වට ඕනෑකරන කාරණා දැනගැනීම පිනිස හැමවිටම ප්‍රශ්න ඇසිය යුතුයි.

5. ලේඛනපත්‍ර සම්පූර්ණකිරීම පිණිස ගණන්ගන්නා අය විසින් ඇසියයුතු ආදාශප්‍රශ්න මෙහි IV. වෙනි කාණ්ඩයේ දී තිබේ.

6. යමෙකු විසින් කියනලද යම් කාරණාවක් ගැන ගණන් ගන්නාට සැකයක් උපන්නේ නම්, ඔහු විසින් ඒ කාරණාව පැහැදිලි ලෙස ඒ තැනැත්තාට තේරුම්කර දියයුතුයි. එසේ තේරුම්කර දුන් පසු කියනලද යම් කාරණයක සත්‍යතාව ගැන තමාගේ කලාපනාව කෙලෙස වුවත් ගණන් ගන්නා විසින් එය පිළිගත යුතුයි.

7. ගණන්ගන්නාට ඒ කියමන පැහැදිලි ලෙස අසන්නා කියා කලාපනාවේනම්, බොරු දැනුමදීමෙන් ඒ තැනැත්තාට දඬුවම් ලැබෙන්නට පුළුවන්බව තේරුම්කර දියයුතුයි. එහෙත් ඔහු ඒ කියමනම කියා සිටිනම්, ඒ ගැන වාදනොකර ඒ කියමන පිළිගනිමින්, ඒ කාරණය පරීක්‍ෂකතුරු වෙත රපෝර්තුකල යුතුයි.

8. ගම්මුලාදානියා විසින් ගෙවල් වට්ටෝරුව පිළියෙල කළාට පසු ගොඩනැගීමෙන් හෝ වෙන කොසි අන්දමකින් හෝ ගණන් ගන්නා අයගේ මණ්ඩියේ ගෙවල් වට්ටෝරුව වෙන් සම් ගෙයක් අත්හැරී ගොස් තිබේනම්, එබඳු ගෙවල් එක එකට ඊට ඉහළින් ගෙසි ඉලක්කම අකුරකුත් සමග (එනම් 10 ඉලක්කම දරන ගෙටත්, 11 ඉලක්කම දරන ගෙටත් අතරේ ගෙවල් දෙකක් අත්හැරී තිබේනම්, ඒ ගෙවල් 10 අ, 10 ඉයනාදී වශයෙන්) යෙදිය යුතුයි. ඒ ගෙවල්වල පදිංචිකාරයෝ සිටින්නම් ඔවුන් ගැන තොරතුරු ලේඛනවල ලියා සටහන්කළ යුතුයි.

9. ලේඛනපත්‍ර ඒවා අවිවුභවා තිබෙන භාෂාවෙන් බොහොම පැහැදිලි ලෙස කථිතවනෙන් ලිවිය යුතුයි.

10. එක එක ගෙට ලේඛන පොතේ වෙන වෙන පිට බැගින් පාවිච්චිකළ යුතුයි. ගෙයක් හිස්නම්, "හිස්" යන වචනය ලියනු. සම් ගෙයක 10 දෙනෙකුට වැඩි ගණනක් සිටිනම් ඊලඟ පිටේ ගෙසි ඉලක්කම සහ වරගන් හුලු "භා සමබ්‍රාසි" යන වචන සඳහන්කොට ඒ වැඩිගණන ඇතුලත් කළයුතුයි. ඊලඟ ගේ ගැන ලියවිල්ල අවුතු පිටක පටන්ගත යුතුයි. ලේඛනපත්‍රයක පිටපැත්තේ නොලිය යුතුයි.

11. පරික්ෂකතැන විසින් නියමකරනලද්දේනම්, ලේඛන පත්‍රයේ ලියන්ට ප්‍රථම වෙන කඩදාසියක කෙටුම්පතක් සෑදීම යුතුවේ.

12. සම් කෙනෙක් ගැන ලේඛනපත්‍රයේ කොසියම් තීරු වක නමුත් ලියන්ට තිබෙන තොරතුරු ඊට ඉහළින් පේළියේ නැතැත්තාගේ තොරතුරු හා සමානවේද, එකල්හි "එම" යනු හෝ තිත් හෝ නොදමා ඒ තොරතුරු නැවතත් සම්පුර්ණයෙන් ලියනු.

13. තමාට අනුමාන සහිත ලියවිලි පරික්ෂකතැනට පෙන්වා ගුරුකම් ලබාගත යුතුයි.

14. ගණන්ගන්නා අය විසින් තමාගේ මණ්ඩියේ සියලුම ගෙවල්වල ලේඛනපත්‍ර ව්‍ෂී 1901 ක්වු පෙබරවාරි මස 9 වෙනිදා ඉකුත්වන්ට ප්‍රථමයෙන් සම්පුර්ණකළ යුතුවත් හැර, ලේඛනපත්‍ර දවසින් දවස ලියවෙන හැරියට හෝ පෙබරවාරි මස 11 වෙනිදා ඉකුත්වෙන්ට මත්තෙන් හෝ පරික්ෂකතැනට හරි වැරදි බැලීම පිණිස ඔප්පුකළ යුතුයි.

15. පලමුවෙනි නියෝගයේ දෙවෙනි වගන්තියේ සඳහන්වූ ප්‍රකාර, දිසාපතිතැන හෝ උපදිසාපතිතැන හෝ නාගරික නොහොත් සන්ප ආරක්ෂක සභාපතිතැන හෝ ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍ර දෙත්ට නියමකරනලද ගෙවල්වල ප්‍රධානීන්ට නිසියාකාර සම්පුර්ණකිරීම පිණිස ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍ර 1901කේ පෙබරවාරි මස 27 වෙනිදා උදේ භාරදිය යුතුයි. ගෙයක පදිංචි සියලුදෙනාම ඇතුලත් කිරීමට සෑහෙන තරම් පත්‍ර දියයුතුයි.

16. මින් ඉහත නියෝගයේ ප්‍රකාර භාරදෙනලද එක එක ලේඛන පත්‍රයට ගණන්ගන්නා විසින් ඉලක්කමක් දමා, "හි" අක්ෂරය දරන පෝරම කොලේ ඒ පත්‍රවල ගණන් ලියාගත යුතුයි. තවද එබඳු ගේකට ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍රයක් භාරදුන් බව මණ්ඩලායිස්තුචේ ලකුණුකළ යුතුයි.

තීබේනම් ඒවා මාර්තු මාසේ 2 වෙනිදා උදේ එකතුකර ඒවායේ තීරු නියෝගවල ප්‍රකාර හරියාකාර සම්පූර්ණ කර තීබේදී බලා තමාගේ පොතේ තමාවිසින් ලියා තීබේන අන්තිම ලේඛනපත්‍රය ලඟට දමා මහගතයුතුයි.

34. මාර්තු මාසේ 2 වෙනිදා උදේ සෑම ගණන් ගන්නා අසවලින්ම සියලුම ලේඛනපත්‍ර රැගෙන පරීක්ෂකතැන නියම කරනලද ස්ථානයකට පැමිණ ඔහුලවා ඒවා පරීක්ෂාකරවාගත් පසු ලේඛන පොතේ පිටකොළේ ඇතුල්පැත්තේ තීබේන 15 අක්ෂරය දරණ සංකේත සටහන පරීක්ෂකතැනගේ උප දෙප්ට්ට්ට් පිළියෙල කල යුතුයි. පරීක්ෂකතැන සංකේත සටහනේ මුද්‍රිතගණන් හරිවැරදි බලා ඒවා හරිබවට සහතික කරනතුරු ලේඛන පත්‍ර භාරනොගනී.

35. ජනසංඛ්‍යා ආඥපණතේ ප්‍රකාර ලේඛනපත්‍ර සම්පූර්ණ කිරීමට උවමනා සියලු තොරතුරු ගණන්ගන්නා අසට දැනුම් දීම සියලුදෙනාගේම යුතුකමකි. යමෙක් මෙකී තොරතුරු දැනුම්දෙනට බැරියකිවෙත් හෙවත් එය නොසලකා පැහැර හැරියොත් තැත්නම් සැබෑ නොවන යමක් කියාදුන්නොත් ඒ අස අවිච්චල බවට සටහන්වෙයි.

36. යමෙකුගේ ආදායම ආදී ජනලේඛනයට ඕනෑනොකරන කාරණා ඇසීමද, ගෘහමුලිකවූ නොහොත් ප්‍රධාන පදිංචි කාර්ට්ටු සත්‍රියෙක් හැර වෙන කොසියම් සත්‍රියෙකුටවත් ඉදිරි යට එන්ට්කියා සිවිමද යනාදිය ගණන්ගන්නා අස විසින් නොකට යුතුයි.

37. ගණන්ගන්නා අස විසින් මොනසම් කාරණාවක් නිසා වත් මුදලක් අයුතු අනුමතීන් ගත්බව හෝ, වෙන නොනිසි ක්‍රියාවක් කලබව හෝ, තමාගේ බලය නොනිසි අන්දමට පාවිච්චිකල බව හෝ දැනගත්ට යෙදුනොත් ඔහුට ජනසංඛ්‍යා ආඥපණතේ ප්‍රකාර අවිච්චකරනු ලැබේ.

38. 35 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාර ගෘහමුලිකයන් විසින් කාරණා කියාදෙනට බැඳීසිටින බවද, ලේඛනපත්‍රවලට ඕනෑ කරන කාරණා ජනසංඛ්‍යාව සම්බන්ධ ගණන්ගැනීමේ අදහස් වලට පමණක් යොදනබවද, වෙන කිසියම් කාරණාවකට පාවිච්චි නොකරනබවද ගෘහමුලිකයන්ට ඕනෑකලොත් කියා දිය යුතුයි.

III.—ලේඛනපත්‍රය සම්පූර්ණකරන අන්දම.

- 39. සැලකිය යුත්තක්:—(a) 3 වෙනි තීරුවේ සිට 9 වෙනි තීරුව දක්වා සියලුම තීරුද 12a සහ 12b තීරුද කිසිකලක හිස්ව නොතිබෙන ලෙසද,
- (b) 10 a තීරුවට නොහොත් 11 වෙනි තීරුවට සියලුදෙනා ගැනම කරුණු ඇතුලත්ව තීබේනට ඕනෑබවද,
- (c) 10 a තීරුවෙන් 11 වෙනි තීරුවෙන් දෙකේම එකම අස ගැන කාරණා ලියන්ට ඕනෑනැති බව සහ
- (d) යමෙකු ගැන 10b තීරුවේ කාරණා ලියවී තීබේනම්, ඒ තැනැත්තා ගැන 10 a තීරුවෙන් කාරණා සඳහන්වෙන්ට ඕනෑ බවද සිත්හි දරගත යුතුයි.

40. 1 වෙනි තීරුව (ගෙයි "ජනසංඛ්‍යා" නොමිමරය).—ගෙවල්වට්ටෝරුවේ දී තීබේන ආකාර ජනසංඛ්‍යා නොමිමරය ලියනු. ගෙයක් හිස්ව තීබේනම් නොමිමරය ලඟට "හිස්" යන්න යොදනු. යම් කෙනෙක් පදිංචි ගෙයක නොමිමරයක් නැත්තේවිනම්, එය 8 වෙනි තීබේනගේ ප්‍රකාර නොමිමර කර, ඒනොමිමරය ලේඛනපත්‍රයෙහි සඳහන්කරනු.

41. 2 වෙනි තීරුව (ගණන්ගන්නා අයගේ මණ්ඩයේ මිනිසුන්ගේ ගණනට පිළිවෙළින් වැටෙන ඉලක්කම්).—මණ්ඩයේ සියලුදෙනා ගැනම ලේඛනයට උවමනා අනිකුත් සියලුම කාරණා ඇතුළත් කළ පසු, 1901 කේ මාර්තු මාසේ 1 වෙනි දා රාත්‍රියෙහි මේ තීරුව සමප්‍රණීකල සූතුයි. ගණන් ගනු ලැබූ සියලුදෙනාටම පෙළට නොමීමර යොදනු.

42. 3 වෙනි තීරුව (නම).—ගෙදර ප්‍රධාන පදිංචිකාර පිරිමියා හෝ ගැනි හෝ මූලධර්ම, ඊලඟට වයසේ පිළියෙලට පවුලේ අනිකුත් අයද, ඊටපසු ගෙදර පදිංචි වැඩකාරයින්ද, අන්තිමට අමුත්තෝ සිටින්නම් ඔවුන්ද ඇතුළත් කරනු. ගේ නම නොලිය සූතුයි. නමිතබා නැති ලමයෙක් සිටිනම් “නමි තබා නැහැ” යනු ලියනු.

43. 4 වෙනි තීරුව (ගැනිද පිරිමියාද).—මෙහි එක එක අය ගැනිද පිරිමියාද කියා ලියනු.

44. 5 වෙනි තීරුව (වයස).—එක් එක්කෙනාට සමප්‍රණීවූ අවුරුදු ගණන ලියනු. අවුරුද්දකට අඩු වයසේ ලමයෙක් නම් සමප්‍රණීවූ මාස ගණනද, මාසයකට අඩු නම් දින ගණනද ලියනු.

45. 6 වෙනි තීරුව (වර්ගය).—එක්කෙනා අසිති වර්ගය මෙහි සඳහන් කරනු. එනම්:—සිංහල, දෙමල, ලංසි, ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ, චීන, බංගාලි යනාදී වශයෙනි. සිංහල නම් පානරටද උඩරටද යනු සඳහන් කරනු. වැද්දෙක් නම් “වැද්ද” යනු සටහන් කරනු.

46. 7 වෙනි තීරුව (ආගම).—මෙහි එක්කෙනා අදහන වාස කියන ආගම සඳහන් කරනු. එනම්:—බුඩාගම, හින්දු ආගම, මහමීමත් ආගම යනාදී වශයෙනි. ක්‍රිස්තියානිකාරයෙක් නම්, ඔහු අසිති සභාව සඳහන් කරනු. එනම්:—එංගලන්ත සභාව, රෝමානුකතෝලික, වැස්ලියන්, බැප්ටිස්ට්, නිදහස්කතෝලික, ඕලන්ද (ඩච්) පැස් බිට්ටියන්, පෞතාවලන්ත පැස් බිට්ටියන්, ගැලවුම්කාර, කොන්ග්‍රිගේෂනලිස්ට්, යනාදී ආකාරයි. යමෙකුගේ ආගම “සත්‍යවේදම” (සැබෑ ආගම) යයි කියා සිටිනම් එයින් ඔහු අදහස් කරන්නේ කුමන ආගම නොහොත් සභාවද කියා විස්තර වශයෙන් අසා සටහන් කරනු. වැද්දෙකුට තමාගේ ආගම කියන්ට තුළු එවන්නම් “වැද්ද” කියා ලියනු.

47. 8 වෙනි තීරුව (විවාහකද යනාදිය).—මේ තීරුව ලදරුවන් ගැන පවා භිස්ව නොතිබෙනු. මෙහි ලදරුවන් ලමයින් තරුණයන් ගැන පවා සියලු අයවලින් ගැනම විවාහකද, අවිවාහකද, කනවැන්දුම් හෙවත් සුත්‍රි හෝ පුරුෂයා නැසීලාද, දික්කසාදවෙලාද, යන ඔවුනොවුන්ගේ භාව ලියනු. දික්කසාදවී නැවත කසාදබැඳ සිටින අයවලින් ගැන “කසාදබැඳලා” කියා ලියනවා මස “දික්කසාදවෙලා” කියා නොලියනු. ගැනියෙක් සහ මිනිසෙක් විවාහවිද නැද්ද යන කරුණ ඔවුන් කියන අන්දමට භාරගනු.

48. 9 වෙනි තීරුව (උපන් ස්ථානය).—ලංකාවේ උපන් කෙනෙක් ගැන, නමා උපන්ගේ නමා ගණන්ගනු ලබන කෝරලේ නොහොත් පත්තුවේමනම්, ඒ කෝරලේ නොහොත් පත්තුවේ නම සඳහන් කරනු. වෙන කෝරලයක නොහොත් පත්තුවකනම්, ඒ කෝරලේ නොහොත් පත්තුවේ පමණක් නොව, එය පිහිටා තිබෙන දිස්ත්‍රික්කේද නම් ලියනු. කෝරලයක නොහොත් පත්තුවක සුලු කොඩිය සහ ගම් ආදියේ නම් ලියනු නොවේ. උපන්ගේ ඉන්දියා

වේනම්, දැනගත්ව පුළුවන් පමණට ඉන්දියාවේ කොසි දිස්
ත්‍රිස් කේ හෙවත් පලාතේද කියා ලියනු. ඉන්දියාවේ, නින
වේලි, නොහොත් ට්‍රවන්කෝර්, නොහොත් කොච්චි රට,
නොහොත් බෙන්ගාලේ, නොහොත් බොම්බාය සනාදි ආකාර
යි. ලංකාවෙන් නොහොත් ඉන්දියාවෙන් පිට උපන් කෙ
තෙක්නම් උපන් ස්ථානය ලියනු. එනම් විනය, එංගලන්තය,
ප්‍රන්ශය, කැනඩාව, ජර්මනිය, ජැමෙයිකාව, යනාදී වශයෙනි.

49. 10 වෙනි තීරුව කොටස් දෙකකින් යුක්තයි. එනම්
(a) සම්බකරන්නන්ගේ ප්‍රධාන රක්‍ෂාව නොහොත් ජීවි
කාව කරගන්නා අන්දම. (b) සම්බකරන්නන්ගේ අව
ශෙෂ රක්‍ෂාව නොහොත් ජීවිකාව කරගන්නා අන්දම. මේ
තීරුව සහ 11 වෙනි තීරුවත් සම්පූර්ණ කිරීම අමාරු බැවින්
50 වෙනි නියෝගයේ පටන් 59 වෙනි නියෝගය දක්වා
තිබෙන කාරණා ප්‍රවේශමෙන් කියවා හොඳුකාර තේරුම්
ගත යුතුයි. සැකයක් හෝ අමාරුවක් පැමිණිවිට පරීක්‍ෂක
තැනගෙන් අසා ගුරුකම් ලබාගත යුතුයි.

50. “ප්‍රධාන” යන්නෙන් රක්‍ෂා ගැන කියන විට යමෙක්
ඔහුගේ කාලයෙන් වැඩිකොටස ගතකරන රක්‍ෂාවද, ජීවි
කාව කරගන්නා වෙනත් අන්දම් ගැන කියන විට යමෙකුට
වැඩිම ආදායම ගෙනදෙන අන්දමද යනබව හඟවයි. 10 a
තීරුවෙහි හෝ 10 b තීරුවෙහි හෝ එක රක්‍ෂාවකට වඩා
සඳහන් නොකළ යුතුයි.

51. තමන් විසින්ම හෝ වැඩකාරයන්ලවා හෝ වැඩක්
නොහොත් රක්‍ෂාවක් කරන අයද, ඉඩම්වල ආදායම්, ගෙවල්
බදු, පින්පඩි යනාදියෙන් රක්‍ෂාවෙන් අයද පමණක් 10 a
වෙනි තීරුවට හෝ 10 b වෙනි තීරුවට හෝ ඇතුළත්කළ
යුතුයි. අඹුදරුවන් යනාදීන්ගෙන් ගෙදර ප්‍රධානියා වෙනු
වෙන් නොව තමන්ම සම්බකරගත ජීවිකාව කරගන්නා
අයවලින් හැර, අනිකුත් අයවලින් ගැන මේ තීරුවේ කිසි
දෙයක් නොලිය යුතුයි. 10 a තීරුවෙහි හෝ 11 වෙනි තීරු
වෙහි හෝ එකිනෙකා ගැන නිතරම කරුණු සටහන් කිරීමට
ඕනෑය.

52. රක්‍ෂාව පැහැදිලිලෙස විස්තරකළ යුතුයි. වෙළෙ
න්ද, සාප්පුකාරයා, කඩකාරයා යනාදී සාමාන්‍ය නොහොත්
නියමනැති වචන පාවිච්චිකළයුතු නොවේ. වෙළෙඳම්කරන
බඩුවරිය, තෙල්, භාල්, කොහුලුනු, රෙදි යනාදී ආකාරයෙන්
විස්තරකළ යුතුයි. බඩු කීපවර්ගයක් වෙළෙඳම් කරන්නෙක්
නම් “සාමාන්‍ය වෙළෙන්ද” යයි ලියනු.

53. විශෙෂ වැඩුම්, එනම්, තේ, කෝපි, පොල්, කුරුඳු, දුම්
කොළ, පුවක්, බුලත් යනාදිය වචනන් “තේ වචන්නා”
“කෝපි වචන්නා” “පොල් වචන්නා” යනාදී වශයෙන්
සඳහන්කළ යුතුයි. ඔවුන් එබඳු වතු වල අයිතිකාරයෝත්
නම් “සහ අයිතිකාරයා” කියාද සටහන් කරනු.

54. යමෙක් ලියන වැඩක යෙදී සිටිනම්, ඔහුගේ රක්‍ෂාව
මෙසේ විස්තර කළයුතුයි. එනම් :—“ නාගරිකසභාවේ
ලියන්නා, ආණ්ඩුවේ ලියන්නා, සහිපආරක්‍ෂකසභාවක (ලෝ
කල් බෝර්ඩ්හි) ලියන්නා, නීතිඥ කෙනෙකුගේ ලියන්නා,”
යනාදී ආකාරයි. යමෙකු ගැන “වැඩකාරයා,” “කුලීකාර
යා” කියා පමණක් නොලිය යුතුයි. කුඹුරුවල වැඩකාර
යෙක්ද, පොල් වත්තක වැඩකාරයෙක්ද, ගෙදර කුලීවැඩ
කාරයෙක්ද, මිණිරන් පතලක කුලීකාරයෙක්ද යනාදී ආකාර
මොන අන්දමේ වැඩක යෙදී සිටියදී සඳහන්කළ යුතුයි.

55. විකිණීමට රේන්ද පරි ගෙවීම, කොහුලුනු ඇඹරීම, පෙට්ටි විසුම යනාදියේ යෙදීසිටින්නාවූ හෝ, ආයා, මහන්තී, ආදී වශයෙන් වැඩකරන්නාවූ හෝ, සාප්පුකාරී, පෙට්ටිකාරී යනාදී වශයෙන් වෙළඳුම් කරන්නාවූ හෝ ගැනියෙකුගේ, එසාකාර රක්‍ෂාව සඳහන්කල යුතුයි. නමුත් ඈ ඇගේ පවුලට කෑම පිසීම, දරුවන් රැකබලාගැනීම යනාදී ගෙදර වැඩ වල පමණක් යෙදී සිටිනම්, ඈගැන 10 වෙනි තීරුවේ කිසි වක් නොලිය යුතුයි. යමෙක් නමාගේ ඉඩමක ඔහුගේ අඹු දරුවකුත් සමග දුම්කොළ යනාදී ගොවිතැන් කරමින් ජීවිකාව කරනවානම්, ඔහු “දුම්කොළ වචන්තා සහ අසිති කාරයා” කියාද, ඔහුගේ සත්‍රී සහ දරුවෝත් දුම්කොළ වචන්තෝ හැටියටද 10 a වෙනි තීරුවේ සටහන්කරනු.

56. 10 b වෙනි තීරුව (සම්බකරන්නන්ගේ අවශෙෂ රක්‍ෂාව නොහොත් ජීවිකාව කරගන්නා අන්දම).—සමබකරන්නෙක් නමා කරන ප්‍රධාන රක්‍ෂාව හැර, වැඩිමනත් රක්‍ෂාවක යෙදී සිටිනම් එය මෙහි ලියනු. ඒ මෙසේයි: යමෙකුගේ ප්‍රධාන රක්‍ෂාව ආණ්ඩුවේ ලියන වැඩක් නම්, ඔහුට පොල්වත්තක් යනාදී දේපලවලින් ජීවිකාව පිණිස වැඩිපුර සමක් ලැබේ නම්, ඔහු ගැන 10 a වෙනි තීරුවේ ආණ්ඩුවේ ලියන්නා කියාද, 10 b තීරුවේ පොල්වතු අසිති කාරයා කියාද ලියනු. ඔහුට එබඳු වැඩිපුර රක්‍ෂාවක් නොහොත් ජීවිකාව කරගන්නා අන්දමක් නැත්නම් 10 b දරන තීරුවේ කිසිවක් නොලියා හරිනු.

57. 11 වෙනි තීරුව (සම්බකරන්නෙක් නොවේ නම් නමා රක්‍ෂාකරන්නාගේ ජීවිකාව කරගන්නා අන්දම).—මේ තීරුව සම්බනොකරන්නන් ගැනම තොරතුරු පමණක් ලිවීමට තිබෙන බැවින්, සම්බකරන්නන් ගැන කිසිවක් එහි නොලියයුතුයි. සම්බනොකරන අයවලුන් සහ නමන්ගේම රක්‍ෂාවක් නැති අයවලුන් ගැන තමන් රක්‍ෂාකරන තැනැත්තාගේ ප්‍රධාන රක්‍ෂාව, ඒ අයගේ නම කෙලින් මේ තීරුවේ ලියනු. ඒ මෙසේයි:—පවුලේ ප්‍රධානියා නීතිඥයෙක් නම්, ඔහුගේ අඹුදරුවන්ට බවුන්ගේම රක්‍ෂාවක් නැත්නම්, එබඳු සත්‍රීගේ හෝ ලමයාගේ නම කෙලින් 11 වෙනි තීරුවේ “නීතිඥයා, අද්වකාත්” නොහොත් පෙරකඳෝරු යනු ලියා 10 වෙනි තීරුව හිස්ව තිබෙන්නට හරිනු.

58. ගෙදරකදී ගණන්වෙන අයෙකු රක්‍ෂාකරන්නා වෙත පලාතක පදිංචිකාරයෙක් විය හැකියි. ඒ මෙලෙසයි:—කොළඹ සෞඛ්‍යලෙක පදිංචි ලමයෙකු රක්‍ෂාකරන්නා මහනුවර තේ වචන්තෙක් වෙන්ට පුළුවන. එකල්හි ඒ ලමයා ගැන 10 වෙනි තීරුව හිස්ව තිබෙන්නට හැර 11 වෙනි තීරුවේ “තේවචන්තා” යනු සටහන් කරනු. වෙන වෙන මාණ්ඩලීන් සම්බකරන්නෝ කීපදෙනෙක් ඇති පවුලක සම්බනොකරන්නෝ කුමන රක්‍ෂාවකින් ජීවිකාව ලබන්දැයි නිකුත් කිරීම අමාරුවෙන්ට පුළුවන. එවැනි ප්‍රස්තාවලදී සපයන්නන්ගෙන් ඉතා වැඩිමලාගේ රක්‍ෂාව එසාකාර සම්බනොකරන්නන් එකිනෙකා ගැන මේ තීරුවේ ලිවියයුතුයි.

59. ගෙදර වැඩකාරයෙක් ගැන කාරණා 11 වෙනි තීරුවේ සටහන් නොකරනු. ඔහු ගෙදර වැඩකර ජීවිකාව සපයන බැවින්, ඔහු ගැන 10 a වෙනි තීරුවේ “ගෙදර වැඩකාරයා, කෝකියා” වශයෙන් ලියනු.

60. 12 වෙනි තීරුවේ (a) කොඩාසය (කොසියම් භාෂාවක් හරි ලිවීම කියවීම දෙකම පුළුවන්ද) —යමෙකුට කොසි

යම් භාෂාවක්වත් ලියනව, කියනව, දෙකම පුළුවන් නම් “ඔව්” යනුද, බැරිනම් “බෑ” යනුද ලියනු. ලොකු කුඩා සියලුදෙනා ගැනම මේ තීරුව සම්පූර්ණකල යුතුයි.

61. 12 වෙනි තීරුවේ (b) කොඡාසය (ඉංග්‍රීසි ලිවීම කියවීම දෙකම පුළුවන්ද).—මේ තීරුවේ එක එක අයගේ නම කෙ ලියන් ඒ අයට ඉංග්‍රීසි භාෂාව ලියනව කියනව දෙකම පුළුවන්ද බැරිද යනවග සඳහන්කරනු. පුළුවන්නම “ඔව්” යනුද බැරිනම් “බෑ” යනුද ලියනු.

62. 13 වෙනි තීරුව (උපන්දු පටන් බිහිරි සහ ගොළුද සම්පූර්ණයෙන් අකුඳ යනාදිය).—සමෙක් උපන්දු පටන් බිහිරිව සහ ගොළුව හෝ, දෙදැසම සම්පූර්ණයෙන් අකුව හෝ, උමතුව හෝ, ජනමයෙන් මෝඩව හෝ සිටිනම, එය මේ තීරුවේ සඳහන්කරනු. එක ඇසක් පමණක් අකුවුවන් හෝ, ඉපදුනාට පසු ගොළු බිහිරි වුවන් හෝ ඇතුලත්කල යුතු නොවේ.

63. ලෙඛන පත්‍රය සම්පූර්ණකරන ක්‍රමය දක්වා ආදාශපත්‍රයක් මිට යාකරඇත. මේ ආදාශපත්‍රයේ පුරවාතිබෙන තොරතුරු උදහරණවශයෙන් සලකනවාමිස, එහි තිබෙන කාරණ ලෙඛන පත්‍රවලට නුතුවන්නේ පිටපත් නොකරනු. එක එක ලේඛනපත්‍රයේ තොරතුරු නානාප්‍රකාරවැඩි දනියුතුයි.

IV. ගණන්ගන්නා අසවලුන් විසින් ඇසියයුතු ප්‍රශ්න.

ඇලකිය යුන්තක්:—මෙහි පහත සඳහන්වෙන ප්‍රශ්න වලින් හඟවන්නේ ඇසියයුතු ප්‍රධාන කරුණුයි. නුමුත් ලේඛන සම්පූර්ණකරණ අය වැඩ පටන්ගන්ට ඉස්සරින් උපදේශ හා නියෝග භොදාකාර දැනගෙණ සිටිනව මිනුය. නියෝගවල ප්‍රකාර දැනගත්තු කාරණ මේ ප්‍රශ්නවලට දෙන උත්තරවල අඩංගු නොවේනම් එකී කාරණ දැනගන්නාතුරු වෙනත් ප්‍රශ්න අසනව මිනුය.

(A) පලමුවෙනි වනාවේදී ඇසියයුතු ප්‍රශ්න.

- (1) 3 තීරුව—මෙහි පදිංචි පවුලේ ප්‍රධානියා කවිද?
- (2).....උඹේ නම මොකද?
- (3) 5 තීරුව—උඹේ වයස කොපමණද? එනම් උඹට කීඅවුරුද්දක් පිරිතිබේද?
- (4) 6 තීරුව—උඹේ වර්ගය මොකද? සිංහල නම්, උඩරටද, පාතරටද?
- (5) 7 තීරුව—උඹේ ආගම මොකද? (ක්‍රිස්තියානිකාරයෙන් වුවුව) උඹ අයිති මොන ක්‍රිස්තියානි සභාවටද?
- (6) 8 තීරුව—උඹ කවදුවත් විවාහයට බැඳුනෙහිද? එසේ බැඳුනානම් උඹේ සහි හෝ පුරුෂයා ජීවත්ව සිටිනවාද?
- (7) 9 තීරුව—උඹ උපන්නේ මේ පත්තුවේ නොහොත් කෝරලේද? එසේ නැත්නම් මොනදිසත්‍රික්කේ මොන පත්තුවේ නොහොත් කෝරලේද? ලංකාවේ නොවේනම් මොන රටේද? ඉන්දියාවේ නම් මොන දිස්ත්‍රික්කේ හෙවත් පලාතේද?
- (8) 10 තීරුව—කොපමණ නමුත් ආදාශමක් ගෙනදෙන රක්ෂාවක් හෝ වැඩක් නුඹ විසින්ම හෝ වැඩකාරයන්ලවා හෝ කරගන යන්නෙහිද? ඒ හැර නුඹට වෙනයම් ජීවිකාවේ මාගියක් ඇත්තෙහිද? ඉඩම්කඩම්වලින් නුඹේ ජීවිකාව උපදවාගත්තෙහිනම් නුඹ එහි වචන්තේ මොන

වාද? වි, හේ, පොල්, දුම්කොළ නොහොත් වෙන මොනවාද? නුඹ ඉඩමේ අයිතිකාරයාද, බදුකාරයාද, සුපරිත්ථැන්ඩන්ට්ට්ද? එසේ නැත්නම් අනුන් සන්තක ඉඩම්වල කුලියට වැඩ කරන්නෙහිද? ඉඩම් අයිතිකාරයා නම් උඹේ ඉඩම්වලින් යමක් උඹම ගොවිතැන් කරන්නෙහිද? එසේ නැතුව සියල්ලම බදු දෙන්නෙහිද? උඹට ගොවිතැන හැර වෙන රක්ෂාවක් තිබේද? එසේ තිබේනම් ඒ මොකක්ද? රක්ෂාවට නොහොත් ජීවිකාව පිණිස වෙන මාගේ කීපයක් උඹට තිබේනම්, එසින් ප්‍රධාන එක මොකද? එනම් රක්ෂාවලින් උඹ වැඩිකාලය ගතකරන්නේ කුමන රක්ෂාවකටද? ජීවිකාව ඉපදවීමට තිබෙන වෙන මාගේ වලින් උඹට වැඩි ආදායමක් ලැබෙන්නේ කුමන මාගේයන්ද?

(9) 12 තීරුව—උඹට මොනසම් භාෂාවක්වත් ලියන්ටත් කියන්ටත් දෙකම පුළුවන්ද? උඹට ඉංග්‍රීසි ලියන්ට කියන්ට පුළුවන්ද?

(10) උඹ සමග පදිමිව සිටින හෝ කනබොන හෝ සියලුදෙනාගේම නම් කියාපත්. පලමුවෙන් වයසේ පිළිවෙලට පවුලේ අයගේද, ඊලඟට උඹේ ගෙදර පදිංචි වැඩකාරයන්ගේද, අන් කිමට ගෙදර නැවතී සිටින අමුත්තන්ගේද නම් කියාපත්. මේ ඇර මේ ගෙදරින් නිතරම වගේ කෑම කන වෙන කිසිවෙක් නැද්ද? අමුත්තන්ගෙන් සමෙක් මාර්තු මාසේ 1 වෙනිද, මෙහි නවතිය කියා හිතන්ට පුළුවන්ද?

(11) මාර්තු මාසේ 1 වෙනිද නවතියයි හිතන්ට බැරි අමුත්තන් හැර, උඹ සඳහන්කල අතීකුත් අය වලින් එකිනෙකා ගැනද, 2 කෝ පටන් 9 ය දක්වා ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු වශයෙන් කරුණු උඹ ගැන කීවාක් මෙන්ම කියාපත්.

(12) 11 තීරුව—ඒ අයවලන්ගෙන් සමෙක් උඹෙන් හෝ වෙන කෙනෙකුගෙන් හෝ ජීවිකාව එහෙම පිරිත්ම ලබනවාද? එසේනම් ඒ කවුද? ඔවුන් රක්ෂාකරන අයගේ රක්ෂාව නොහොත් ජීවි කාමේ මාගේ කුමක්ද?

(13) 13 තීරුව—ඒ අයවලන්ගෙන් ගොළු බිහිරිව උපන්නාවූ හෝ, සම්ප්‍රණියෙන් අකඩු හෝ, උමකුටු හෝ, ජනමයෙන් මෝඩවූ හෝ සමෙක් සිටිනවාද? එසේ සිටිනවා නම්, ඒ කවුද?

(B) අන්කිම වනාමේ ඇසියයුතු ප්‍රශ්න.

උඹේ ගෙදර පදිංචිකාරයෝ මෙන් ලියා තිබෙන අයවලන් ගේ නම් කියවනවා ඇහුම්කන් දීපත්. ඔවුන්ගෙන් සමෙක් උඹේ ගෙදර පදිංචියෙන් අහක්ව ගොස් දුන් කෑම කෑමෙන් අත්හැරී සිටිනවාද? මම ගිය වනාමේ ඇවිත් ගියාටපසු සමෙක් ඇවිත් උඹේ ගෙයි පදිංචිව හෝ කෑම කමින් සිටින වාද? ඊට පසු උඹේ ගෙදර ලමයෙක් උපන්නාද? එබඳු අයෙක් නොහොත් ලමයෙක් දැනට උඹේ ගෙයි සිටිනවාද? එසේ සිටිනවානම්, එබඳු අය හෝ ලමයා ගැන, උඹ සහ අතීකුත් අය ගැන 2 කෝ පටන් 9 ය දක්වා ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු කීවාක් මෙන්ම කාරුණි කියාපත්.

CHAPTER VIII.—General Rules for the Enumeration of the Population on Estates and Railways and in Military Buildings and Public Works Department Cooly Lines.

VIII. අධිකාරය.—වතු වල, දුම්රුම දෙපාර්තමේන්තුවට අයිති ගොඩනැගිලිවල, හේවාසමුද්‍යමේ ගොඩනැගිලිවල සහ පුසිඛ වැඩ දෙපාර්තමේන්තුවේ කුලීලයින්වලත් ජනසංඛ්‍යාව ගැනීමේ නිර්දේශ.

1. වසි 1901කේ පෙබරවාරි මස 18 වෙනි දිනට සදුදු පටන්ගෙන එම මස 23 වෙනි දිනට සෙනසුරුදු ඉකුත්වෙන්ට මත්තෙන් ගණන්ගන්නා අය නමාගේ ලැයිස්තුවේ සඳහන් ගෙවල්වලට එක් ලැයිස්තුවේ ඉලක්කම් පිළිවෙලට ගොස්, ඒ ගෙවල් එක්තෙකෙහි සාමාන්‍යයෙන් පදිංචිවූද, 1901කේ මාර්තු මස 1 වෙනි දිනට පදිංචිව සිටිනට පුළුවන්වූද සියලු දෙනා ගැනම ලේඛනයට ඕනෑකරන කාරණා ඇතුළත්කළ යුතුයි. මේ පලමුවෙනි ගණන්ගැනීමයි.

එහෙත් හේවාසමුද්‍යට හෝ දුම්රුම දෙපාර්තමේන්තුවට අයිති ගෙවල්වලින් යම් ගෙවල්වල මූලිකයන්ට ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍ර දෙන්නට නියමකර තිබෙනම, ඒ ගෙවල්වලට මේ වතාවේදී යායුතු නොවේ. එසාකාර ගෙවල්වල ප්‍රධානීන්ට ඉංග්‍රීසි ලේඛනපත්‍ර පෙබරවාරි මස 27 වෙනි දින දියයුතුයි. එසේ දෙනලද ලේඛනපත්‍රවල ලැයිස්තුවක් 1 වෙනි උප ග්‍රන්ථයෙහි 17 වෙනි පේර්මේ ආකාර තිබියයුතුවත් හැර, මාර්තු මස 2 වෙනි දින උදේ ඒවා එකතුකර මණ්ඩයේ අති කුත් ලේඛනපත්‍ර සමග එකට තබා මහන්ට ඕනෑය.

2. ලේඛනපත්‍ර සම්පූර්ණ කිරීමේදී ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින් අදාල ලේඛනපත්‍ර සහ මේ නියෝග අනුව ක්‍රියාකළ යුතුයි. සැකයක් හෝ අමාරුවක් පැමිණියේද එය පරීක්ෂක තැනගෙන් අසා පැහැදිලිකරවාගත යුතුයි.

3. ලියවිලි පහසුවෙන් කියවන්නට පුළුවන්ලෙස සහ පිරි සිදුලෙස කළු තිත්තෙන් ලිවිය යුතුයි.

4. යම් කෙනෙක් ගැන ලේඛනපත්‍රයේ කොසියම් තීරු වක නමුත් ලියන්ට තිබෙන තොරතුරු ඊට ඉහළින් පේළියේ තැනැත්තාගේ තොරතුරු හා සමානවේද, එකල්හි “එම” යනු හෝ තිත් හෝ නොදමා ඒ තොරතුරු නැවතත් සම්පූර්ණයෙන් ලියනු.

5. එක ලේඛනපත්‍රයක 10 දෙනෙකුගේ තොරතුරු ඇතුලත් කිරීමට ඉඩ තිබේ. ගෙයක මිනිස්සු 10 දෙනෙකුට වඩා සිටින්නම, ඊලල ලේඛනපත්‍රය නොහොත් පත්‍ර පාවිච්චි කළ යුතුයි. එක එක ගේ ගැන කරන ලියවිල්ල අමුතු ලේඛන පත්‍රයක පටන්ගත යුතුයි. ලේඛනපත්‍රයක පිටපත්ගේ නොලියනු.

6. ගෙයක් හිස් නම් ඒ ගෙට ගෙවල් වට්ටෝරුවේ යොදා තිබෙන ඉලක්කම “හිස්” යන වචනයත් සමග ලේඛන පත්‍රයේ ලියනු.

7. වසි 1901කේ මාර්තු මස 1 වෙනි දින ග්‍රන්ථයේ 7කේ සිට (වතු වල ගණන් ගැනීම පටන්ගන්නේ මාර්තු මස 2 වෙනි දින උදේ 5ටයි.) ගණන්ගන්නා අය විසින් තමාගේ

ලේඛනපත්‍රයේ රැගෙන, නැවතත් ගෙයක් පාසා පලමුවෙනි ගණන් ගැනීමේදී හිස පිළිවෙලට යමින්, එක එක ගෙයෙහි එහි පදිංචියෙන් අත්හැරී සිටින අයවලුන් ගැන තිබෙන තොරතුරු කටුගැමෙන්ද, අමුත්තන් අලුත උපන් ලදරුවන් ආදී පලමු ගණන් ගැනීමේදී නොසිටිය නමුත් එකී රුහියේදී ඒ ගෙය සිටින අයවලුන් ගැන කරුණු ලේඛනයට ඇතුළත් කිරීමෙන්ද, ලියවිලි එකී රුහියේදී පවතින කරුණු හා එකඟ වන ලෙස හරිගැස්සිය යුතුයි. මෙය අන්තිම ගණන් ගැනීමයි.

8. මෙසේ පිටත්වෙන්නට ප්‍රථම තමාද, තමා පදිංචි ගෙය ලේඛනයට ඇතුළත්වන ලෙස වග බලාගන්නට ඕනෑය.

9. යම් ගෙයක අන්තිම ගණන් ගැනීමට, සාමාන්‍ය වශයෙන් වෙන ස්ථානයක වාසයකරන එකී රුහියේ ඒ ගෙය කලකට නැවති සිටින අයවලුන් ඇතුළත්විය යුතුයි.

10. අලුත් ලියවිලි පේළි දෙකකට අතර හෝ, ලියා තිබෙන ලියවිලික කටුගැම හෝ වෙනුවට හෝ නොලියනු නමුත් එක එක ගෙය ලේඛන පත්‍රයේ අන්තිමේ යම් හිස් පේළි ඇත්නම් ඒවායේ ඒ ලියවිලි ලිවිය යුතුයි. එවැනි ලේඛන පත්‍රයක හිස් පේළි නැත්නම් අලුත් ලේඛනපත්‍රයක් පාවිච්චිකල යුතුයි. එකී පිටි ගෙය ඉලක්කම් සහ "..... වෙනි පිට හා සමබන්ධයි" යනුද, ප්‍රථම පිටි "..... වෙනි පිට හා සමබන්ධයි" යනුද යොදනු.

11. මේ රුහියේදී කරන සියලු අමුතු ලියවිලිද, කටුගැම සහ වැරදි හරිගැස්සීමද රතු තීන්තෙන් කලයුතුයි.

12. යම් කෙනෙක් නොසිටිය නිසා ඔහු ගැන තිබෙන මුලු ලියවිලි කටුගැම හෝ, යම් කෙනෙක් ගැන තිබෙන ලියවිලික යම් කාරණාවක වැරදි හරිගැස්සීම හෝ භාර, කිසියම් ලියවිලික වෙනස් නොකල යුතුයි. යම් කෙනෙක් ගැන තිබෙන ලියවිලික සම්පූර්ණයෙන්ම කටුගැන්වීම නිසා කෙරේනම්, ඔහුගේ නම පමණක් නොව ඔහු ගැන තොරතුරු අනන්‍යතාව පේළිය දිගේ සම්පූර්ණයෙන් ඉරක් තීන්තෙන් අදින්නට ඕනෑය.

13. ලේඛනපත්‍රයේ කොසියම් තීරුවක නමුත් යම් කිසි තොරතුරක් ලියන්නට ප්‍රථමයෙන් එකී තීරුවේ මාතෘකාව සහ ආදාය ලේඛනපත්‍රයේ ප්‍රවේශම්ලෙස කියවා බැලිය යුතුයි.

14. (a) 3 වෙනි තීරුවේ සිට 9 වෙනි තීරුව දක්වා සියලුම තීරුද, 12 a සහ 12 b තීරුද කිසි කලක හිස්ව නොතිබිය යුතුයි.

- (b) 10 a තීරුවට නොහොත් 11 වෙනි තීරුවට සියලු දෙනා ගැනම කරුණු ඇතුළත්වී තිබෙන්නට ඕනෑය.
- (c) 10 වෙනි තීරුවෙන් 11 වෙනි තීරුවෙන් දෙකේම එකම අය ගැන කාරණ නොලියනු.
- (d) යමෙකු ගැන 10 b තීරුවේ කාරණ ලියවී තිබෙනම්, ඒ තැනැත්තා ගැන 10 a තීරුවෙන් කාරණ සඳහන්වෙන්නට ඕනෑය.

15. 5 වෙනි තීරුවේ (වයස) සම්පූර්ණවූ අවුරුදු ගණන ඇතුළත්කල යුතුයි. වයස අවුරුද්දට අඩුනම් සම්පූර්ණවූ මාස ගණනද, මාසයකට අඩුනම් දවස් ගණනද සඳහන්කරනු.

16. 9 වෙනි තීරුවේ (උපත් ස්ථානය) එක එක අය උපත් ප්‍රදේශය සඳහන්කළ යුතුයි. එනම් එංගලන්තය, ප්‍රන්ශය, ජර්මනිය යනාදී වශයෙනි. උපන්නේ ලංකාවේනම්, ගමේ නම නොව, කෝරළේ නොහොත් පත්තුවේ සහ දිස්ත්‍රික්කේ නම් මෙසේ සඳහන් කරනු. “රයිගම්කෝරළේ, කඵතර” “සල්පිටිකෝරළේ, කොලඹ” යනාදී වශයෙනි. උපන්නේ ඉන්දියාවේනම්, දූතගන්ට පුළුවන් තරමට පලාත නොහොත් දිස්ත්‍රික්කෙද සඳහන්කරනු. ඒ මෙසේයි :—ඉන්දියාවේ තින්න වෙලි, නොහොත් ටුවන්කෝර්, නොහොත් කොච්චිරට, නොහොත් බෙන්ගාල, නොහොත් බොම්බාය යනාදී වශයෙනි.

17. තමන් විසින්ම හෝ වැඩකාරයන්ලවා හෝ වැඩක් නොහොත් රක්‍ෂාවක් කරන අයවලුන්ගේ සහ ඉඩම්වල අයදුම, ගෙවල් බදු, පින්පති ලබන අයවලුන්ගේද ප්‍රධාන රක්‍ෂාව නොහොත් ජීවිකාව කරගන්නා අන්දම 10 a තීරුවට ඇතුළත් කරනු. අඹුදරු අදී අයදුමක් නොලබන ගෙදර ප්‍රධානියා වෙනුවෙන් ජීවිකාව කරගන්නා අය වලුන් ගැන මේ තීරුවේ කිසිවක් නොලියා අත්හරිනු. “ප්‍රධාන” යන්නෙන් රක්‍ෂා ගැන කියනවිට යමෙක් ඔහුගේ කාලයෙන් වැඩිකොටස ගතකරන රක්‍ෂාවද, ජීවිකාව කරගන්නා වෙනත් අන්දම ගැන කියනවිට යමෙකුට වැඩිම අයදුම ගෙනදෙන අන්දමද ගතවයි.

18. යමෙක් තමාගේ ප්‍රධාන රක්‍ෂාව හැර අන් කිසි රක්‍ෂාවක් කරනවා නම් එය 10 b තීරුවට ඇතුළත් කරනු.

19. කොසි වයසක වුවත් ලමයින් ගැන සහ තමන් විසින්ම හෝ වැඩකාරයන් ලවා හෝ වැඩක් නොහොත් රක්‍ෂාවක් නොකරන සත්‍රින් ගැනද, ඔවුන් රක්‍ෂාකරන්නාගේ ප්‍රධාන රක්‍ෂාව 11 වෙනි තීරුවේ සඳහන් කරනු.

20. තමාගේ ජීවිකාවට වැඩක් කරන්නාවූ භාය්‍යාවකගේ හෝ දරුවෙකුගේ රක්‍ෂාව, එවැනි භාය්‍යාවගේ හෝ දරුවාගේ නම කෙළින් 10 a තීරුවේ සඳහන්කළ යුතුයි.

21. 10 a, 10 b හෝ 11 වෙනි තීරුවක එක රක්‍ෂාවකට වඩා සඳහන් කළයුතු නොවේ.

22. අන්තිම ගණන්ගැනීම ඉවරවූ වහාම ගණන්ගන්නා අය විසින් තමාගේ මණ්ඩියේ සියලුම ලේඛනපත්‍රවල (ගෘහ මූලිකයින් විසින් පුරවනලද යම් ලේඛනපත්‍ර ඇත්නම් ඒවත් ඇතුළුව) සංකෛප සටහනක් 1 වෙනි උපනුච්ඡේදයේ 15 වෙනි චෝරුවේ ආකාර සාදා ඒක සහ ලේඛනපත්‍රද, ගෙවල් වට්ටෝරුවද ඔහුගේ පරීක්‍ෂකතෘනට 1901කේ මාර්තු මස 2 වෙනි දින දියයුතුයි. වතුචල සුපරින්ටර්නඩන්ට්වරු විසින් ලේඛනපත්‍ර යනාදිය දිස්ත්‍රික්කේ කම්මේරියට කෙළින්ම අරින්නට ඕනෑය.

CHAPTER IX.—ESTATES POPULATION.
(SPECIAL RULES.)

IX. අධිකාරය.—වතු වල ජනගහනය. (විශේෂ නියෝග.)

1. අක්කර 20ක් හෝ ඉන් වැඩි ගණනක් ඇති සෑම වතු වලට පදිංචි කුලීකාරයන්ගේ ගණන 10ක් හෝ ඊට වැඩිනම්, කුලීකාරයන්ගේ පමණක් නොව, අනිකුත් සියලුම පදිංචි කාරයන්ගේත් ගණන්ගැනීම ඒ වත්ත බාරේ සිටින ප්‍රධානියාට නීතියේ ප්‍රකාර නියමව තිබේ. මේ යුතුකම ඉෂ්ඨ නොකළොත් හෝ පැහැර ඇරියොත් අවිච්චාබිම්බට යටහත් වන්නේය.

2. වත්තක් බාරේ සිටින කෙනෙක් අකුරු නොදැනිනම් දිසාපතිතුරු විසින් හෝ උපදිසාපතිතුරු විසින් ඒ ගැන විශේෂයෙන් කටයුතු සලස්වනු ලැබේ.

3. දිසාපති නොහොත් උපදිසාපතිතුරු විසින් වත්තක තිබෙන කඩ සම්බන්ධ ගණන්ගැනීම ඒ වත්ත බාරේ සිටින අයට නියමකළොත් මිස, නැත්නම්, ඒවා ගමේ ගණන් ගන්නා අය විසින් ගණන්ගනු ලැබේ. වත්තට අයිති බෙහෙත් ගෙවල්වල ගණන්ගැනීම ඒ වත්ත බාරේ සිටින අය විසින්ද, ආණ්ඩුවේ බෙහෙත් ගෙවල් සහ ආරෝග්‍යසාලා වල ගණන්ගැනීම වෛද්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව විසින්ද කරනු ලැබේ.

4. වත්තේ තිබෙන ගොඩනැගිලිවල ලැයිස්තුවක් හැකි පමණ ඉක්මනින් සාදා ඒ ගොඩනැගිලිවලට පිළිවෙළින් නොමිමර යොදා ඒ නොමිමර ගොඩනැගිලිවල ලකුණුකර ගැනීම වත්ත බාරේ සිටින අයට පහසුවේ. පදිංචිකාරයන් ඇතත් නැතත් මනුෂ්‍ය වාසයට ගෙන තිබෙන හෝ ගත හැකිවූද, දැනට සාදාගත යමින් මාර්තු මාසේ 1 වෙනිදාට මත්තෙන් සාදා නිමවේයයි හැඟෙන්නාවූද සෑම ගෙවල්ම මේ ලේඛනයට ඇතුළත් කළ යුතුයි.

5. වත්තේ ජනසංඛ්‍යාව ගැනීමට ප්‍රථමයෙන් ගණන්ගැනීමක් කිරීමෙන්, වත්ත බාර අයගේ වැඩේ පහසුවීමත් සුළු වීමත් හරිගණන් ලබාගැනීමත් සිබවේ. මේ ගණන් ගැනීම, 1901කේ පෙබරවාරි මස 18 වෙනි දිනට සඳුදා පටන්ගෙන 23 වෙනි දිනට සෙනසුරුදා ගතවනට මත්තෙන් හමාරකළ යුතුයි. අන්තිම ගණන්ගැනීම 1901කේ මාර්තු මස 2 වෙනි දිනට සෙනසුරුදා උදේ 5හට කළයුතුයි. ඒ දවසේදී කලින් පිළියෙල කරගත් ලේඛනය ඒ දවසේ තිබෙන අන්දමට හරියාකාර සම්පූර්ණ කරගත යුතුයි.

6. වත්ත බාරකාරයාට තමාගේ වත්තේ වැසියන්ගේ ගණන්ගැනීම තනියම කළ නොහැකිනම්, තමාට ඒ පිණිස උදව්කිරීමට එක්කෙනෙක් හෝ වැඩිදෙනෙක් පත්කරවා ගනුට පුළුවන්වේ. එසේ පත්කරගත් එකඵක උදව්කාරයාට ලේඛනපත්‍ර හරියාකාර පැහැදිලිලෙස සිහිනුවනින් පුරවන්ට පුළුවන්විය යුතුයි. ඔහුට ගෙවල් ගණනක් නියමකොට 4 වෙනි නියෝගයේ ප්‍රකාර පුරවාගන්නාලද ලැයිස්තුවෙන්, ඒ ගෙවල් ගැන කරතිබෙන ලියවිලිවලින් පිටපතක්දිය යුතුයි.

7. පළමු වාරයේ ගණන්ගැනීමට මත්තෙන් වත්ත බාරකාරයා සහ ඔහුට ගණන්ගැනීමේදී උදව්කිරීමට පත්වී සිටින්නන් විසින්ද දැනගතයුතු කරුණු සහ ආදාය ලේඛන

පනුයද හරියාකාර තේරුම්ගෙන පුරුදුවීමට පත්ව පිරවිය යුතුයි. අනුමානයක් හෝ අමාරුවක් පැමිණිවිට දිසාපති නොහොත් උපදිසාපතිතැනට ලියා කාරණ පැහැදිලිකරවා ගත යුතුයි.

8. වැරදි සහ පටලැවිලි වලක්වාගනු පිණිස එක එක ගෙවල් මණ්ඩියේ පලමු සහ අන්තිම ගණන්ගැනීම, එක ගණන්ගන්නා අය විසින්ම කළයුතුයි.

9. 1900 නොවැම්බු මස 15 වෙනි දිනට මත්තෙන් වත්ත බාරකාරයා විසින් තමාගේ පලාතේ දිසාපති නොහොත් උප දිසාපතිතැනට කුලීකාරයන් ඇතුළුව වත්තේ පදිංචි සියලු දෙනාගේම ගණන දැන්විය යුතුයි. මෙසේ කිරීමෙන් ඕනෑ කරන පමණ ලේඛනපත්‍ර වත්ත බාරකාරයාට යැවීම, දිසාපතිතැනට හැකිවේ.

10. කවිචේරියෙන් ජනලේඛන පත්‍ර ලැබුණු විට ඒවා ලැබුණු බව දන්වා ඇරීමට ඒ සමග එවන කඩදාසිය, සමුපුණී කර වහාම කවිචේරියට ඇරියයුතුයි. තවද, ලේඛනපත්‍ර ඒවා සමුපුණීකල පසු දමා යැවීමට දී තිබෙන ලියුම්කොපු වල දමා කවිචේරියට යවනතුරු ප්‍රවේසමෙන් තබාගත යුතුයි.

11. ගණන්ගන්නා අයවලුන් විසින් දැනගතයුතු කරුණු යනාදිය අනුගතීත පිටකොලයක්ද, ආදාය ලේඛනපත්‍ර යක්ද ලේඛනපත්‍ර සමග එවනුලැබේ.

12. ලැබී තිබෙන ලේඛනපත්‍ර ගණන වත්තේ ගණන් ගැනීමට මදිනම්, වත්ත බාරකාරයා විසින් ඒ බව දිසාපති නොහොත් උපදිසාපතිතැනට වහාම දන්වා වැඩිපුර ඕනෑ කරන තරම් පත්‍ර ලබාගත යුතුයි.

13. පලමු වාරයේ ගණන්ගැනීමේදී ලියාගත් ලියවිලි වත්ත බාරකාරයා විසින් පෙබරවාරි මාසේ 28 වෙනිදාට මත්තෙන් ප්‍රවේසමෙන් බලා දෙසේ පහකල යුතුයි.

14. 1901කේ මාර්තු මාසේ 1 වෙනි දින ඉර බැස්සාට පසු කුලීකාරයන්ට වත්තෙන් පිට යාම තහනම්කල යුතුයි. මාර්තු මාසේ 2 වෙනිදා උදේ ගණන්ගැනීම ඉවරවනතුරු කිසිකෙරෙහිදී වාඩිවලින් පිටවිය නොදිය යුතුයි.

15. “වැත්රෝලේ” නම් ලැයිස්තුවට අඩංගු නොවූ, වත්තේ නියම වැඩක් නැති අයගේ ගණන අත්හැරී යන්ට පුළුවන්වන බැවින් මේ දවසේ උදුසන වත්තේ ගෙවල් සෝදිසිකල යුතුයි.

16. අන්තිම ගණන් ගැනීම සමුපුණීවූ වහාම පොතට නොමඟනලද ඒ දවසේ පුරවාගත් ලේඛනපත්‍ර තිබේනම්, ඒවා ලේඛනපොතේ නිසි තැන්වලට දමා පිටු ලකුණුකර මඟගත යුතුයි. වත්ත බාරකාරයා විසින් පොතේ පිට කොලේ තිබෙන සහතිකපත්‍රය අත්සන්කොට, පිටකොලේ ඇතුල්පත්තේ අච්චුගසා තිබෙන සංකෂ්ප සටහන්පත්‍රය සමුපුණීකොට, හැපුලෙන් පොත් කවිචේරියට යැවිය යුතුයි.

මහලේකම්තුමාවිසින් ලංකාවේ වැවිලිකාර සංගමයේ ප්‍රධාන තැන වෙත යවනලද ලියමනක්හි උපුටාගත්තාලද්දක්—

“මේ වැදගත් කටයුත්ත (1901ක් ලංකාවේ ජනසංඛ්‍යාව ගැනීම) ගැන ක්‍රියාකිරීමට බාරවී සිටින මූලාදානීන්ට තමුන් නාන්සේලාගේ සංගමයේ සහ වැවිලිකාර සමුහයාගෙන් උදව්ව සහ සමඟි ක්‍රියාව ප්‍රීතියෙන් දෙනවා ඇතැයිද, ඕනෑ කරන කරුණු හරියාකාර සපයාගැනීමට වතු බාරව සිටින මූලාදානීන්ගේ සහ අනිකුදු අයගෙන් ආධාරය ලබාගතහැකි වේයයිද උතුමානන්වහන්සේගේ විශ්වාසයයි.”

වැවිලිකාර සංගමයේ ප්‍රධානතැන විසින් ඊට පිළිතුරු වශයෙන් අරිනලද ලියමනකින් උපුටාගන්නාලද්දක්—

“1901ක් ජනසංඛ්‍යාවට ඕනෑකරන කාරණා හරියාකාර සපයාගැනීමට සංගමයේ උදව්ව සහ සමඟි ක්‍රියාවද ප්‍රීතියෙන් දෙනුලැබේ.”

FORMS.

A.

ගෙවල් වට්ටෝරුව. HOUSE LIST.

දිසාව පත්තුව නොහොත් කෝරලය }		දිස්ත්‍රික්කේ ගම	
ගණන් ගන්නා පිළිවෙලින් දෙන ගෙසි කොමිමරය	නිබෙන නැත (විවිධ නොහොත් වත්ත)	ගෙදර ප්‍රධානි සායේ නම	ගෙදර ප්‍රධානියාට ලියන්ට නිසන්ට පුළුවන් ඉංග්‍රීසි සිංහල දෙමළ සහ මෙසින් කොසි භාෂාවද?
අත්සන _____			

B.

තොරතුරු සටහන.

සැලකිය යුත්තක්.—එකගමකට එකකොලයක්
පාවිච්චි කළයුතුයි.

දිසාව පත්තුව නොහොත් කෝරලය	පළාත ගම		
I.—ගෙවල් ගණන—		පදිංචි.	පදිංචි නැති.
උළු සෙවිලි කරපු
අතු පිදුරු අදියෙන් සෙවිලි කරපු
	මුළුගණන
	උළු සෙවිලිකරපු.		අතු පිදුරු අදියෙන් සෙවිලිකරපු.
දුන් සාදන ගෙවල්	
II.—අගම් සම්බන්ධ ගෙවල්—			
1. බුඩාගමේ {	විහාර	
	පත්සල්	
	දේවාල	
2. හින්දු අගමේ කෝවිල්...	
3. මෙමත් අගමේ පල්ලි...	
4. ක්‍රිස්තියානි {	පල්ලි	
	රෝමානුදේවගැහිවරු පදිංචි ගෙවල්	...	
	කතෘ මඩම්	...	
III.—පාඩුගලා ගණන—		සිප්පයන් පදිංචි.	සිප්පයන් පදිංචි නැති.
ඉංග්‍රීසි
සිංහල
දෙමළ
ඉංග්‍රීසි සහ සිංහල
ඉංග්‍රීසි සහ දෙමළ
ඉන්ඩියන් ප්‍රධානියා	නොහොත්	කමායා	
උගන්වන

14 වෙනි පෝර්මය.

ලේඛන පොතේ විස්තර.

දිස්ත්‍රික්කය : —
 කොරලේ නොහොත් පත්තුව : —
 පරික්ෂකවරයාගේ නොයාය : —
 ගම් නොහොත් නුවර : —
 නගර කොමසාරිස් : —
 විලය : —
 ගොලු මණ්ඩලයේ ලේඛන : —

ප්‍රධාන මුද්‍රාදායකයාගේ නම :
 පරික්ෂකවරයාගේ නම :
 ගණන් ගන්නා අයාගේ නම :

ගණන් ගැනීම සම්බන්ධ කාරණාවල දැනම් ලේඛනය.	දායක	වග කිරීම සඳහා මුද්‍රාදායකයාගේ නම.
ගණන් ගන්නා අයට ලේඛන පොත ලැබීමෙන්...	
පළමුවෙන් ගණන් ගැනීමට පවත්වාගන්නා...	
එම කොටසට පිටත...	
එම පරික්ෂකවරයා විසින් හරිවැරදි බැලීමෙන්...	
එම ප්‍රධාන මුද්‍රාදායකයා විසින් හරිවැරදි බැලීමෙන්...	
අන්තර්ගත ගණන් ගැනීමේ කොටස...	
ගණන් ගන්නා අය විසින් සංකීර්ණ සටහන සම්පූර්ණ කළේ...	
සංකීර්ණ සටහන කොමිස්නාරියාට ගැනීමෙන්...	
ලේඛන පොත කොමිස්නාරියාට ගැනීමෙන්...	
{ Abstract entered in Commissioner's Register Abstract and book despatched to Superintendent of Census Abstract and book received by the Superintendent of Census	
* මේ කාරණය සටහන් කරන්නේ කවරවිලයේ නොහොත් පත්තුවකට පිටතට ගැනීමෙන් කන්තෝරුවේ මුද්‍රාදායකයා විසින් බව දැනගත හැකිය.		

15 වෙනි පෝර්මය.

E.

ගනන්ගන්නා අයගේ සංකීර්ණ සටහන.

දිස්ත්‍රික්කය : —
 කොරලේ, පත්තුව නොහොත් නුවර : —
 පරික්ෂකවරයාගේ නොයාය : —
 නොමැරය : —

ගම් නොහොත් නගර කොමසාරිස් සහ නිවස.	ගොලු මණ්ඩලයේ නම.	පදිංචි ගොලු මණ්ඩලය.	පවුලේ නම.	මිනිස්සු.		
				මුළු ගණන.	පිරිමි.	ගැහැනු.

නැවත එකතු කළේ { (a) නො. — ගොලු මණ්ඩලයේ ගණන්ගන්නා අය.
 (b) නො. — ගොලු මණ්ඩලයේ ගණන්ගන්නා අය.

ගණන්ගන්නා අයගේ අත්සන.
 මුළු ගණන හරි බවට පරික්ෂකවරයාගේ සහතිකය ලෙස.
 පරික්ෂකවරයාගේ අත්සන.

16 වෙනි පෝර්මය.

තෙසින් පිටත ගණන්වෙන අයට දෙන නුන්ඩුව.

(ගණන් ගනු ලැබූ එක්කෙනෙකුට එකක් බැගින් දීමකි.)

තුන්දුරේ නොවීමට :—

ගණන්ගත්තේ —————

විසින්.

ගණන්ගන්නා අය.

D.

17 වෙනි පෝර්මය.

ගෘහමූලිකයන්ට දෙනලද ඉංග්‍රීසි ලේඛනවල ගණන.

ලේඛනපත්‍රයේ නොවීමට.	ලේඛනපත්‍රය භාරදුන ගෙවී නොවීමට.	නිවෙන කැන (ඉපයේ නොහොත් එක්වත් කම්).
1		
2		
3		
4		
5 [මිනිසුන් වසයේ]		

ගණන්ගන්නා අයගේ අයසන.

18 වෙනි පෝර්මය.

පරික්ෂක කොමසාරිස් සංවිධාන සමගන.

————— දිස්ත්‍රික්කයේ. ————— කොරලේ නොහොත් පත්කළ.
 ————— පරීක්ෂක කොමසාරිස්.

ගම (නොහොත් නගර කොමසාරිස්).	මුද්‍රණයේ ඉලක්කුව.	පදනම් ගෙවීම් වල ගණන.	පවුලවල ගණන.	මිනිස්සු.		
				මුද්‍රණය.	පිරිමි.	නෑණු.
1	2	3	4	5	6	7

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Household). ගණන්ගැනීමේ ලේඛනය. (ගෙවල්වලදී ගණන්වෙන අය.)

Specimen (M)

අනුකූලය			කෝරලේ :				පත්තුව :		ගෙවල් මණ්ඩයේ නොමිමරය : 73			
නම : අනුකූලය හුවර			නගර කොඩිය :				විවිධ : ජනපද විවිධ		ලේඛන පොතේ පිට : 6			
3	4	5	6	7	8	9	10		11	12		
නම	පිරිමියාගේ ගැහැණියා	වයස	වර්ග (සිංහල නම් උඩරටද පාතරටද)	ආගම (ක්රිස්තියානි නම්, සහාල)	විවාහකද, අවිවාහකද සහ වෙනත් පුරුදු කැපීලාද, දික්කසාද වෙලද ගත වග	උපන් ස්ථානය	සම්බන්ධතාවයේ රැකව නොගොස් ජීවිතව කරගන්නා අන්දම		සම්බන්ධතාවයේ නොවේ නම්, රැකවන්නාගේ ජීවිතව කරගන්නා අන්දම	ලිඛිත නිදහස් දෙකම පුළුල්ව		
							(a) ප්‍රධාන	(b) අවශේෂ		(a) කොඩියම ගානාවක් හරි	(b) ඉංග්‍රීසි	
ජෙනරාල් ප්‍රේම	පිරිමියා	45	පාතරට සිංහල	බුද්ධාගම	විවාහක	පස්සන්කෝරලේ, කළුතර	රැස්විභවුස්ඵක බාරකාරයා	පොල් වවන්තා සහ පොල් වතු අයිතිකාරයා	—	ඔව්	ඔව්	
ජයතිනා ප්‍රේම	ගැහැණියා	40	පාතරට සිංහල	බුද්ධාගම	විවාහක	රසිගම්කෝරලේ, කළුතර	විකුඹුරු අයිතිකාරී	විත්තඹුකම	—	බෑ	බෑ	
බස්නියන් ප්‍රේම	පිරිමියා	22	පාතරට සිංහල	වැස්ලියන්	විවාහක	අනුරාධපුරය	ආණ්ඩුවේ ගුරුවරයා	තැපැල්මහත්මයා	—	ඔව්	ඔව්	
කිරිමැණිකා	ගැහැණියා	19	උඩරට සිංහල	බුද්ධාගම	විවාහක	නුවරගම්පලාන, අනුරාධපුර	—	—	ආණ්ඩුවේ ගුරුවරයා	බෑ	බෑ	
අර්නෝලිස් ප්‍රේම	පිරිමියා	83	පාතරට සිංහල	වැස්ලියන්	අවිවාහක	අනුරාධපුරය	—	—	ආණ්ඩුවේ ගුරුවරයා	බෑ	බෑ	
බ්‍රිද්ලි මජ්ඣ	පිරිමියා	45	ජවර්ගය	මහමත්	සහි නැසිලා	කොලඹ නුවර	ගෙදර වැඩකාරයා, අස්පු	සුඩා මුද්‍රාවෙන් පින්පති ලබන්නා	—	ඔව්	බෑ	
උක්කුබන්ඩා	පිරිමියා	25	උඩරට සිංහල	බුද්ධාගම	දික්කසාදවෙලා	හිරිපාලේ හත්පත්තුව, කුරුනෑගල	ගෙදර වැඩකාරයා, කෝකියා	කවච්චියා	—	ඔව්	බෑ	
රාමසාමි	පිරිමියා	23	දෙමල	හින්දු	අවිවාහක	ඉන්දියාවේ තිත්තවෙලි	අස්ගොව්වා	—	—	බෑ	බෑ	
ජමිස් මෝකර්	පිරිමියා	29	සෙකාවි වර්ගය	සුනිවේරියන්	විවාහක	සෙකාවිලන්තේ	විසිවින් ඒජන්ත	තේවතු අයිතිකාරයා	—	ඔව්	ඔව්	
ජන් මෝකර්	ගැහැණියා	27	සෙකාවි වර්ගය	සෙකාවි ප්‍රැස්බ්වේරියන්	විවාහක	කැනෙඩාව	—	—	විසිවින් ඒජන්ත	ඔව්	—	

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Household). ගණන්ගැනීමේ දළවන සැ. (ගෙවල්වලදී ගණන්වෙන අය.)

Specimen C. (1st 3)

කෝ: ඡායනේ
 කෝරළේ: දඹුලු (නැගෙනහිර)
 නම: පරුන්තින්කුරේ
 නාමය: පරුන්තින්කුරේ
 නගර කොමසාරිස්:
 විෂය: සිව්දොවුල විෂය
 ගෙවල් මණ්ඩලයේ නොමිමරය: 19
 ලේඛන පොතේ පිට: 27

2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12		13
								(a)	(b)		(a)	(b)	
ගෙවල් මණ්ඩලයේ මිනිස් සංඛ්‍යාව	නම	පිරිමියා ගැනීම	වයස	වයස (වැඩිපමණයෙන් වැඩිම වයස)	ආගම (ක්‍රිස්තියානි කතෝලිකයන් සඳහා)	විවාහක, අවිවාහක සහ වෙනත් ප්‍රවේශයන්	උපන් ස්ථානය	සම්බන්ධතාවයේ විස්තරය	සම්බන්ධතාවයේ විස්තරය	සම්බන්ධතාවයේ විස්තරය	ලිඛිත කිසිවක් දැක්වීම	ලිඛිත කිසිවක් දැක්වීම	ලිඛිත කිසිවක් දැක්වීම
227	කදිරවේළු වික්‍රමසිංහ	පිරිමියා	48	දෙමල	හින්දු	විවාහක	වඩමරවිල නැගෙනහිර	ආණ්ඩුවේ ලියකියවිලි	ප්‍රධානියා	—	බව	බව	
228	වික්‍රමසිංහ ගේ සහිත පවුල	ගැහැනු	36	දෙමල	හින්දු	විවාහක	වික්‍රමසිංහ නැගෙනහිර, ජාපාන	—	—	ආණ්ඩුවේ ලියකියවිලි	බව	බව	
229	කදිරවේළු වික්‍රමසිංහ	පිරිමියා	33	දෙමල	හින්දු	සහිත නැගෙනහිර	වඩමරවිල නැගෙනහිර	—	—	ආණ්ඩුවේ ලියකියවිලි	බව	බව	උමතු
230	මුත්තමස ගේ වැඩසටහනේ පාර්සි	ගැහැනු	29	දෙමල	නොගැනීමේ නිලධාරී	පුරුෂයා නැගෙනහිර	මුත්තමස ගේ, මඩකලපුව	ගුරුවරයා	—	—	බව	බව	
231	වික්‍රමසිංහ ගේ පවුල	පිරිමියා	21	දෙමල	හින්දු	විවාහක	පුරුෂයා, ජාපාන	පෙරකපොලොන්නරුව	මුදල් නිලධාරියා	—	බව	බව	
232	වික්‍රමසිංහ ගේ පවුල	පිරිමියා	17	දෙමල	හින්දු	අවිවාහක	හිරිකුණමලේ නුවර, හිරිකුණමලේ	—	—	ආණ්ඩුවේ ලියකියවිලි	බව	බව	
233	කදිරවේළු වික්‍රමසිංහ ගේ පවුල	ගැහැනු	14	දෙමල	හින්දු	විවාහක	කොළඹ නගරය	කුමාරතුංග අධ්‍යක්ෂවරයා	—	—	බව	බව	
234	(නම නැත)	ගැහැනු	12	දෙමල	හින්දු	අවිවාහක	වඩමරවිල නැගෙනහිර	—	—	පෙරකපොලොන්නරුව	බව	බව	
235	දේවනන්ද ගේ පවුල	පිරිමියා	40	දෙමල	බුදු ලියකියවිලි	විවාහක	මඩකලපුව නුවර, මඩකලපුව	කුමාරතුංග විද්‍යාලයේ	රෙදිවිකුණ	—	බව	බව	
236	කදිරවේළු වික්‍රමසිංහ ගේ පවුල	ගැහැනු	30	දෙමල	වැස්ලියන් සභාව	විවාහක	ජාපාන නුවර	ආපසු පුස්තකාල	—	—	බව	බව	

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Estate). ගණන්ගැනීමේ ලේඛනස. (ගෙවතු යනාදි වතු වල සඳිවිකාරයෝ.)

Specimen E.
(13)

		කොරලේ :*				පත්තුව :†		ගෙවල් මණ්ඩලයේ නොවීමට :‡		ලේඛන පෙ. තේ. පිට : 10					
		වත්තේ නම : ශිෂ්‍යයුර													
කම	පිටිමියා ගැනිද	වයස	විවිධ (සිංහල නම සඳහා පාලනය)	ආගම (ක්‍රිස්තියානි කම්, සහාල)	විවාහකද, අවිවාහකද සහ තේ පුරුදු කැපීලාද, අක්කසාද වෙලාද යන විග	උපන් ස්ථානය	සම්බන්ධතාවයේ රැකව නොගත් ජීවිත කාලයන්හි අන්තර්		සම්බන්ධතාවයේ නොවේ නම්, රැකව නොගත් ජීවිත කාලයන්හි අන්තර්	ලිඛිත නිදහස් දෙකම ප්‍රවීණතාව		ලිඛිත නිදහස් දෙකම ප්‍රවීණතාව	ලිඛිත නිදහස් දෙකම ප්‍රවීණතාව		
							(a) ප්‍රධාන	(b) අවශේෂ		(a) කොපිකම් ගාසාචක හරි	(b) ඉංග්‍රීසි				
සාන්තේනා	පිටිමියා	47	පාතරට සිංහල	බුඩාගම	විවාහක	රයිගම්කෝරලේ, කළුතර	තේවත්තේ පුපුරුවැත්	—	—	—	—	—	—		
සුප්‍රේම	පිටිමියා	26	පාතරට සිංහල	රෝමානු කතෝලික	අවිවාහක	සල්පිටිකෝරලේ, කොළඹ	කෝකියා	—	—	—	—	—	—		
ජාන්ස්	පිටිමියා	32	ලන්සි	විජලියන්	අවිවාහක	කොළඹ නගරය	තේවත්තේ කොන්දෙස්තර්	ලියන්තා	—	—	—	—	—		
ලේස්	පිටිමියා	25	පාතරට සිංහල	චන්ද්‍රානන්ද සහාල	විවාහක	පස්සම්කෝරලේ, කළුතර	තේ සාදන්තා	—	—	—	—	—	—		
කුමාර	පිටිමියා	37	දෙමල	හින්දු	සහිත සැපයුම	ඉන්දියාවේ, මදුර	තේවත්තේ දුලුවාඩ	—	—	—	—	—	—		
පන්	පිටිමියා	23	දෙමල	හින්දු	විවාහක	ඉන්දියාවේ, වූවැත්කෝර්	තේවත්තේ කුලීවැඩ	—	—	—	—	—	—		
	ගැනි	19	දෙමල	හින්දු	විවාහක	ඉන්දියාවේ, තිත්තවෙලි	තේවත්තේ කුලීවැඩ	—	—	—	—	—	—		
	පිටිමියා	28	දෙමල	හින්දු	අවිවාහක	ඉන්දියාවේ, රාමනානපුර	—	—	තේවත්තේ කුලීවැඩ	—	—	—	—		
	පිටිමියා	29	පාතරට සිංහල	බුඩාගම	විවාහක	පස්සම්කෝරලේ, කළුතර	තේවත්තේ කුලීවැඩ	—	—	—	—	—	—		
	ගැනි	20	පාතරට සිංහල	බුඩාගම	විවාහක	පස්සම්කෝරලේ, කළුතර	තේවත්තේ කුලීවැඩ	—	—	—	—	—	—		

* මෙහි සඳහන් කර ඇති සටහන් කළ යුතුය. එක එක වත්තා ගෙවල් මණ්ඩලයක් මෙන් සැලකිය යුතුය. එක එක වත්තාව මෙන් වෙන වෙනම පිළිවෙලක් සහ ගණන් ගැනීමේ පොතක් දිය යුතුය. † සිව් විස්සක් සහාදි දෙවරු අදහස් කරන්නේ ආගම නිදහස්වීම මෙන් ලිඛිත යුතුය.

பிழை திருத்தம்.

அதிகாரம்.	பிரமாணம்.	வரி.	பிழை.	திருத்தம்.
டு	க	டு	அந்தந்த	அந்த அந்த
”	அ	ச		
”	கௌ	க		
”	உக	க		
கூ	கக	கஉ		
”	சச	ச		
”	உடு	கஉ		
”	டுஉ (d)	அ	எண்ணென்ன	என்ன என்ன
”	டுஅ	ச		
எ	கக	ச		
”	கௌ	க		
”	கடு	உ		
”	ச-ம்			
”	தொகுதி	உ		
டு	கச	உ	முதலியனவற்றை	முதலியவற்றை
கூ	கக	ச		
டு	கக	கஉ	அதனதற்குரிய	அதனதனிற்சூரிய
”	உடு	டு		
கூ	டுஉ (c)	எ		
எ	க	ச		
”	கக	எ	காலமே	காலே
கூ	கடு (iii)	க		
எ	கடு	எ	”வ்வொருவரை யும்பற்றி	”வ்வொருவரைப் பற்றியும்
கூ	கஉ	உ, க		
எ	ச ம்	கக-ம்	”	”
	தொகுதி			
”	கஉ	க	குருடானவர்களை யும்பற்றி	குருடானவர்களைப் பற்றியும்
கூ	கக	கக	வீட்டி லுமுள்ள	வீட்டிலுமுள்ள
”	ச0	கஉ	இனிமேற் கொடு கவேண்டிய	இனிமேல் அவ்வி டாப்புக் கொடுக்க வேண்டிய
”	சக	க	இடாப்புக்களைப் பற்றிய குறிட புப் பொழிப்பை	இடாப்புக்களைப்பற் றிய பொழிப்பை
”	டுஉ (b)	க	திருத்தங்களையும்	திருத்தல்களையும்
”	டுஉ (d)	க	கடைசிப்பக்கத் திற் சேர்த்து	கடைசிப்பக்கத்தோடு சேர்த்து
எ	க	க0	சொற்பகாலத் திற்கு	சொற்பக்காலத் திற்கு

அதிகா ரம்.	பிரமா ணம்.	வரி.	பிழை.	திருத்தம்.
எ	கக	கக	ஓர்	ஒரு
"	கக	க, க	"	"
"	உக	உ	"	"
"	அ	க0	அத்துடன்	அதனுடன்
"	க0	க	"	"
"	உக	டு	மற்றும்படி	மற்றைப்படி
"	உக	ச	"	"
"	கக	க	"	"
"	கஅ	க	"	"
"	டுக	கச	"	"
"	உக	அ	"	"
"	டுக	அ	இறங்குதுறைகள் அரசாட்சி முதல்	இறங்குந் துறைகள் அரசாட்சியானு
"	டுக	எ, க	யோருடைய ஊதியம்	டைய ஊதியம்
"	சம்	(க) ம்	விவாகம்முடித்த தண்டா?	விவாகம் முடித்த வரா?
"	தொ குதி	வன		
அ	க	உஉ	வேண்டும், பின்பு	வேண்டும். பின்பு
"	உ	ச	எதேனுஞ்	எதேனுஞ்
"	எ	கக	(ஆனால் தோட்டங் களிலாயின்,	(ஆனால், தோட்டங் களிலாயின்,
"	க	உ	வேண்டும், அவர்	வேண்டும். அவர்
"	கக	க0	வேண்டும், எப்படி டியெனில்,	வேண்டும். எப்படி யெனில்,
க	கக0 ம் பக் கம்	எ	ஏக்கர்	ஏக்கர்
"	"	க	கண்டற்றர்	கண்டகற்றர்

APPENDIX IV.

CHAPTER V.—INSTRUCTIONS TO HEADMEN.

As to the mode of filling up the House List and the Statistical Statement.

ககூக ம் ஆண்டின் குடிசனத்தொகை மதிப்பு.

ரு ம் அதிகாரம்.

வீட்டு அட்டவணையையும் வர்த்தமான சூசிகை
பையும் எழுதும் பொருட்டாகத்
தலைமைக்காரர் கையேற்று நடக்கவேண்டிய
பிரமாணங்கள்.

க வது.—வீட்டு அட்டவணையானது இப்புத்தகத்தின் பிற்பகுதியிலுள்ள க-ம் அடிபந்தம், உ-ம் இலக்கத்தைக்கொண்ட சொரூபமான இடாப்பிற் குறித்தவண்ணமாகவே எழுதப்படவேண்டும். அது, நகரசங்கமுள்ள பட்டணங்களிலும் ஸ்தான (சுகாதார) சங்கமுள்ள பட்டணங்களிலும் அந்தந்தச் சங்கத்த அக்கிராசனாதிபதியின் அனுமதிக்கிணங்க அவரது உத்தியோகத்தர்களாலும், மற்றைய இடங்களில் அரசாட்சி ஏஜென்டு அல்லது உதவி ஏஜென்டுத்தரையின் அனுமதிக்கிணங்க அவ்வவ் ஓரிடங்களில் தலைமைக்காரர்களாலும் எழுதி நிகரவேற்றப்படும்.

உ வது.—குறிச்சி, பட்டணம், என்னும் பகுதி ஒவ்வொன்றிற்குத் தனித்தனியே வீட்டு அட்டவணை வெவ்வேறாக எழுதல்வேண்டும். அன்றியும், நகரசங்கம் ஸ்தாபிக்கப்பட்டிருக்கு மிடங்களில் அந்நகரம் முழுதக்கும் ஒரே ஒரு அட்டவணை மாத்திரம் எழுதினும் போதியதன்று. ஒரு நகரம் பகுக்கப்பட்டிருக்கும் பிரிவாகிய “உவாட்” எனப் பெயரிடப்படும் பகுதி எத்தனையோ அத்தனை பகுதிக்கும் வெவ்வேறான அட்டவணை எழுதி முடித்தல்வேண்டும்.

ஈ வது.—விதி முதலிய கட்டடங்கள் இரண்டு முதலான பற்பல குறிச்சிகளைப்பேறும் பட்டணங்களையேறும் சேர்த்து ஒன்றாகக் கொண்டு மீச்சமீபித்திருத்தாலும் அவற்றை ஒரே அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதப்படாது. அவ்வாறே, “உவாட்” எனப் பெயரிடப்படும் நகரப்பிரிவுகள் ஒரே நகரத்தச்சேர்த்த பிரிவுகளாக இருந்தாலும், ஒவ்வொரு நகரப்பிரிவையும் வெவ்வேறு குறிச்சியாகவும் பட்டணமாகவும் கொண்டு ஒவ்வொன்றுக்கும் தனித்தனியான அட்டவணை எழுதல்வேண்டுமென்றி, பலப்பிரிவுமுள்ள வீடுகளை ஒரே அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதப்படாது.

ஐ வது.—ஏதேனும் ஒரு வீடு, குறிக்கப்பட்ட யாதேனுமொரு குறிச்சியையும் பட்டணத்தையுஞ்சேர்ந்ததா, அல்லது அதனை அறிந்திருக்கும் மற்றக் குறிச்சியையும் பட்டணத்தையுஞ்சேர்ந்ததாவெனச் சந்தேகங்கொண்டால், அவ்வீட்டைப்பற்றிய விபரங்களை ஏதேனும் ஒரு குறிச்சியைச்சேர்ந்ததாக எழுதக்கொண்டு, மற்றக் குறிச்சி, பட்டணம், முதலியவற்றிற்குரிய அட்டவணைகளினின்றும் தப்புடிவாக்கவேண்டி நடக்கவேண்டும்.

நி வது.—குடியிருக்கும் கட்டடம் ஒவ்வொன்றையும் அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல்வேண்டும். குடியில்லாத பிற கட்டடங்களுள், குடியிருக்கக்கூடியதான கட்டடம் ஒவ்வொன்றையும் அவ்வட்டவணையிற் கண்டெழுதல்வேண்டும். இவையல்லாத பிற கட்டடங்களை அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதப்படாது.

கூ வது.—அங்கவே, பாழ்வீடுகளையும், ஆடுமாட்டுக் கொட்டிள்களையும், குதிரைலாயங்களையும், முற்றங் கொட்டை முதலிய இடங்களிலுள்ள புறக்கட்டடங்களையும் அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதப்படுதென்பது தெளிவாகப் பெறப்படும். ஆனால், மனிதர் குடியிருத்தற்குத் தக்கதென்று தோற்றம் வீடுகள் குடிசைமன்றி வெறும் வீடுகளாக இருந்தாலும், அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதப்படல் வேண்டுமென்பதையர் தெளிவாக விளங்கிக்கொள்ளல்வேண்டும். அவ்வண்ணமே, குடியிருக்கும் வீடுகளோடு சேர்த்திருந்தாலும், புறம்பாகக் காணப்படுங் கடை முதலான வியாபாரத்தானங்களை—அவற்றுள்ளே வழக்கமாக இரயற்சனங்கள் பரிந்துறங்கினாலுஞ்சரி, அல்லாவிடினாஞ்சரி—மற்றபடி அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதல்வேண்டும். கோயில்களையும் அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதல் வேண்டுமென்றறிச. ஆனால், வயல் வெளி முதலான இடங்களிலே பயிர்க்காவல்காக்கும் ஆட்கள் தாம் ஒதுங்கி அல்லது தங்கியிருக்கும் நோக்கமாகக் கட்டின குடி, கொட்டில், புரை, அட்டாள்களைச் சேர்த்தகலாகாது. சட்டுவேலை நிறைவுறுதலடைபெறுவனவும் குடிமதிப்பெடுக்குந் தினத்திற்கு முன்னராகவே வேலைநிறைவேறக் கூடுமெனத் தோன்றவனவுமாகிய கட்டடங்களையும் அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டுமென்றறிச. அவ்வாறு சேர்த்தெழுதும்போது “கட்டுவேலை நடைபெறுகின்றது” என்று அவ்வீடு முதலிய கட்டடங்களைப்பற்றி அட்டவணையிற் குறிப்பிட்டுக்கொள்ளல்வேண்டும்.

எ வது.—தீர்ந்த சாதியார் குடியிருக்கமிடங்களை—அஃகாவது: பள் பறை முதலானவர்களும், கண்டி ராட்டு “ஒழுடி” முதலிய இழிவுத்தவர்களும் குடியிருக்கும் இடங்களை—அட்டவணையிற் சேராமல் நீக்கிவிடப்படாது. அல்லது அப்படிப்பட்டவர்களுடைய வீடுகளைக் குறித்தெழுதும்பொழுது, கவனீனமாக எழுதவும்படாது: குடியிருக்குஞ் சகலமான இடங்களையும் நிருபித்த பிரகாரமே எழுதும் வண்ணம் தலைமைக்காரர் மிகச்சுவதானமாக இருத்தல் வேண்டும்.

அ வது.—வீடு முதலிய கட்டடங்களை அது அது இருக்கும் நகரப்பிரகாரமே வரிசையாக இலக்கமிட்டு; அவ்விடங்களை வீட்டு அட்டவணையின்-க-ங் கொட்டிற்குள்ளே எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். அவ்வாறு இடப்படும் இலக்கங்களை அதற்குக் குறிச்சி அல்லது பட்டணம் முழுப்பகுதிக்கும் வரிசையாக இட்டிவரல் வேண்டும். நகரசங்கமுள்ள இடங்களாக இருந்தால், அந்நகரம் பகுக்கப்பட்டிருக்கும் பகுதியாகிய “உபாட்” எனப் பெயர்பெறும் பிரிவு ஒவ்வொன்றிற்கும் வெவ்வேறுசுவும், உப்பிரிவு அடங்கலும் ஒரே வரிசையாகவும் இலக்கமிடிகல் வேண்டும். எப்படியெனில், ஒரு நிராமக்சிற்குள் அல்லது நகரப்பிரிவுக்குள்-200-வீடுகள் இருந்தால், அவ் வீடுகளுள் வீடுகளுக்கும்-க-தொடங்கி-200-வரைக்கும் ஒரே தொடர்பாகவும் வரிசையாகவும் இலக்கமிடல் வேண்டுமெயன்றி, அதன் ஒரு பாசுத்தை-3-தொடங்கி-300-எனவும், மற்றப் பாசுத்தை மீண்டும்-க-தொடங்கி-500-எனவும், இருபிரிவாக இலக்கமிடப்படாது.

கூ வது.—குடிசைகளை எண்ணும் பொருட்டாக ஒவ்வொரு குறிச்சியையும் நகரப்பிரிவையும் வெவ்வேறுகப் பகுப்பதற்கும்,

அப்பகுதி ஒவ்வொன்றையும் சேர்ந்திருக்கும் வீடுகளைக் கண்டம் கண்டமாக வகுத்து இலக்கமிடுவதற்கும் வீட்டு அட்டவணியே முதல் ஆதாரமாக மெனக்கொள்க. எப்படியெனில், மேற்சொல்லிய பிரகாரம் வீடுகளுக்கு இலக்கமிட்டதன்பின்பு, அவ்வீடுகளை (ஒருதாரணத்தின் பொருட்டு) எழுத்துக் கூறவில்)-க-தொடங்கி-க-0-வரைக்கும் முதலாங்கு கண்ட மெனவும், சு-க-தொடங்கி-க-0-வரைக்கும் இரண்டாங்கு கண்ட மெனவும், ச-உ-க-தொடங்கி-க-0-வரைக்கும் மூன்றாங்கு கண்ட மெனவும், இவ்வாறே வெவ்வேறு கண்டமாக வீடுகளைத் தொகுப்பிடுவதற்கு வீட்டு அட்டவணியானது, எழுதிப் பூணப்படுத்தியதன் பின்பு, ஒரு ரூலாதாரமான சாதனமாக இருந்தலால், ஒவ்வொரு கண்டத்தையும் சேர்ந்த சகல வீடுகளும் மிகுந்த இடை வெளியின்றி ஒருங்கே தரண்ட தொகுப்பாக இருக்கும்படியும், குடிசைத் தொலைக்க மதிப்பெடுப்பவர் அம்மதிப்பு வேலைந்ததும் அன்றியவு அவசியமற்ற தலைதாரங்களுக்கு ஈடற்ற சென்று கணக்கிடுவதற்கு இடம்வையாமலும், இலக்கமிடும் நிரைய்யத் தக்கவதமாக ஒழுங்குபடுத்திக்கொள்ளவேண்டும்.

க-0 வது.—யாதேனு மொரு கட்டடத்தைக் குறித்து வீட்டு அட்டவணியில் எழுதவேண்டிய இலக்கம் ஒன்றே, பலவோ, எனச் சந்தேகம் தோன்று மிடங்களில், தெளிந்தகொள்ள வேண்டிய பிரமாணம் பின்வருமாறே; அஃதாவது: ஒரு சமுசாரமோ, பலசமுசாரமோ, அச்சமுசாரங்களைச் சேர்ந்த ஆட்களுக்கும் அவர்களுடன் குடியிருக்கும் வேலைக்காரருக்கும் வாசஸ்தானமாயும், ஒரு பொதுப்பாணத் முகமாக அல்லது முற்றப்புறமாகத் தலைவாயிலை உடைத்தாயுமுள்ள இடத்தையே, குடிமதிப்பின்பொருட்டு இங்கே ஒரு "வீடு" எனக் கொள்ளப்பட்ட தென்றிக. "தலைவாயில்" என்பது போக்குவரத்துக்கீற்ற பிரதான வாயிலென்க. அப்படிப்பட்ட வீடு ஒவ்வொன்றிற்கும் புறம்பு புறம்பான இலக்கமிட்டு அவ்விளக்கத்தை அட்டவணியிலும் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். இங்கே விபரித்த விசமாகப் பொது வழிகையையும் புறம்பான தலைவாயிலையும் கொண்ட வீடுகள் ஒரு தோட்டத்திற்குள், அல்லது வளவுக்குள், அல்லது சுற்றடைப்புக்குட் பலவீடுகள் உண்டென்று கண்டால், அவ்வீடுகள் ஒவ்வொன்றிற்குத் தனித்தனியே இலக்க மிடல் வேண்டுமென்றிக.

க-1 வது.—ஒரு தோட்டம் அல்லது வளவுக்குள்ளாக ஒன்றையொன்று அடுத்திருக்கும் இரண்டு முதலான பலவீடுகளேனும் கட்டடங்களேனும் ஒரே ஆளுக்கூடையனவாக இருப்பினும், அவ்வீடுகளை வெவ்வேறு சமுசாரங்களுக்கு வாடகைக்குக் கொடுத்திருந்தால், அக்கட்டடம் ஒவ்வொன்றையும் வெவ்வேறு வீடாகக்கொண்டு இலக்கமிடும் வேண்டுமென்றிக. மேலும், இரண்டு வெவ்வேறான சமுசாரத்தைச் சேர்ந்த சனங்கள் ஒரே வீட்டைச் சேர்ந்த வெவ்வேறு அறைகளிற் புறம்பு புறம்பாகப் போசனபானஞ்செய்து சிவத்திருந்தாலும், அவர்கள் குடியிருக்கும் அறைகளை வெவ்வேறு வீடு எனக்கொள்ளவும்தாது, அவர்களிருக்கும் அறைக் கதவு ஒவ்வொன்றிலும் வெவ்வேறு இலக்கத்தை நீட்டவும்படாதென்றிக. எனெனில், அந்த அறைகளைக் கொண்டிருக்கும் வீடும் ஒன்றே, அவ்வீட்டிற்குரிய தலைவாயிலும் ஒன்றேயாதலால், அதை ஒரே வீட்டாகக் கொண்டு இலக்கமிடல் வேண்டாமென்க. அவ்வாறாக இலக்கமிடும் போது, ஒவ்வொரு அறையிலும் குடியிருக்கும் சமுசாரத்தினது தலைமையான ஆளின் பெயரை அட்டவணியின் மூன்றாங்கோட்டிலே வெவ்வேறாக எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். மேலும், வழக்கமாகக் குடியிருக்கும் கட்டடங்களைச் சேர்ந்திருக்கும் கடை முதல்ய வியாபாரஸ்தானங்களை வெவ்வேறாகக் கணக்கிட்டு இலக்கமிட

வேண்டியதில்லை. இதனால், குடியிருக்கும் வீட்டிற்கு இடப்பட்ட இலக்கமே அதனைச்சேர்ந்த விடாபார ஸ்தானத்தையும் அடக்கு மெனக்கொள்க.

கஉ வத.—மரியற்சாலைகள், ஆதாசாலைகள் (=ஆசுப்பத்திரி கள்), மருத்துச்சாலைகள் முதலிய இப்பேர்ப்பட்ட ஸ்தாபனங் களைச்சேர்ந்த கட்டடங்கள், ஒரு சுற்றடைப்புக்குள்ளே தனித்தனி யாசப் பலவீருந்தாலும், அக்கட்டடங்களை அடக்கியிருக்கும் ஸ்தா பனத்தைக் குடிமகிபின் பொருட்டாக ஒரேயொரு வீடாக மதித்த அதின்படியே இலக்கமிட்டுக்கொள்ளல் வேண்டும்.

கரு வத.—ஒரு சமுசாரத்திற்குத் தலைமையான ஆளுக்கு அங்கீகரிக்கப்படும், சிங்கனம், தம்மீ எனும் பாசுஷுகளில் ஒரு பாசுஷ யேனும் எழுத வாசிக்கத் தெரிந்திராவிட்டால், வீட்டு அட்டவணை யின்-ச-ந்-சேர்த்திருக்கின்றனாக “ஒரு பாசுஷயும் எழுத வாசிக்கத் தெரியாதவர்” என்றழைக்க வேண்டும். யாதேனு மொரு பாசுஷ யை எழுத வாசிக்கக் கூடியவராக இருந்தால் மேற்கறித்த கோட்டுக் குள், அவர் அவ்வாறு அறிந்திருக்கும் பாசுஷயின் பெயரை எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

கசு வத.—ஒரு குறிச்சி அல்லது பட்டணத்திலே சவாரிவண் டில் பாரவண்டியை முதலியனவற்றை நிறுத்தும் இடங்களிருந்தால், அல்லது ஆயங்கள் தோணித்தறைகள் முதலான இப்பேர்ப்பட்ட இடங்களிருந்தால், அது அது வரும் நிகரயின் பிரகாரமே ஒவ்வோரிடத்தையும் ஒவ்வொரு வீடாகக் கணக்கிட்டு அட்டவணையில் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். ஒவ்வொரு வீடாகக் கணக்கிட்ட மூலத்திலும், அப்பேர்ப்பட்ட இடங்களைக் குறித்து அட்டவணையிற் புறம்பாக இலக்கமிட்டு எழுதவேண்டியதில்லை.

கரு வத.—க-ம் உறுபந்தத்தின்-க-ம் இலக்கத்தைக்கொண்ட சொருபமான இடப்பில் நிருபித்த பிரகாரமே வர்த்தமான சூசிக்க யை எழுதி முடித்தல் வேண்டும். ஒவ்வொரு குறிச்சிக்கும் பட்ட ணத்திற்கும், அல்லது ஒவ்வொரு நகரப் பிரிவுக்கும் வெவ்வேறான சூசிக்க எழுதல் வேண்டும். சூசிக்கயிற் கண்டிருக்கும் முடிவரை ஒவ்வொன்றின் கீழும் அங்கங்கே தேவையான விபரங்களை எழுதி நிகரவேற்றிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

ககா வத.—ககா00 ம் ஆண்டின்-க-ம் இலக்கத்தைக்கொண்ட குடிமதிப்புக் கட்டளைச்சட்டத்தின்-கரு-ம் பிரிவில் நிருபித்த பிர காரம், “தோட்டம்” என இங்கே குடிமதிப்பின் பொருட்டாக எடுத்தக்கொண்ட பதம் : நிலைபரக் குடிபதியாக இருந்த வேலை செய்யும்பத்தப்பேருக்குக் குறையாத கூலிக்காரரையேனும் வேலை யாட்களையேனும் கொண்டிருப்பதம், 20-ஏக்கருக்குக் குறையாத பரப்புடையதமான அப்பேர்ப்பட்ட தோட்டத்தையே கருதிய பதனக் கொள்க.

ககா வத.—அப்படிப்பட்ட தோட்டங்கள் ஒவ்வொன்றிலும் முடிவரை செலுத்தி நடப்பிக்குள் “சண்டகற்றா” அல்லது “சுப்பெறின்றென்றன்” என்னுற் தரை அந்தந்தத் தோட்டத்திலே யே குடியிருக்கிறாரா வென்றும், ஒவ்வொரு தோட்டத்தின் பெய ரென்ன வென்றும், அதனதன் பரப்பு எவ்வளவுவென்றும், விபரமாக வர்த்தமான சூசிக்கயிற் கண்டெழுதல் வேண்டும்.

ககா வத.—யாதேனுமொரு தோட்டமானது ஒரு குறிச்சி முழுதையும் பரவி அதனை அடுத்திருக்கும் மறு குறிச்சிகளிலும் விஸ்தாரமாக இ-த்தைக் கொண்டிருந்தால், அக்குறிச்சி-ள் பலவற்றிற் குடியிய இடப்புகள் ஒவ்வொன்றிலும் வெவ்வேறாக அனைக்க

குறித்த எழுதப்படாத. ஏதேனும் ஓரேயொரு குறிச்சிக்குரிய இடாப்பில் மாத்திரம் அத்தோட்டத்தைப்பற்றிய விபரங்களை எழுதிக்கொண்டு மற்றவ் குறிச்சிகளுக்குரிய இடாப்புகள் எல்லாவற்றிலும் இருந்து அத்தோட்டத்தைப்பற்றிய விபரங்களை நீக்கிவிடும்படி உவனமாக இருத்தல் வேண்டும்.

சுனங்கள் சஞ்சரிக்கும் ஊர்மனைப்புறமின்றித் தூரத்தே இருக்கின்ற ஒரு காட்டை வெட்டி, வெளியாக்கி, அந்த இடத்திலே ஒரு தோட்டம் உண்டாக்கப்பட்டிருந்தால், அல்லது யாதேனும் பிறகாரணத்தி னியித்தமாக அத்தோட்டம் “இன்ன குறிச்சி” யைச் சேர்ந்திருக்கிறது என்று நிதானமாகச் சொல்லிக்கொள்ளக் கூடாதிருந்தால், அத்தோட்டம் இருக்கும் (4ஸ்திரிக்) பகுதியின் பெயரையே னும் பிரதான தலைமைக்காரருடைய ஆளுகைக்குட்பட்ட “பற்ற” அல்லது “கோறனை” முதலியவற்றின் பெயரையேனும் இடாப்பிற்கண்டெழுதல் வேண்டாமென்றிச.

கூடு வது.—“தோட்டம்” என்னும் பெயர் இத்தன்மையான இடத்திற்குரியது என்று மேலே-சு-ம் பிரிவின் கண்ணே விபரித்திருக்கும் அவ்விலட்சணங்கள் அகமயப்பெறாத சிறிய தோட்டங்களையேனும், பயிர் நிலங்களையேனும், பெயராத் குறிப்பிடாமல், சகலத்தையும் “ஒருங்கே தொகுத்தகண்ட பரப்பு இத்தனை” என்று மாத்திரம் வர்த்தமான சூசிகையில் எழுதல் வேண்டும். அவ்வாறு எழுதும்போது அத்தோட்டச்செய்கைக்காரர் முதலிய ஆட்கள் இருக்கும் குடிநிலங்களையும், செய்நிலங்களையும், தொகுப்பாகக் காட்டவேண்டிய பூமிப்பரப்போடு அடக்கி எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். எப்படியெனில், “தென்னை” என்ற முதுகையின் கீழாக, அவ்வக்குறிச்சியைச் சேர்ந்த “தோட்டம்” என்னும் பெயர் அகமயப்பெற்ற ஒவ்வொன்றின் சிதப்புப் பெயரையும், அதனதற்குரிய மற்ற விபரங்கள் எல்லாவற்றையும் எழுதி முடித்ததின் பின்பு “வேறுவிதச் செய்நிலங்களின் தொகை-உக-ஏக்கர்” என்று இத்தன்மையாகவே எழுதல் வேண்டும். அவ்வண்ணமே “கோப்பி” “தேயிலை” முதலான வேறு பயிர்கள் உண்டாக்கப்படும் பூமியைப் பற்றியும் விபரம் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

உ௦ வது.—வர்த்தமான சூசிகைப் பத்திரத்தில் விதந்து கூறப்படாததும், விசேட முக்கியமுடையதும் ஆகிய வேறு பயிர்ச் செய்கை எப்பகுதியிலேனும் உண்டென்று கண்டால்—எப்படியெனில் : மாத்தறை என்னும் பகுதியிலே “சிற்றிறெல்லா” எனும் ஒருவகைப் புற்செய்கையும், கேகாலை என்னுமிடத்திலே கழு கந்தோட்டச்செய்கையும், இருப்பதபோல உண்டென்று கண்டால்—அப்பயிர் அல்லது தாவரத்தின் பெயர் என்னவென்று சூசிகை இடாப்பில் விதந்தெழுதல் வேண்டியென்றி, இதற்கு முற்பிரமாணத்திற்கு குறித்த பிரகாரம் “வேறுவிதச் செய்நிலங்கள்” என்பவற்றோடு பொதுவே தொகுத்து எழுதப்படாத என்பதை கண்ணாக விளங்கிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

உ௧ வது.—வீட்டு அட்டவணிகையையும் வர்த்தமான சூசிகையையும் தலைமைக்காரர் எழுதி முடித்த பின்பு, ஏஜென்று முதலியோரால் அவற்றைப் பரிசோதிக்கும் பொருட்டாக நியமிக்கப்பட்டிருக்கும் உடையார், கோறனை, முகாந்திரம், ஆராய்ச்சி முதலிய உத்தியோகத்தரிடம் அவ்விடாப்பு இரண்டையும் செரிபோய் ஒப்பித்தல் வேண்டும். பரிசோதிக்கும் உத்தியோகத்தாரானவர் அவ்விடரண்டு இடாப்பும் கிரமப்படி எழுதப்பட்டிருக்கின்றனவா வென்றும், வர்த்தமான சூசிகையிற் கண்டிருக்கும் மொத்தத் தொகைகளோடு வீட்டு அட்டவணியிற் கண்டிருக்கும் தொகைகள் இணங்குகின்றனவா வென்றும் ஒப்பிட்டுப் பார்த்துக்கொள்ளல் வேண்டும்.

உஉ வது.—வீட்டு அட்டவணையும் வர்த்தமான ரூசிகையும் மேற்சொல்லப்பட்ட பிரகாரம் பரிசோதித்துக் கூடியமடங்கர் திருத்தப்பட்டவுடனே, வீடு முதலிய கட்டடங்களுக்கு இலக்கம்மீடும் வேலையைத் தொடங்கி-3௬00-ம் ஆண்டு புரட்டாதி (செப்டம்பர்) 1911-12-தேதிக்கு முன்னராவே சகலமும் பூரணமாக முடித்தல் வேண்டும்.

உ௩ வது.—வீடு முதலிய கட்டடங்களுக்கு இடுகின்ற இலக்கங்களைக் கதவுக்குச் சமீபத்தே தூரப்பார்வைக்கும் தனாம்பரமாகத் தெரியக்கூடியதான ஒரிடத்திற் சுண்ணாம்பினால் அல்லது கரியினால் வரைதல் வேண்டும். அவ்வாறு வரையப்படும் இலக்கங்கள் சிறுபிள்ளைகளுடைய கைகளுக்கு எட்டாத வண்ணம் போதிய உயரமான இடத்திலும் மழையினால் சிதைவுபடாத ஒதுக்குள்ள இடத்திலும் வரையப்படல் வேண்டுகொன்றறிக.

உ௪ வது.—கூரியினாலும் சுண்ணாம்பினாலும்வீடு முதலிய கட்டடங்களுக்கு இடப்பட்டிருக்கும் இலக்கங்கள் யாதொரு கிரமித்தமாகவேனும் அழிந்துபோகாவண்ணம் அல்லது கிறக்குப் படாதவண்ணம் பார்த்துக்கொள்ளும்படியாக அவ்வவ் வீட்டுக்கு முதனமையான ஆட்கள் ஒவ்வொருவரிடமும் கற்பித்தல் வேண்டும்.

உ௫ வது.—அட்டவணையிற் சேர்ந்து எழுதப்பட்டிருக்கும் வீடு முதலிய கட்டடம் ஒவ்வொன்றின் மீதும் சுண்ணாம்பு கரி முதலியவற்றால் இலக்கமிட்டிருத்தல் வேண்டும். அவ்விலக்கங்கள் சுவர் முதலிய தானங்களில் மிகத்தெளிவாகத் தீட்டப்பட்டிருக்கின்றனவாவென்றும், தீட்டப்பட்ட இலக்கமும் அட்டவணையில் அதனதற் கூரியதெனப் பதிந்துகொண்ட இலக்கமும் பேதலின்றி ஒத்திருக்கின்றனவாவென்றும் கவனமாகப் பார்த்துக்கொள்ளல் வேண்டும். இறைமதிப்பு இலக்கத்தையுடைய வீடுகளைக்குறித்து அட்டவணையில் எழுதும்போது இறைமதிப்பு இலக்கத்தைக் கீழாகவும் குடிமதிப்பு இலக்கத்தை மேலாகவும் உட்காண வரும்விதமாகப் பதிந்து கொள்ளல் வேண்டும், அஃதாவது : $\frac{௩0௫}{௬௪}$ என்றே. (இங்கே மே

லாக எழுதப்பட்டிருக்கும்-௩0௫-குடிமதிப்பு இலக்கமும், கீழாக எழுதப்பட்டிருக்கும்-௬௪-இறைமதிப்பு இலக்கமுமெனக்கொள்க.)

உ௬ வது.—வீட்டு அட்டவணையும் வர்த்தமான ரூசிகையும் 3௬00-ம் ஆண்டு புரட்டாதி (செப்டம்பர்) 1911-12-தேதிக்கு முன்னராவே அந்தந்தக் கச்சேரிக்கும் நகரசங்கத்தாரினது வேலைத் தலத்திற்கும் போய்ச் சேரும் வண்ணம் அவ்விடாப்புகள் இரண்டையும் தாமதமின்றி அனுப்பிவிடுதல் வேண்டும்.

CHAPTER VI.—INSTRUCTIONS TO SUPERVISORS.

கூ ம் அதிகாரம்.

குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவர்கள் கைக்கொண்டு நடக்கவேண்டிய பிரமாணங்கள்.

க வத.—குடிசனத் தொகைமதிப்பை மேற்பரிசோதிப்பவர்தமது எல்லைமானத்திற்குட்பட்ட * “வட்டாரம்” என்னும் பகுதிக்குள் இருக்குஞ் சனங்களை எண்ணிக் கணக்கெடுக்கும் பொருட்டாக அரசாட்சியாரால் இயற்றப்படுகிற கருமங்களை மேற்பார்சுவயிட்டு நடப்பித்தலே அவரது கடமையாவது மன்றி, அவ்வெல்லைக்குள் நடைபெறும் குடிமதிப்பு வேலையைத் திருத்தமாகவுந் தீர்க்கமாசவும் நிறைவேற்றுவதற்கும் அவரே பாத்தர, வாளி யென்றும் அதிக.

வட்டார இடாப்பு.

உ வத.—குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவராக நியமிக்கப்பட்டவுடனே அவர், அவ்வட்டாரத்தைச்சேர்ந்த † “கண்டம்” அல்லது “பகுதி” களிலுள்ள சனங்களை மதிப்பிரிம்பொருட்டாகத் தலைமைக்காரரால் முன்னரேளமுதப்பட்டிருக்கும் வீட்டு அட்டவணையையும், வர்த்தமான சூசிக்கையையும், இப்பிரமாணங்களுக்குக் கடைசியில் அணைக்கப்பட்டிருக்கும் அதுபந்தத்தலை-ரு-ம் இலக்கத்தைக்கொண்ட சொருபமான வட்டார இடாப்புப் பிரதியில் ஒன்றையும் ஏஜென்ட முதலிய குடிமதிப்புக்காரியஸ்தரிடமிருந்து பெற்றுக்கொள்ளல் வேண்டும்.

ஊ வத.—வட்டார இடாப்பிற் பதிந்திருக்கும் பதிவுகள் சகலத்தையும் குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவர் கவனமாகப் பரீட்சித்தல்வேண்டும்; விசேஷமாக :

(a) குறித்த குறித்த குடிமதிப்புக் கண்டங்களுக்க் குரியனவென்று வட்டார இடாப்பின்-எ-ங் கோட்டிற் கண்டெழுதியிருக்கும் வீடு முதலிய கட்டடங்களின் தொகையானது அந்த அந்தக் கண்டத்திற்குரிய வீட்டு இடாப்பிற் கண்டெழுதியிருக்கும் வீடுகளின் தொகையோடு இணங்குகின்றதா வென்றும் ;

* குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவரது எல்லைமானத்திற்குட்பட்ட இடமே “வட்டாரம்” எனப்படும். அது குடிமதிப்பின் பொருட்டாக எல்லா முறத்தப் பகுக்கப்பட்டிருக்கும் பற்று, நகரம், குறிக்கி முத்தலியவற்றின் ஒரு பகுதியென்றுணர்க.

† குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவரது எல்லைமானத்திற்குட்பட்ட இடமே “கண்டம்” எனப்படும். அது குடிமதிப்பின் பொருட்டாக எல்லா குறித்தப் பகுக்கப்பட்டதும், வட்டாரம் என முன்னரே பகுத்துக்கொண்ட பிரிவுக்குட்பட்டதமான ஒரு பகுதியென்றுணர்க.

(b) அவ்வட்டார இடாப்பின்-டுங் கோட்டிலே தொகை கண்டெழுதப்பட்டிருக்கும் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் அனைவரும் தம் தம் கடமையை ஏற்றக் குடிமதிப்பு வேலையை நடப்பிப்பதற்கு ஆயத்தமாக இருக்கிறார்களாவென்றும் ;
பார்த்த இயற்றவேண்டிய முயற்சியை இயற்றி நடப்பித்துக்கொள்ளவேண்டும்.

சு வத.—வீட்டு அட்டவணையையும் வர்த்தமான சூசிகையை யும் எழுதிமுடிக்கும் பொருட்டாகத் தலைமைக்காரருக்கு நிருபித்திருக்கும் பிரமாணங்களை மிகக்கவனமாக வாசித்து விளங்கி, அப்பிரமாணங்களுக்கிசைய அட்டவணையுஞ் சூசிகையும் எழுதப்பட்டிருக்கின்றனவாவென்று பார்த்துக்கொள்ளவேண்டும்.

வீட்டு அட்டவணை.

(ரு) வத.—வீட்டு அட்டவணையை எடுத்த வாசித்து அதிற் கண்டிருக்கும் வீடு முதலிய கட்டடங்களைத் தாமே நேராகப் போய்ப் பார்த்து,

(a) வண்டிற்காலிகள், கூடாரம் அடித்திருக்கும் இடங்கள், பரித்தறங்க ஒதங்கக் கூடியமற்று முண்டான பிற இடங்கள் சகலமும் அதிற் கண்டெழுதப்பட்டிருக்கின்றனவாவென்றும் ;

(b) தமது வட்டாரத்திற் குட்பட்ட ஒவ்வொரு குறிச்சிக்கும் நகரப்பிரிவுக்கும் உட்பட்ட வீடு முதலிய கட்டடங்கள் சகலமும், அக்குறிச்சி அல்லது நகரம் பருக்கப்பட்டிருக்கும் கண்டம் எதற்குள்ளேயாயினுஞ் சேர்த்திருக்கத் தக்கதாக, ஒவ்வொன்றுத் தவறாமல் இலக்கமிடப்பட்டிருக்கிறதாவென்றும் ;

(c) ரெடி குலத்தவர் அல்லது பள்பளற முதலிய இழிகுலத்தவர்கள் குடியிருக்கும் இடங்களைத் தலைமைக்காரர் கவனமாசவும், தவறவிடாமலும், எழுதியிருக்கிறார்களாவென்றும் ;

பரிசோதித்துப் பார்த்துக்கொள்ளவேண்டும்.

வீடு முதலியவற்றிற்கு இலக்கமிடல்

கூ வத.—வீடு முதலிய கட்டடங்களுக்கு இலக்கமிடப்பட்டிருப்பதைப் பரிசோதித்துப் பார்க்கும்போது,

(a) குடியிருக்கும் ஒவ்வொரு வீடும் இலக்கமிடப்பட்டிருக்கிறதாவென்றும், பிறகட்டடமெனில், சனங்கள் குடியிருந்த அல்லது குடியிருத்தற்பொருட்டாகக் கட்டியெழுப்பப்பட்ட அக்கட்டடங்கள் ஒவ்வொன்றுத் தனித்தனியாக இலக்கமிடப்பட்டிருக்கிறதாவென்றும் ;

(b) அவ்வாறு இலக்கமிடப்பட்ட வீடு அல்லது கட்டடம் ஒவ்வொன்றும் வீட்டு அட்டவணையிற் கண்டெழுதப்பட்டிருக்கிறதாவென்றும் ;

(c) அவ்வீட்டின் மீது அல்லது கட்டடத்தின் மீது இடப்பட்டிருக்கிற இலக்கம் வீட்டு அட்டவணையின் முதலாவ் கோட்டிற் பதிந்திருக்கும் இலக்கத்தோடு இணங்குகிறதாவென்றும் ;

(d) இடப்பட்ட இலக்கங்கள் விட்டுச்சுவர் முதலிய தானங்களிலே தெளிவாகவுந் தலாம்பரமாகவுந் தீட்டப்பட்டிருக்கின்றனவாவென்றும் ;

(e) குடிமதிப்புக்குரிய ஒரே கண்டத்தைச்சேர்ந்த வீடுகள் எல்லாம் மீசுந்த இடைவெளியின்றி இயல்பாகவே ஒருங்கு சேர்ந்திருக்கும்படியாகவும் சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் அவசியமற்ற தூரங்களுக்கு நடந்தசென்று கணக்கெடுக்கும்படி இடம் வையாமலும், ஏற்றவண்ணமாக இலக்கம் இடப்பட்டிருக்கின்றனவாவென்றும் ;

பரிசோதித்துப் பார்த்துக்கொள்ளல்வேண்டும்.

61 வது.—குடியிருக்கும் வீடுகளல்லாத மற்றங் கட்டடங்களுக்கு இலக்கமிடும் நோக்கம் யாதெனில்: குடிமதிப்பெடுக்கும் உன்றிரவு சனங்கள் யாரேனும் பரிசுத்தறங்கக்கூடுமென்று தோற்றுக்கூற கட்டடம் ஒவ்வொன்றாயுஞ் சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பார் தவறாது போய்ப்பார்க்கும்பொருட்டையா மென்றிசு.

21 வது.—வீடு முதலியவற்றிற்கு இடப்பட்ட இலக்கங்கள் வழுவாக இடப்பட்டிருந்தால், மேற்பரிசோதிப்பவர் அவ்வழக்களை உடனே திருத்தல்வேண்டும். கட்டடங்களில் இடப்பட்டிருக்கும் இலக்கங்களைத் திருத்தும்போது, வீட்டு அட்டவணையையுந் திருத்தல்வேண்டுமெனக் கண்டால், அவ்வண்ணமே திருத்தி, தாம் அவ்வழக்களைத் திருத்தினதற்கு அறிஞறியாக அத்திருத்தங்களுக்கு அருகில் தமது பெயரின் முதலெழுத்தக்களையும் அட்டவணையிற் குறித்துக்கொள்ளல்வேண்டும்.

30 வது.—பத்தாவது—“க0”—வது என்று அடையாளப்படுத்திய ஒரு வீட்டிற்கும் பதினொராவது—“கக”—வது என்று அடையாளப்படுத்திய மற்றொரு வீட்டிற்கும் இடையே இரண்டு வீடுகள் இலக்கமிடாமல் தவறவிட்டிருந்தால், தவறின இரண்டு வீட்டையும் க0 A; க0 B; என்று அடையாளப்படுத்திக்கொண்டு, அவ்வாறே வீட்டு அட்டவணையிலும் அவ்விலக்கங்களைப் பதித்துக்கொள்ளல்வேண்டும். வழக்கள் மிகவும் அனேகமாக இருந்தலால் அவ்வாறுதானுங் களங்கமற அல்லது சரிவரத் திருத்தல் கூடாதென்று தோற்றுமாயின், வழுவாக இலக்கம் இடப்பட்ட வீடு முதலிய கட்டடங்கள் எல்லாவற்றையும் இரண்டாம்முறை திருத்திச் சரியாக இலக்கமிட்டுக் கொள்ளல்வேண்டும்.

க0 வது.—ஒரு கட்டடத்தில் எழுதியிருக்கும் இலக்கம் பிழையாக எழுதப்பட்டிருந்தால் அவ்விலக்கத்தையும், அட்டவணையில் அக்கட்டடத்தைக் குறித்து எழுதிய இலக்கத்தையும், கீறிக்கிடவதுடன், இரண்டையும் பின்பு ஏற்றவகையாகத்திருத்தி எழுதிக்கொள்ளல்வேண்டும். அட்டவணையைத் திருத்தும்போது முன்னும் பின்னும் எழுதியிருக்கின்ற இலக்கவரிசைக்கு இடையிற் உண்டாகாதபடி சரிப்படுத்தித் திருத்த இசையாவிட்டால், அக்கட்டடத்தைக் குறித்துத் தொடக்கத்தில் எழுதிய இலக்கத்தைக் கீறாமல், அது அட்டவணையில் முன்பு எழுதியபடியே இருக்கவிட்டு, சிசுந்த காரியமென்ன வென்பதை விளக்கும் பொருட்டாக அவ்விலக்கத்திற்கு அருகில் ஒரு குறிப்பிட்டிக்கொள்ளல்வேண்டும்.

கண்டம் அல்லது பகுதி இடாப்பு.

கக வது.—அவரவர்க்கென்று பகுத்து விடப்படுங் கண்டத்திற்குப் பட்ட வீடுகள் சகலத்தையும் குறித்து முன்னரே எழுதப்பட்டிருக்கும் வீட்டு இடாப்பை, அக்குடிசனத் தொகைமதிப்பெடுப்போர்

ஒவ்வொருவரையும் நியமிக்கும்போதே, அவரவர்களுக்குக் கொடுத்த விடல் வேண்டும். ஒரு குறிச்சி அல்லது பட்டணம் முழுதும் ஒரு ஆள் மாத்திரம் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவராக இருந்தால், தலைமைக்காரரால் முன்னரே எழுதப்பட்டிருக்கும் வீட்டு அட்டவணியே அக்குறிச்சி அல்லது பட்டணத்திலுள்ள சனங்களை எண்ணும்பொருட்டுத் தமக்குத் தேவையாகவரும் வீட்டு இடாப்புமாகும் என்றதிக. இரண்டுமுதலிய பலபேர் அங்கே குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களாக விருந்தால், அவரவர் கணக்குக்கும் அந்தந்தக்கண்டத்தைக் குறித்த அல்விபரங்களை மாத்திரம் வீட்டு அட்டவணியினின்றும் எடுத்துழுதி, அதைத் திருத்திப் பூரணமாகிக் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்போர் ஒவ்வொருவரிடமும் ஒவ்வொரு பிரதி கொடுத்தல் வேண்டும்.

கஉ வது.—பகுதி அல்லது கண்டத்தைச்சேர்ந்த வீட்டு இடாப்பு ஒவ்வொன்றும் வழியல்லாமலும், இலேசாக வாசிக்கக்கூடிய தெளிவாகவும், மாசமறு முதலிய குற்றமின்றித் துப்புரவாகவும் எழுதிச் கொடுக்கப்பட்டிருக்கின்றதாவென்று, மேற்பரிசோதிப்பவர் தாமாகவே அவ்விடாப்பைப் பரிசோதிக்கசெய்துகொள்ளல் வேண்டும். சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் தாம் சென்று கணக்கிடவேண்டிய வீடுகளுக்குச் செல்லும் பொருட்டுத் தமக்கு ஒரு வழிகாட்டியாக உள்ள சாதனம் அவரது கண்டத்தைக் குறித்த வீட்டு இடாப்பு ஒன்றுமேயாதலின், மேற்சொல்லிய பிரகாரம் அவ்விடாப்பைத் தீர்க்கமாகப் பிழையறப் பரிசோதித்தல் அதிகுக்கியமான கருமென்பது தானே பெறப்படும். அப்படிப்பட்ட சாதனமாகிய வீட்டு இடாப்பிற் பிழைகளிருக்கச் சம்பவித்தால், அல்லது அதிலெழுதிய விபரம் இராக்காலத்தில் இலேசாக வாசிக்கக்கூடியதாக இல்லாவிட்டால், மேலும் மேலும் பிழை பிச்சுகளுக்குர் தடுமாற்றத்திற்கும் வசதியீனத்திற்கும் இடம் உண்டாகுமென்றதிக.

குடிமதிப்புப் புத்தகங்கள், இடாப்புகள், துண்டுப் பத்திரங்கள் முதலியன.

க௩ வது.—ஒவ்வொரு கண்டத்திலுமுள்ள குடிசனங்களைக் கணக்கிட்டு அவர்களைப்பற்றிய விபரங்களை வெவ்வேறான புத்தகத்திலேயே எழுதல் வேண்டும். அவ்வாறு எழுதப்படும் புத்தகம் “குடிமதிப்புப் புத்தகம்” எனப் பெயர் பெறும்.

க௪ வது.—குடிமதிப்புக்குரிய முகவுரை விபரங்களை மாத்திரம் அங்கிலைய, சிங்கள, தமிழ், என்னும் ஏதேனுமொரு பாகஷயில் அச்சிடப்பட்டனவும், “குடிசன இடாப்பு” எனப் பெயர் பெறவல்லுமாகிய வெற்றிடாப்புப் பிரதிகள் இப்புத்தகத்திலுண்டு. அந்தந்தக் கண்டத்திலுள்ள ஆட்கள் ஒவ்வொருவரையும்பற்றி எழுதல் வேண்டுமென நிருபிக்கப்பட்ட விபரங்களை இவ்விடாப்புக்களில் எழுதிநிறைவேற்றிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

க௫ வது.—குடிமதிப்புப் புத்தகத்தின் புறமட்டையின்மீது,

(i.) அப்புத்தகம் எப்பகுதியிலுள்ள சனங்களைப்பற்றிய விபரம் பதித்தற்காகக் கொடுக்கப்பட்டது என்பது முதலிய வற்றை அதன் உதன் சிறப்புப் பெயர் குறித்து எழுதி நிறைவேற்றுபொருட்டாக, “ஊர்,” “குறிச்சி,” “பட்டணம்,” என்று இவ்வகைப் பொதுவான பெயர் விபரங்கையுடையதும்; சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் அப்புத்தகத்தைப் பெற்றுக்கொண்டதின்

பின்பு குடிமதிப்பு நடைபெறும் வரலாற்றைக் காலம்வரையறுத்துத் தேதி குறிக்கும் பொருட்டும், அவ்வச்செயல் முடிந்தற்கடமையுடைய குடிமதிப்பு உத்தியோகத்தர் தம்தம் கடமையை நிறைவேற்றி முடித்தனர் என்பதற்கு அறிகுறியாகத் தம் தம்கையொப்பத்தை அதில் இடம் பொருட்டும், அச்சிடப்பட்டதமான (அறுபந்தத்தின்-கசு-ம் இலக்கத்தைக்கொண்டிருக்குஞ் சொருபமான) ஓரிடாப்பும்;

(ii.) குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் கைக்கொண்டு நடக்கவேண்டிய பிரமாணங்களும்;

(iii.) கடைசிமுறை எண்ணல் முடிந்த மறு நாட்காலமே குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் தமது கண்டம் அடங்கலிலுமுள்ள வீடுகள், குடும்பங்கள், ஆண்பெண் சனங்கள் இவ்வளவென்று மொத்தத் தொகை கண்டெழுதும் பொருட்டாகப் “பொழிப்பு” என்ற முடிவுரைப் பெயர்கொண்ட (அறுபந்தத்தின் கசு-ம் இலக்கத்தைக் கொண்டிருக்குஞ் சொருபமான) ஓரிடாப்பும்;

ஆகிய இவைமூன்றும் அச்சிடப்பட்டிருக்கின்றன.

கௌ வது.—வீட்டிலுள்ள குடும்பத்தையையோர் தாமசுவே எழுதி நிறைவேற்றும் பொருட்டாகவும், எழுதி முடிந்ததன்பின்பு தாம் தாம் குடியிருக்கும் கண்டம் அல்லது பகுதிக்குரிய குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவரிடம் அவ்விடாப்புக்களைத் திருப்பி அனுப்பிவைக்கும் பொருட்டாகவும், ஏஜென்று முதலிய குடிமதிப்புக்காரியஸ்தர்களாற் பெயர் முதலியன குறித்தச் சொல்லப்பட்ட அவ்வவ்வீட்டுத் தலைமையோருக்கு மாத்திரம், அங்கிலைய பாஷையில் முகவுரை விபரம் அச்சிட்ட குடிமதிப்பு இடாப்புக்களைப் புறம்பு புறம்பாகக் கொடுக்கலாம்.

கௌ வது.—“வெளிப்பதிவு இடாப்பு” என்று அச்சிடப்பட்ட குடிசன இடாப்புகள் வீட்டினின்றும் புறம்பே செல்லும் பிரயாணக்காரர் முதலியோரையும், வீடு அல்லது குடிநிலம் இல்லாத வறிய சனங்களையும் கணக்கிட்டு எழுதும்பொருட்டாகப் பிரயோகிக்கப்படும்.

கௌ வது.—கடைசிமுறை எண்ணல் நடைபெறுகின்ற அன்றிரவு ஒரு ஆளை ஒருதரம் எண்ணிக் கணக்கிட்டதன்பின்பு, அவரை இரண்டாந்தரமும் எண்ணிக் கணக்கிடாத வண்ணம், குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் அவ்வாறு ஒருமுறை கணக்கிட்டுக்கொண்ட ஆட்கள் ஒவ்வொருவருக்கும் ஒவ்வொரு துண்டு (அஃதாவது, அறுபந்தத்தின்-கசு-ம் இலக்கத்தைக்கொண்டிருக்குஞ் சொருபமான வெளிப்பதிவுத் துண்டு) கொடுத்தல் வேண்டும்.

குடிமதிப்புப் புத்தகங்களைப் பகிர்ந்துகொடுத்தல்.

கௌ வது.—ஏஜென்டொரு வட்டாரத்திற்குட்பட்ட கண்டத்தில் அல்லது பகுதியிலுள்ள குடிசனங்களைக் கணக்கெடுக்கும்பொருட்டுத் தேவையாயிருக்கும் குடிமதிப்புப் புத்தகங்களும், தாள் தாளான குடிமதிப்பு இடாப்புகளும், அவ்விடிலுள்ள ஏஜென்று முதலிய குடிமதிப்புக்காரியஸ்தர்களாற் கார்த்தகைமாதத்தில் அனுப்பிவைக்கப்படும். ஆதலால், அந்தந்தக் கண்டத்திற்கு கணக்கெடுக்க வேண்டிய வீடுகள் சகலத்திற்கும் போதுமென்று தொகையிட்டிக்கொண்ட குடிமதிப்புப் புத்தகங்களையும், இடாப்புக்களையும் அவ்வதிகாரிகள் தமக்கனுப்பிவைக்கும்படி முன்னரே அவர்களுக்கு அறிவித்துப் பெற்றுக்கொள்வது மேற்பரிசோதிப்பவரது கடமையாகும்.

20 வது.—ஒவ்வொரு கண்டத்திலுமுள்ள சனங்களைத் தனித் தனியே வெவ்வேறு குடிமதிப்புப் புத்தகத்திற் கணக்கிட்டெழுதல் வேண்டும். அப்புத்தகத்திலுள்ள இடாப்பு ஒவ்வொன்றையும் வெவ்வேறு வீடுகளிற் குடியிருக்குஞ் சனங்களைக் குறித்து எழுதும் பொருட்டாகக் கணக்கிட்டு வைத்துக்கொள்ளல் வேண்டும். குறித்த இடாப்பு ஒவ்வொன்றிலும் பத்துப்பேரைப்பற்றிய விபரங்கள் எழுதுவதற்கு இடமுண்டு. ஒரு வீட்டிற் பத்துப்பேருக்கு மேற்பட ஆட்களிருந்தால், வேறொரு இடாப்பிலே தொடர்பாக எழுதல் வேண்டும் யன்றி, ஒரிடாப்பின் புறப்பக்கத்தில் ஒருபோதும் எழுதப்படாது.

21 வது.—ஒரென்று முதலிய குடிமதிப்புக்காரியஸ்தர்கள் அங்கிலைய இடாப்புக்களைத் தாள்தாளாகக் கொடுத்தல் வேண்டுமென்று குறிக்கப்பட்ட அல் வீடுகளுக்கு, அங்கிலைய பாஷையில் முகவுரை அச்சிடப்பட்ட இடாப்பில் ஒவ்வொன்று அங்கங்கே கொடுத்தல்வேண்டும். ஆகிலும், அப்படிப்பட்ட எந்த வீட்டிலேனும் பத்துப்பேருக்கு மேற்பட ஆட்களிருந்தால், அல்லது பங்குனி (மார்ச்சு) மீசு கந் தேதி அல்வீட்டிற் பத்துப்பேருக்கு மேற்பட ஆட்கள் வந்திருக்கக் கூடுமென்று கண்டால், அப்படிப்பட்ட வீடுகளுக்கு மாத்திரம் ஒன்றுக்குமேற்பட எத்தனை இடாப்புத் தேவையோ அத்தனை இடாப்பைக் கொடுத்தல் வேண்டும்.

22 வது.—அங்கிலைய இடாப்புகள் தாள் தாளாகக் கொடுத்த வண்ணமாகச் சிங்கள இடாப்புகளேனும் தமிழ் இடாப்புகளேனும் யாதொரு வீட்டுக்கும் கொடுக்கப்படாது. என்றாலும், ஒரு சிங்கள இடாப்புப் புத்தகத்திலேனும் தமிழ் இடாப்புப் புத்தகத்திலேனும் உள்ள ஒற்றைகளெல்லாம் எழுதிமுடிந்த நிமித்தமாகவும், பங்குனி (மார்ச்சு) மீசு கந் தேதி அன்று மேற்கொண்டு எழுதவேண்டிய ஆட்களிருந்தால் அவர்களைப்பற்றி எழுதுவதற்கு அதில் வெற்றிடாப்பு இல்லையென்ற நிமித்தமாகவும், மேலதிகந்தேவையான இடாப்புக்களை அக்குடிமதிப்புப் புத்தகத்தோடு சேர்த்து அகைப்பருப்பித்துக் கட்டவேண்டிய ஆவசியகம் நேரிடுமாகில், அதன்பொருட்டு மாத்திரஞ் சிங்கள இடாப்பு அல்லது தமிழ் இடாப்புக்களைக் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவருக்குத் தாள் தாளாகக் கொடுக்கலாம்.

23 வது.—வெளியிற் செல்லும் பிரயாணக்காரர் முதலியோரையும், வீடு அல்லது குடிநிலம் இல்லாதவர்களாய், வீரூத்தைகளிலும், தண்ணீரளிலும், மரநிலம் முதலிய வெளி இடங்களிலும், காணப்படும் வறிய சனங்களையும் எண்ணும்பொருட்டாக வெளிப்பதிவு இடாப்புகளுந் கொடுக்கப்படும். அவற்றோடு, அல்வீடாப்புக்களிற் கணக்கிடப்பட்டவர்களுக்குக் கொடுத்தனுப்புந் துண்டுப்பத்திரங்களும் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களுக்குக் கொடுக்கப்படும். வெளிப்பதிவு இடாப்புகளுந் துண்டுப்பத்திரங்களுஞ் சகல தேவைக்கும் போதிய அளவினவாய்ச் சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவரிடம் கொடுத்தவைக்கும்படி குடிமதிப்பு மேற்பரிசேர்த்திப்பவர் மிகச்சாவதானமாக இருத்தல் வேண்டும். வீட்டினின்றும் வெளிப்புறமாகச் செல்லும் ஆட்களைப்பற்றிய விபரங்களையே வெளிப்பதிவு இடாப்புக்களில் எழுதல் வேண்டும். இவ்வெளியிற் செல்வோரைப்பற்றிய விபரங்களை வீட்டுக்குடிசன இடாப்புக்களில் எழுதப்படாது என்பது தானே பெறப்படும்.

24 வது.—நிமத வட்டாரத்திற் குடிமதிப்பெடுப்பதற்குத் தேவையான குடிமதிப்புப் புத்தகங்களையும் குடிசன இடாப்புக்களையும் பெற்றுகொண்டவுடனே, அவ்வட்டாரத்திற்குட் பணிவிடை பார்க்கவேண்டிய குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் சகலரையும் ஒரிடமாக அழைத்து அவரவரது கண்டத்திலுள்ள குடிசனங்க

னை மதிப்பிட்டு எழுதவதற்குத்தேவையென முன்னரேகணக்கிட்டுக் கொண்ட குடிமதிப்புப் புத்தகங்களையும், இடாப்பு முதலியவற்றையும், மேற்பரிசோதிப்பவர் தாமாகவே அவர்களிடம் கொடுத்து விடல் வேண்டும்.

உரு வது.—மேற்பரிசோதிப்பவர் அவ்வாறு பகிர்ந்து கொடுக்கவேண்டிய குடிமதிப்புச் சாதனங்களுள், விசேஷமானவை மூன்றுண்டு. அவையாவன : (அ) குடிமதிப்புப் புத்தகம், (ஆ) மேலுறைப்பத்திரம், (இ) பாவனையாக எழுதப்பட்ட குடிமதிப்பு இடாப்புகள், என்பனவே. அவற்றை விபரித்துச் சொல்லுகில் :

(அ) குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுக்கும் கண்டம் ஒவ்வொன்றையுஞ்சேர்ந்த வீடு முதலிய கட்டடங்கள் எத்தனையென்று கணக்கிட்டு, அங்குள்ள ஒவ்வொரு வீட்டிற்கும் கட்டடத்திற்குள் தனித்தனி ஒவ்வொரு இடாப்பாக எண்ணிக்கண்ட தொகையோடு, காத்திராப்பிரகாரமாக வருந்தேவை, சிதைவு, சேதம் முதலிய காரணத்தினியித்தம் பத்துக்கொன்று மேலதிகமாகத்தேவையான இடாப்புக்களையும் கணக்கிட்டு, அத்தொகை இடாப்பையும் முன் கணக்கிட்டுக்கொண்ட தொகையோடு ஒருங்கே சேர்த்தல்வேண்டும். இவ்வாறாக இந்த இரண்டு தொகையுட்கூடின மொத்தத்தொகையாதோ அத்தொகை இடாப்புக்களைக்கொண்ட குடிமதிப்புப் புத்தகமும் ;

(ஆ) மேலே-கூடு-ம் பிரமாணத்திற் குறித்த புறமட்டை அல்லது குடிமதிப்புப் புத்தகத்தின் மேலுறைப்பத்திரம் ஒன்றும் ;

(இ) குடிசன இடாப்புக்களைத் தக்க வகையாக எழுதி நிறைவேற்றும் விதம் எப்படி என்பதைத் திருஷ்டாந்தப்படுத்திக் காட்டும்பொருட்டு, பாவனையான விபரங்கள் பாவித்துப் பூரணமாக அச்சிட்ட பாவனைக் குடிசன இடாப்புகள் மூன்றும் ; ஆகிய இவைகளே.

இம் மூன்று வகையான சாதனங்களையும் மேற்பரிசோதிப்பவர் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுக்கும் ஆட்கள் ஒவ்வொருவருக்கும் புறம்புபுறம்பாகக் கொடுத்தல் வேண்டும். கொடுத்த பின்பு, அக்குடிசனத்தொகைமதிப்பு எடுப்போர் ஒவ்வொருவரும் மேற்பரிசோதிப்பவரின் சமூகத்திலேயே வைத்து அவரவர்க்குக் கொடுத்த குடிசன இடாப்பையும் அந்தந்தக் கண்டத்துக்குரிய அல்லது பகுதிக்குரிய வீட்டு இடாப்பையும் ஒருங்கே மேலுறைப் பத்திரத்தோடு சேர்த்து நூலால் கைத்தல் வேண்டும். அவ்வாறு கைக்கும்போது கடைசியிலிருக்கும் குடிசன இடாப்பை, தேவையென்று கண்டால், அவிழ்த்து மேற்கொண்டு வேண்டிய குடிசன இடாப்புக்களையுஞ் செருகும்படியும், செருகி ஒருங்கே சேர்த்துக் கட்டக்கூடிய விதமாகவும், நூலைத் தக்கவண்ணமாக முடிந்துகொள்ளல்வேண்டும்.

உரு வது.—சீனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் ஒவ்வொருவரும் தமது சமூகத்தைவிட்டுப் போகமுன்னரே, முற்குறித்த மேலுறைப்பத்திரத்தின் முதலாம் பக்கத்தே அச்சிட்டிருக்கும் இடாப்பில் அவ்வாறுக்குரிய கண்டத்தோடு தொடர்பான “(டிஸ்திரிக்) பசுதி,” “கோடை,” “பற்று,” முதலியவற்றினது சிறப்புப்பயர் விபரங்களையும் குடிமதிப்புப் புத்தகத்தைப்பெற்றுக்கொண்ட தேதியையும் அப்புத்தகத்திலே வருவிலலாமல் எழுதி முடித்துக்கொண்டிபோகும்படியும், அவர்கள் அவ்வண்ணம் எழுதி முடித்தபின்பே தம்மைவிட்டு நீங்கும்படியாகவும் மேற்பரிசோதிப்பவர் சாவதானமாகக் கவனித்துச் செய்வித்தல் வேண்டும்.

உ௭ வது.—சீவாரி அல்லது பாரவண்டில் முதலியன நிறுத்தியிடங்களும், கூடாரம் அடித்திருக்கும் இடங்களும், பிரயாணக்காரர் தங்கிப்போகக்கூடிய இவைபோன்ற பிற இடங்களுள் குடிமதிப்பு நடைபெறுகின்ற கண்டத்தில் யாதேனும் உண்டென்று கண்டால், அங்குள்ள பிரயாணிகளுக்குக் கொடுக்கும் பொருட்டாக அப்பகுதிகளில் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுக்கும்படி நியமிக்கப்பட்ட ஆட்கள் ஒவ்வொருவரிடமும் வெளிப்பதிவுத் துண்டுப்பத்திரங்களை முன்னரே கொடுத்தவைக்கும்படி மேற்பரிசோதிப்பவர் கவனித்துக்கொள்ளல் வேண்டும். மேற்குறித்த வண்டிநடை முதலான இடங்களிலுள்ள பிரயாணக்காரர் முதலியோரை எண்ணிக் கணக்கிட்டு அவ்வாறு எண்ணப்பட்ட ஆட்கள் ஒவ்வொருவருக்கும் ஒவ்வொரு தண்டாக (அஃதாவது: எந்த எந்தக் கண்டங்களில் எத்தனை பிரயாணக்காரரைக் கணக்கிடவேண்டிவருமோ வென்று ஆராய்ந்து அத்தனைபேரையும் கணக்கிட்டு ஆளுக்கு ஒவ்வொரு தண்டாகக்) கொடுக்கும்வண்ணே சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களிடம் போதிய தொகையான வெளிப்பதிவுத் துண்டுப்பத்திரங்களைக் கொடுத்து வைத்தல் வேண்டும்.

சனத்தொகைமதிப்பெடுப்பவர்களுக்குக் குடிசன இடாப்பு எழுதும் விதத்தைப் பயிற்றல்.

உ௮ வது.—தீமது வட்டாரத்திற் குடிமதிப்புக் கடமையைச் செலுத்தும்படி நியமிக்கப்பட்ட சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் சகலநூற் திருத்தமாகக் குடிசன இடாப்பு எழுதி நிறைவேற்றும்படி அவர்களைப் பயிற்றலே குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவர் செய்ய வேண்டிய அதிமுக்கியமான கடமையாகும். இவ்வாறு பயிற்றுந் தெழில் கார்த்திகை, மார்ச்சி, மை, என்னும் மூன்று மாதங்களும் நடைபெறுதல் வேண்டும்.

உ௯ வது.—சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களாக நியமிக்கப் பட்ட உத்தியோகத்திற் சிலர் நோய் முதலிய காரணங்களால் குறித்த காலத்தில் வேலையைக் கையேற்று நடப்பித்துக்கொள்ள இயலாமல் வருமாசில், அப்பேர்ப்பட்டவர்களுக்குப் பதிலாக வேறுட்களைக்கொண்டு குடிமதிப்பு வேலையை நடப்பிக்கும் பொருட்டு, மேலதிகமாகச் சிலரைத் தெரிந்தெடுத்து அக்குடிமதிப்பு வேலையிற் பயிற்றிக் கைவசமாகவும் ஆயத்தமாகவும் வைத்துக்கொள்ளல் வேண்டும்.

௩௦ வது.—இங்கே-க-வது தொடக்கி-௫௯-வது வரைக்கு முள்ள பிரமாணங்களையும், சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களுக்கு நிரூபிக்கப்பட்ட பிரமாணங்களையும், மேற்பரிசோதிப்பவர் முன்னரே கவனமாக வாசித்து விளங்கி மனதில் நன்றாக அவதானித்தக்கொள்ளல் வேண்டும். பின்பு தமது வட்டாரத்திலே குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் சகலாரயும் ஒரிடமாகச்சேர்த்த அவர்களோடு கூடி வசதியென்று தோற்றுகின்ற ஓர் ஊர்மனைப் புறமாகச் சென்று அவ்விடத்தேயுள்ள வீடுகளிற் குடிபதியாயுள்ள சனங்களை அத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களின் சமூகத்திலேயே வைத்து எண்ணிக் கணக்கிட்டு, ஒவ்வொரு ஆளைக்குறித்தும் விபரங்களைப் பதியும்போது இடாப்பிலுள்ள கோடு ஒவ்வொன்றும் எவ்வெவ்விதமாக எழுதி நிறைவேற்றல் வேண்டுமென்றும், என்ன என்ன பிழைகள் நேரிடக்கூடுமென்றும், அப்பிழைகள் வராத்தபடி தடுக்கும் விதம் எப்படியென்றுங் காட்டி, அவர்களுக்கு விளங்கப்படுத்தல் வேண்டும். அதன் பின்பு அவர்களை வேறு சிலபல வீடுகள் இருக்கின்ற இடங்களுக்குப் போகும்படிசெய்த அங்கேயுள்ள சனங்களைப்பற்றி

றிய விபரங்களை இடாப்பில் எழுதி நிறைவேற்றித் தம்மிடம் கொணர்ந்து காட்டும்படியாகக் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களைத் தனித்தனியே அனுப்பல்வேண்டும். அவர்கள் அவ்வாறு எழுதி முடித்துக் கொணர்ந்த பின்பு, இடாப்புக்களை வாங்கிப் பரிசோதித்துப் பார்த்துப் பிழைகளிருக்கச் சம்பவித்தால், அப்பிழைகளை ஒவ்வொன்றாக அவர்களுக்குக்காண்பித்து அதைத்திருத்தி நேர்படுத்தும் விதத்தையும் காட்டிக்கொடுத்தல் வேண்டும்.

15. வது.—இடாப்பிலுள்ள மற்றெந்தக் கோட்டைப்பார்க்கிலும் (“உழைப்பவரின் தொழில் அல்லது சேவனம்” என்று, “உழைப்பவரல்லராகில், அவரைத் தாபரிட்பவரின் தொழில் அல்லது சேவனம்,” என்றுக் குறிக்கப்பட்ட)-50 ம்-க-க-க் கோடுகளில் எழுத வேண்டிய விபரங்களை எழுதும்போதே சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் பெரும்பாலும் பிழை எழுத நேரிடும். ஆலால், அக்கோடுகளில் எழுதவேண்டிய விபரம் எவ்வாறாக எழுதல்வேண்டுமென்பதைப் புலப்படுத்திக் காட்டும் பிரமாணங்களைச் சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் தீர்க்கமாக அறிந்து அவற்றில் நன்றாகப் பயின்றிருக்கும்படி செய்துகொள்வது குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவரது கடமையாகும். (குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களுக்கு நிறுபித்த பிரமாணங்களில்-10-வது தொடங்கி-100-வது வரைக்குமுள்ள பிரமாணங்களைப் பார்க்க.)

16. வது.—பிறருடைய தாபரத்தைப்பெறுதலு தாமே உழைக்கும் ஒவ்வொருவரையும்பற்றி (அவர் தமது உழைப்பைத் தாமே முயன்று பெற்றதுஞ்சரி, அல்லது ஏவலாட்களைக்கொண்டுசெய்வித்துப் பெற்றதுஞ்சரி, குடிசன இடாப்பின்-50-ம் கோட்டில் (a) என்றும் (b) என்றுமுள்ள பிரிவுகள் ஒன்றிலேனும் அல்லது இரண்டிலேனும் அவரைப்பற்றி எழுதவேண்டிய விபரங்கள் உண்டெனத் தெளிக. உழைப்புடையோரைப்பற்றி அக்கோட்டில் எழுதவேண்டிய வண்ணமாகவே, ஆண் பெண் எவராயிருப்பினுஞ்சரி, அவருக்குத் தொகை குறைந்த அல்லது சொற்பமான எத்தனைப் பொருள் வரவையேனுங் கொடுக்கும் முயற்சியோ, ஆதனமோ, உபகாரச்சம்பளமோ, இவை முதலான வழிவகையை உடையராயிருப்பினுஞ்சரி, அவ்வித ஒவ்வொருவரையும்பற்றி மேற்குறித்த கோட்டில் எழுதவேண்டிய விபரங்கள் உண்டெனக்கொள்க. எத்தனைப்பொருள்வரவு என்பதனால், அவ்வழிவகைகளாற் பெறுகின்ற பொருள்வரவு ஒருவரைப் பூரணமாகத் தாபரிக்கிறதற்குப் போதாதிருப்பினுஞ்சரியே, அப்பொருள்வரவுடையவரை உழைப்பவராகக்கொண்டு, அவரது சேவனத்தைப் பெறுதற்கு ஓர் ஆதாரமாகிய தொழில் அல்லது வழிவகையில் யாதேனும் ஒன்றினது விபரத்தை மாத்தரம் அக்கோட்டில் எழுதல் வேண்டுமென்றறிக.

குடிசனத்தொகை மதிப்பை முதல்முறை எண்ணி
மதிப்பிடல்.

17. வது.—1870-ம் ஆண்டு மாசி (பெப்புறவரி) 18-ந் தேதி நிக் க்கிழமை தொடங்கி-5-ந் தேதி சனிக்கிழமைக்குப்பிந்தாத் காலவரையீறாக, சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் ஒவ்வொருவருந் தமது கண்டத்தைச்சேர்ந்த வீடுகள் ஒவ்வொன்றிற்குஞ்சென்று தமக்குக்கொடுத்த பிரமாணங்களுக்கிசைய அவ்வவ்வீடுகளில் மூக்கமாகக் குடியிருக்குஞ் சனங்களைப்பற்றிய விபரங்களையே அக்குடிசன இடாப்புக்களில் எழுதி நிறைவேற்றும்படி செய்தல் வேண்டும். இதுவே குடிசனத்தொகை மதிப்பின் முால்முறை எண்ணலாகும்.

கூடுக-ம் ஆ பங்குனி (மார்ச்சு) மூ-க-ந் தேதி அன்றிரவும், அவர் அவ்வீடுகளுக்குச்சென்று ஒவ்வொரு வீட்டி லுமுள்ள ஆட் களைப்பற்றி முன்னரே இடாப்பில் எழுதக்கொண்ட விபரங்கள் சகலமும், தாம் அப்போது இரண்டாம் முறையாகச் செல்லும் அந்தத் தினமளவில் இருக்கும் நிலைமைக்கும் பொருந்துகின்றனவா வென்பார்த்துப் பொருந்தாவிடில், அந்நேரத்திலுள்ள சனங்களைப் பற்றியும் இடங்களைப்பற்றியும் உள்ளஉள்ள பிரகாரம் பொருந்தக் கூடிய விபரங்களையே இடாப்பில் எழுதி முடித்துக்கொண்டு, அதை வழுவாதத் திருத்திப் பூரணப்படுத்தல் வேண்டும். இதவே குடிச னத்தொகை மதிப்பின் கடைசிமுறை எண்ணலாகும்.

௩௪ வது.—ஒரு கண்டத்திலுள்ள சனங்களை முதல்முறை க ணக்கிட்டித் தொகைமதிப்பெடுக்க வேண்டிய அந்த ஆளையே கடைசி முறையும் அச்சனங்களை எண்ணித் தொகைமதிப்பிடும்படி செய் வித்துக்கொள்ளல் வேண்டும். ஏனெனில், ஒருமுறை கணக்கிட்ட ஆட்களையும் வீடுகளையும் அவர் அறிந்திருப்பதால், இரண்டாம் முறை செல்லும்போதும் வழுவாது, பிசகாது, ஏற்றபடி கணக்கெ டிப்பார், ஆதலாலென்று அதிக.

௩௫ வது.—முதல்முறை எண்ணல் நடைபெறும்போது குடிம திப்புமேற்பரிசோதிப்பவர் தமது வட்டாரத்திற்குட்பட்ட கண்டங் கள் அடங்கலும் இடையறாது கூடியமட்டுஞ் சுற்றித்திரிந்து குடி மதிப்பு வேலை நடைபெறும் விதத்தை மேற்பார்வைசெய்தல் வேண் டும். சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் தங்கள் தங்கள் வேலை யை வழுவின்றி நடத்துகிறார்களா வென்பதை அறியும்பொருட்டு, அவரொழுதிய குடிசை இடாப்புக்களை அடிக்கடி வாங்கிப் பரிசோதித் துப் பார்த்து, திரிப்தியாக வேலையை நடப்பித்துக்கொள்ளல் வேண் டும்.

௩௬ வது.—சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களுக்குட் சற்றே விவேகக்குறைவுடையோராய்த் தோற்றுபவர்கள் எழுதும் இடாப் புக்களைப்பற்றியும், விவேகமுடையோராய்த் தோற்றினாலும், ஊருக் கப்பால் ஒதுங்கி அல்லது சற்றே தூரமாகக் கிடக்கும் கண்டங்களுக் குச்சென்று சனக் கணக்கெடுக்கின்ற அப்படிப்பட்டவர்கள் எழு தும் இடாப்பு முதலிபனவற்றைப்பற்றியுமே, மேற்பரிசோதிப்பவர் அதி விசேஷமாகக் கவனஞ்செலுத்தல் வேண்டுமென்ற றறிக.

௩௭ வது.—குடிசை இடாப்பிலே முதலாம் நாளில் எழுத வேண்டிய விபரங்களை, தேவையென்று கண்டால், வேறேதங் கடதாசித் துண்டில் எழுதும்படிசெய்து, அதை மேற்பரிசோதிப் பவர் பார்த்துத் திருத்தல்வேண்டும். அவ்வாறு திருத்தப்பட்ட தின்பின்பு, அதைப்பார்த்துக் குடிசை இடாப்புக்களில் எழுதித் கொள்ளும்படி செய்வித்தல் வேண்டும்.

௩௮ வது.—முதல்முறை குடிசைங்களை எண்ணிக் கணக்கெ டிக்கும்போது, இடாப்புக்களில் எழுதும் விபரங்களையும் பிழைதிரு த்தல்களையும் கறுத்தமையாலேயே எழுதல் வேண்டும்.

௩௯ வது.—சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் குடிமதிப்பு வேலையின்பொருட்டுத் தாம் பிரயோகிப்பதற்கு வேண்டிய நல்ல, க றுத்தமையும், பேணையும், மையூறலை ஒற்றுகின்ற கடதாசித்தாளுந் தங்கள் செலவினாலேயே பெற்றுப் பிரயோகித்துக்கொள்ளல் வேண்டும்.

௪௦ வது—பிரயாணிகள் வழிப்போக்கர் முதலானவர்களுடைய லும், இதன் பின்னால் விபரிக்கப்படும் நிலைபரக் குடிசைங்களுடைய லும், முதல்முறை எண்ணலிற் கணக்கிட வேண்டியதில்லை; உதாரண

மாக; வாடிவீரர்களிலும், “ஹோட்டெல்” என்னும் ஆசாரச்சாலைகளிலும், சத்திரஞ்சாவடிகளிலும், அம்பலங்களிலும், கூடாரம் அடித்திருக்கும் இடங்களிலும், சவாரிவண்டில் அல்லது பாரவண்டிற் காலிகளிலும், இவைபோன்ற பிற இடங்களிலும் தங்கிப் போகின்ற நிலைபரக்குடிபதிகளல்லாத பிரயாணிகளையும்; நிலைபரக்குடிபதிகளாகக் காணப்படுகின்றவர்களுள், மேலே-கக-ம் பிரமாணத்திற் குறித்த பிரகாரம் அங்கிலைய இடாப்புக்களைத் தனித்தாள் தாளாக முன்னரே கொடுத்திருக்கும் வீதிகளிற் குடியிருக்குஞ்சனங்களையும் அவ்விடாப்புக் கொடுக்கப்படாதிருந்தால் இனிமேற் கொடுக்கவேண்டிய வீதிகளிற் குடியிருக்குஞ்சனங்களையும்; முதல்முறை எண்ணும்போது கணக்கிடவேண்டியதில்லை என்பதை நன்றாக விளங்கிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

சுக் வத.—சூ 2 மதிப்பின் முகல்முறை எண்ணல் முடிவாகி விடவேண்டிய பதிகளையும் மேற்பரிசோதப்பவர் தீர்ச்சமாகப் பரிசீலித்தல் வேண்டும். அவ்வாறு பரிசீலிக்கும்போது, சனத்தொகை மதிப்பு இடாப்பு முதலிய சகல சாதனங்களிலும் எழுதப்பட்டிருக்கும் பதிவு ஒவ்வொன்றையும் தவறாமல் வாசித்துப் பார்த்தலே வேண்டிமென்று தீர்மானித்து, அவ்வாறே வாசித்தும் பார்த்தல் வேண்டும்.

சு2 வத.—பெயர் முதலிய விபரங்கள் எழுதின குடிசை இடாப்புக்களிலே பிழையாக எழுதப்பட்ட வழக்களும், எழுதாத தவறாக விடப்பட்ட வழக்களுமெனப் பெரும்பாலும் வழக்கள் தோற்றக்கூடும். அவற்றுட் சில, பின்வரும் விதமாக, மிகத்தலாம் பரமாகவும் உடனே தோற்றக்கூடிய வழக்களாகவும் இருக்கலாம்:—

- (i.) இடாப்பிலே-க-ந் கோடு தொடக்கி-க-ந் கோடு வரைக் குமுள்ள எழுகோடுகளும், அவற்றோடு-கஉ-ந் கோட்டில் (a) என்றும் (b) என்றும் உள்ள இரு கோடுகளுஞ்சேர்த்து, இவ்வொன்பது கோடுகளிலும் தவறாக விபரம் எழுதவேண்டிய கோடுகளாக இருக்க, அவற்றில் ஏதேனொரு கோடு, யாதொரு விபரத்தையும் எழுதப் பெறாமல், வெறுங்கோடாக விட்டிருக்கக் காணலாம்;
- (ii.) ஒரு ஞாயப்பிரமாணிகளின் சிறு பிள்ளைகளினது சிவனத்தையக் கருதி எழுதும்போது, அவர்களைத் தாபரிக் குந்தகப்பனருடைய தொழில் என்ன வென்பதைச் சுட்டும் பொருட்டாக: “ஞாயப்பிரமாணிகர்” என்ற சொல்லை இடாப்பின்-கக-ந் கோட்டில் எழுதுவதற்குப் பதிலாக அதை-க0-ந் கோட்டில் (a) என்ற பிரிவில், அவ்வாறெழுதியிருக்கக் காணலாம்;
- (iii.) ஓராளைப்பற்றி எழுதவேண்டிய விபரம்-க0-ந் கோட்டில் (a) என்ற பிரிவிலேனும், அல்லது அதற்குள் எழுதப் பொருத்தி வராவிட்டால், கக-ந் கோட்டிலேனும், எழுதல் வேண்டிமென்று குடிமதிப்புப் பிரமாணங்கள் கிருபித்திருக்க, மேற்சொல்லப்பட்ட இரண்டு கோட்டிலும் அந்த ஒருவரையே குறித்த விபரம் எழுதியிருக்கக் காணலாம்;
- (iv.) க-ந் கோட்டிலே பிறந்த ஊரைக் குறித்தெழுதும்போது, அவ்ஊரை அடக்கியிருக்கும் “பந்து” அல்லது “கோறளை” யின் பெயர் என்ன வென்பதைக் குறியாமல், குறித்த “கோறளை” அல்லது “பந்து” ட் குட்பட்ட கிராமத்தின் பெயரையேனும், குறிச்சியின் பெயரையேனும், சிறு பகுதிகளின் பெயரையேனும், அக்கோட்டில் எழுதியிருக்கக் காணலாம்;

(v.) பாலர் அல்லது சிறு குழந்தைகளைக் குறித்தெழுதும் போது, “விவாகம் முடித்தவர்” என்றும், “தாரம் இழந்தவர்” என்றும், “விவாகந் தள்ளப்பட்டவர்” என்றும், இவ்விதமே அச்சிறுவர்களுடைய நிலைமைக்குச் சற்றும் ஒவ்வாத விபரங்களை அவர்களின் பெயர் எழுதிய வரிசளுக்கு நேரே எழுதியிருக்கக் காணலாம்.

இத்தன்மையான வழக்கள் எல்லாங் குடிசன இடாப்பின் வரிசைகளை நெடுக வாசிக்க—அல்தாவது : நீளத்திலே வாசித்தப் பார்க்கவே—அவ்வரிசைகளை வாசிப்பவருக்கு உடனே புலப்படும் என்பதற்குச் சந்தேகமில்லை. வேறு வகையான வழக்கள் அவ்விடாப்புக்களில் இருக்கக் கண்டாலும், மேற்பரிசோதப்பவர் தாம் அவ்ஜருக்குள் ஊடாடிப் பழகியிருக்கும் அறுபவத்தைக்கொண்டு அவைகளையும் இலேசாகக் கிரகித்து மட்டிடக்கூடும். இவ்வாறே, செய்யபடா தென்று விலக்கப்பட்ட கருமங்களைச் செய்தல் நிமித்தமாக வரும் “செய்பிழை” களும், செய்தல் வேண்டுமென விதிக்கப்பட்ட கருமங்களைச் செய்யாதொழிதல் நிமித்தமாக வரும் “செய்யாப்பிழை” களும், குடிசன இடாப்பிலே நிகழும் இடங்கள் தோறும் அறியுமிடங்கள் தோறும் திருத்தி, இடாப்புக்களைச் சரியாக எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

சாட வது.—குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் யாராகுதல், தமக்குக் கொடுத்த ப்ரமாணங்களை விடீரமாக விளங்கிக்கொண்ட நிமித்தமாக, அப்பிரமாணங்கள் குறிக்கின்ற யாதேஜாமொரு சோட்டிற்குள்ளாக எழுதவேண்டிய விபரத்தைப் பிழையாக இடாப்பில் எழுதியிருக்கின்றனர் என்று மேற்பரிசோதிப்பவர் கண்டுபிடித்தால், அவர் எழுதி முடித்த குடிமதிப்புப் புத்தகத்தின் ஒவ்வொரு டாப்பையும் வெவ்வேறாக எடுத்து, முன்னரே பிழைகண்டுபிடித்த அந்தக்கோட்டில் எழுதியிருக்கும் விபரத்தையே விசேடமாகப் பார்த்து, அவரெழுதிமுடித்த சகல குடிசன இடாப்புக்களிலும் அவ்விபரஞ் சரியாக எழுதப்பட்டிருக்கின்றதா வென்பதை மேற்பரிசோதிப்பவர் நன்றாகப் பரீட்சித்துப்பார்த்தல் வேண்டும்.

சாச வது.—மேலும், குடிசன இடாப்பு எழுதும்போது, இதன் பின்னே விதந்த கூறப்பட்டிருப்பனவை நன்றாக மனதில் அவதானித்துக்கொள்ளல்வேண்டும் ; அவையாவன :—

- (i.) கூ-ச-நி-க-எ-அ-க-என்று இலக்க மிடப்பட்டிருக்கும் கோடுகளும், கஉ-ங்-கோட்டில் (a) என்றும் (b) என்றுமுள்ள இருபிரிவான கோடுகளும் யாணர்க்குறித்தெழுதினாலும் விபரம் எழுதப்பெறாத வெறுங் கோடாசமாட்டா ; ஆகவே, குடிசன இடாப்பில் மேற்சொல்லப்பட்ட கோடுகளில் எதுவெனினும் வெறுங்கோடாக விட்டிருக்கக்கண்டால் அவ்விடாப்புச் சரியாக எழுதப்படவில்லை என்பதற்கு ஓரறிவுறுதியாம் ;
- (ii.) குடிசன இடாப்பில் யாணர்க்குறித்தெழுதினாலும் உழப்பவரெனில், க0-ங்-கோட்டின் (a) என்ற பிரிவுற்குள்ளாகவும், உழையாத பிறர்தாபரத்தைப் பெற்றிருப்பவரெனில், கக-ங்-கோட்டிற்குள்ளாகவும், அவ்விபரத்தை எழுதல்வேண்டுமென்றறி : இவ்வாறன்றி, ஒரே ஜனைப்பற்றி மேற்குறித்த இரண்டு கோட்டிலும் எழுதும்படியான விபரம் இல்லையென்றும், இருக்கநேரிட்டால் அவை ஒன்றுக்கொன்று பொருந்தாவிபரமென்றும் அறிக ;

(iii.) ஓராளைப்பற்றி எழுதவேண்டிய விபரம்-க0-ங்-கோட்
முன் (b) என்ற பிரிவில் எழுதும்படி வருமெனக்
கண்டால், அக்கோட்டில் (a) என்ற பிரிவினும் அவ
ரைப்பற்றி எழுதவேண்டிய விபரம் யாதேனும் உன்
டெனக்கொள்க ; இதனால், (a) என்ற பிரிவிற்குள்
விபரம் எழுதப்பட்டிருக்கும் இடங்கள்தோறும் (b)
என்ற பிரிவிற்குள் யாதேனும் விபரம் எழுதப்பெற
ினும் பொருந்தும், பெருவிடினும் பொருந்தும் எனக்
கொள்க.

சுடு வது.— அரிசாட்சி ஏஜென்டு முதலிய குடிமதிப்புக் காரி
யஸ்தர்களால் அங்கிலேய இடாப்புகள் கொடுக்கப்படல் வேண்டு
மென்று குறிக்கப்பட்ட வீடுகள் எல்லாவற்றிற்கும் மாசி (பெப்புறு
வரி) ஸீ உள் தேதி வரையில் அவ்விடாப்புகள் எல்லாங் கொடு
பட்டிருக்கும்படி செய்தல் வேண்டும். இங்ஙனஞ் செய்வித்த
நடப்பித்தல் மேற்பரிசோதப்பவரது கடமையாகும். பின்பு, பங்
குனி (மார்ச்சு) ஸீ உள் தேதி காலமே சனத்தொகை மதிப்பெடுப்
பவர்களாகவே அவ்வவ் வீட்டிற்குப்போய்க் குடும்பத்தலைமையோ
ரிடம் முன்பு தாம் கொடுத்த இடாப்புக்களை வாங்கி ஒருங்கே சேர்க்
கும்படியும், அவரவரிடஞ் சொல்லிச் செய்வித்தல் வேண்டும்.

சுகு வது.— இத்தற்கு முற்பிரமாணத்தில் நிரூபித்த பிரகாரம்,
குடும்பத்தலைமையோருக்குக் கொடுத்திருக்கெனக் குறித்துச்சொல்
லப்பட்ட அங்கிலேய இடாப்புக்களைப்பற்றிய குறிப்புப் பொழிப்
பைக்காட்டிம் வண்ணமாக (அதுபந்தத்திலே-கஎ-ம்-இலக்கத்தைத்
கொண்டிருக்குஞ் சொருபமான ஓரிடாப்பில்) ஒரு கணக்கு வைத்
துக்கொள்ளும்படி சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களுக்குச் சொல்
லிச் செய்வித்தல்வேண்டும்.

குடிசனக் தொகைமதிப்பைக் கடைசிமுறை மதிப்பிடல்.

சுஎ வது.— கடைசிமுறை சனங்களை எண்ணி மதிப்பிடுகின்ற
அன்றிரவு, சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் ஒவ்வொருவரும்
தாம் தாம் கணக்கெடுக்குங் சண்டத்திலேயே குடியிருப்பவராக
இருந்தால், தம்மையுஞ் சேர்த்தெண்ணிக்கொண்டபின்பே மற்றங்
குடிசனத்தவரின் தொகை மதிப்பிடும் வேலையைத் தொடங்கல்
வேண்டும். அவர் வேறொரு கண்டத்தற் குடியிருந்தால், தம்மையுஞ்
சேர்த்தெண்ணிக்கொள்ளும்படி அக்கண்டத்திற குடிமதிப்பெடுப்ப
வரிடஞ் சொல்லிச் செய்வித்துக்கொள்ளல் வேண்டும். அவ்வாறு
செய்த அல்லது செய்வித்துக்கொண்டதன் பின்பு, தமது கண்டத்
தைச் சேர்ந்த வீடொவ்வொன்றிற்குஞ் சென்று அங்குள்ள குடி
சனங்களைக் கணக்கிட்டுப் பார்த்து, முதல்முறை அங்கங்கே இருந்த
னரெனப் பெயர்வழி பதிக்கப்பட்ட ஆட்களுள் யாராவது பங்குனி
(மார்ச்சு) ஸீ க ள் தேதி அன்றிரவு, அங்குல்லாது வீட்டைவிட்டுப்
போயிருந்தால், அல்லது இறந்துவிட்டனரெனக் கண்டால், அவ
ரைப்பற்றிக் குடிமதிப்புப் புத்தகத்தில் முன்பு பதிந்துகொண்ட
சகல பதிவுகளையும் தீறிவிடல் வேண்டும். முதல்முறை கணக்கெடுத்
ததன்பின்பு யாரேனும் ஆட்கள் அங்கு புதுக்க வந்திருந்தால், அவர்
களைப்பற்றிய விபரத்தை இடாப்பிற்கேர்த் தெழுதியுங்கொள்ளல்
வேண்டும். இவ்வாறு முதல்முறை கணக்கிடப்பட்ட சனங்களைக்
குள், கடைசிமுறை எண்ணும்போது எவ்வெவ்விடத்திலும் யார்யாரில்
லை, யார்யார் மேலதிகமாக உண்டு என்பதை ஆராய்ந்தறிந்து, அன்
ன்றிரவு அவ்வவ்விடத்திலே குடிசனங்கள் உண்மைப்பிரகாரம் இருக்
கும் நிலைமைக்கு இணங்கும் வண்ணம் குடிமதிப்புப் புத்தகத்தி
லுள்ள சகல பதிவுகளையுந் திருத்தி எழுதல் வேண்டும்.

சுஅ வது.—முதல்முறை சனத்தொகையை மதிப்பிட்டுக் கணக்கெடுத்த அவரையேகொண்டுகடைசமுறையும் கணக்கெடுக்கும் படி செய்வித்தல் வேண்டும். ஆதிலும், மரணம் அல்லது நோய் முதலிய தவிர்ந்துக்கொள்ளக்கூடாக் காரணங்களினால், முதல் முறை கணக்கெடுத்த ஒருவர் கடைசமுறை கணக்கெடுக்க இசையாவிட்டால், குடிமதிப்பு எடுக்கும் விதம் எவ்வாறெனப் பயிற்சிப்பட்ட வேறொருவரைத் தெரிந்து நியமித்து, முந்தினவரிடம் கொடுத்த குடிமதிப்புப் புத்தகத்தையே இவரிடம் கொடுப்பித்து, முந்தினவர் கணக்கிட்ட குடிமதிப்புக் கணடத்தின் எல்லமானத்தை இவர் சரியாக அறிந்து விளங்கும்பொருட்டு அக்கணடத்தின் வீடு முசலிய கட்டடங்களினது இலக்கம், தொகை, முதலான விபரங்கள் குறித்த வீட்டுஇடாப்பையும் இவரிடம்கொடுப்பித்து, அதற்கண்டெழுதப்பட்ட வீடு முதலிய கட்டடம் ஒவ்வொன்றையும் பங்குனி (மார்ச்சு) மீ கந்தேதி சாயங்காலத்திற்கு முன்னராகவே தவறாது போய்ச்செண்டு அறிந்தகொள்ளும்படியானு சொல்ல வேலையைக்கிரமமாக நடப்பித்தல் வேண்டும். இவ்வாறு செய்வித்தற்குக் குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவரே பாத்திரவாளியாவார் என்றாக.

சுஅ வது.—குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவரினது வீட்டு இடாப்பிற்கு கண்டெழுதியிருக்கும் வீடு முதலிய கட்டடங்கள் ஒவ்வொன்றிற்கும் வரிசையாக அக்குடிமதிப்பெடுப்பவரையே போகும் படி செய்தல்வேண்டுமே யன்றி, அவர் இருக்கும் வீட்டிற்கும் விடுதிக்கும் அக்கணடத்திற்கு குடியிருக்குஞ் சனங்களைப் போகும்படி செய்யவும், அங்கே அவர்களுக்கு முன்பாக வைத்துத் தாம் முதல் முறை எண்ணலில் அவ்வவ் வீட்டிலே இருந்தனரெனப் பதிந்துகொண்ட ஆட்களின் பெயர் முதலிய விபரங்களை அவர்களுக்கு இடாப்பிலிருந்து வாசித்துக் காட்டிச் சரிதானு வென்று கேட்கும் படியாகவும், இடம்கொடுக்கப்படாது. அன்றியும், முதல்முறை கணக்கெடுத்ததன் பின்பு, பங்குனி (மார்ச்சு) மீ கந்தேதியாகிய அன்றிரவு அவ்வீடுகளில் யார் யார் உள்ளவர்? யார் யார் இல்லாது வெளிக்கிட்டுப் போயினர்? யார் யார் பிறந்திருக்கின்றனர்? அல்லது இறந்துவிட்டனர்? என்பவை முதலிய விபரங்களை வீட்டுக்கு வீடு சென்று கேட்டறிந்துவரும்படி பிறர் யாரையேனும் அனுப்பவும்படாது, கேட்பிக்கவும்படாது என்றும் அறிந்துகொள்க.

சுஅ வது.—குடிசன இடாப்புக்களில் முதற்றடவை எழுதின விபரங்களில் கடைசமுறை எண்ணல் நடைபெறுகின்ற அன்றிரவு, ஏதேனும் திருத்தவேண்டிய திருத்தங்கள் உண்டென்றால், அல்லது பதக்கப் பதிய வேண்டிய பதிவுகள் உண்டென்று கண்டால், அத்திருத்தங்கள், புதுப் பதிவுகள், முதலானவற்றைச் சிவத்த மையினாலேயே எழுதல் வேண்டும். இதன்பொருட்டாகச் சனத்தொகை மதிப்பெடுக்கும் ஒவ்வொருவருக்குச் சிவப்பான நல்ல எழுத்த மையை முன்சரே கொடுத்துவைப்பது குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவரது கடமையாகும். இந்த மையை ஏஜென்று முதலிய குடிமதிப்புக் காரியஸ்தரிடமிருந்து பெற்றுக்கொள்ளலாம்.

சுஅ வது.—கடைசமுறை எண்ணல் நடைபெறுகின்ற அன்றிரவு சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் சகலரும் தம்தம் கடமையைச் சேர்வின்நி நடத்தும் வண்ணம் அவர்கள் செய்யும் வேலையை மேற்பார்வையிடுவதிலும், மேலே சு-ம் பிரிவிற் குறிக்கப்பட்ட பிரகாரம் இன்ன இன்ன இடங்களில் முதல்முறை எண்ணல் வேண்டிய தில்லையெனத் தீர்மானித்து விடப்பட்ட அவ்விடங்களையே விசேஷமாகப் போய்ப்பார்த்தலிலும்—அல்தாவது: வண்டிற்கால்களையும், ஆடுமாட்டுக் கொட்டில்களையும் தோணித்துறைகளையும், அம்பலங்களையும், இவை முதலான வெளி இடங்கள் பிறவற்றையும், மேற்பரிசோதிப்பவர் தாமே போய்ப்பார்த்து அவ்விடங்களிற் குடிசனத்

தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் சகலரும் தம் தம் கடமையைச் சர
 நேனுஞ்சேர்வின் றி ஊக்கமாகச் செலுத்தும் வண்ணம், அவர்களைச்
 சொல்லி நடப்பித்தலுமே, மேற்பரிசோதிப்பவர் தமது நேரத்
 தை அன்றிரவு கூடியமட்டுஞ் செலுத்தப் பிரயாசப்படல் வேண்டும்.

112 உதா.—ஒரு வசதியான இடத்துக்குப் போய்ச் சந்திக்கும்
 வண்ணம் முன்னரே ஓரிடத்தைக் குறித்துவைத்துக்கொண்டு, அவ்
 வட்டாரத்திற் சனத்தொகை மதிப்பெடுக்கும் ஆட்கள் சகலரும்
 பங்குனி (மார்ச்சு)யின் உற் தேதி காலமே அவ்விடத்திற்குப் போய்
 மேற்பரிசோதிப்பவரைச் சந்தித்தல் வேண்டும். மேற்பரிசோதிப்
 பவர் அவ்விடத்திற் கவனித்துச் செய்யவேண்டிய கருமங்களாவன :

(a) தமது வட்டாரத்திலுள்ள சனங்களைக் கணக்கிட்டு எழு
 தும்பொருட்டுத் தாம் முன்னரே பகிர்த்து கொடுத்த
 குடிமதிப்புப் புத்தகங்கள் எல்லாவற்றையுங் கொ
 ணர்ந்திருக்கின்றனரா வென்று எண்ணிப் பார்த்துக்
 கொள்ளல் வேண்டும் ;

(b) கடைசிமுறை எண்ணலின் அன்றிரவு, அப்புத்தகங்க
 ளிலே சிவத்தமையால் எழுதப்பட்டிருக்கும் திருத்
 தங்களையும் புதுப் பதிவுகளையும்பார்த்து, அவற்றில்
 எதுவெனினும் மிகத் தெளிவாய்ப் பிழையென அல்
 லது வருவெனத் தெற்றுமாயின், அப்படித் தோற்
 தும் பதிவுகளை உடனே திருத்தி எழுதிக்கொள்ளல்
 வேண்டும் ;

(c) சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள், தாம் தனித்தாள்
 தாளாக அங்கிலேய இடாப்புக்களைக் குடும்பத் தலை
 மையோருக்குக் கொடுக்கும்போது அவ்வாறு கொ
 டுத்ததாகக் குறிப்பிட்டு வைத்துக்கொண்ட (களஞ்
 சொருபு) இடாப்புக் கணக்கின்படி சகலமுற் தவறா
 மல் அவ்வவ்வீட்டாரிடமிருந்து பெற்றுக்கொணர்ந்தி
 ருக்கின்றனரா வென்றும், அதன் அதற்குரிய கண்
 டத்தைக்காட்டும் இடாப்புப் புத்தகத்துக் கடைசிப்
 பக் த்தோடு அவ்விடாப்புக்கொள்ளலாஞ் சேர்த்துத்
 தைக்கப்பட்டிருக்கின்றனவா வென்றும் பரிசோ
 தித்துப்பார்த்தல் வேண்டும் ;

(d) பிரயாணிகள் முதலியோரைப்பற்றிய விபரங்களைப்பதி
 யும் பொருட்டு மேற்பரிசோதிப்பவர் தாம் முன்பு
 தனித்தாள் தாளாகக் கொடுத்த வெளிப்பதிவு
 இடாப்புகள் சகலமுற் தவறாமற் கொணர்ந்திருக்
 கின்றனரா வென்றும், அவற்றுள் விபரம் எழுதப்
 பட்ட வெளிப்பதிவுக் குடிசன இடாப்புக்களை எந்த
 எந்தக் கண்டத்தில் வைத்துக் கணக்கிட்டு எழுதி
 னார்களோ அந்தந்தக் கண்டத்திற்குரிய குடிமதிப்
 புப் புத்தகத்துக் கடைசிப்பக்கத்திற் சேர்த்து அவ்
 விடாப்புகள் தைக்கப்பட்டிருக்கின்றனவா வென்
 றும் பரிசோதித்துப் பார்த்தல் வேண்டும்.

குடிசனத்தொகை மதிப்புப் “பொழிப்பு” எழுதும் விதம்.

113 உதா.—குடிமதிப்புப் புத்தகத்து மேலுறை-றும் பக்கத்
 தே (அறுபந்தத்தின்-1-றும் இலக்கத்தைக் கொண்டிருக்குஞ் சொரு
 பமாக) அச்சிட்டிருக்கும் இடாப்பிலே குடிசனத்தொகை மதிப்

பெடுப்பவர்கள் தாம் கணக்கிட்டுக்கொண்ட குடிசனத் தொகைமதிப்புப் பொழிப்பு எழுதி நிறைவேற்றம்படி மேற்பரிசோதிப்பவர் அவர்கள் ஒவ்வொருவரிடமுஞ் சொல்லிச் செய்வித்தல் வேண்டும். அவ்வாறெழுதப்படும் பொழிப்பிற் காட்டுந் தொகைகளானவை குடிசன இடாப்புகள் எல்லாவற்றினும் (அஃதாவது : மேலே-ஊ-ம் பிரமாணத்தில் (d) என்னும் பிரிவுக்கு அடக்கமாகக் குடிமதிப்புப் புத்தகத்தோடு அணைத்துத் தைத்தல்வேண்டுமென்று குறிக்கப்பட்ட வெளிப்பதிவு இடாப்புகளுள்படச் சகலமான இடாப்பிலும்) கண்டிருக்கும் மொத்தத் தொகையையே காட்டல் வேண்டுமென்று விளங்கிக்கொள்ளல்வேண்டும்.

௫௫ வது.—குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் ஒவ்வொருவரும் தாம் கணக்கிட்டுக்கொண்ட கண்டத்திலுள்ள வீடுகளின் தொகை, குடும்பங்களின் தொகை, ஆண் பெண்களின் தொகை, ஆகிய இத்தொகைகளை முதலிலே ஒரு புறம்பான கடதாசித்துண்டிற் கணக்கிட்டு எழுதி அக்கடதாசியையும் தமது குடிமதிப்புப் புத்தகத்தையும் மேற்பரிசோதிப்பவருக்குக் கொடுத்தல்வேண்டும். அவர் அந்தக் கடதாசித்துண்டை மாத்திரம் தம்மிடத்தில் வைத்துக்கொண்டு குடிமதிப்புப் புத்தகத்தைச் சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்களில் வேறொருவரிடம் கொடுத்து அவரையும் அவ்வாறே வீடு, குடும்பம், முதலியவற்றின் தொகைகளை மேற்குறித்த குடிமதிப்புப் புத்தகத்திலிருந்தே கணக்கிடும்படியாகவும் புறம்பான ஒரு கடதாசித்துண்டிற் குறிப்பிடும்படியாகவுஞ் செய்வித்து, அத்துண்டையும் மேற்பரிசோதிப்பவர் வாங்கி வைத்துக்கொள்ளல்வேண்டும்.

௫௬ வது.—மேற்செல்லியவாறு இருவரும் தொகைகளைத் தனித்தனியே கூட்டி மொத்தத் தொகைகட்டி வெவ்வேறான கடதாசித்துண்டில் எழுதிக்கொடுத்ததன்பின்பு, மேற்பரிசோதிப்பவர் அத்தொகைகளைத் தாமே இடாப்புப் புத்தகத்திலிருந்து கூட்டிப் பார்த்துத் தமது கணக்கின்படியும் கண்ட மொத்தத் தொகைகளானவை அவ்விருவரும் வெவ்வேறாகக்கூட்டிக் கண்ட தொகையோடு பேதமின்றி இணங்குமாகில், அத்தொகைகள் சரிதானெனத்திடும்பொருட்டு இடாப்புப் புத்தகத்து மேலுறை-ஊ-ம் பக்கத்தே அச்சிட்டிருக்கும் “பொழிப்பு” என்னும் இடாப்பில் எழுதி அவ்விடாப்பின் ஏனைய பாகத்தையும் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் ஒவ்வொருவரும் தக்க வகையாக எழுதி நிறைவேற்றம்படி செய்தல்வேண்டும். மேற்குறித்த மூவருடைய தொகைகளும் ஒத்திணங்கி வராவீட்டால், அவைகள் ஒத்திணங்கிவரும் வரைக்கும் மேன்மேலும் கூட்டிப்பார்த்து, திருத்தவேண்டிய பிழைகளிருந்தால் திருத்திச் சரியான தொகையையே எழுதிக்கொள்ளல்வேண்டும்.

௫௭ வது.—மேற்குறித்த “பொழிப்பு” எந்தக் கண்டத்தைக் குறித்ததோ அந்தக் கண்டத்திற்குரிய வீட்டு இடாப்பிலிருந்து “குடும்பங்களின் தொகை” எத்தனை என்பதை அறிந்து, அதின்படியே மேலுறையில் எழுதவேண்டிய “பொழிப்பு” என்னும் இடாப்பிலும் அத்தொகையை எழுதிக்கொள்ளல்வேண்டும்.

“வட்டாரப் பொழிப்பு.”

௫௮ வது.—மேற்குறித்த பிரகாரம் குடிசனத்தொகை மதிப்புப் பொழிப்புகள் சகலமும் பூரணமாக எழுதி நிறைவேற்றப்பட்டவுடன், அப்பொழிப்பு எழுதப்பட்டிருப்பதும், மேலுறை-ஊ-ம் பக்கத்தே அச்சிட்டிருப்பதுமாகிய இடாப்பு முழுவதையும், மேலு

றைப் பத்திரத்தினின்றும் துப்புரவாகவும் வடிவாகவும் வெட்டி யெடுத்தது, அதைக் குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவர் வைத்துக் கொள்ளல் வேண்டும். அவ்வாறு வெட்டிவைத்திருக்கும் பொழிப்புக்கடதாசிகளைக் கொண்டே (அறுபந்தத்தின்-கடி-ம் இலக்கத்தைக் கொண்டிருக்குஞ் சொருபமான) ஒரிடாப்பில் அம்மேற்பரிசோதிப்பவர் தாம் எழுதவேண்டிய வட்டாரப் பொழிப்பைத் தம்முடன் கணக்குப் பார்க்குங் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவரது துணையோடு எழுதி நிறைவேற்றல் வேண்டும். இப்பொழிப்பை எழுதிச் சரிபிழைபார்த்து முடிக்கும் வரையிலும் குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவருக்கு அவ்வட்டாரத்திற் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள் சகலநூற் துணைபுரிதல் வேண்டுமென்றறிக.

மேலும், மேற்பரிசோதிப்பவர் வட்டாரப்பொழிப்பை எழுதி முடித்த அந்தக் கணமே அப்பொழிப்பையும், குடிமதிப்புப் புத்தகங்களினின்றும் முன்னரே தாம் வெட்டிவைத்திருக்கும் "பொழிப்பு" என்னும்மேலுறைப்பாகங்களையும், கக0க-ம்-ஆ பங்குனி(மார்க்சு) மீ கூ ற் தேதியாகிய அத்தினத்திலேனும், கூடுமென்றால், அதற்கு முன்னராகவேனும் ஏஜென்று முதலிய குடிமதிப்புக் காரியஸ்தரிடம் அச்சாதனங்கள் போய்ச்சேரும்படி, அத்விவைவான வழி எதவோ அவ்வழியாக அனுப்பிவைத்தல்வேண்டும்.

குடிசன இடாப்புப் புத்தகங்களைக் கச்சேரி முதலிய இடங்களுக்கு அனுப்பிவைத்தல்.

௫௮ வது.—முற்பிரிவிற் குறித்த "பொழிப்பு" முதலிய சாதனங்களை அனுப்பி முடிந்ததின் பின்பு, தமது வட்டாரத்தைச்சேர்ந்த வீட்டு அட்டவணியிலே அவ்வக்கண்டங்களின் பெயர் முதலிய விபரம் பதிந்திருக்கும் நிரையின்படியே குடிமதிப்புப் புத்தகங்கள் எல்லாவற்றையும் எடுத்தது ஒழுங்காக அடுக்கி, அவற்றுடன் தொடர்பான குடிமதிப்புக் கடதாசிகளையும் அத்தந்தப் புத்தகத்தோடு சேர்த்துக் கட்டி, மேற்குறித்த அட்டவணியையும் அவற்றோடு சேர்த்து ஒன்றாகக்கட்டி, ஏஜென்று முதலிய குடிமதிப்புக் காரியஸ்தருக்கு மேல் விலாசமிட்டு, பங்குனி (மார்க்சு) மீ கூ ற் தேதியாகிய அத்தினத்திலேனும் அதற்கு முன்னராகவேனும் அவர்களிடம் போய்ச்சேரும் வண்ணம் அனுப்பிவிடல்வேண்டும்.

௫௯ வது.—இவைகள் எல்லாவற்றையும் அனுப்பி முடிந்ததன் பின்பே, தம்முடன் சேர்ந்து குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுத்த ஆட்கள் சகலரையும் நோக்கி, அவரவர் செய்யவேண்டிய குடிமதிப்பு வேலை முடிந்தது என்றும், அவ்வேலையின் பொருட்டாக அவரவர்களுக்குக் கொடுமதியான சம்பளத்தைக் கச்சேரி முதலிய இடங்களிற் போய்ப் பெற்றுக்கொள்ளும் வண்ணம் ஒவ்வொருவருக்கும் அறிவிக்கப்படும் என்றுஞ் சொல்லி அவர்களைப் போய்வரும்படியாக விடை கொடுத்த அனுப்பிவிடுதல் மேற்பரிசோதிப்பவர் செய்யவேண்டிய கடமை என்றறிக.

CHAPTER VII.—INSTRUCTIONS TO ENUMERATORS.

எ ம் அதிகாரர்.

குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்கள், கைக்
கொண்டு நடக்கவேண்டிய பிரமாணங்கள்.

முதலாவது.—சனத்தொகையை முதல்முறை எண்ணல்.

1 வது.—சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் கக0க ம் ஆக
மாசி (பெப்புறுவரி) ஸீ ச ம உ திங்கட்கிழமை தொடங்கி
க ம உ சனிக்கிழமைக்குப் பிந்தாத காலவரையிற்கு, தாம் கணக்
கெடுக்கவேண்டிய பகுதி அல்லது *கண்டத்திற்குரிய இடாப்பிலே
வெவ்வேறான குடிமதிப்பு இலக்கத்தையுடைய வீடொவ்வொன்றிற்
கும் இடாப்பிற் பதிந்திருக்கும் நிரையன்படியே போய்வரல் வேண்
டும்.

ஆயினும், அரசாட்சி ஏஜென்று அல்லது உதவி ஏஜென்றுத்தரை
அவர்களாலேனும், அல்லது நகரசங்கமுள்ள பட்டணங்களாகில்
அச்சுக்கத்த அக்கிராசனர் அவர்களாலேனும், அங்கிலேய இடாப்பு
கள் புறம்பாகக் கொடுக்கப்படல் வேண்டுமென்று கட்டளைபண்ணப்
பட்டிருக்கும் வீடுகளுக்கு மாத்திரம் மேற்குறித்த காலத்திற் போக
வேண்டியதில்லை.

2 வது.—மேலே சொல்லப்பட்டபடி வீடுகளைச் சுற்றிப்பார்
கப் புறப்படுமுன்னரே, பின்வரும் பிரமாணங்களைக் கவனமாய் அவ
தானித்துக்கொள்ளல் வேண்டும். குறித்த பிரமாணங்கள் விளங்கா
மற் சந்தேகங்கொண்டால், அல்லது விளங்கிக்கொள்ளப் பிரயாச
முற்றால், சந்தேகத்தைத் தெளிவித்துப் பொருளை விளக்கும்படியா
கத் தம்மை மேற்பரிசோதிப்பவரிடம் போய்க் கேட்டறிந்தகொள்
எல் வேண்டும்.

1 வது.—தாம் போகும் வீடொவ்வொன்றிலும் வாடிக்கை
யாகக் குடியிருக்கின்ற ஆட்கள் ஒவ்வொருவரையும்பற்றி இதன்
கீழே கூடும்—முதல், கூடும்—ஈறுகவுள்ள பிரமாணங்களுக்கிசையவுழ்,
தம்மை மேற்பரிசோதிப்பவருடைய அறமதிக்கணங்கவுழ் குடிம
திப்புப் புண்தகத்திலுள்ள இடாப்புக்களிலே வேண்டிய விபரங்களை
அதனதற்குரிய கோட்டிற்குள்ளாக எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.
அவ்வீட்டிலே வந்திருப்பவர்களில் பற்றினி (மார்க்சு) ஸீ க ம உ
அன்று தங்கியிருக்க மாட்டார்களென நிதானிக்கக்கூடிய ஆட்க
ளின் பெயர்களை இடாப்பிற் சேர்த்தெழுதப்படாது. ஆகிலும், வீட்
டுக்குடும்பத்தவரும் நிலைபரமாய்க் குடியிருக்கும் பிறரும் சொற்ப
காலத்திற்கு வீட்டில் இல்லாதிருந்தாலும்—அஃதாவது, ஓர் யாத்
திரைக்காக அவர்கள் வெளியிற் புறப்பட்டுப்போயிருக்கலாம்—
பங்குனி (மார்க்சு) ஸீ க ம உ ஆகிய தினத்திற்கு முன்னரே வீட்
டிற்குத் திரும்பிவந்திருக்கக் கூடுமென அறிந்தால், அந்த ஆட்களின்
பெயர்களையும் இடாப்பிற் சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

2 வது.—சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர், தாம் ஒருவரை அறிந்
திருக்கின்றதினால் அவரிடம் யாதொன்றும் வினவாமல், தாமே குடி
மதிப்பு இடாப்பை எழுதலாமென்று மதிக்கப்படாது. இடாப்பின்
கோடு ஒவ்வொன்றிலு மெழுதவேண்டிய விபரத்தைக் கேட்டறிந்
தே யெழுதல்வேண்டும்.

3 வது.—சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் குடிமதிப்பு இடாப்
பை எழுதி நிறைவேற்றும்பொருட்டு வீட்டின் தலைமையோரிடங்
கேட்கவேண்டிய மாதிரிக்கேள்விகள் இதன் பின்னேவரும் சந்தொ
குதிப் பிரமாணங்களிற் காட்டப்பட்டிருக்கின்றன.

*குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவரது எல்லைக்குட்பட்டதும்,
குடிமதிப்பின்பொருட்டு எல்லை குறித்துப் பகுக்கப்பட்டதுமான
இடமே "கண்டம்" எனப்படும்.

கூ வது.—ஒருவர் சொன்ன விபரத்தின் உண்மையைக்குறித்த சந்தேகங்கொண்டால், இடாப்பி லெழுதவேண்டிய விபரம் இத்தன்மையானதென்று அவருக்குத் தெளிவாய் விளங்கப்படுத்தல் வேண்டும்.

௪ வது.—விளங்கப்படுத்தியபின்னும் அவர் சொல்வது மிகத்தலாம்பரமாகப் பொய்யெனத் தோற்றுமாயின், பொய் சொல்வோர் தண்டனைக்குள்ளாவரென்பதை அவருக் கறிவித்தல் வேண்டும். அதன் பின்னூர் தாம் முன்சொல்லியதையே நிலைப்படுத்தத் துணிந்தால், அவர் சொல்வதை வேறு பேச்சினிற் ஏற்றுக்கொண்டு குடிசனமதிப்பெடுப்பவர் அக்கருமத்தைப்பற்றித் தம்மை மேற்பரிசோதிப்பவருக்கு அறிவித்தல் வேண்டும்.

அ வது.—வீடுகள் எத்தனை யென்று தொகைகட்டிய அட்டவணைகளைத் தலைமைக்காரர் எழுதி முடித்த தவணையின் பின்பு புதிதாக வேறு வீடுகள் கட்டியெழுப்பியிருந்தாலுஞ்சரி, அல்லது தமது பகுதி அல்லது கண்டத்திற்குரிய அட்டவணையிற் பிறகாரணங்களினிமித்தம் பதிக்கப்படாமலிருந்தாலுஞ்சரி, சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் இவ்வாறு மேலதிகமாகக் காணப்படும் வீடுகளையும் தமது பகுதி அல்லது கண்டத்திற்குரிய அட்டவணையிற் சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். அவ்வாறு சேர்த்தெழுதப்பட்ட வீடுகளுக்கு, இலக்கமிடவேண்டிய முறையாவது : அவ்வீட்டிற்கு முந்திய வீட்டிற்கு இடப்பட்ட இலக்கமும் அத்தடன் A, B, என்று வரிசையாக ஒவ்வோரடையுஞ்சேர்த்து இலக்கமிடலே. (எப்படியெனில், ௧0 ம் இலக்கவீட்டிற்கும் ௧௧ ம் இலக்க வீட்டிற்கு மிடையில் இரண்டு வீடுகள் பதிக்கப்படாமலிருந்தால், அவற்றில் முதலாம் வீட்டிற்கு ௧0 A என்றும் இரண்டாம் வீட்டிற்கு ௧0 B என்றும் இலக்கமிட்டுக்கொள்ளல் வேண்டும்.) அவ்வீடுகளில் யாரேனும் குடியிருந்தால் எழுதவேண்டிய விபரங்களைக் குடிமதிப்பு இடாப்புக்களில் எழுதி நிறைவேற்றிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

கூ வது.—சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் இடாப்புக்களைக் கறுத்தமையாலும், தமிழ்ப்பாஷையிலுமே மிகத்தெளிவாக எழுதி நிறைவேற்றல் வேண்டும்.

௧0 வது.—ஒவ்வொரு வீட்டைப்பற்றிய விபரமுந் தனித்தனியாக இடாப்புப் புத்தகத்தின் வெவ்வேறு பக்கத்திலெழுதல் வேண்டும். ஒரு வீட்டிற்கு பத்தாப்பேருக்கு மேற்பட ஆட்களிருந்தால் அவ்வீட்டினுள்ளவர்களைப்பற்றிய குறிப்புக்களை அடுத்த பக்கத்திலுந் தொடர்பாக எழுதவதுடன், குறித்த பக்கத்திலே அவ்வீட்டிற்கு இடப்பட்ட குடிமதிப்பு இலக்கத்தையும் “தொடர்பு” என்னுஞ் சொல்லையும் அஃதுடன் சேர்த்து எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். அதற்கடுத்த வீட்டினுள்ளவர்களைப்பற்றிய விபரங்களையோ, புத்தகத்தின் வேறொரு பக்கத்தில் தொடங்கி யெழுதல் வேண்டும். யாதொரு விபரமும் இடாப்பின் புறப்பக்கத்தில் எழுதப்படாது. வீட்டில் ஆட்களினிற் வேறுமையாயிருந்தால், “வெறு வீடு” என்று இடாப்பி லெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

௧௧ வது.—எழுதவேண்டிய விபரங்களை வேறொரு கடதாசியிலெழுதிக்காட்டும்படி தம்மை மேற்பரிசோதிப்பவர் கேட்டால், அவ்வாறெழுதிக்காட்டிச் சரியென்றபின்பு குடிமதிப்பு இடாப்பில் எழுதல் வேண்டும்.

௧௨ வது.—ஒருவரைப்பற்றி எழுதவேண்டிய விபரம், எழுதும் வரிக்கு முந்தின அல்லது மேல்வரியில் எழுதப்பட்ட வேறொருவரைப்பற்றி

பற்றிய விபரத்தோடு பேதயிலலாமல் ஒத்திருந்தாலும், மேல்வரிபைப் போலவே கீழ்வரியிலும் பூரணமாக எழுதுவதேயன்றி “மேற்படி” அல்லது “ஷே” என்றவது, அல்லது “..... ,” என்றிவ்வாறு புள்ளியடையாள மிட்டாவ தெழுதப்படாத.

க௩ வது.—குடிமதிப்பு இடாப்பு முதலியவற்றிற் பதிக்கப்பட்ட விபரங்களில் தாம் சந்தேகங்கொண்டிருக்கும் பதிவுகளை மேற்பரிசோதிப்பவருக்குக் காட்டி அவருடைய புத்திபோதையைக் கேட்டு விளங்கி அதின்படி நடத்தல் வேண்டும்.

க௪ வது.—தமக்கென்று பிரிவிட்டுக் கொடுக்கப்பட்ட பகுதி அல்லது கண்டத்திலுள்ள வீடுகள் சகலத்தின் பொருட்டும் எழுதவேண்டிய விபரங்களை கக0க ம் ஆ மாகி (பெப்புறுவரி) ஸீ கந் தேதிக்கிடையில் இடாப்புப் புத்தகத்தில் எழுதி முடித்துக்கொள்ளல் வேண்டும். நான்குநாள் எழுதும் பொழுதேனும் அல்லது அம்மாதம் ககந் தேதிக்குப் பிந்தாத தவணைக்கிடையிலேனும் எழுதியவற்றைச் சரிபிழை பார்த்துத் திருத்தும்படியாகத் தம்மை மேற்பரிசோதிப்பவரிடம் கொடுபோய்ப் புத்தகத்தை ஒப்பித்தல் வேண்டும்.

க௫ வது.—மேலே கம் பிரமாணத்திற்குப் புறமுதலாக விலக்கப்பட்ட வீடுகளொவ்வொன்றிலும் அரசாட்சி ஏஜென்சு, உதவி ஏஜென்சு, அல்லது நகரசங்க அக்கிராசனர் அவர்களால், அங்கிலேய பாஷையிலெழுதிய வெவ்வேறான குடிமதிப்பு இடாப்புக் கொடுபடல் வேண்டுமென்று கட்டளையிட்டபடியே, அவ்வவ் வீட்டின் தலைமையோர் எழுதும் பொருட்டாக கக0க ம் ஆ மாகி (பெப்புறுவரி) மாதம் உளந் தேதி காலமே அத்தலைமையாரிடம் ஒவ்வொரிடாப்புக் கொடுத்தல் வேண்டும். வீட்டிலுள்ளவர்க ளெல்லாரைப் பற்றிய விபரங்களையு மெழுதுவதற்கு ஒரிடாப்புப் போதாதாகில், மேற்கொண்டு தேவையாகக் காணப்படும் இடாப்பு எத்தனையோ அத்தனை இடாப்புக் கொடுத்தல்வேண்டும்.

க௬ வது.—இதற்கு முற்பிரமாணத்தின்படி கொடுக்கப்பட்ட அங்கிலேய இடாப்பு ஒவ்வொன்றிற்கும் தனித்தனி இலக்கமிட்டு D என்ற மாதிரி அச்சுப்பத்திரத்தில் ஓர் கணக்கு வைத்துக்கொண்டு தமது பகுதி அல்லது கண்டத்திற்குரிய இடாப்புப் புத்தகத்திலும், சொல்லப்பட்ட வீட்டின் தலைமையாரிடம் அங்கிலேய இடாப்புக் கொடுத்திருக்கென்று ஓர் குறிப்பும் இட்டுக்கொள்ளல் வேண்டும்.

இரண்டாவது.—சனத்தொகையைக் கடைசிமுறை எண்ணல்.

க௭ வது.—கக0க ம் ஆ பங்குனி (மார்ச்சு) ஸீ கந் தேதியன்று சாயங்காலஞ் சூரியன் அஸ்தமித்தவுடனே முன்னரே எழுதி நிறைவேற்றி வைத்திருந்த இடாப்புப் புத்தகத்தையும் எடுத்துக் கொண்டு தமது பகுதியைச்சேர்ந்த வீடுவொன்றிற்கும் வரிசையாக இரண்டாம்முறை போதல்வேண்டும். இதன் பொருட்டாகக் குறித்த பகுதி அல்லது கண்டத்திலுள்ள குடிசனங்களைத் தாயிருக்கும் வீட்டிற்கு அல்லது இருப்பிடத்திற்கு வரும்படி செய்யப்படாத. அஃதன்றியும், முதல்முறை யெண்ணியபின்பு, என்னென்ன மாறுதல்கள் உண்டாயிருக்கின்றனவென்று வீட்டுக்கு வீடு போய்க் கேட்டறிந்த வரும்படியாகப் பிறாயாரையேனும் அனுப்பவும் படாத.

க அ வ த.—வீடுகளைச் சுற்றிப்பார்க்கப் புறப்படுமுன்னரே தா ம் தங்குமிடமாகிய வீட்டிலே தம்மையுஞ் சேர்த்து எண்ணிக்கொள் ளல் வேண்டும்.

க க வ த.—ஒவ்வொரு குடும்பத்தின் தலைமையோரையும் அ னைமுதலாக அக்குடும்பத்திலுள்ளவர்களைப்பற்றி இடாப்பிலெழுதப்பட்ட டிருக்கும் விபரங்களை ஒவ்வொன்றாக அவருக்கு வாசித்தக் காட்டி, அந்நந்த ஆட்களுடைய பெயரை வாசிக்கும்போது குறிக்கப்பட்ட பெயர்வழிகாரர் வீட்டில் அப்பொழுதுண்டோ இல்லையோ வென்ப தை வினவியறிந்துகொள்ளல்வேண்டும். (ச ர் தொகுதியிலுள்ள மாதிரிக் கேள்விகளைப் பார்க்க).

உ 0 வ த.—சனத்தொகைமதிப்பெடுப்பவர் முதல்முறை எண் ணிய காலத்தின் பின்பு இவ் வீட்டிலே புதிதாகக் குடியிருக்க வந்திரு ப்பவர்கள் யாரேனுமுண்டா, அல்லது பிள்ளைகள் பிறந்ததுண்டா, வென்பதை அவ்வீட்டின் தலைமையோரிடம் வீசேஷமாய்க் கேட்ட றிதல்வேண்டும். வீட்டில் அன்றிரவு இல்லாத ஆட்களைப்பற்றிய வி பரங்கள் முதல்முறை எண்ணலில் எழுதப்பட்டிருந்தால், அவ்விபரங் களை இடாப்பினின்றும் கீறிவிடல்வேண்டும். முதல்முறை எண் ணலில் வீட்டில் இல்லாமல் அப்போதங்கேயிருப்பவர்களை—அஃதா வது : புதிதாய் வந்தவர்கள், பிறந்திருக்கும் பிள்ளைகள் முதலியோ ரை—இடாப்பிற் சேர்த்து மெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். (இப்ப டி யெழுதும்பொழுது உ உ ம் பிரமாணத்தைக் கவனிக்க).

உ ௧ வ த.—மேற்கூறிய பிரகாரம் புதிய விபரங்களை யெழுது வதற்கு இடாப்பி லிடயில்லாதிருந்தால், புத்தகத்தின் கடைசியிலு ள்ள ஒரிடாப்பையெடுத்த அதில் அவ்விபரங்களை யெழுதல்வேண்டு ம். அவ்வாறெழுதும்போது வீட்டின் குடியிருப்பினுடைய இலக்கத்தையும் அதனருகேமுந்திய இடாப்பினிலக்கத்தையு மெழுதி அதற்குப் பின் "... ம் பக்கத் தொடர்பு" என்றும் வரைந்துகொள்வதுமன்றி, முந்திய இடாப்பிலே கடைசிப்பக்கத்தி லெடுத்தெழுதிய இடாப்பி னிலக்கத்தையும், "... ம் பக்கத்திற் றொடர்பா யெழுதப்பட்டிருக் கின்றது" என்றுங் குறித்துக் கொள்ளல்வேண்டும்.

உ 2 வ த.—வீட்டிற் குடியிருப்பவர்களும் அங்கே போசனபா னஞ்செய்பவர்களுமாகிய சகலரையும் வீட்டிலிருப்பவர்களாகக் கண்டெழுதல் வேண்டும். ஆனால், ஒரு பிரயாண நோக்கமாகப் போனவர்களின் பெயர்களை இடாப்பிற் சேர்த்தெழுதவேபடாது. மீன் பிடிக்க, அல்லது காவல்காக்க, வெளியேபோயிருப்பவர்களையும்; போசனத்திற்குத் தம்மம் வீட்டிற்குத் திரும்பக்கூடியதான அவ்வள வு சமீபமான இடத்திற்குப் போயிருப்பவர்களையும்; அல்லது பணி விடையாய் நிற்கும் இடத்திற்கு வீட்டிலிருந்து போசனம் கொண் டிபோகக்கூடியதான அவ்வளவு தூரத்திற்குப்போயிருப்பவர்களையு ம், அவரவர்க்குரிய வீட்டுக்குடிசை இடாப்பிலேயே பதித்துக்கொ ள்ளல்வேண்டும். ஆகவே, வீதிக்காவல் அல்லது சுற்றோட்டம் முத லிய பணிவிடையில் நிற்கும் பொலீஸ் சேவகத்திலுள்ளவரை அவ ரவர் குடியிருக்கும் வீட்டிற்குரிய இடாப்பிலே சேர்த்தெழுதல் வேண்டும்.

உ ௩ வ த.—ஒரு வீட்டிலே முதல்முறை எண்ணலில் நிலைபரமா ய்க் குடிபதியாயிருந்தவர், கடைசிமுறை யெண்ணலில் அவ்வீட்டி லே யில்லையென்றால், அப்படி யெழுதப்பட்ட விபரங்களைக் கீறிவி டலாம். அல்லது எழுதப்பட்ட விபரங்களிற் பிழை பிசுரு உண்டெ ன்றற்றிருந்தலாம். மற்றும்படி எந்த ஞாயத்தகக்கொண்டும் ஒரு

முறை யெழுதியதைத் திரும்ப மாற்றவேபடாது. ஓராளைப்பற்றிய பதிவு முழுவதையும் கீறிவிடவேண்டியதாயிருந்தால், அதை வரி நெடுகிலும் மையாலே கோடுகீறி நீக்கிவிடலாமேயன்றி அந்த ஆளுடைய பெயரை மாத்திரம் கீறினாற் போதியதன்று.

உசு வது.—பங்குனி (மார்ச்சு) மீ கந்தேதியன்றிரவு இடாப்பிலே பதிக்கப்படும் பதிவுகள், கீறுகிறார்களுள், திருத்தங்கள் இவை யெல்லாஞ் சிவத்த மையா லெழுதப்படல்வேண்டும்.

உரு வது.—சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் முதல்முறை யெண்ணில் “வெறு வீதி” எனப் பதிந்த விடொவ்வொன்றிற்கும் கடைசிமுறை யெண்ணுந் தினத்திலும் போய், அது அப்போதும் முன்போல வெறுவீடாய்க் கிடக்கின்றதோ அல்லது யாராகுதல் குடியிருக்கிறார்களோ வென்று பார்த்து இசைந்த பிரகார மெழுதிக்கொள்ளல்வேண்டும்.

உசூ வது.—வெளியே புறப்பட்டு வீதிமார்க்கமாக அல்லது ஆறுகள் வழியாகச் செல்லுகின்ற சனங்களை யெண்ணிக் கணக்கெடுக்கும்படியாகப் புறம்பாக வோராளை நியமித்திருந்தாலேயன்றி, மற்றும்படி வீட்டுக்குடிமதிப் பெடுக்கின்ற அவரே அச்சனங்களையும் கணக்கெடுத்தல் வேண்டும். எப்படியெனில், குடியிருக்கும் வீடுகளுக்குப்போய்க் கணக்கெடுத்ததின் பின்பு, வெளியிலேயுள்ள தோணித்துறைகள், வண்டில் அல்லது ஆடுமாடுகள் தங்குமிடங்கள், இரங்குத்துறைகள், அம்பலங்கள், மடங்கள், சத்திரங்கள் முதலாகிய இடங்களையும், பிரயாணக்காரர் இரவிற மங்குகின்ற மற்றுஞ் சகல இடங்களையும் பார்த்து, அவ்விடங்களிலுமுள்ள வழிப்போக்கர், தோணி படகு வத்தை வள்ளக்காரர், யாத்திரைக்காரர், பிச்சைக்காரர், வண்டிக்காரர், சாவளப்பொதிகாரர், முதலிய சகல சனங்களின் விபரங்களையும் வெளிப்பதிவு இடாப்பிலே எழுதிக்கொள்ளல்வேண்டும்.

உ௭ வது.—வீதி முதலிய வெளியிடங்களிற் செல்வோரை யெண்ணும்பொருட்டாக நியமிக்கப்பட்ட ஆட்கள் ஒவ்வொருவரும் ககடுகம் ஆண்டு பங்குனி (மார்ச்சு) மீ கந்தேதியன்றிரவு நடுச்சாமத்திற்கும் விடியற்புறமாக-ஐ-மணிக்கு மிடையில் வண்டில் முதலிய எவ்வகைப்பட்ட சாரதிகளி லேறிக்கொண்டாகுதல், கால்நடையிலாகுதல், குதிரையேற்றத்திலாகுதல், தாம் கணக்கெடுக்கும் வீதி மார்க்கமாகச் சென்றால், அச்சனங்களையும் அவ்வீதிவழியே அல்லது அதற்கடுத்த வேறிடங்களிலே தங்கிப்போக இருக்கின்றவர்களையு மெண்ணி, வெளிப்பதிவு இடாப்பிலே விபர மெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

உ௮ வது.—ஆறு, குளம், வாய்க்கால், ஏரி முதலிய கீர்ப்பாறைகள் வழியாகச் செல்லுஞ் சனங்களை எண்ணும்பொருட்டாக நியமிக்கப்பட்ட ஆட்கள் ஒவ்வொருவரும் குறித்த பங்குனி (மார்ச்சு) மீ கந்தேதியன்றிரவு, நடுச்சாமத்திற்கும் விடியற்புறமாக ஐ மணிக்கு மிடையில், தோணித்துறைகளிற் காணப்படுபவர்களையும், தோணி, படகு, வத்தை, வள்ளம், கட்டுமரம் முதலியவைகளி லேறிக்கொண்டு செல்லுகின்ற சனங்கள் சகலரையும், மேற்பிரமாணத்திற் குறித்த வெளிப்பதிவு இடாப்பிலே சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். ஆனால் யாரேனுந் தம்மம் குறிச்சிக்கூள்ளாக அல்லது அதற்குச் சமீபத்தேயுள்ள பிற இடத்தில் மீன்பிடித்துக்கொண்டோ, காவல்காத்துக்கொண்டோ, இத்தன்மையான பணிவிடையில் நின்று வேலைமுடிந்தபின்பு வீட்டுக்குத் திரும்பிப்போகக்கூடிய

வர்களாயிருந்தால், அப்படிப்பட்டவர்களை வெளிப்பதிவு இடாப்பிற் சேர்த்தெழுதப்படாது. ஏனெனில், அச்சமயத்தில் வீட்டில்ல்லாமல் வெளியிற் புறப்பட்டிருந்தாலும், மேலே உடம்பிரமாணத்திற் குறித்த பிரகாரம் வீட்டி லிருப்பவர்களாகக் கண்டு அவரவர்க்குரிய வீட்டுக் குடிசை இடாப்பிலே எண்ணப்பட்டிருப்பதாலென்க.

உக வது.—வெளிப்பதிவு இடாப்பிலே பெயர் பதிக்கப்பட்ட ஆட்க ளொவ்வொருவருக்கும் அதற்கென அச்சிடப்பட்ட ஓர் துண்டிப் பத்திரத்தைத் தமது கையொப்பமிட்டுக்கொடுத்து, தாம் கேட்டுமுடிய வண்ணமாக மீண்டும் அந்த ஆளிடம் யாராகுதல் கேட்டுமுதவந்தால், கேட்பவருக்கு அத்துண்டைக் காட்டும்படியாகவுஞ் சொல்லியனுப்பல் வேண்டும். அவ்வாறு கையொப்பமிட்டு முதிர்க்கொடுக்குந் துண்டுப் பத்திரங்களை வரிசையாக இலக்கமிட்டுக் கொள்ளல் வேண்டும்.

௩௦ வது.—ஒருவரை வெளிப்பதிவு இடாப்பிலே பேர் ஊர் முதலியன கேட்டுப் பதிக்கமுன்னரே, வேறுயாரேனும் குறித்த விபரங்களை அன்றிரவு அவரிடம் கேட்டுமுதின துண்டோ வென்று விசாரித்தல் வேண்டும். அவ்வாறு தெழுதப்பட்டிருப்பதை மேற்குறித்த விதமான துண்டை அறிகுறியாகக் காட்டி அல்லது வேறெவ்வகையாகவேனும் அத்தாட்சிப்படுத்தினாராகில், அந்த ஆளைப்பற்றிய விபரங்களை வெளிப்பதிவு இடாப்பிற் சேர்த்தெழுதவேபடாது.

௩௧ வது.—வெளிப்பதிவுத் துண்டு காட்டாததினாலே மாத்திரம் ஒருவர் எண்ணப்பட்டிருக்க மாட்டாரென்று நிதானிக்கக்கூடாது. ஏனெனில், அவர் குடியிருக்கும் வீட்டிலே அவரை எண்ணிக் கணக்கிட்டிருக்கலாமன்றோ! யாதாகுத லொரு வீட்டிற்குரிய இடாப்பிலே தம்மை யெண்ணிக் கணக்கிட்டிருக்கின்றொருவர் சொன்னால், அவ்வீட்டின் குடிமதிப்பு இடாப்போடு ஒப்பிட்டுப்பார்க்கும்பொருட்டாக, எந்த வீட்டிற் கணக்கிடப்பட்டிருக்கென்பதைக் குடிசைத் தொகை மதிப்பெடுப்பவர் கேட்டறிந்து குறித்துக்கொள்ளல் வேண்டும்.

௩௨ வது.—வீட்டுக்குத் திரும்பிப்போகிறவர்கள், பயிர்க்காவலுக்காக வயல்வெளிக்குச் செல்லுகிறவர்கள், இப்பேர்ப்பட்டவர்களை வழியிற் கண்டு சந்தித்தால், அவர்களைப்பற்றிய விபரங்களை வெளிப் பதிவு இடாப்பிற் சேர்த்தெழுதப்படாது. ஏனெனில், அவரவர்க்குரிய வீட்டுக்குடிசை இடாப்பில் அப்படி வெளியிற் போயிருப்பவர்களின் பெயர் முதலிய விபரஞ்சேர்த்த தெழுதப்பட்டிருக்கமுன்றோ!

௩௩ வது.—ஒரு பகுதி அல்லது கண்டத்திற்குச்சேர்ந்த வீட்டின்தலைமையோர் யாருக்காவது மேலே கரும் பிரமாணத்திற் குறித்த பிரகாரம் அங்கிலைய இடாப்புப் புறம்பாகக்கொடுக்கப்பட்டிருந்தால், பங்குனி (மார்ச்சு) ௨௩ ந்தேதி காலமே சனத்தொகைமதிப்பெடுப்பவர் இடாப்புக் கொடுத்த வீடொவ்வொன்றிற்கும் போய் அதை வாங்கிப்பார்த்து எழுதவேண்டிய பிரமாணங்களுக்கிசைய அதனசற்குரிய கோட்டுக்குள் விபர மெழுதப்பட்டிருக்கின்றதோ வெனப் பரிசோதித்த பின்பு, தாமாகவே எழுதிமுடித்து வைத்திருக்கும் இடாப்புப் புத்தகத்திலுள்ள கடைசி இடாப்புக்கருகே மேற்குறித்த அங்கிலைய இடாப்பையுஞ்சேர்த்துத் தைத்து வைத்துக் கொள்ளல்வேண்டும்.

௩௪ வது.—இடாப்புகள் சகல்கதையுங் குடிசைத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் தம்மை மேற்பரிசோதிப்பவரிடம் பங்குனி (மார்ச்சு) ௨௩ ந்தேதி காலமே கொண்டுபோய் ஒப்பித்து, அவர் பார்வைபிட

டபின்பு அவர் சொல்லும் விதமாக இடாப்புப் புத்தகத்தின் புறமடையிலுட்ப்பக்கமாக அச்சிடப்பட்டிருக்கும் ஐ மாதிரிப் பொழுப்பை பெழுத க்ஷேரவேற்றல வேண்டும். அவ்வாறு தாம் எழுதி நிறைவேற்றிய பொழுப்பின் மொத்தத் தொகைகளை நன்றாய்ப் பிழையறப் பரிசீலிக்கதி. அஃறபதற்குத் தொகைகள் சரிதானென்று உறுதிப்படுத்திக்கொடுக்கும் வரையிலும், குடிமதிப்பு இடாப்புக்களை மேற்பரிசேரிப்பவர் ஏற்றுக்கொள்ளமாட்டார்

௩௩ வது.—குடிமதிப்பு இடாப்பை எழுதும்பொருட்டாகத் தேவையான விபரங்கள் என்னென்னவோ, அவ்விபரங்களைக் குடிமதிப்பெடுப்பவருக்குச் சனங்க ளொவ்வொருவரும் அறிவிக்கவேண்டிய கடமையுடையவரென்றும், அவ்விபரங்களை அறிவிக்க மறுத்தலித்தால், அல்லது அசட்டைசெய்தால், அல்லது பொய்யான விபரங்களை யறிவித்தால், ரூயப்பிரமாணத்தின்படி தண்டனைக்குள்ளாவரென்றும் குடிமதிப்புக் கட்டளைச்சட்டத்தில் நிருபிக்கப்பட்டிருக்கின்றது.

௩௪ வது.—குடிமதிப்பெடுப்பதற்குத் தேவையல்லாத பிறசெய்திக்ளொன்றையுக் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் கேட்கவேபடாது. உதாரணமாக, ஒருவரின் வருமானத்தின் தொகை யெவ்வளவென்று கேட்கப்படாது; அல்லது, ஒரு வீட்டிலுள்ள பெண்ணைவள் குடும்பத் தலைவியாக அல்லது அவ்வீட்டிற்கு எசமாட்டியாக இருந்தால், அப்பெண் ஒருவரைமாதிரித்தவிர, மற்றும்படி அங்குள்ள வேறெந்தப் பெண்களையேனுந் தமக்கு முன்பாக வரல்வேண்டுமென்று கேட்கப்படாது.

௩௫ வது.—மேலும் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் எவரா குதல் எவ்வித சாட்டைக்கொண்டாவது பணம்பறித்தால், அல்லது மற்றெவ்வகையான நடைப்பிசுகோ, அல்லது அதிகாரத்தை ரூயவீசமாகச் செலுத்தலோ, என்றிவை முதலிய எவ்வித குற்றமேனுஞ் செய்தாய்க் கண்டுபிடிக்கப்பட்டால், அவர் குடிமதிப்புக் கட்டளைச்சட்டத்தில் நிருபித்த பிரகாரம் தண்டனைக்குள்ளாவர்.

௩௬ வது.—தேவையென்று கண்டால், மேலே கூடும் பிரமாணத்திற்குட்டிக்காண்பித்த பிரகாரம், கட்டளைச்சட்டத்தின் நிபந்தனை இவ்வாறாகுமென்று வீட்டின் தலைமையோருக்கு அறிவுறுத்தல் வேண்டும். மேலும், குடிமதிப்பு இடாப்புகள் எழுதவதற்குத் தேவையான செய்திகள் யாவும் குடிமதிப்போட்டுத்த கணக்குகளுக்கு மாத்திரமே பிரயோகிக்கப்படுமென்றும், மற்றும்படி அச்செய்திகளைத்தம் இரகசியசெய்திகளாய்க் கூவிக்கப்படுமென்றும் அவர்களுக்குச் சொல்லல் வேண்டும்.

முன்றாவது—குடிமதிப்பு இடாப்பை எழுத வேண்டிய விதம்.

௩௭ வது.—விசேட்குறிப்பு.—குடிசனத்தொகைமதிப்பு இடாப்பெழுதும் பொழுது மனதி லவதானித்தக்கொள்ளவேண்டிய தென்னவெனில்:

- (அ) முன்றாவது தொடங்கி ஒன்பதாவது வரைக்குமுள்ள கோடுகளும், பன்னிரண்டாவதில் (உ) என்றும் (ஆ) என்றமுள்ள இருபிரிவான கோடுகளும் இடாப்பெழுதி முடிய, ஒரு போதும் வெறக் கோடாக இருக்கமாட்டா.

- (b) ஒருவரின் பெயரெழுதிய வரிக்குளேரே, பத்தாங்கோட்டில் (α) என்ற முதற்பிரிவு, அல்லது பதினொன்றாங்கோட்டி, இவை இரண்டினுள் நிற்குள்ளே மாத்திரம் அந்த ஆணைப்பற்றிய விபரமேது மெழுதவேண்டியவரும்.
- (c) பத்தாங்கோட்டின் முதற்பிரிவு அல்லது பதினொன்றாங்கோட்டி என்னு மிரண்டி லொன்றையே யன்றி இரண்டு கோட்டிலும் ஒரேயாணைப்பற்றிய விபரமெழுதும்படி வராது.
- (d) ஓராணைப்பற்றிப் பத்தாங்கோட்டின் இரண்டாம் பிரிவி லெழுதவேண்டியவரின், அக்கோட்டின் முதற்பிரிவினும் அவரைப்பற்றி யெழுதவேண்டிய விபர மெப்போது முண்டென்று சிந்தித்தக்கொள்ளல்வேண்டும்.

சூ 0 வது.—முதலாங்கோட்டி (வீட்டின் குடிமதிப்பு இலக்கம்). ஒரு குறிச்சி அல்லது பட்டணத்திலுள்ள வீடுக ளெத்தனையென்று தொகை கட்டப்பட்டிருக்கின்ற வீட்டு அட்டவணியிலே யாதேனுமொரு வீட்டிற்கு என்ன இலக்க மிடப்பட்டிருக்கின்றதோ அவ்விலக்கத்தையே இந்த முதலாங்கோட்டிற்குள் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். அவ்வீட்டிற்கு குடிசையின் நி வெறுமையாயிருந்தால் குடிமதிப்பு இலக்கத்துக்கருகே “வெறு வீடு” என்றழைத்தல் வேண்டும். குடிசைகளுள்ள வீடெதற்காயினும் குடிமதிப்பு இலக்கம் பதிக்கப்படாதிருந்தால், மேலே அம் பிரமாணத்திற் காட்டிய பிரகாரம் ஒரிலக்கமிட்டு அவ்விலக்கத்தையே குடிமதிப்பு இடாப்பிலும் பதித்துக்கொள்ளல் வேண்டும்.

சூ 5 வது.—இரண்டாங்கோட்டி (குடிமதிப்பெடுப்பவரின் பகுதி அல்லது கண்டத்திலுள்ள ஆட்களின் வரிசையான இலக்கம்). கக00 கம் ஆண்டு பங்குளி (மார்க்சு)யின் கம் தேதியன்றிரவு, தமது பகுதியிலுள்ள ஆட்க ளெல்லாரையு மெண்ணி அவர்களைப்பற்றிய விபரங்கள் சகலமும் பூரணமாக இடாப்பி லெழுதி முடித்த பின்பே இந்தக் கோட்டுக்குள் எழுதவேண்டிய வரிசையான இலக்கத்தை எழுதல் வேண்டும். அவ்வா ரெழுதும்போது தமது பகுதி அல்லது கண்டத்திலுள்ள ஆட்க ளெல்லாருக்கும் ஒரே வரிசையான இலக்க மிடல்வேண்டும்.

சூ 2 வது.—மூன்றாங்கோட்டி (பெயர்). ஆணையிருந்தாலுஞ்சரி பெண்ணையிருந்தாலுஞ்சரி, குடும்பத்திற்குப் பிரசான தலைவராகவும் வீட்டிற்கு குடிபதியாவு மிருக்கின்ற அந்த ஆளுடைய பெயரையே இடாப்பின் முதல் வரியில் இந்த ஈ ங்கோட்டுக்குள்ளாக எழுதல் வேண்டும். அதன் பின்பு, குடும்பத்திலுள்ள மற்றவர்களை வயதின் படி வரிசையாக எழுதல் வேண்டும். அதன் பின்பு, அங்கு வசிக்கின்ற வேலைக்காரரையும், கடைசியாக, பிறர் யாராகுதல் வந்திருந்தால் அவர்களையும், வயதின் பிரகாரமே இடாப்பி லெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். பெயர் இடப்படாத சிறு குழந்தைகள் யாருயிருந்தால், “பெயரிடவில்லை” யென்ற சொற்களை இந்த மூன்றாங்கோட்டுக்குள் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். ஒருவருடைய வம்சப் பெயர் அல்லது பாவணிப் பெயர் எழுதவேண்டியதில்லை.

சூ 3 வது.—நான்காங்கோட்டி (ஆணை: பெண்ணை?). இடாப்பி லெழுதப்படும் ஆட்களின் பெய ரொவ்வொன்றிற்கும் நேராக இந்தக் கோட்டுக்குள் “ஆண்” அல்லது “பெண்” என்றெ யெழுதல் வேண்டும்.

சுசு வது.—ஐந்தாங்கோடு (வயது). ஒவ்வொரு ஆளுக்கும் பூரணமாய்க் கழிந்த வயதெத்தனை யென்பதை இந்தக் கோட்டுக்குள் எழுதல் வேண்டும். ஒரு வயதுக்குக் குறைந்த பிள்ளையாயிருந்தால் அது பிறந்த பின்பு பூரணமாய்க் கழிந்த மாதங்க ளெத்தனை யென்றும், ஒரு மாதத்திற்குக் குறைந்த வயதுடையதாயிருந்தால் அது பிறந்தபின்பு பூரணமாய்க் கழிந்த நாட்கள் எத்தனை யென்றும், இந்த ஐந்தாங்கோட்டுக்குள் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

சுரு வது.—ஆறாங்கோடு (சாதி). ஒருவர் தமிழ், சிங்கள, சோனக என்றிப்படி எந்தச் சாதியாருக் குரியரோ அந்தச் சாதியின் பெயரை இந்த ஆறாங்கோட்டிற்குள் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்; எப்படியெனில்: சிங்களம், தமிழ், பறங்கிக்கார, அங்கிலேய (இங்கிலீசுகார), பிரஞ்சிக்கார, சீன, வங்காளி, என்றிப்படியே ஏற்றவண்ணமாகப் பதித்துக்கொள்ளல் வேண்டும். சிங்களவரெனில் கீழ் நாட்டவரோ, கண்டி முதலிய மேல்நாட்டவரோ, என்று விபரமாக எழுதல் வேண்டும். வேடகுலத்தவரை, “வேடர்” அல்லது “வேடுவர்” என்றெழுதல் வேண்டும்.

சுகு வது.—ஏழாங்கோடு (சமயம்). ஒருவர் வழிபடுகின்ற சமயம் அல்லது மார்க்கம் எதுவோ, அச்சமயத்தின் பெயரை புத்த சமயம், இந்து சமயம், மகம்மது சமயம், என்றிவ்வாறே இந்த ஏழாங்கோட்டுக்குள் எழுதல் வேண்டும். கிறிஸ்த சமயத்தவர்களில், அவர்கள் அதுசரிக்குஞ் சபையின் பெயரை, அஃதாவது: “இங்கிலாந்து சபை” “ரோமன் கத்தோலிக்கர்” “உவெஸ்லியன் சபை” “பப்டிஸ்தர் சபை” “சயாதீன கத்தோலிக்கர்” “டச் பிறெஸ்பிற்றீரியன் சபை” “ஸ்கம்ப் பிறெஸ்பிற்றீரியன் சபை,” இரட்சணிய சேனை” “கங்கிரிக்கேஷனலிஸ்தர் சபை,” என்றிவ்வாறு ஏற்ற ஏற்ற விதமாகப் பதித்துக்கொள்ளல் வேண்டும். ஒருவர் தமக்குரிய மார்க்கு “சத்திய வேதம்” (அஃதாவது: மெய்ச் சமயம்) என்றால், அவர் கருதிச் சொல்வது என்ன மார்க்கம் அல்லது எந்தச் சபை யென்று கேட்டறிந்து அதின்படி யெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். ஒரு வேடனுக்குத் தான் வழிபடுஞ் சமயத்தின் பெயர் என்னவென்று சொல்லத் தெரியாதிருந்தால், இந்தக் கோட்டுக்குள்ளாக அவனது சமயத்தைப்பற்றி “வேடன்” அல்லது “வேடுவன்” என்றே எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

சுஎ வது.—எட்டாங்கோடு. (விவாகம் முடித்தவரோ? முடியாதவரோ? என்றிவை முதலியன). பாலரைக்குறித்தெழுதும்பொழுததானும் இந்தக் கோடு வெறுங் கோடாயிருக்கப்படாது. பாலராயிருந்தாலுஞ்சரி, சிறுபிள்ளைகளாயிருந்தாலுஞ்சரி, வளர்ந்தவர்களாயிருந்தாலுஞ்சரி, ஆட்களின் பெய ரொவ்வொன்றிற்கும் நேரே “விவாகம் முடித்தவர்” “விவாகம் முடியாதவர்,” “தாரமிழந்தவர்,” “வாழ்விழந்தவர்,” “விவாகம் தள்ளப்பட்டவர்,” என்றிவ்வாறே அவரவர் குடும்ப நிலைமைக் கிசைந்த விபரத்தை இந்த எட்டாங்கோட்டுக்குள் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். விவாகம் தள்ளப்பட்டவர்கள் மீண்டும் விவாகம் முடித்திருந்தால் அவர்களைப் பற்றி யெழுதும்பொழுது “விவாகம் முடித்தவர்” என்றெழுதுவதேயன்றி, “விவாகம் தள்ளப்பட்டவர்” என்றெழுதப்பட்டது. ஒரு குறிக்கப்பட்ட ஆணும் பெண்ணும் விவாகம் முடித்தவர்கள் தானே முடிக்கவில்லையோ என்றேதும் கேள்வி பிறந்தால் அவர்கள் சொல்வதையே கேட்டு அதின்படி எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

சு அ வ து.—ஒன்பதாங்கோடு (பிறந்த ஊர்). சூடிசனங்களை யெண்ணிக்கொடுக்கப்படு மொரு குறித்த கோறனை பற்றுக்குள் ளாக இலங்கையிலே ஒருவர் பிறந்திருந்தால், அக்கோறனை அல்லது அப்பற்றிலுடைய பெயரையும்; அதற்கப்பாலுள்ள வேறு கோறனை பற்றினே பிறந்திருந்தால், அக்கோறனை அல்லது பற்றின் பெயரை ஊர்ப்பெயரோடே சேர்த்தும், இங்க ஒன்பதாங்கோட்டுக்குள் எழு தல் வேண்டும். சிறு குறிச்சிகளின் பெயரையாவது, கோறனை அல் லது பற்றுக்குள் அடங்கிய சிறு பகுதிகளின் பெயரையாவது, சூடி மதிப்பு இடாப்பி லெழுதப்படாது. ஒருவர் இந்தியாவிற்கு பிறந்திருந் தால், இந்தியாவின் எந்தப்பகுதி அல்லது (ஜில்லா, தாலுகா) மாகா ணம் என்பதை அறியக்கூடியவரையிலும் கேட்டறிந்து எழுதிக்கொ ள்ளால் வேண்டும். எப்படியெனில்: இந்தியா—சென்னப்பட்டணம், (அல்லது திருவாங்கூர், அல்லது கொச்சி, அல்லது பருமலம், அல் லது பம்பாய், என்றியைந்தபடியே எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். இலங்கை அல்லது இந்தியாவிற்கப்பாற்பட்ட பிறதேசங்களிற் பிற ந்திருந்தால், அத்தேசத்தின் பெயரை “சீனா,” “இந்தியாந்த,” “பிரான்சு,” “கனேடா,” “ஜெர்மனி” “ஆஸ்திரேலியா,” என்றிவ் வாறே யெழுதல் வேண்டும்.

சு கூ வ து.—பத்தாங்கோடு. இந்தக்கோட்டுக்குள்ளே இரண்டு பிரிவான சிறு கோடுகளுண்டு. உழைப்பவர்களினுடைய பிரதான தொழில் அல்லது சேவனார்த்தத்தைக் கொடுக்கும் வழிவகை யென் ன வென்பதைக் காட்டுகின்ற (அ) என்ற வொருகோடும், பிரதான தொழிலைவிட மேலும் பொருளிட்டற்கு ஆசாரமாகச்செய்யுந் தணையான தொழில் அல்லது முயற்சி யென்னவென்பதைக் காட்டும் (ஆ) என்ற வொரு கோடுமாக இரண்டு கோடுகளுண்டு. இந்தப் பத் தாங்கோடு பதினொருகோடுகளுக்கள்ளே எழுதவேண்டிய விபர ங்களைச் சரியா யெழுதிமுடித்தல் சற்றே பிரயாசமாதலால், இதன் பின்னே 10-வது தொடங்கி 19-வது வரையிலுமுள்ள பிரமா ணங்களைக் கவனமாய் மனதில் அவதானிக்கக்கொள்ளல் வேண்டும். அப்பிரமாணங்கள் விளங்காமற் பிரயாசமுற்றால் அல்லது சந்தே கங்கொண்டால், தம்மை மேற்பரிசோதிப்பவரிடம் போய் அவர் சொல்லும் போதனைகளைப் பெற்றுத் தெளிந்துகொள்ளல் வே ண்டும்.

10 வ து.—ஒருவரின் “பிரதான தொழில்” என்றால் அவரு டைய அதிகப்பற்றான நேரத்தைச் செலுத்துகின்ற அத்தொழிலைக் கருதிய தென்றும், சேவனார்த்தத்தைக் கொடுக்கும் “பிரதான வழிவ கை” யென்றால், மற்றுண்டான வழிவகை யாவற்றிலும், தமக்கு அதி கப்பற்றான வருமானத்தைக் கொடுக்கும் அவ்வழியைக் கருதிய தெ ன்றும் கொள்க. (அ) என்றும் (ஆ) என்றும் காட்டிய பத்தாங்கோ ட்டின் பிரிவு ஒவ்வொன்றிற்குள்ளும் எழுதவேண்டியது ஒரே யொரு முயற்சி அல்லது வழிவகையினது விபரத்தையே யன்றி, ஒன்றுக் ககிகமானவற்றின் பெயரை எழுதப்படாது.

11 வ து.—உழைக்கும் பொருட்டு வேலைசெய்கின்ற அல்லது ஏதும் முயற்சி நடப்பிக்கின்ற ஆட்சிப்பற்றிய விபரங்களையே இந்தப் பத்தாங்கோட்டுக்குள் எழுதல் வேண்டும். அல்தாவது: அவர்கள் தாங்களாக முயற்சியெய்தாலுஞ்சரி; வேலைக்காரர் முத லிய பிறரைக்கொண்டு அம்முயற்சியைச் செய்வித்தாலுஞ்சரி; அல் லது அஞ்சொந்த ஆசனத்தினால், எப்படியெனில்: தோட்டம், வய ல், காணி முதலியவற்றால் வருகின்ற வருமானமோ, கீட்டு வா

டகையோ, அல்லது அரசாட்சி முதலியோருடைய உபகாரச் சம்பளமோ, ஆகிய இவ்வித பிறவழிகளாலுஞ் சரி, தங்கள் சேவனார் தத்தகைப் பெற்று நடப்பிக்கும் அப்படிப்பட்டவர்களுடைய விபரங்களை யே, மேற்குறித்த (a) என்றும் (b) என்றும் பிரித்துக்காட்டிய பத்தாங்கோட்டிற்குள் எழுதல் வேண்டும். வீட்டிற்குத் தலைமையானவருடைய உழைப்பவிடல் பிறவழிகளாலே தம்சேவனத்திற்குப் பொருள் சம்பாதித்தாலேயன்றி, மற்றும்படி மனைவி மக்களைப் போன்ற, பிறருடைய தாபரத்தையும் பொருளுதவியையும் பெற்றுத் தமக்கென்று சுதந்தரமான உழைப்பு அல்லது சேவனத்திற்கான வழிவகையொன்று மில்லாத அப்படிப்பட்டவர்களுடைய விபரங்களை இந்தப் பத்தாங்கோட்டிற்குள் எழுதப்படாது. அவ்வித நிலைமையுடையோரைப்பற்றி இக்கோட்டி லொன்று மெழுதாமல் வெறுங்கோடாயிருக்கவிதல் வேண்டும். யாராகுத லொருவரைப் பற்றி யெழுதவேண்டிய விபரம் பத்தாங்கோட்டில் (a) என்ற முதற்பிரிவு, அல்லது பதினொரங்கோடு, இவை யிரண்டி லொன்றிற்குள் எனாகவே எழுதும்படி நேரிடும். அவ்விரண்டு கோட்டிலு மொருங்கேயெழுதும்படி வராது.

௫௨ வது.—இடாப்பி லெழுதப்படுபவர்களுடைய தொழிலைச் சரியாக விபரித்தக காட்டல் வேண்டும். “வர்த்தகன்,” “சாய்ப்புக்கடைக்காரன்,” “வியாபாரி” என்று பலதொழிலாளருக்கும் பொதுவான பெயரினால், அல்லது ஏதேனும் ஒரு தொழிலைக் குறிப்பாகக் காட்டாத பொதுச் சொற்களா லொருவருடைய தொழிலை விபரிக்கப்படாது. எவ்வித சாமானில் வர்த்தகஞ்செய்வது, அஃதாவது: எண்ணெயோ, அரிசியோ, தென்னந்தம்போ, சவளி (புகடைவை) யோ, எனறிப்பேர்ப்பட்ட எவ்வகையான வியாபாரப் பொருளில் முயற்சிசெய்கிறார் என்பதைச் சரியாய் விபரித்தல் வேண்டும். ஒருவர் பலவகைப்பட்ட சாமான்களைக்கொண்டு முயற்சியை நடப்பிப்பாராகில், அவரைப் “பல்பொருள் வர்த்தகன்” அல்லது “பல்பொருள் வியாபாரி” என்று குடிசனத்தொகைமதிப்பு இடா பில் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

௫௩ வது.—தேயிலை, கோப்பி, தென்னை, கறுவா, புகையிலை, பாக்கு (கமுகு), வெற்றிலை, என்றிப்படிப்பட்ட குறித்த குறித்த பயிர் அல்லது தோட்டச்செய்கைகளில் முயற்சியுடையராயிருப்பவர்களை, “தேயிலைத்தோட்டக்காரர்,” “கோப்பித்தோட்டக்காரர்,” “தென்னந்தோட்டக்காரர்” என்று இன்ன இன்ன தொழிலாளரென்று விபரமாக எழுதல் வேண்டும். அத்தோட்டம் முதலியவற்றிற்குச் சொந்தக்காரராயிருப்பின், “சொந்தக்காரர்” என்ற சொல்லைச் சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

௫௪ வது.—ஒருவர் கிளார்க் (அஃதாவது, ஸ்கித்) வேலையாயிருந்தால், அவருடைய தொழிலை விபரிக்கும் விதம்: “நகரசங்கக் கிளார்க், அரசாட்சிக் கிளார்க், ஸ்தான (அல்லது சுகாதார) சங்கக் கிளார்க், நியாயப்பிரமாணிகளின் கிளார்க், என்றிவ்வாறே தெளிவாய் விபரித்தக காட்டல் வேண்டும். “வேலைக்காரன்,” “வேலைக்காரி;” அல்லது “கூலிக்காரன்,” “கூலிக்காரி;” என்ற அவ்வளவிலே மாத்திரம் ஒருவருடைய தொழிலைக் குறித்தெழுதினார் போதியதன்று; எவ்வகையான வேலைக்கார னென்றும், அஃதாவது: வயல் அல்லது தென்னந்தோட்ட வேலையோ, வீட்டுவேலையோ, காரியச்சுரங்க வேலையோ, எத்தன்மையான கூல் வேலையற்ற குறிக்கப்பட்ட ஆள் முயற்சியுடையராயிருக்கிற ரென்பதைத் தெளிவாய் விபரித்தக காட்டல் வேண்டும்.

௫௫ வது.—ஒரு பெண்ணுவள், சரிசை தம்பு, பெட்டி, பாய் முதலியன பின்னி அல்லது இழைத்து விற்றற் றொழியில் இருந்தால், அல்லது ஆயாள்வேலை (தாதிவேலை) யாக, அல்லது வீட்டுக்குரிய கையல் வேலைக்காரியாக விருந்தால், அல்லது பெட்டி கூடைகளிற் சாமாணை வைத்தோ, கடைவைத்தோ, ஏதும் வியாபாரஞ்செய்தற் றொழியல்லிருந்தால், அந்த அந்தத் தொழிலைத் தெளிவாய் இடாப்பிலே விபரித்தெழுதல் வேண்டும். ஆனால், தனது சொந்த வீட்டுப் பணிவிடையிலும், தனது பிள்ளைகள் முதலியோரைப் பராமரித்தலிலும், தன் சமுசாரத்தவர்க்குத் தீண்டாமத்தலிலும், முயற்சியுடையவளாயிருந்தால், அப்படிப்பட்ட பெண்ணைப்பற்றி இடாப்பிலெழுதும்போது, இந்தப் பத்தாமிலக்கக் கோட்டுக்குள் யாதொன்றும் முதாமல் அதை வெறுங் கோடாயிருக்கவிடுதல் வேண்டும். ஒருவன் தனக்குரிய பூமியைச் செய்கைபண்ணி, அஃதாவது : புகையிலை கடுதற் றொழிலாற் றன் சேவனக்கைத்தேட, அவனது மனைவி மக்களும் அத்தொழில் செய்வதற் சேர்ந்த செறிந்து அவனுக்குத் தவி புரிவாராகில், அவர்களுள்ளோரையும் பற்றிப் பத்தாங் கோட்டின் முதற் பிரிவுக்குள்ளாக எழுதவேண்டிய தென்னவெனில், அவனைப்பற்றிப் “புகையிலைத் தோட்டக்காரன்” என்றும், பெண்சாதி பிள்ளைகளைப்பற்றிப் “புகையிலைச் செய்கைக்காரர்” என்றும் விபரித்தெழுதல் வேண்டும்.

௫௬ வது.—பத்தா மிலக்கக்கோட்டில் (b) என்றபிரிவு (துணைத்தொழில்). உழைப்பவர்கள் பிரதானமாய்ச் செய்கின்ற தொழிலைவிட, மேற்கொண்டுசெய்கின்ற உழைப்புக்கேற்ற முயற்சியேதமிருந்தால், அத்தொழிலென்ன வென்பதை இந்தக் கோட்டுக்குள் எழுதல்வேண்டும்; அஃதாவது : ஒருவருடைய பிரதான தொழில் அரசாட்சிக் கிளார்க் (லிகித) வேலையாகவும், சேவனாந்தத்தைப்பெறுதற்குத் துணையானவழி தமக்குரிய ஆசனத்தால் வரும் ஊழைபுமமாக விருந்தால், (அஃதாவது : ஒரு தென்னத்தோட்டத்தால் வருமுதிபுமமாகவிருந்தால்), பத்தாங்கோட்டிலே (a) என்றபிரிவிற் குள் “அரசாட்சிக் கிளார்க்” என்றும், (b) என்ற பிரிவிற் குள் “தென்னத்தோட்டக்காரர்” என்றும் எழுதல்வேண்டும். மேல்வருமானத்திற்கேற்ற தொழில் அல்லது வழிவகை ஒன்று மில்லாவிட்டால், (b) என்ற பிரிவுள்ள கோட்டிலொன்று மெழுசாயல் அதை வெறுங் கோடாயிருக்கவிடுதல் வேண்டும்.

௫௭ வது.—பதினொரங்கோடு (உழைப்பவரல்லராகில், அவரைத் தாபரிப்பவரின் தொழில் அல்லது சேவனம்). மேற்சொல்லப்பட்டபடி உழைப்பு அல்லது சேவனத்திற்கான வழிவகை யொன்று மில்லாத பிறரைப்பற்றியே இந்தப் பதினொரங் கோட்டுக்குள் எழுதுவதன்றி, உழைப்பு முதல்ய வழிவகைகள் உள்ளவர்களைப்பற்றி யாதொன்று மெழுதாது இதை வெறுங் கோடாயிருக்கவிடுதல் வேண்டும். சேவனஞ்செய்தற்காதாரமாகத் தமக்கென்றோர் சுதந்தரமான முயற்சி அல்லது வழிவகை யொன்றுமில்லாதவர்களைப்பற்றி இந்தக்கோட்டுக்குள் எழுதவேண்டிய விபரம் யாதெனில் : அப்படிப்பட்ட ஒவ்வொருவரையும் தாபரிப்பவர் யாரோ அவருடைய தொழில் அல்லது சேவனத்திற்காய வழி யெதுவென்று ஆராய்ந்து, அதன் விபரத்தையே இதற்குள் எழுதல்வேண்டும். எப்படியெனில், ஒரு குடும்பத்திற்கு நியாயப்பிரமாணிகர் ஒருவர் தலைவராயிருக்க அவரது குடும்பத்தைச்சேர்ந்த பெண்சாதி பிள்ளைகள் தமக்கென்று சேவனஞ்செய்தற்கேற்ற சுதந்தரமான முயற்சி அல்லது வழிவகை யொன்றுமில்லாதவர்களாயிருந்தால், இடாப்பி

லே அவர்களின் பெயர்களுக்கு நேராக “நூபப்பிரமாணிகர்--அட்வக்ஷே” (அல்லது, “புரெகதறர்”), என்றியைந்த பிரகாரமே இறந்தப்பதினோராக் கோட்டுக்குள் எழுதல் வேண்டுவதுமன்றி, பத்தாங்கோட்டி லொன்று மெழுதாமல் அதை வெறும் கோடாயிருக்க விடுதல்வேண்டும்.

௫௮ வது.—ஒரு வீட்டிலே எண்ணப்பட்டுள்ள வோரானித் தாபரிக்கின்ற பொருவர் மற்ரேரிடத்திலே குடிபதியாயிருக்கக்கூடும்; அஃதாவது, கொழும்பிலே விடுதிப் பாடசாலையிற் கற்சினற பொரு பிள்ளையைக் கண்டியிற் தேயிலைத்தோட்டத்துத் துரை பொருவர் தாபரிப்பவராயிருக்கக்கூடும்; அப்படியிருந்தால், அந்தப் பிள்ளையினுடைய பெயரொழுதிய வரிக்குநேரே, “தேயிலைத்தோட்டக்காரர்” என்று இர்தப் பதினோராக் கோட்டுக்குள்ளாக வெழுதிக்கொண்டு, பத்தாங்கோட்டை வெறும் கோடாயிருக்கவிடுதல் வேண்டும். ஒரு குடும்பத்தைச்சேர்ந்த பலர் வெவ்வேறு தொழில் செய்தொருவரைத் தாபரித்தால், அத்தாபரத்தைப் பெற்றிருக்கின்ற ஆள் எத்தொழில் செய்பவராத் சீவனத்தையடைகிறாரென்று இடாப்பில் எழுதல்வேண்டுமென ஒரு சந்தேகந் தோனறக்கூடும். அப்படித் தோன்றியிடங்களில், அவரைத் தாபரிக்கின்றவர்களுக்குள் வயதிலே மூத்த உழைப்பாளரின் தொழிலைதவோ அதையே அத்தாபரத்தைப் பெற்றிருப்பவரது தொழிலாகக்கொண்டு இர்தப் பதினோராக் கோட்டுக்குள் எழுதல்வேண்டும்.

௫௯ வது.—ஒரு வீட்டிலே வேலைக்காரன் அல்லது வேலைக்காரியாக விருக்கின்ற ஆளைப் பிறருடைய தாபரத்திலுள்ளவரெனக் கவனித்துக்கொண்டு எழுதவேண்டிய தொழில் முதலிய விபரங்களைப் பதினோராக் கோட்டிலெழுதப்படாது. ஏனெனில், தம்சீவனத்தன் பொருட்டாக அவ்வீட்டுப்பணிவிடைசெய்து உழைக்கின்றனரெனக் ஆதலால், பதினோராக் கோட்டுக்குள் அப்படியப்பட்டவேலைக்காரரைப்பற்றி யொன்று மெழுதாது வெறும்கோடாயிருக்கும்படி வீட்டுப் பத்தாங்கோட்டில் (a) என்ற பிரிவிற்ருள்ளே “வீட்டுச்சமையற்ாரன்” அல்லது “வீட்டுச்சமையற்காரி” என்று எந்த எந்தத் தொழிலை அவ்வீட்டிற்செய்து பிழைக்கின்றனரோ, அந்த அந்தத் தொழிலின் பெயரை யெழுதல்வேண்டும்.

௬௦ வது.—பன்னிரண்டாங்கோட்டில் (a) என்ற பிரிவு (ஏதா குதல் ஒரு பாஷையில் எழுதவும் வாசிக்கவும் கூடுமோ?) எத்தனை வயதான ஆளாயிருந்தாலுஞ்சரி, அவர் யாதேனும் ஒரு பாஷையில் எழுதவும் வாசிக்கவும் கூடுமாகில், “கூடும்” என்றும் எழுதல் வாசித்தல் என்னும் இரண்டுந் தெரிந்திராவிட்டால் “கூடாது” என்றும், ஒவ்வொருவருடைய பெயருக்கும் நேராக இர்தப் பன்னிரண்டாங்கோட்டுக்குள் எழுதல்வேண்டும். எழுதல் வாசித்தல் என்னு பிரண்டில் ஒன்று தெரிந்தும், மற்றது தெரியாவிட்டால், “கூடாது” என்றே யெழுதல் வேண்டும்.

௬௧ வது.—பன்னிரண்டாங்கோட்டில் (b) என்ற பிரிவு.—(அக்கிலேய பாஷையிலெழுதவும் வாசிக்கவும் கூடுமோ?) மேற்சொல்லிய பிரகாரமே இடாப்பிலுள்ள ஒவ்வொரு பெயருக்கும் நேரே அப்பெயரையுடைய ஆள் அக்கிலேய பாஷையிலெழுதவும் வாசிக்கவும் கூடுமென்றால் “கூடும்” என்றும், அவ்வாறெழுதல் வாசித்தல் என்னு யிருநிறமையு மொருங்கே அவருக்கில்லாவிட்டால் “கூடாது” என்றும் குடிசனத்தொகை மதிப்பு இடாப்பில் இர்தப் பன்னிரண்டாங்கோட்டின் (b) என்ற பிரிவிற்ருள் எழுதல்வேண்டும்.

கூஉ. வது.—பதின்மூன்றாகக் கோடு (பிறவிச்செவிடும் ஊழமயமோ? இருண்ணுக் குருடோ?, என்றிவ்வு முதல்பன). பிறப்புக் காலம் தொடர்ச்சியாராகுதல் செவ்வும் ஊழமயமாக விருந்தால், அல்லது இரண்டு எண்ணுக் குருடாகவிருந்தால், அல்லது பயித்தியக் குணமாக விருந்தால், அல்லது பேதை (மடமட) குணமாகவிருந்தால், அவர்ச்சூரிய ஊழபாடு இன்னசென்று குடிமதிப்பு இடாப்பில் இப்பதின்மூன்றாகக் கோட்டுக்குள்ளே விபரித்தெழுதல்வேண்டும். பிறந்த பின்பு செவ்வும் ஊழமயமானவர்களையும், ஒரு கண்மாதிரி குருடானவர்களையும்பற்றி யந்தக் கோட்டுக்குள் ஒன்றுமெழுதாமல், அதை வெறுந் கோடாயிருக்கவிடுதல் வேண்டும்.

கூங. வது.—குடிசனத்தொகை மதிப்பு இடாப்பை யெழுதி சினைவேற்ற வேண்டிய விதம் எவ்வாறென்பதைக் காட்டும்படியாக, மாதிரி இடாப்பொன் நித்தோடணக்கப்பட்டிருக்கிறது. இவ்விடாப்பிலே ஓர் உத்தேசமான முறைபடியெடுத்துக் காட்டியிருந்தலால், அதிலுள்ளபடியே ஒரு அட்சரமுதலவற்றால் வகாந்த விடலவேண்டியிருக்குமென நினைந்து, எழுதவேண்டிய இடாப்புக்களிலும் மனச்சண்ணை மூடிக்கொண்டு வரைந்தவிடப்பட்டாது. ஒவ்வொரு விட்டைப்பற்றிய விபரமும் வெவ்வேறு வகைப்படுமா தலால் ஏற்ற ஏற்றபடியான விபரங்களாற் குடிமதிப்பு இடாப்புக்களை எழுதி சினைவேற்றல் வேண்டும்.

நான்காவது.—குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் சனங்களிடம் கேட்கவேண்டிய வினாக்களின் மாதிரி.

குறிப்பு.—வினாவியறிவவேண்டிய பிரதானமான செய்திகள் எண்ணென்னை வென்பதையே பின்னாற் காட்டப்படுகின்ற சேனவிகள் திருஷ்டாந்தப்படுத்துகின்றன வாதலால் மேலே சொல்லப்பட்ட பிரமாணங்களை யதிக் கவனத்தோடு வாசித்த மனதிலவதானித்துக் கொண்டதென்பின்பே குடிமதிப்பு இடாப்பு எழுதும் வேண்டியத் தொடக்கல் வேண்டும். இவ்வினாக்களைக் கேட்ட மாதிரித்திலே பிறக்கும் விடைகள் அப்பிரமாணங்களுக்கெதற்கு விபரங்களைத் தராயின், தக்கவிடைகள் மறுமொழியாகப் பிறக்கும் வரைக்கும் மேலும் மேலும் வினாக்களைச் சனங்களிடம் கேட்டல் வேண்டும்.

(A.) முதல்முறை எண்ணெறி கேட்கவேண்டிய வினாக்கள்.

இடாப்பிலே

மூன்றா மிலக்கக் } (க) இங்கே குடியிருக்கின்ற குடும்பத்துக்கு
கோட்டி லெழுதவே } த்தலைவர் யார்?
ண்டிய விபரத்தைப் }
பற்றி: } (உ) உமது பெயரென்ன?

ஐந்தா மிலக்கக் }
கோட்டி லெழுதவே } (ஈ) உமக்கெத்தனை வயது? அஃசாவது, பூ
ண்டிய விபரத்தைப் } ரணமாய்க் கழிந்தவய தெத்தனை?
பற்றி: }

ஆறா மிலக்கக் கோ }
ட்டி லெழுத வேண்டி } (ச) நீர் எந்தச் சாதியாரை (சமீழ், சிங், ன,
ய விபரத்தைப்பற்றி: } சோனச, எனறிப்படி எவரை)ச் சே
ர்ந்தவர்? சிங்களச்சாதியெனில், கீழ்
நாட்டவரா? அண்ட முதல்ய மேல்
நாட்டவரா?

ஏழா மிலக்கக் கோட்டி லெழுதவேண்டிய விபரத்தைப்பற்றி: } (ஐ) உமது சமயமென்ன? கிறிஸ்தவரெனில், நீர் எந்தச்சபையைச்சேர்ந்த கிறிஸ்தவர்?

எட்டா மிலக்கக் கோட்டி லெழுதவேண்டிய விபரத்தைப்பற்றி: } (க) நீர் விவாகம் முடித்தவரா? அப்படியாகில், உமது மனைவி (அல்லது கணவன்) இப்போது உயிருடனிருக்கின்றனரா?

ஒன்பதா மிலக்கக் கோட்டி லெழுதவேண்டிய விபரத்தைப்பற்றி: } (எ) நீர் குடியிருக்கின்ற இந்தக் கோறனை பற்றிற் பிறந்தீரா? இல்லையென்றால், எந்த (டிஸ்த்ரிக்ட்) பகுதிக்குச்சேர்ந்த என்ன கோறனை, பற்றிற் பிறந்தீர்? இலங்கையிற் பிறவாவிட்டால், வேறெந்த ஜூரிற் பிறந்தீர்? இந்தியாவிற் பிறந்ததென்றால், இந்தியாவி லுள்ள எந்த (ஜில்லா, தாலுகா) மாகாணம், அல்லது ஊரிற் பிறந்தீர்?

பத்தா மிலக்கக் கோட்டி லெழுதவேண்டிய விபரத்தைப்பற்றி: } (அ) உமது சேவனத்திற்கான தொழில் அல்லது முயற்சியை நீராகச் செய்கிறீரா? அல்லது வேலைக்காரரைக்கொண்டு செய்வீர்களீரா? சேவனத்திற்கான பிறவழிவகைகள் உமக்குச் சொந்தமாயேதமுண்டா? உமது சேவனத்தத்தைக் காணி பூமி மூலமாக உழைக்கிறீரென்றால், அக்காணி பூமியி லென்ன பயிரை உண்டாக்குகிறீர்? நெல்லா? தேயிலைச் செடியா? தென்னையா? புகையிலையா? அல்லது வேறென்ன பயிரை புண்டாக்குகிறீர்? நீர் அக்காணிபூமிக்குரிய சொந்தக்காரரா? அல்லது அவைகளைக் குத்தகைக்குப் பிடித்திருக்கிறீரா? அல்லது மற்ற வர்களுக்குரிய பூமியை நீர் வாரக்கூலிக்குச் செய்கைபண்ணுகிறீரா? சொந்தமென்றால், அக்காணிபூமியை நீராகச் செய்கைபண்ணுகிறீரா? அல்லது வாரக்கூலிக்குக் கொடுத்திருக்கிறீரா? வேளாண்மையைவிட உமக்கு வேறெதற் தொழிலுண்டா? வேறென்ன லுண்டென்றால், என்ன தொழில்? உமக்குப் பலதொழில் அல்லது சேவனத்திற்காய் பல வழிவகை புண்டென்றால், அவற்றில் முக்கியமான தெது? அஃதாவது, பலதொழிலெனில், எந்தத் தொழில் உமது அதிகப்பகுதியான நேரத்தைச் செலுத்துகிறீர்? பல வழிவகை புண்டென்றால், எந்த வழியால் அதிகமான பொருள் வரவுண்டி?

இடாப்பிலே

பன்னிரண்டா மிலக்கக் கோட்டி லெழுதவேண்டிய விபரத்தைப்பற்றி: } (க) ஏதாகூத லொரு பாஷையில் எழுதல் வாசித்தல் என்னு மிரண்டும் உம்மாற் கூடுமா? அக்கிலேய பாஷையில் அவ்வாறெழுதவும் வாசிக்கவும் கூடுமா?

(க) வாடிக்கையாக உம்முடன் குடியிருப்பவர்களும் போசன பாசனஞ் செய்பவர்களாகிய ஆட்களெல்லோருடைய பெயர்வழிகளையு மெனக்குச் சொல்லுக. முதலாவதாக, உமது குடும்பத்தவர்களை வயது மூப்பினுமயின் படிச் சொல்லுக, அதற்குப்பின், உம்மோடு குடியிருக்கின்ற வேலைக்காரரின் பெயரைச் சொல்லுக. கடைசி

யாக, வந்திருப்பவர்கள் யாரேனு மிருந்தால் அவர்களின் பெயர் வழியையுஞ் சொல்லுக. அப்படி வந்திருப்பவர்களில், பங்குனி (மார்ச்சு) மீ கந்தேசுவரர் இவ்வீட்டிற்கு வந்திருப்போர்க்குடியவர்களுண்டா? இவர்களைத்தவிர இவ்வீட்டிலிருந்து வழக்கமாகப் போகின்றவர்களும் பிறர் யாரேனு முண்டா?

(கக) இனி, வந்திருப்பவர்களில் பங்குனி (மார்ச்சு) மீ கந்தேசுவரர் இவ்வீட்டிற்கு வந்திருப்பவர்களை உரிமையுடையவர்களாகக் கருதி, உம்மைப்பற்றி நான் இரண்டாங்கு கேள்வி தொடங்கி ஒன்பதாங்கு கேள்வி வரைக்கும் கேட்கக் கேட்க நீர் மறுமொழி சொல்லுவதற்குப் போல, ஒவ்வொரு வரையும்பற்றிய விபரங்களைச் சொல்லுக.

இடாப்பிலே

பதிரேரா மில் } (கஉ) குடிசைத்தொகை மதிப்பு இடாப்பிற்
கூடக் கோட்டிலே } பெயர்வழி யெழுதப்பட்டவர்களுக்
முதலாவையவிய } குள், தமது சேவைத்திற்கு வகையொ
ரகதைப்பற்றி: } ன்று மில்லாததினால், நீராக அல்லது
பிராகத் தாபிக்க அத்தாபரத்தைப் பெற்றிருக்கின்ற ஆட்கள் யா
ரேனு முண்டா? உண்டென்றால், அவர் யாரென்றும், அவரைத்
தாபரிப்பவரின் தொழிலென்ன வென்றுஞ் சொல்லுக.

இடாப்பிலே

பதினாண்டு மி } (கங) பெயர்வழி பதிக்கப்பட்டவர்களுக்கு
லக்கக்கோட்டிலே } ள், பிறந்தகாலம் தொடங்கி ஊமை
முதலாவையவிய } யுஞ் செவிமான்வர்கள் யாரேனு
ரகதைப்பற்றி: } முண்டா? இரு கண்ணும் குருடான
வர்களுண்டா? பவீதியக்குண முடையவர்களுண்டா? மட்டி அல்
லது பேதைக்குண முடையவர்களுண்டா? இப்படிப்பட்டவர்கள்
யாரு மிருந்தால், அவர் யாவர்?

(B.) கடைசிமுறை எண்ணெய் கேட்கவேண்டிய
வினாக்கள்.

உம்முடைய வீட்டிற்கு குடியிருக்கிறார்களென்று இடாப்பி லெழுத
ப்பட்ட ஆட்களின் பெயர் முதலியவற்றை காணப்போது வாசிக்கி
றேன், அதனை நீற்றுக் கேட்க; இவர்களில் யாராவது உண்ண
உறங்க வீட்டிலிராப்படி வேறெங்கேனும் போயிருக்கின்றனரா?

சென்ற மாதத்தில், குடியிருக்கும் ஆட்களை எண்ணும் பொருட்
டாக நானின்கு வந்த போனதின் பின்னாக, யாராகுத லிவ்வீட்டிற்கு
குடியிருக்க அல்லது விடுதிவிட வந்திருக்கிறார்களா? நான் வந்து
போனதின் பின்பு பிள்ளைகள் யாரும் பிறந்திருக்கின்றனரா? அவ்
வாறு குடியிருக்க அல்லது விடுதிவிட வந்த ஆளாகுதல் பிறந்த பிள்
ளையாகுதல் இப்போ திவ்வீட்டி லிருக்கின்றனரா?

இருக்கின்றனரெனில், உம்மைப்பற்றியும் இவ்வீட்டிலுள்ள மற்று
ரைப்பற்றியும் இரண்டாங்கு கேள்வி தொடங்கி ஒன்பதாங்கு கேள்வி
வரைக்கும் நான் கேட்கக் கேட்க, நீர் சொன்ன மறுமொழிபோல,
மேற்சொல்லப்பட்ட பிரகாரம் புதிதாக வந்திருக்கும் ஆட்கள் அல்
லது பிறந்திருக்கும் பிள்ளையப்பற்றியும் விபரங் கூறுக.

CHAPTER VIII.

[General Rules for the Enumeration of the Population on Estates and Railways and in Military Buildings and Public Works Department Cooly Lines.]

கோப்பி, தேயிலை, தென்னை, முதலான தோட்டங்களிலும், புதைஇராத வேலைத்தலங்களிலும், இராணுவத்திற்குரிய கட்டடங்களிலும், பகிர்வங்க வேலைத்தலத்தாருக்குரிய கூலி "லயின்" களிலுமுள்ள குடிசனங்களை எண்ணித் தொகைமதிப்பிடும் போது கவனிக்கவேண்டிய பிரமாணங்கள்.

க வது.—கூடுகி-ம் ஆ மாசி (பெபுறவரி) 19-ம் தேதி திங்கடிகுழைமொடங்கி-உக-ம் தேதி சனிக்குழைமவரைக்கும், சனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் ஒவ்வொருவரும் தம் தம் பகுதிக்குரிய வீட்டு இடாப்பிற்பதிற்கு இலக்கமிட்டிருக்கும் வீடு முதலிய கட்டடம் ஒவ்வொன்றிற்கும் அவ்விடாப்பிலுள்ள ஒழுங்கிணைபடியே போய், அவ்வவ் வீடுகளில் வழங்கமாகக் குடியிருப்பவர்களையும், ககூகி-ம்-ஆண்டு பங்குனி(மார்ச்சு) 19-ம்-தேதி அங்கே இருக்கக்கூடுமென்று நிதானிக்கக்கூடியவர்களையும் பற்றிய விபரங்களை அதனதனிக்குரிய குடிசன இடாப்பில் எழுதல் வேண்டும். இதவே "குடிசனத்தொகையை முதல்முறை மதிப்பிடுதல்" என்றழைக்கப்படும்.

ஆயினும், இராணுவத்தார்க்கும் புதைஇராத வேலைத்தலத்தார்க்கும் சார்ந்த கட்டடங்களால், எவ்வவ் வீடுகளுக்கு அங்கிலைய இடாப்புகள் கொடுக்கப்படல் வேண்டிமென்று அரசாட்சி ஏஜென்று முதலியோர் கட்டளைபண்ணியிருக்கின்றனரோ, அவ்வவ் வீடுகளுக்கு மாத்திரம் குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் மேற்குறித்த காலத்திற் போகவேண்டியதில்லை. ஏஜென்று முதலியோரால் விபரங்குறிக்கப்பட்ட வீடுகளிலுள்ள குடும்பத்தலைவர்களுக்கு மாத்திரம் மாசி(பெபுறவரி) 19-ம்-தேதி அங்கிலைய இடாப்புக்களைக் கொடுத்து, அவ்விதம் கொடுத்ததைப்பற்றி இங்கே முதலாம் அறுபந்தத்திற் பதினேழாம் இலக்கத்தைக்கொண்ட மாதிரியான ஓரிடாப்பிற்குறிப்பிட்டுக்கொள்ளல் வேண்டும், பின்புபங்குனி (மார்ச்சு) 19-ம்-தேதி காலையிற் போய், அவ்விடாப்புக்களை வாங்கி, அதனதனிக்குரிய கண்டம் அல்லது பகுதிக்குரிய மற்ற இடாப்புக்களுடன் சேர்த்துத் தைத்துக்கொள்ளல் வேண்டும்.

உ வது.—சீகல விபரமும் பூரணமாக அச்சிட்டு முன்மாதிரிக்காகக் கொடுக்கப்பட்ட இடாப்பிலும், இப்பிரமாணங்களிலும், விபரிக் கப்பட்ட விதமாகவே குடிசன இடாப்புகள் எழுதப்படல் வேண்டும். அவ்வாறெழுதும்போது ஏதேனும் சந்தேகத்தோன்றினால், தம்மை மேற்பரிசோதிப்பரிடம் அச்சந்தேகத்தை விளக்கும்படி கேட்டுக் கொள்ளுதல்கொள்ளல் வேண்டும்.

ஊ வது.—எழுதும் விபரங்கள் இலேசாக வாசிக்கத்தக்க விதமாகவும், தெளிவாகவும், கறுத்தமயினால் எழுதப்படல்வேண்டும்.

ஈ வது.—குடிசன இடாப்பில் யாதேனுமொரு கோட்டில் ஒருவரைப்பற்றி எழுதவேண்டிய விபரமும், அதற்குமேல்வரியில் எழுதப்பட்ட வேறொருவரைப்பற்றிய விபரமும் ஒரேமாதிரியாக இருந்தால்,

கீழ் வரியிலும் அவ்விபரத்தைப் பூரணமாக எழுதல்வேண்டிமே யன்றி “மேற்படி” அல்லது “ஷி” என்றாயினும், அல்லது “.....” என்றிவ்வாறு புள்ளி அடையாளம் இட்டாயினும் எழுதப்படாது.

நி வத.—ஒரிடாப்பிற் பத்தப்பேரைப்பற்றிய விபரம் எழுத இடமுண்டு. ஒரு வீட்டிற் பத்தப்பேருக்கு மேற்படச்சனங்கள் இருந்தால், எழுச்சுவேண்டிய விபரங்களை அச்சுநித்த இடாப்புக்க ளிலே தொடர்பாக எழுதல் வேண்டும். ஒவ்வொரு வீட்டிற்சம் அவ்வேறு இடாப்பு எடுத்த அதிலே அங்குள்ள சனங்களைப்பற்றிய விபரங்களை எழுதல் வேண்டும்.

கீ வத.—பா தாயினுமொரு வீட்டில் சனங்களில்லாமல் இருந் தால், வீட்டு அட்டவணியிலே அவ்வீட்டைக்குறிக்கும் இலக்கத் துக்கு அருகில் “வெறு வீடு” என்று எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். சூடிசன இடாப்பிலும் ஒன்றை எடுத்த அவ்வீட்டிற்குரிய குடிமதிப்பு இலக்கத்தை அதிற்பதிந்த, அவ்வாறே “வெறு வீடு” என்று அதிலும் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

எ வத.—கீ0000-ம்-ஆண்டு பங்குனி (மார்ச்சு) மீ-சம் தேதி அன்றிரவு எழு மணிவரையில், குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் தமதுபுத்திக்குரிய குடிசன இடாப்புக்களை எடுத்தக்கொண்டு முசல் முறைபோன நிகரயின்படியே ஒவ்வொரு வீட்டிற்கும்போய், அவ்வவ் வீடுகளில் முதல்முறை தாமபோனபோது இருந்த சனங்கள் யா ரைப்பற்றியேனும், விபரங்கள் தமது இடாப்புப் புத்தக்கத்திற் பதிந் திருந்தாலும், அன்றிரவு அங்கே இல்லாதவர்களைப்பற்றிய பதிவை நீக்கியவல் வேண்டும். முதல்முறை தாம் வந்தபோனபோது அங்கே இல்லாமலிருந்தாலும், டங்குனி (மார்ச்சு) மீ-சம்-தேதி அன்றிரவு அங்கே இருப்பவர்களாகிய விருந்தினர், புதிதாகப்பிறந்த குழற் றைகள் முதலிய சனங்களின் விபரங்களைச் சேர்த்தெழுதபுந் கொள்ளல் வேண்டும். இவ்விதமே அன்றிரவு இருக்கும் நிகரமக் கணக்கிய விபரங்களை டெழுதி, தாம் முன்னை பூரணமாக நிறை வேற்றி வைத்திருந்த இடாப்பைப் பின்பு திருந்த வேண்டியாயின் திருத்திச் சரியாக்கிக்கொள்ளல் வேண்டும். இதுவே “குடிசனங்க ளைக் கடைசிமுறை மதிப்பிடல்” என்றழைக்கப்படும். (ஐனல் தோட்டங்களிலாயின், கடைசிமுறை தொகை மதிப்பிடவேண்டிய வேலை பங்குனி (மார்ச்சு) மீ-உ-ம்-தேதி காலை 10-மணிக்கே தொடங்கும் என்றறிக்க).

அ வத.—குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் வீடுகளைச் சுந் திப்பார்க்கப் புறப்படு முன்னரே தாம் சங்கமடமாகிய வீட்டிலே தம்மையுஞ்சேர்த தெண்ணிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

கீ வத.—கடைசிமுறை குடிமதிப்பிடும் அன்றிரவில் ஒரு வீட் டில் இருப்பவர்கள் எல்லாரையும் சணக்கெடுத்தல் வேண்டும், அவர் களில் எவரேனும் வழக்கமாக வேறு இடங்களிற் குடியிருப்பவராயிருந்தாலும் அன்றிரவு அவ்வீட்டிற்குரிய இடாப்பிலேயே அவரைச் சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

க0 வத.—முன்னே எழுதினவரிசளுக்கிடையே புதிய விபரங் களைச் சொருகி எழுதலாகாது. அல்லது முன்பு எழுதின விபரங் களைக் கீறிவிட்டு அவற்றிற்குப் பதிலாகப் புதிய விபரங்களை அவ்வி டத்தே எழுதலுஞ் சரியன்று. அந்த அந்த வீட்டிற்கென்று இலக்க மீட்டு இவத்திருக்கும் இடாப்பின் கடைசியிலுள் எவரிகளிலே புதிய விபரங்களை எழுதல் வேண்டும். அவ்விதமாகவேனும் எழுதுவதற்கு ஒரிடாப்பில் வரிகள் இல்லையாயின், ஒரு புதிய இடாப்பை எடுத்த அதிலே அவ்விபரங்களை எழுதல் வேண்டும். அவ்வாரொழுதும் போது வீட்டின் குடிமதிப்பு இலக்கத்தையும் அதற்கு அருகில் அவ்

வீட்டைக் குறித்தெழுதிய முந்திய இடாப்பின் இலக்கத்தையும் எழுதிக்கொண்டு, அதற்குப்பின் “..... ம பக்கத் தொடர்பு” என்றும் வரைந்தகொள்ளல் வேண்டும். முந்திய இடாப்பிலே கடைசியப்பக்கத்தில் எடுத்தெழுதிய இடாப்பின் இலக்கத்தையும், அதற்கு அருகில் “..... ம பக்கத்திற்கு தொடர்பாக எழுதப்பட்டிருக்கின்றது” என்றும் குறித்தக்கொள்ளல் வேண்டும்.

கக வது.—பங்குனி (மார்க்சு) மீதம் க-ம்-தேதி அன்றிரவு இடாப்பிலே பதியப்படும் பதிவுகள், கீழ்கள், திருத்தல்களெல்லாருக்கு விவத்த மையால் எழுதப்படல் வேண்டும் என்றறிதக.

கஉ வது.—ஒரு வீட்டிலே முதல்முறை குடிசைத்தொகைமதிப்பெடுக்கும்பொழுது அவ்வீட்டிற்கு குடிபதியாயிருந்த ஒருவர், கடைசிமுறை அவ்வீட்டிலே இடையாயின், முன்பு எழுதப்பட்ட விபரங்களைக் கீறிவிடலாம். அல்லது முன்பு எழுதப்பட்ட விபரங்களிற் பிழை பிசகுகள் உண்டென்றால், திருத்தலாம். மற்றைப்படி எந்தக் காரணத்தைக்கொண்டேனும் ஒருமுறை எழுதியதைத் திருப்ப மாற்றவேபடாது. ஒருவரைப்பற்றிய பதிவு முழுவதையும் நீக்கிவிட வேண்டியதாயிருந்தால், அதை வரிநெடுகிலும் மையாலே கீறி நீக்கி விடலாமேயன்றி, அஃருகைய பெயரெழுதிய அவ்வளவில் மாற்றி கீறினாற் போதியதன்று.

கஃ வது.—இடாப்பின் எந்தக் கோட்டிலேனும் யாதேனுமொரு விபரத்தை எழுதமுன்னரே, அக்கோட்டின் மேற்பக்கத்தில் அச்சிட்டிருக்கும் முகவுரைக்குறிப்பு எவ் விபரத்தைக் கேட்டுநிற்கின்றது என்றும், முன்மாதிரி இடாப்பிலே அக்கோட்டிற்குள் எழுத வேண்டிய விபரம் எவ்விதமாக எழுதப்பட்டிருக்கின்றது என்றும், கவனமாக வாசித்துப்பார்த்து விளங்கிக்கொண்ட பின்பே, அக்கோட்டில் எழுதவேண்டிய விபரத்தை எழுதல் வேண்டும்.

கௌ வது:—

- (a) முன்னரவது தொடங்கி ஒன்பதாவது வரைக்குமுள்ள கோடுகளும், பன்னிரண்டாவதில் (a) என்றும் (b) என்றும் உள்ள இருபிரிவான கோடுகளும், இடாப்பில் எழுதவேண்டிய விபரம் முழுவதும் பூரணமாக எழுதிமுடிய, ஒருபோதும் வெறுக்கோடாக இருக்கமாட்டா;
- (b) ஒருவரின் பெயரெழுதிய வரிக்கு நேரே பத்தாங்கோட்டில் (a) என்ற முதற் பிரிவிலேனும், அல்லது பதிரோராக் கோட்டிலேனும், அவரைப்பற்றி எழுத வேண்டிய விபரம் ஏதேனும் உண்டெனக்கொள்க;
- (c) பத்தாங்கோட்டின் முதற் பிரிவு அல்லது பதிரோராக் கோடு என்னும் இரண்டில் ஒரு கோட்டிலேயேயன்றி, இரண்டு கோட்டிலும் ஒரே ஒருவரைப்பற்றி விபரம் எழுதப்படி வராது;
- (d) ஒருவரைப்பற்றிப் பத்தாங்கோட்டின் இரண்டாம் பிரிவில் எழுதவேண்டியவரின், அக்கோட்டின் முதற் பிரிவினும் அவரைப்பற்றி எழுதவேண்டிய விபரம் ஏதேனும் உண்டென்று சிந்தித்துக்கொள்ளல் வேண்டும்.

கரு வது.—நி-ங்-கோடு (வயது).—ஒவ்வொருவருக்கும் பூரணமாய்க் கழிந்த வயது எத்தனை யென்பதை இந்த-நி-ங் கோட்டுக்குள் எழுதல்வேண்டும். ஒரு வயதுக்குக் குறைந்த சிறு பிள்ளையாயிருந்தால், அது பிறந்தபின்பு பூரணமாய்க் கழிந்த மாதங்கள்

எத்தனை யென்றும், ஒரு மாதத்திற்குக் குறைந்த வயதுடையதாயிருந்தால், அது பிறந்த பின்பு பூரணமாய்க் சழிந்த நாட்கள் எத்தனை யென்றும், இந்த ஐந்தாங் கோட்டுக்குள் எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

கௌ வது.—இலங்கை, இந்தியா, என்னும் இவ்விருதேசங்களும் ஒழிந்த வேறு தேசங்களில் எவரேனும் பிறந்திருந்தால், அவரவர் பிறந்ததேசத்தின் பெயரை "இங்கிலாந்து," "பிரஞ்சு," "ஜெர்மனி," என்றிவ்வாறே எழுதல்வேண்டும். இலங்கையிற் பிறந்திருந்தால், என்ன "கோறனை" அல்லது என்ன "பற்று" என்று அதன் அச்சு பெயரை ஊர்ப்பெயரோடு சேர்த்து எழுதல்வேண்டும்; எப்படியெனில்: கழுத்துறை—றபிகம் கோறனை, கொழும்பு—சுலப்பிற்றிக்கோறனை, என்றிப்படியே. இந்தியாவிற் பிறந்திருந்தால், இந்தியாவின் எந்தப்பகுதி, அல்லது (ஜில்லா, தாலுகா) மாகாணம் என்பதை அறியக் கூடியவரையினுங் கேட்டறிந்த எழுதல்வேண்டும், எப்படியெனில், இந்தியா—திருநெல்வேலி, (அல்லது இந்தியா—மலையாளம், அல்லது கொச்சி, அல்லது வங்காளம், அல்லது பம்பாய்) என்று ஏற்ற ஏற்ற பிரகாரமே எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

கௌ வது.—சீவனத்தைப் பெறும்பொருட்டுத் தாமே வேலை செய்கின்ற அல்லது ஏதேனும் முயற்சி நடப்பிக்கின்றவர்களைப் பற்றிய விபரங்களையே இந்தப் பத்தாங்கோட்டுக்குள் எழுதல்வேண்டும். அஃதாவது: அவர்கள் தாங்களாக முயற்சிசெய்தாலுஞ்சரி; வேலைக்காரர் முதலிய பிறரைக்கொண்டு அம் முயற்சியைச் செய்வித்தாலுஞ்சரி; அல்லது தமது சொந்த ஆதனத்தினால் வரும் ஊதியம், அஃதாவது: தோட்டம், வயல், காணி முதலியவற்றால் வருகின்ற வருமானமோ, வீட்டு வாடகையோ, அல்லது அரசாட்சியாருடைய உபகாரச் சம்பளமோ, சூகிய இவ்வித பிறவழிசீளாலுஞ்சரி; தங்கள் தங்கள் சீவனார்த்தத்தைப்பெறும்பொருட்டுத் தாமே முயற்சி நடப்பிப்பவர்களுடைய விபரங்களையே, மேற்குறித்த (A) என்றும் (B) என்றும் பிரித்துக் காட்டிய பத்தாங்கோட்டிற்குள் எழுதல் வேண்டும். வீட்டிற்குத் தலைமையானவருடைய உழைப்பைவிடப் பிறவழிகளாலே தமது சீவனத்திற்குப் பொருள் சம்பாதித்தாலே யன்றி, மற்றொப்படி மனைவி மக்களைப்போன்று பிறருடைய தாபர்த்தையும் பொருள் உதவியையும் பெற்று, தமக்கென்று சுதந்திரமான உழைப்பு அல்லது சீவனத்திற்கான வழிவகை யாதேனும் ஒன்றில் லாபவர்களுடைய விபரங்களை, இப்பத்தாங்கோட்டினுள் எழுதப்படாது. அவ்வித நிலைமையுடையோரைப்பற்றி இக்கோட்டுக்குள் ஒன்றும் எழுதாமல் அதை வெறுக்கோடாயிருக்க விடுத்தல்வேண்டும். யாராயினும் ஒருவரைப்பற்றி எழுதவேண்டிய விபரம் பத்தாங்கோட்டில் (A) என்ற முசற்பிரிவில், அல்லது பதினொராம் கோட்டில் எழுதப்படிக் கோட்டுமேயன்றி, அவ்விரண்டு கோட்டிலும் ஒருங்கே எழுதப்படவராது.

கௌ வது.—கஃ-ம் இலக்கக் கோட்டில் (B) என்ற பிரிவு.—(அணைத் தொழில்).—உழைப்பவர்கள் தாம் பிரதானமாய்ச் செய்கின்ற தொழிலைவிட மேன்மேலும் பொருள் சம்பாதிப்பதற்குத் துணையான முயற்சி ஏதும் இருந்தால், அம்முயற்சி, அல்லது தொழில், அல்லது ஊதியத்துக்கான வழிவகை என்ன வென்பதை அறிந்து அதன் விபரத்தையே மேற்குறித்த கோட்டுக்குள் எழுதல்வேண்டும்.

கௌ வது.—கஃ-க்-கோடு.—(உழைப்பவரல்லராகில், அவரைத் தாபரிப்பவரின் தொழில்).—தாமாக அல்லது எவராவ் மூலமாக யாதொரு தொழிலுஞ் செய்யாத எந்த வயதான பிள்ளைகளாயிருப்பினுஞ் சரியே, பெண்களாயிருப்பினுஞ் சரியே, அவர் ஒவ்வொ

ருவரைப்பற்றியும் எழுதவேண்டிய தொழிலின் விபரம் எண்ணுவ
னில், அவர் அவர்களைத் தாபரிடபவர்களுடைய முயற்சியின் விப
ரமே யென்றாக. அவ்வப்பரத்தைப் பதினொராங் கோட்டில் எழு
தல் வேண்டும்.

உ௦ வது.—ஒரு பெண்ணுவது, பிள்ளையாவது எனக்கென்று
சுதந்திரமான முயற்சி எடுத்துஞ்செய்தால், அம்முயற்சியின் விபரத்
தை அவரவர் பெயருக்கு நேரே பத்தாங் கோட்டின் முதற் பிரிவிற்
குள்ளாக எழுதல் வேண்டும்.

உ௧ வது.—பத்தாங் கோட்டின் க-ம் பிரிவினையும், உ-ம் பிரிவி
னையும், பதினொராங் கோட்டினையும், அவரவர் தொழிலைக் குறித்து
எழுதப்போது, ஒவ்வொரு தொழிலைக் குறித்து விபரம் மாத்திரமே
பதியப்படல் வேண்டியென்றி, ஒன்றுக்கு மேற்பட்ட தொழில்
களின் விபரத்தை எழுதப்படாது.

உ௨ வது.—குடிசைக்களைக் கடைசிமுறை எண்ணித் தொகை
மதித்து முடிந்தவுடனே, அங்கங்கே வீட்டுக் தலைமையோர் எழு
தும்படியாகக் கொடுத்த அங்கிலைப இடாப்புக்களையும் பிற இடாப்
புக்களையும் வாங்கி ஒன்றாகச் சேர்த்து அவற்றிலே விபரம் பதியப்
பெற்ற வீடு, குடும்பம், ஆண், பெண், என்னும் இவை ஒவ்வொன்
றினதும் தொகை தனித்தனியே எத்தனை யென்றும், ஆண் பெண்க
ளின் மொத்தத் தொகை எத்தனையென்றும் காட்டுகின்ற “தொழிப்பு”
என்னும் இடாப்பிலே (அல்தாவது: அதுபந்தத்தின் - டும் இலக்கத்
தைக்கொண்ட சொருபமான இடாப்பிலே) அத்தொகைகளைக் கணக்
கட்டுப் பதற்கு வேண்டும். அதன் பின்பு, குடிசைத்தொகைமதிப்
பெறிப்பவர்கள் ஒவ்வொருவரும் அப் “தொழிப்பு” உடங்கிய இடாப்
பையும், குடிசை இடாப்புக்களையும், வீட்டு அட்டவணையையும், பங்
குனி (மார்க்கு)யும் உ-ம் தேதி குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதப்பவரிடங்
கொடுப்பாய் ஒப்பித்தல் வேண்டும். ஆயினும், தோட்டக்காரர்களி
லுள்ள “சுப்பெறினொறை” என்னும் சூரைமார் மாத்திரம் சாம
எழுதி முடித்த குடிமதிப்புச் சாதனங்கள் எல்லாவற்றையும் அவ்வவ்
வூ வரச்சேர்ந்த கச்சேரிக்குத் தாமே நேராயனுப்பிவிடுதல் வேண்
டு மென்றாக.

CHAPTER IX.—ESTATE POPULATION.
(SPECIAL RULES.)

கூம் அதிகாரம்.

கோப்பித்தோட்டம், தேயிலைத்தோட்டம், தென்னாந்தோட்டம், முதலான தோட்டங்களிலுள்ள குடிசனங்களுக்கும் கூலிச்சனங்களுக்கும் எண்ணித் தொகைமதிப்பிடும்பொருட்டுக் கவனிக்கவேண்டிய விசேடப் பிரமாணங்கள்.

க வத.—இருபது “ஏக்கர்” பூமிக்குக்குறையாத பரப்பையும் நிலைபரமாசுத் தோட்டத்திற்கு குடியிருந்த வேலைசெய்கின்ற பத்துப் பேருக்குக்குறையாத வேலையாட்களையும் கொண்டிருக்கும் இடத்தை, குடிமதிப்பின் பொருட்டாக, இங்கே “தோட்டம்” எனப் பெயரிட்டுக்கொள்ளப்பட்ட தென்றிக், அப்பேர்ப்பட்ட தோட்டம் ஒவ்வொன்றிலுமிருக்கும் வேலைக்காரரையும், வேறு குடிசனங்களையும், எண்ணித் தொகைமதிப்பிடவேண்டிய கடமையை அத்தோட்டத்திலுள்ள “சுப்பெறின்றென்றன்” என்னும் தூரையே செலுத்தவேண்டியவரென்றும்; அல்லது, அங்கு முதன்மைசெலுத்தி நடப்பிக்கும் வேறு அதிகாரி எவரோ, அவரே அத்தைச் செலுத்தவேண்டிய கடமைகையுடையவர் என்றும்; அக்கடமையை நிறைவேற்ற அசட்டைசெய்தபேரும், செய்யத் தவறினபேரும் அரசாட்சியாரது தண்டனைக்குள்ளாவரென்றும் குடிமதிப்புக்கட்டளைச் சட்டத்தில் நிரூபிக்கப்பட்டிருக்கின்றது.

உ வத.—தோட்டத்தில் முதன்மை செலுத்துபவர் அதிகிலுள்ள சனங்களை எண்ணித் தொகை மதிப்பிடுவதற்குத் தகுந்த கல்வி அறிவு இல்லாதவராக இருந்தால், அத்தோட்டம் இருக்கும் ஊருக்கு முடிமையான அரசாட்சி ஏஜென்று அல்லது உலவி ஏஜென்றுத்தாரைவர்களே அவ்வேலையை நடப்பிப்பதற்குற்ற பிரயத்தனங்களை விசேடமாக ஒழுங்குசெய்து நடப்பித்தல் வேண்டும்.

ஈ வத.—தோட்டங்களிலுள்ள கூலிச்சனங்களை எண்ணுவ்கடமையுடன், அங்கிருக்கும் சடைகள் முதலான வியாபார வாதானைகளின் சீவக்கும் சனங்களையும் “சுப்பெறின்றென்றன்” என்னும் தூரையவர்களே எண்ணித் தொகை மதிப்பிடல் வேண்டுமென்று அரசாட்சி ஏஜென்று முதலியோரார் கற்பிக்கப்பட்டிருந்தால், அப்படிச் செய்யலாம். மறறைப்படி, ஊரிலுள்ள குடிசனங்களை அங்கங்கே மதிப்பிடுமபடி நியமிக்கப்பட்ட அவ்வாட்களே தோட்டத்திலே வியாபாரஞ்செய்கின்ற சனங்களையும் எண்ணிக் கணக்கெடுத்தல் வேண்டும். தோட்டத்தில் இருக்கும் “டிபென்சரி” என்னும் மருந்துச் சாலைகளிலுள்ள சனங்களை அவ்வத்தோட்டத்துச் “சுப்பெறின்றென்றன்” என்னும் தூரையவர்களே எண்ணிக் கணக்கெடுத்தல் வேண்டும். ஆயினும், அப்பகுதிகளிலுள்ள மருந்துச்சாலைகள் அரசாட்சியாருக்குரியனவாயிருந்தால், அவ்விடங்களிலுள்ள சனங்களை எண்ணிக் கணக்கெடுக்குங்கடமை இலங்கை அரசாட்சி வயித்தியசாலைகளுக்குப் பிரதான அதிகாரியுள்ள வைத்தியர் பொறுப்பாகவே செலுத்தப்படுமென்பதை அறிந்துகொள்ளல் வேண்டும்.

சு வது.—சனங்கள் குடியிருக்கும் பொருட்டுக் கட்டப்பட்டிருக்கும் வீடு முதலிய எல்லாக் கட்டடங்களையும் கணக்கிட்டு அவ்வபரங்களை ஒரிடாப்பிற் பதிந்த, ஒவ்வொரு கட்டடத்திற்கும் வரிசையாக இலக்கமிட்டு, இட்ட வரிசைப்படியே அதனதனிநிரிய கட்டடத்திலும் சுண்ணாம்பு கரி முதலியவற்றால் இலக்கங்களை நன்றாகத் தீட்டி, இடாப்பையும் அதற்கணங்கும் வண்ணம் எழுதிப் பூரணப்படுத்தி வைத்துக்கொள்ளவேண்டும். அவ்விடாப்பானது சனங்களை எண்ணித் தொகைமதிப்பிடுங் கட்டமை பூண்டிருக்கும் தோட்டத்துத் துரைமாருக்கு மிகவும் உபயோகப்படு மென்றதிச. சனங்கள் குடியிருக்கக்கூடியதான கட்டடம் ஒவ்வொருவரையும், இடையில் அங்குயாரேனும் சஞ்சரித்தாலும் சரி, அல்லாவிடிலும் சரி உவ்விடாப்பிற் சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். அவ்வண்ணமே குடியிருக்கக்கூடிய கட்டடங்களில் சனங்களினிற் வெறும் வீடுகளாயிருந்தாலும், அக்கட்டடங்களையும் இடாப்பிற் சேர்த்தே எழுதவேண்டும். கட்டுவேலை நடைபெறும் வீடு முதலியன இருந்தால், அவற்றுள், ௧௯0௧-ம்-ஆட பங்குனி (மார்ச்சு) ௧-ம் தேதிக்கு முன்னரே வேலை நிறைவேற்றிக் குடியிருக்கக்கூடியதாக யாதேயும் கட்டடம் வருமெனத் தோற்றுமாயின், அவ்விதமான கட்டடம் ஒவ்வொன்றையும் இடாப்பிற் சேர்த்தெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

டு வது.—தோட்டத்துத் துரைமார் சனங்களை எண்ணிக் கணக்கெடுக்கும்போது அவர்களுடைய வேலையைச் சுருக்கி இலெசு பதித்தற்பொருட்டும், சனத்தொகையைப் பிழையின்றிச் சரியாக மதிப்பிற் பொருட்டும், சனங்களை இராமுறையாக எண்ணல் வேண்டும். முதல்முறை எண்ணலை ௧௯0௧-ம் ஆட மாசி (பெப்ரவரி) ௧-ம் தேதி திங்கட்கிழமை தொடங்கி, ௨௩-ம் தேதி சனிக்கிழமைக்குப் பிந்தாமலும்; கடைசிமுறை எண்ணலை ௧௯0௧-ம் ஆட பங்குனி (மார்ச்சு) ௧-ம் தேதி சனிக்கிழமை காலை ௧௦-மணிக்குத், தொடங்கி அவ்வேலை நிறைவேறும் வரைக்கும் எண்ணி முடித்தல் வேண்டும். கடைசிமுறை எண்ணும்போது, தம் பதித்த விபரங்களை வாசித்தறப்பார்த்த அந்நாள் தினத்தில் தமது தோட்டத்தில் இல்லாமல் வேறிடங்களுக்குப் போயினா, அல்லது இறந்தவிட்டனர் எனக் காணப்படுஞ் சனங்களைப்பற்றிய விபரம் ஏதேனும் இருந்தால், அதைக் கீறிவிடல் வேண்டும். முதல்முறை எண்ணும்போது இல்லாதவர்கள் கடைசிமுறை எண்ணுந் தினத்தில் வந்திருந்தால், அவர்களைப்பற்றியும், பதிதாகப் பிறந்திருக்கும் பிள்ளைகளைப்பற்றியும் குடிசை இடாப்பி லெழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும். ஒவ்வாறே முதல்முறை எண்ணலைப் பங்குனி (மார்ச்சு) ௧-ம் தேதி யளவல் இருக்கும் நிலைமைக்கு இணங்கும்படி சரியாகத் திருத்தி எழுதிக்கொள்ளல் வேண்டும்.

சு வது.—“சுப்பெரின்றென்றன்” என்றந்தரைமார் தமது தோட்டத்திலுள்ள சனங்கள் எல்லாரையும் தாமே தனிய எண்ணித் தொகைமதிப்பிடுதல் இயலாதெனக் கண்டால், சனத்தொகை மதிப்பிடுமபடி ஒருவரையேனும் டலையேனும் தமக்குத் தனியாக நிமித்திக்கொள்ளல் வேண்டும். அப்படி நியமிக்கப்பட்ட ஒவ்வொருவரும் குடிசை இடாப்புக்களை விவேகமாகவும், திருத்தமாகவும், கேர்த்திபாகவும் அங்கிலைய பாகவையில எழுதி நின்ற வேற்றக்கூடிய திறமையுடையராயிருத்தல் வேண்டும். தனியாக நிபயிக்கப்பட்டோர் சனங்களைத் தொகைமதிப்பிட்டுப் பயிலும் வண்ணம் தோட்டத்திலிருக்கும் “பங்குனி,” வீடு, குடிசை, “லயிசை” முதலிய கட்டடங்களுள், ஒரு பகுதியைப்படுத்த அவரே மதிப்பிடுமபடியும் அங்குள்ள சனங்களைக் கணக்கிட்டு இடாப்பில் விபரம் எழுதும்படியும் சொல்லி அவரை அவ்விடத்திற்கு அனுப்பிவிடுதல்

வேண்டும். அவ்வாறு அனுப்பும்போது, மேலே ச-ம்-பிரமாணத்திற்குரிய சதச் சொல்லப்பட்ட விதமான விட்டு இடாப்பிலிருந்து அவர் மதிப்பிட வேண்டிய பகுதிக்குரிய அட்டவணைப் பாசத்தைவேறாக எழுதவித்து, அதையும் அவரிடம் கொடுத்தனுப்பல் வேண்டும்.

91 வது.—தோட்டத்திலுள்ள சணங்களை முதல்முறை எண்ணத் தொடங்குமுன்னரே குடிமதிப்பெடுக்கும் “சுப்பெறின்றென்றன்” என்னுறுவாரமாரும், அவரோடு துணையாகச்சேர்ந்து குடிமதிப்பெடுப்பவர்களும், மதிப்பிடும் விதம் எப்படி உடன்படிக்கை விபரமாகக் காட்டும் பிரமாணங்களை நன்றாக வாசித்து விளங்கிக் கொள்ளல் வேண்டும். “பாவனை இடாப்பு” ச்களில் அவ்வியாம் எவ்விதமாக எழுதப்பட்டிருக்கென்பதைப் பார்த்து அதன்படி முன்னரே இரண்டொரு வெற்றிடாப்பில் புரம்பாக எழுதிப்பயின்று, அதன் பின்பு எழுதவேண்டிய இடாப்புக்களிலே சரிபாக எழுதல வேண்டும். எழுதப் பதிலும்போது எதனும் சந்தேக விபரம் கோனினால், அச்சந்தேக விடீர்த்தங்களைத் தெளிவித்துச் சரிபாக எழுதும் விதம் எப்படி உடன்படிக்கை அறிவிக்கும்பொருட்டு அரசாட்சி வென்று முதலிய அதிகாரிகளிடம் கேட்டு, அவர்கள் சொல்லும் விதமே எழுதல் வேண்டும்.

92 வது.—பிழைகள் வராமல் தடுக்கும் பொருட்டும், தடுமாற்றத்திற்கு இடம் வையாமல் வேலையை நடத்தும் பொருட்டும், அந்த அந்தக் கண்டத்தைச்சேர்ந்த கட்டடத்திலுள்ள சணங்களை முதல் முறை எண்ணித் தொகைமதிப்பிடவார் எவரோ, அவரே கடைசி முறையும் எண்ணித் தொகைமதிப்பிடும்படி செவ்வித்துக்கொள்ள வேண்டும்.

93 வது.—தோட்டத்திலுள்ள குடிசணங்கையும் கூலிச்சணங்களையும் எண்ணி விபரம் எழுதுவதற்குப் போதிய அளவான இடாப்புக்களை முன்னரே பெற்றுக்கொள்ளும் வண்ணம் அங்கங்கேயுள்ள சணங்களின் தொகை (கூலியாட்கள் உள்பட) எவ்வளவு என்று கணக்கிட்டு, அத்தொகையைத் தாம் தாம் இருக்கும் (டிஸ்திரிக்) பகுதிக்குரிய வென்று முதலிய அதிகாரிகளுக்கு அந்த அந்தத் தோட்டத்தை “சுப்பெறின்றென்றன்” கக00-ம் ஆட்கார்த்திகை (நொவெம்பர்) 31-ஆம் தேதிக்கு முன்னராக அறிவித்துத் தமக்குத் தேவையான குடிசண இடாப்புக்களைப் பெற்றுக்கொள்ளல் வேண்டும். மேலும், குடிமதிப்புச் சங்கிரகத்தின் அடிப்படத்திலே உச-ம் இலக்கத்தைக்கொண்ட சொருபமான இடாப்பிற் சேட்டிருக்கும் விபரங்களையும் அந்த அந்தத் தோட்டத்தைத் துறைமாரே அவ்வவ் வுரிக்குரிய வென்று முதலிய அதிகாரிகளுக்கு மேற்குறித்த கரு-ம் தேதிக்கு முன்னரே அறிவித்தல் வேண்டுமென்றறிக்க.

94 வது.—குடிசண இடாப்புக்களைக் கச்சேரியிலிருந்து வரப் பெற்றுக்கொண்டவுடனே, “சுப்பெறின்றென்றன்” என்னுறுவாரம், அல்லது தோட்டத்துக்கு முதன்மையான வேறுபேர் அவ்விடாப்புக்களோடு அனுப்பப்படும் அறிக்கைப்பத்திரத்தில் இடாப்புக்களை வரவுவைத்து, மாதம் தேதி முதலியவற்றையும் குறித்துப் பூரணப் பரித்தி, மீண்டும் அக்கச்சேரி உத்தியோகத்தருக்கே தாமதமின்றி அனுப்பிவிடுதல் வேண்டும். இங்கே சொல்லப்பட்ட பிரமாணங்களுக்கிசையச் சகல விபரமும் குடிசண இடாப்புக்களில் எழுதிப் பூரணப்படுத்தின பின்பு, அதற்கென்று குறிக்கப்பட்ட, மேலுரைப் பத்திரத்தோடு அவற்றை ஒன்றுகச்சேர்த்துத் தைத்து, கச்சேரி அதிகாரிகளுக்குத் தக்ககாலத்தில் அனுப்பிவைக்கும் பொருட்டு அக்குடிசண இடாப்புக்களைப் பத்திரப்படுத்திவைத்துக் கொள்ளல் வேண்டும்.

க ம் அறுபந்தம்.

உ-ம்-சொரூப இடாப்பு.

வீட்டு அட்டவணை.

— மாகாணம்

— பகுதி

— பற்று, அல்லது கோரணை

— குறிச்சி

குடிமதிப்பெரிட்பவர் வீட்டுக்கு வரிசையாக இடும் இலக்கம்.	வீதி முதலியன இருக்கும் இடம் (செரு, வீதி, அல்லது தோட்டத்தின் பெயர்.)	சுருப்பத்தலை வரிசையாக பெயர்.	சுருப்பத்தலை வர் எழுதவும் வாசக்கவும் கூடிய பாஷை அங்கிலேய ரீமா, சிங்ரள மோ, சமீழோ?

[Statistical Statement.]

உ-ம்-சொரூப இடாப்பு.

வர்த்தமான குசிகை.

விசேடக் கவனிப்பு.—ஒவ்வொரு குறிச்சிக்கும் வெவ்வேறான பத்திரம் எழுதப்படல்வேண்டும்.

— மாகாணம்

— பகுதி

— பற்று, அல்லது கோரணை

— குறிச்சி

குடிசனம் குடிசனம் உள்ளன. இல்லாதன.

1.—வீடுகளின் தொகை :—

ஒட்டிணல் வேயப்பட்டவை

ஒலை முதலியவற்றினால் வேயப்

பட்டவை

மொத்தத் தொகை

(தொடர்பு, மறுபக்கத்தில்)

(முற்பக்கத் தொடர்பு)

ஒட்டிஞல்
வேயப்பட்ட
டவை.

ஒவ் முதலிய
வற்றினால் வே
யப்பட்டவை.

கட்டுவிலை நடைபெறும் வீடுகள்

II.—சமயாசாரக் கட்டடங்கள் :—

1. புத்தசமய விகாரைகள் ...
 ஹெ பான்சாலைகள் ...
 ஹெ சேவாலபங்கள் ...
2. இந்துசமயக் கோயில்கள் ...
3. மாம்மதியர் பள்ளிவாசல்கள் ...
4. கிறிஸ்து மரக்கோயில்கள் ...
 கத்தோலிக்க குருமார்
 மடங்கள் ...
 கத்தோலிக்க கன்னியா
 ஸ்திரி மடங்கள் ...

மாணக்கரது

விறகுகள்	விடுதிகள்
உள்ள	இல்லாத
இடங்கள்.	இடங்கள்.

III.—கல்லூரிகள், பள்ளிக்கூடங்கள்.

முதலியவற்றின் தொகை :—

- ஆங்கிலேய
சின்கள்
தமிழ்
ஆங்கிலேயமும் சின்களமுமான
ஆங்கிலேயமும் தமிழுமான
சைத்தொழில்கற்கும் பள்ளிக்
கூடங்கள்

IV.—மரக்கலப் போக்குவரவுக்கேற்ற
ஆறுகள், வாவின, வாய்க்கால்
கள் முதலியவற்றின் பெயர்...

V.—தோணி, வள்ளம், படகு, முதலிய
யவை கட்டுமிடங்கள் ...

VI.—வண்டிற் பாசாதகளின் பெயர்ச
ளும், அவை எச்சனை கட்டிட
நீளமுள்ளவை என்பதும் ...

VII.—வண்டில்கள், மாடுகள் முதலிய
யவை தரிக்கும் இடங்கள் ...

VIII.—வாடிவீடுகள், மடங்கள்,
தருமச் சத்திரங்கள் முதலிய
வற்றின் தொகையும், அவை
எவ்வெவ்விடத்தில் உள்ளன
என்பதும் ...

IX.—பதிரங்குவேலைக் கூலியாட்சுரு
க்கான லயின்கள் அல்லது கட்ட
டங்களின் தொகையும் அவை
எவ்வெவ்விடத்தில் உள்ளன
என்பதும் ...

X.—ஆதரசாலைகள் (ஆசுப்பத்திரிகள்
மருந்தச்சாலைகள் முதலிய
வற்றின் தொகையும் அவை
எவ்வெவ்விடத்தில் உள்ளன
என்பதும் ...

(தொடர்பு, மற்பக்கத்தில்)

(மற்பக்கத் தொடர்பு).

XI.—மேல்வருவனவற்றின் தொகை :—

குதிரைகள்
எருமைகள்
எருமையல்லாத வேறுசாதி மாடுகள்

XII.—தோட்டங்களின் பெயர்களும் அவை ஏறக்குறைய எத்தனை ஏக்கர் விசாலமுள்ளவை என்பதும் :—

	தோட்டத்தின் பெயர்.	எத்தனை ஏக்கர்.	தோட்டத்தத்தார அல்லது சண்டற்றர் அத்தோட்டத்தலே வசிக்கவரா? அல்லரா?
--	--------------------	----------------	---

சோப்பி	...
நேயிலை	...
சோக்கிராவா	...
சிறீகொலை	...
சுமவா	...
தென்கலை	...
புற்கயிலை	...
வேறுவகைப்பயிர், பூண்டு	...
மெல்லு வேளாண்மைசெய்யும்	...
வடல் நிலங்கள் எத்தனை	...
ஏக்கர் என்பது	...

XIII.—வேலைடைபெறும் சுரங்கங்களின் தொகையும் கிபரமும் :—

காரியச்சுரங்கம்	...
(மின்னறம்)...	...
இரத்தினச் சுரங்கம்	...

தலைமைக்காரரது கையொப்பம்.

கே03 ம் ஆ ——— ம் ——— ம் உ.

கரு-ஞ்சொருப இடாப்பு.

<p>இடாப்புப்புத்தக விபரம்.</p> <p>(டிஸ்தரிச்) பகுதி :— கோறளை அல்லது பற்று :— மேற்பரிசோதிப்பவரின் வட்டா ரம் :— கிராமம் அல்லது பட்டணம் :— நகரப்பிரிவு :— தெரு அல்லது வீதி :— குடிமதிப்புப் பகுதி அல்லது கண்டத்தின் இலக்கம் :—</p>	<p>குடிமதிப்பு உத்தியோக த்தரின் பெயர்.</p> <p>பிரதான தலைமைக்காரர்.</p> <p>குடிமதிப்பு மேற்பரி சோதிப்பவர்.</p> <p>குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர்.</p>
---	---

<p>குடிமதிப்பு நடைபெறுங் கிரமவரலாறு :</p> <p>குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவர் இடாப்புப் புத்தகத்தைப் பெற்றுக்கொண்ட தேதி ...</p> <p>முதல் முறை எண்ணல் தொடங்கின தேதி ...</p> <p>முதல்முறை எண்ணல் முடிவாகின தேதி ...</p> <p>முதல்முறை எண் ணலின் பின்பு இடாப்புக்களைப் பிழையறப் பரீட்சித்த தேதி</p> <p>கடைசிமுறை எண்ணல் முடிந்த தேதி ...</p> <p>குடிமதிப்புப் பொழிப்பை எழுதிமுடித்த தேதி</p> <p>குடிமதிப்புப் பொழிப்பைக் கச்சேரிக்கு அனுப் பின தேதி ...</p> <p>குடிமதிப்புப் பொழிப்பைக் கச்சேரிப் புத்தகத் திற்பதிந்த தேதி ...</p> <p>குடிசன இடாப்புப் புத்தகத்தைக் கச்சேரிக்கு அனுப்பின தேதி ...</p> <p>குடிமதிப்புப் பொழிப்பையும் இடாப்புப் புத்தகத் தையும் இலங்கைக் குடிமதிப்புத் தலைவருக்கு அனுப்பின தேதி ...</p> <p>குடிமதிப்புத்தலைவர் மேற்சொல்லிய பொழிப்பை யும் புத்தகத்தையும் பெற்றுக்கொண்ட தேதி</p>	<p>தத்தம் கட மைக்குப்பாத் திரவாழியா ன உத்தியோ கத்தரின் கை யொப்பம்.</p> <p>தேதி.</p>
---	--

* இந்த அடையாளத்தைக்கொண்ட வரிகளில் எழுதவேண்டிய தேதி முதலியன கச்சேரியிலும் இலங்கைக் குடிமதிப்புத் தலைவரது வேலைத்தலத்திலும் எழுதப்படும்.

கரு-ஞ்-சொருப இடாப்பு—குடிமதிப்புப் பொழிப்பு.

E.
குடிசனத்தொகை மதிப்பெ
டுப்பவர் எழுதவேண்டிய
“பொழிப்பு.”

{ (டிஸ்திக்) பகுதி : —
சொறனை, பற்று,
ஆல்லது நகரம் : —
வட்டாரத்தின் இலக்கா : —

குறிச்சி, ஆல் லது நகரப் பிரிவும் வீத யும்.	குடிம திப்புக் கண்டத் தின் இலக்கம்.	குடியிருக் கும் வீ சளின் தொகை.	குடிமப் சளின் தொகை.	சனங்கள்.		
				மொத்தத் தொகை.	ஆண் சள்.	பண் கள்.

திரும்புவுந் தொ
சைகூட்டிப்
பார்த்தது } (a) — ம் இலக்கம் கண்டத்தக் குடிமதிப்பெ
டுப்பவரால் :
குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவ
ரின் கையொப்பம்.
(b) — ம் இலக்கம் கண்டத்தக் குடிமதிப்பெ
டுப்பவரால் :

குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவ
ரின் கையொப்பம்.

பரிசோதித்து மொத்தத்தொகையுஞ் சரியென்று உறுதிப்படுத்
தப்பட்டது.

குடிமதிப்பு மேற்பரிசோதிப்பவரின் கையொப்பம்.

கரு-ஞ்-சொருப இடாப்பு.—குடிமதிப்பு
எண்ணற்றுண்டு.

வீட்டினின்றும் புறம்பே எண்ணப்பட்ட ஆட்களுக்குக்
கொடுக்குந் தண்டு.

(எண்ணிக் கணக்கெடுக்கப்பட்ட ஒவ்வொருவருக்கும்
ஒவ்வொரு தண்டு கொடுத்தல் வேண்டும்.)

துண்டின் இலக்கம் —

— ஆலை எண்க்கெடுக்கப்பட்டது.

குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவரின் கையொப்பம்.

மதிப்பெடுப்பவரின் பகுதி
அல்லது கண்...த்தினிலக்கம்: ௬௬.

பாப்புப்புச்சுக்
பக்கத்தினிலக்கம்: 2.

முடிபாத
தாரம் அல்
பாழ்விழந்த
விவாகந்
ளப்பட்ட
வரோ?

பகுதி	12		13 பிரதிபெட்டி மும் ஊமை மேச? இரு கண்ணுள் கு யுடே? யரி த்தியமேச: பேதை அல் லது மட்டி ச்சுணமேச?
	(a)	(b)	
மத்தவர்	சுடும்	சுடும்	—
டித்தவர்	சுடும்	சுடும்	—
டியாதவர்	சுடாது	சுடாது	பிரதிபெட்டி விவாகந் வரோ?
டியாதவர்	சுடும்	சுடும்	—
டியாதவர்	சுடும்	சுடும்	—
டியாதவர்	சுடாது	சுடாது	—
டித்தவர்	சுடும்	சுடும்	—
டித்தவர்	சுடாது	சுடாது	—
களளப்பட்ட வர்	சுடாது	சுடாது	—
டியாதவர்	சுடும்	சுடும்	—

[Binding Margin]

புராணமாயே...வ ரொழுதி நிகரவேற்றல் வேண்டுகம்.

கன-ஞ்-சொருப இடாப்பு.

வீட்டுத் தலைமையோருக்குக் கொடுக்கப்படும் அங்கிலைய
இடாப்பின் கணக்கு.

குடிமதிப்பு இடாப்பின் இலக்கம்.	குடிமதிப்பு இடாப்புக் கொடுக்கப்பட்ட வீட்டின் இலக்கம்.	வீடு இருக்கும் இடம்-(தெரு, தோட்டம், முதலியன).
க		
உ		
ஈ		
ச		
ஞ		
என்றிவ்வாறே		

குடிசனத்தொகை மதிப்பெடுப்பவரின் கையொப்பம்.

கன-ஞ்-சொருப இடாப்பு.—“வட்டாரப் பொழிப்பு.”

— குறிச்சி. — கோறனை அல்லது பற்ற. — வட்டாரம்.

குறிச்சி, அல்லது நகரப் பிரிவு.	குடிமதிப்புக் கண்டத்தின் இலக்கம்.	குடியிருக்கும் வீடுகளின் தொகை.	குடும்பங்க ளின்தொகை	குடிசனங்கள்.		
				ஆண் கள்.	பெண் கள்.	மொத்தத் தொகை.
க	உ	ஈ	ச	ஞ	கூ	எ

Census of Ceylon, 1901.—ENUMERATION SCHEDULE—(Household).—ஆண்டின் ஆலங்கைக் குடிமதிப்பு.—வீட்டுக்குடிசை இடாப்பு.

3 செய்து கூடுதல் பெயர் (பட்டணம்).	4 பெண்/ஆண்?	5 வயது.	6 சாதி, (உதாரணம்: தமிழ், சிங்கள, சோணர், பர்வசு, என்னிப்பம்.) சிங்களவரெனில், கீழ்க்காட்டவரோ? கணிய முதலிய மேல் நாட்டவரோ?	7 சமயம், (கிறிஸ்தவரெனில், எந்தச் சபைக்கு ரியவர்?)	8 விவாகம் முடிந்த வரோ? முடியாத வரோ? தாரம் அல்ல வாழ்விழந்த வரோ? விவாகம் தள்ளப்பட்ட வரோ?	9 பிறந்த ஊர்.	10 தெரு அல்லது வீதி: வேறார்ட்டன் வீதி.		11 உழைப்பவரின் தொழில் அல்லது சேவனம்:	12 உழைப்பவரல்லராகில், உலக ரைத்தாபரிப்பவரின் தொழில் அல்லது சேவனம்.	13 வருதலும் வாசிக்கவும் இரண்டுக் கூடுமோ?	14 வருதலும் வாசிக்கவும் இரண்டுக் கூடுமோ?	15 வருதலும் வாசிக்கவும் இரண்டுக் கூடுமோ?
								(a) பிரதானமான தொழில் அல்லது சேவனம்.	(b) தானைத் தொழில் அல்லது சேவனம்.	(c) ஏதாவது வருபா கூடுமோ?	(d) அங்கிலேய பாஷை யில்:	(e) பிரதானமான வருதலும் வாசிக்கவும் இரண்டுக் கூடுமோ?	(f) பிரதானமான வருதலும் வாசிக்கவும் இரண்டுக் கூடுமோ?
செ. சி. தொம்சன்	ஆண்	36	அங்கிலேய	இங்கிலாந்து சபை	வி. முடிந்தவர்	இங்கிலாந்து	சத்திர வைத்தியன்	வைத்திய கல்லூரி ஆசிரியர்	—	கூடும்	கூடும்	—	—
என். தொம்சன்	பெண்	34	ஸ்காட்	இங்கிலாந்து சபை	வி. முடிந்தவர்	ஸ்காட்	பள்ளிக்கூட உபாத்தி	—	—	கூடும்	கூடும்	—	—
மேரி தொம்சன்	பெண்	29	அங்கிலேய	இங்கிலாந்து சபை	வி. முடியாதவர்	நியூசிலாந்து	—	—	சத்திர வைத்தியன்	கூடாது	கூடாது	—	—
சுட்டி தொம்சன்	பெண்	20	அங்கிலேய	இராச்சிய சபை	வி. முடியாதவர்	திரிபுரணமலை (பட்டணம்)	—	—	சத்திர வைத்தியன்	கூடும்	கூடும்	—	—
மேரி தொம்சன்	ஆண்	24	அங்கிலேய	இங்கிலாந்து சபை	வி. முடியாதவர்	கொழும்பு (பட்டணம்)	—	—	சத்திர வைத்தியன்	கூடும்	கூடும்	—	—
என். தொம்சன்	பெண்	28	அங்கிலேய	இங்கிலாந்து சபை	வி. முடியாதவர்	கொழும்பு (பட்டணம்)	—	—	சத்திர வைத்தியன்	கூடாது	கூடாது	—	—
சுட்டி தொம்சன்	பெண்	29	பறங்கிக்கார	பப்பிஸ்ட் சபை	வாழ்விழந்தவர்	சமுத்திர, பஸ்ரின் கோறன்	கைத்தாய் உபாத்தி	—	—	கூடும்	கூடும்	—	—
மீ. சூரேசுவரம்	ஆண்	36	தமிழ்	சுயாதீன தீர்த்தோ லிக்கர்	வி. முடிந்தவர்	இந்தியா, கொச்சி	வீட்டுவேலை, சமையற்காரன்	காணிக்காரன், வயல்	—	கூடாது	கூடாது	—	—
என். கதலிஞ்சரமி	பெண்	30	சிங்கள	புத்தசமய	வி. தள்ளப்பட்ட வர்	காலி, வல்லபொட பற்று	வீட்டுவேலை, ஆயாள்	நாடா (தேற்கை) பின்னல்	—	கூடாது	கூடாது	—	—
உவில்லியம் ஜே. பட்டன்	ஆண்	39	ஐரிஷ்	ரோமன் கத்தோலி க்கர்	வி. முடியாதவர்	அயர்லாந்து	காணிக்காரன், தேயிலைத் தோட்டம்	தேயிலைவாத்தகப் பங்காளி	—	கூடும்	கூடும்	—	—

கூடுதல் பெயர் (மார்ச்சு) மூலக் தேதி உத்தரவு, சமீப கண்டிசிலுள்ள ஆட்களெல்லோரையும் குறித்த மற்ற விபரங்களைப் பூரணமாக வெறுமுடிந்த பின்பே, இந்த இரண்டா மிலக்கக் கோட்டி லெழுதவேண்டிய வரிசையான இலக்கச் சதக் குடிசைத் தொகை மதிப்பெடுப்பை வெறுதி சிவனவேற்றல் வேண்டுக.